Prefața

IMAGINE DE ANSAMBLU este mai mult decât o privire generală asupra lucrurilor care merită o atenție deosebită în viață. Conceptul adoptat de curând sub numele de THE BIG PICTURE se referă la măsura deplină la care cineva se poate dezvolta sau idealul pentru care merită să lupți, fiind deplin realizabil. Astfel, IMAGINE DE ANSAMBLU devine un chip al lucrurilor posibile în lumina realității tangibile dar încă neexplorate, o adevărată provocare pentru spiritul cutezător al ființei umane.

În spatele şi deasupra IMAGINII DE ANSAMBLU este măsura plinătății pe care Persoana divină a lui Isus o proiectează spre lumea personală pentru a stârni încrederea şi curajul dezvoltării la cotele ideale ale sinelui creştin.

În cartea sa, THE BIG PICTURE, Ben Carson ne împărtăşeşte frânturi din vasta sa experiență de VIP al vieții publice pentru a exemplifica cum funcționează în viața de toate zilele curajul de a privi mai sus şi a vedea mai bine ansamblul şi interconexiunea funcțională a lucrurilor. El ne arată cum putem trăi curat şi limpede o viață distinctă în mijlocul unei lumi pestrițe şi gri, adesea neştiind nici încotro merge, nici încotro să apuce. Sfaturile şi îndemnurile sale se leagă insistent de IMAGINEA DE ANSAMBLU spre care ne invită să privim cu încredere şi curaj. Schimbările impuse de înțelegerea matură a vieții din această perspectivă, sunt pline de făgăduință şi promit realizarea de sine ca pe un statut la care nu numai că avem dreptul, ci chiar obligația de a ajunge, prin credința în Hristos.

Încrederea sa în Dumnezeu şi standardele sale morale, de parte de a-l face un personaj bizar şi distant, îl aduce aproape de viața normală constituindu-se într-o continuă provocare pentru orice cititor. Creştinismul său rămâne ideal în timp ce devine practic şi util, lucrul foarte greu de realizat de cele mai multe şcoli de gândire ale creştinismului biblic.

Având privirea îndreptată permanent asupra căii celei mai bune de urmat, Ben Carson ne spune cum trebuie să arate IMAGINEA DE ANSAMBLU a societății şi se pronunță competent cu soluții asupra problemelor critice ale zilei.

Am speranța că această carte va fi de folos multor suflete căutătoare de adevăr în contextul dificultăților vieții de fiecare zi într-o lume frământată de instabilitate şi nelinişte.

Ion Buciuman

Coperta exterioară

Dr. Ben Carson este cunoscut ca deschizător de drumuri în proceduri chirurgicale, un medic care a transformat speranțe imposibile în realități pline de bucurie. Este considerat somitate în domeniul umanitar, pătrunzând dincolo de birourile marilor corporații până la nivelul şcolilor de cartier.

Ce anume îl conduce? IMAGINEA DE ANSAMBLU. Aceasta este viziunea a ceva pentru care merită să trăieşti cu adevărat care solicită cele mai bune talente şi energii.

În IMAGINE DE ANSAMBLU, Dr. Carson vă împărtăşeşte filozofia sa de viață care l-a ajutat să se ridice din mediocritate la rangul de influență de prim ordin. Cartea sa nu spune cum să ai succes , ci de ce să ai succes. Te ajută să-ți lărgeşti perspectiva. Vorbeşte despre felul cum să-ți descoperi viziunea propriei vieți care să stabilească prioritățile, să dea noi energii efortului, care te inspiră să schimbi lumea din jurul tău.

Coperta interioară sau Cuvânt înainte

În timpul anilor săi de şcoală, Ben Carson cu greu ar fi fost bănuit că va deveni un chirurg celebru. Din contră, colegii l-au poreclit „prostul clasei”. Astăzi, acest nume înseamnă tot ceea ce poate fi caracterizat de pasiunea arzătoare pentru învățătură care a condus un elev mediocru la absolvirea Universității Yale şi apoi la pionieratul în medicina modernă, având o influență extinsă de la şcolile de cartier până la consiliile directoare ale marilor corporații şi coridoarele puterii de la Washington.

Care este secretul acestei schimbări? Credința în potențialul personal, încrederea în puterea educației, folosirea la maximum a oricărei ocazii de a învăța, hotărârea de a face lumea un loc mai bun de locuit şi credința sa nelimitată în Dumnezeu.

În cartea sa, IMAGINE DE ANSAMBLU, Ben Carson prezintă fundamentul filozofic şi spiritual pe care se aşază nu numai cariera sa de excepție, ci şi concepțiile sale de viață. Ca şi în cartea devenită best-seller MÂINI ÎNZESTRATE Dr. Carson prezintă cu mult bun gust pasaje din spatele cortinei. Ca şi în GÂNDEŞTE CUTEZĂTOR, el îşi expune principiile practice privind reuşita în viață. Dar IMAGINE DE ANSAMBLU este mai mult decât o carte autobiografică sau un manual de eficiență personală. Este mai degrabă o analiză complexă asupra credinței şi viziunii pe care o putem distinge printre greutățile şi eşecurile vieții, care ne pot încuraja să îndrăznim spre ceva care este mai mare şi dincolo de noi.

Dr. Carson începe prin a descrie cum a început să cultive conceputul IMAGINII DE ANSAMBLU în propria sa viață. Apoi extinde demersul asupra felului în care şi noi putem aborda viața ca părinți, în familie, cu prietenii şi la locul de muncă, având în minte o Imagine de Ansamblu. În cele din urmă, aduce în discuție o serie de probleme sociale critice şi în special, diversitatea rasială, asistența medicală, educația şi conchide cu ceea ce ar trebui să gândim şi să facem, luând în considerație Imaginea de Ansamblu.

Cutreierând un domeniu extrem de variat, de la acela al chirurgiei de performanță la acela de vorbitor public, soț şi părinte, Ben Carson ne arată cum putem să schimbăm cursul propriei vieți, societăți, țări şi lumi având în vedere Imaginea de Ansamblu.

DR. BEN CARSON este directorul Secției de Neurochirurgie Infantilă la Spitalul Johns Hopkins şi autorul a două cărți best-seller, MÂINI ÎNZESTRATE şi GÂNDEŞTE CUTEZĂTOR. Joacă un rol important în dezvoltarea şcolilor de cartier şi în conducerea corporațiilor. Este membru în Consiliile de Conducere ale Universității Yale şi Kellogg Company. Împreună cu soția sa, Candy şi cei trei fii locuieşte în West Friendship, Maryland.

GREGG LEWIS este scriitor cu o experiență de 25 de ani în domeniul publicațiilor. Este autor şi coautor la mai mult de 30 de cărți şi locuieşte în Roma, Georgia împreună cu soția şi cei cinci copii.

IMAGINE DE ANSAMBLU

A LUCRURILOR CU ADEVĂRAT IMPORTANTE ÎN VIAȚĂ

DE **BEN CARSON** CU GREGG LEWIS

Lui Bill şi Shirley Howard şi Fundației Copiilor Bolnavi de Cancer pentru că mi-au făcut viața mai uşoară, şi lui Garry Roth, prietenul, pacientul, şi sursa mea de inspirație.

CUPRINS

PARTEA ÎNTĂI: A VEDEA IMAGINEA DE ANSAMBLU

Prolog

1. Gemenii din Africa de Sud – oare de ce?
2. Gemenii din Zambia
3. O operație imposibilă
4. A cuprinde Imaginea de Ansamblu
5. A vedea Imaginea de Ansamblu

PARTEA A DOUA: IMAGINEA DE ANSAMBLU ÎN VIAȚA PERSONALĂ

6. Considerând greutățile avantaje
7. Depăşind mentalitatea de victimă
8. A fi părinte – cea mai importantă responsabilitate a vieții
9. Priorității şi opțiuni
10. Fiți amabili şi faceți binele

PARTEA A TREIA: IMAGINEA DE ANSAMBLU ÎN VIAȚA PUBLICĂ

11. Ce dă putere Americii? Diversitatea rasială – un avantaj
12. Remedii pentru divizarea rasială
13. Educația: mijloc de egalizare
14. Boală în sistemul sanitar
15. Prescripție medicală pentru reforma sistemului sanitar

Epilog: Adevărata Imagine de Ansamblu

PARTEA I

A VEDEA IMAGINEA DE ANSAMBLU

Prolog

La două zile după Crăciun, în seara zilei de 27 decembrie 1997, mi-am luat la revedere de la soția şi cei trei fii ai mei. Plecam din locuința noastră din Maryland spre Aeroportul Internațional Baltimore-Washington de unde urma să zbor spre New York pentru a urca la bordul unui avion transcontinental ce făcea legătura cu Africa de Sud.

În timp ce Boeing-ul 747 părăsea pista şi se ridica lin în aer avântându-se spre Atlantic eu eram conştient că în următoarele şaisprezece ore trebuia să mă odihnesc, să-mi revizuiesc notițele şi, în cele din urmă, să finalizez planurile pentru ceea ce speram şi mă rugam să fie un efort demn de intrat în istorie.

Mi-am lăsat comod capul pe spate, am închis ochii şi am încercat să-mi aduc aminte tot ce ştiam despre cazul fraților Joseph şi Luka Banda. Ei erau o pereche de gemeni siamezi în vârstă de unsprezece luni, uniți în partea superioară a capului, cu fețele în direcții opuse.

Toții gemenii siamezi care au capetele unite sunt numiți gemeni *craniopagus* (de la *cranio* din limba greacă ce înseamnă „craniu" şi *pagus* care înseamnă „fixat"). Până în anul 1987 doar şaptezeci şi nouă asemenea cazuri au fost amintite în cinci sute de ani de istorie medicală. În această perioadă s-au făcut treizeci de încercări de separare şi doar şapte din şaisprezece copii au supraviețuit fără probleme. Treizeci au murit în timpul sau imediat după operație, iar şaptesprezece au suferit leziuni neurologice grave. Despre restul cazurilor rapoartele sunt incomplete.

În ciuda previziunilor sumbre datorate acestor nereuşite anterioare, speram să pot face pentru aceşti doi băieți, ceva ce nu mai fusese făcut niciodată până atunci. Doream să ofer lui Joseph şi Luka Banda şansa de a trăi vieți normale. Ştiam că peste câteva o re această şansă, cât şi viețile şi viitorul lor vor sta, practic în mâinile mele.

Nu era însă pentru prima oară când acceptam o asemenea provocare. În ciuda rarității acestor cazuri, frații Banda erau al treilea caz de gemeni craniopagus întâlnit în mai puțin de zece ani ai carierei mele. În anul 1987, mi s-a făcut o mare publicitate ca urmare a faptului că am condus echipa de chirurgi de la Johns Hopkins, când am reuşit să separăm cu succes o pereche de gemeni siamezi, uniți în partea inferioară a capului. Amândoi băieții au supraviețuit, deşi unul dintre ei a suferit importante leziuni neurologice. (Povestea lui Patrick şi Benjamin Binder a fost povestită în cartea *Mâini înzestrate*)

A doua pereche de siamezi i-am întâlnit în anul 1994, cu trei ani înainte ca frații Banda să se fi născut. Iată povestea celor două fetițe:

Capitolul 1

Gemenii din Africa de Sud – oare de ce?

Într-o zi de ianuarie 1994, am primit la birou un telefon.

– Cred că trebuie să vorbeşti cu acest domn, mi-a spus asistentul meu.

Aşa că am ridicat receptorul.

– Dr. Banjamin Carson? se auzi o voce.

Nu am reuşit să-mi dau seama de unde era accentul, dar ca urmare a anilor petrecuți în Australia, am recunoscut imediat influența britanică în enunțul îngrijit al bărbatului de la celălalt capăt al firului.

– Aici e Dr. Carson, i-am răspuns.

– Sunt foarte fericit că pot să vă vorbesc, Dr. Carson! a adăugat el. Numele meu este Dr. Samuel Mokgokong. Sunt profesor de neurochirurgie la Universitatea de Ştiințe Medicale – Medunsa, Africa de Sud.

Într-adevăr, accentul i se potrivea.

– Cu ce vă pot fi de folos?

Dr. Mokgokong mi-a explicat apoi, în mare, că avea în îngrijire două fetițe siameze al căror caz părea asemănător cu cel al fraților Binder pe care eu îi separasem în urmă cu şapte ani. Datorită succesului meu de atunci, Dr. Mokgokong spera să pot fi doctor consultant, poate chiar participant la separarea micilor lui pacienți.

I-am răspuns că îmi va face plăcere să-mi spun părerea asupra cazului după ce-mi va fi trimis în prealabil copii ale fişelor de analize. Răspunsul prompt care a urmat avea în spate ceva mai mult decât simpla etichetă profesională. Experiența mea legată de cazul gemenilor Binder nu a însemnat numai un punct de cotitură în practica medicală şi în carierea mea, ci a reprezenzat una dintre cele mai mari provocări în domeniul medical. La acea vreme, acest lucru l-am considerat ocazia ce apare o singură dată în viață.

Acum însă, şapte ani mai târziu, un telefon din senin de la celălalt capăt al lumii îmi aduce la cunoştință existența unei a doua perechi de gemeni craniopagus. Bineînțeles că eram interesat de acest caz, însă nu eram sigur cât de mult ar fi trebuit sau aş fi putut să mă implic în această pretențioasă şi complicată intervenție aflată pe partea cealaltă a pământului.

Dr. Mokgokong a mai adăugat că, în mai puțin de o lună, urma să facă o călătorie în Statele Unite şi îmi va aduce toate fişele şi datele necesare.

Am hotărât să ne întâlnim la sediul spitalului Johns Hopkins din Baltimore, stabilind o dată aproximativă a vizitei sale.

Astfel, neurochirurgul sud-african părăsi oraşul Joannesburg în căldura toridă a verii din emisfera sudică şi sosi în plină iarnă în America de Nord. Tot ceea ce ținea de persoana lui – de la vocea s-a profundă până la zâmbetul lui vioi – dezvăluiau o fire caldă şi prietenoasă. Nu am putut decât să-l îndrăgesc chiar din primele clipe. Puțin chel, avea în jur de 40 de ani, fiind cu ceva centimetri mai scund decât mine, dar depăşindu-mă în greutate. Judecând după statura şi personalitatea sa, fără să vreau mi s-a dus gândul la un minunat Moş Crăciun african – barba albă, fiind singurul lucru ce-i mai lipsea.

Ne-am împrietenit aproape pe moment. Când am început să discutăm cazul gemenilor, m-a impresionat la fel de mult pe plan profesional cât o făcuse în plan personal. Punea întotdeauna întrebările potrivite şi părea că ajunsese deja la cele mai corecte concluzii.

Într-adevăr, cazul surorilor sud-africane se asemăna destul de mult cu cel al fraților Binder. Nthabiseng şi Mahlatse Makwaeba păreau din fotografii mult mai mici decât fuseseră gemenii Binder, dar prezentau acelaşi grad de lipire a părții inferioare a capului. Aplicând procedura de bază folosită în cazul Binder şi utilizând experiența câştigată după acea operație, am ajuns la concluzia că existau ceva şanse ca cele două fetițe să fie salvate.

Încurajat de optimismul meu, Sam m-a întrebat dacă aş fi dispus să merg la Medunsa şi să conduc echipa ce urma să opereze. La început nu eram sigur cum ar fi trebuit să reacționez. Pregătirea operației fraților Binder ne-a luat luni de muncă; în plus, echipa era formată din cei mai buni specialişti ai Spitalului Johns Hopkins , iar pe mulți dintre ei îi cunoşteam deja, căci operasem multă vreme alături de ei. Desigur că Dr. Mokgokong m-a asigurat de profesionalismul colegilor lui, dar eu ştiam că în nici un caz nu puteam avea aceeaşi siguranță între nişte străini de care nu eram legat nici profesional, nici personal.

Mai era încă o problemă: când am efectuat operația fără precedent a fraților Binder, Johns Hopkins a fost considerat prioritate medicală în Statele Unite, având la dispoziție toate resursele existente. Oare un spital ca Medunsa din Africa de Sud ar fi putut să ducă la bun sfârşit o operație atât de periculoasă? Aveau ei tot echipamentul necesar?

O dată în plus, Sam a încercat să mă asigure că ar putea procura orice echipament necesar, în cazul în care ar avea siguranța prezenței mele la conducerea echipei. Era într-adevăr flatant, însă tot nu eram pe deplin convins.

Cu cât discutam mai serios şi Sam se străduia mai mult să mă convingă, cu atât eu deveneam mai conştient de necesitatea prezenței mele acolo. Iată de ce Sam îmi povesti cum a ajuns el să mă cunoască. Unul dintre mentorii săi, un neurochirurg pe nume Dr. Robert Lipschitz avea în grijă, în 1987, o pereche de gemeni siamezi cam în aceeaşi perioadă când eu aveam cazul Binder. Sam a auzit de numele meu pentru că Dr. Lipschitz mă consultase telefonic în legătură cu separarea gemenilor africani.

Mi-am adus aminte şi eu de acest doctor pentru că vorbisem cu el în multe ocazii – şi înainte şi după operație – în urma căreia unul dintre copiii a murit, iar celălalt a suferit leziuni neurologice grave. Sam a recunoscut că la acea vreme nu ştia că Dr. Benjamin Carson, prietenul şi consultantul mentorului său, era ca şi el un „frate de culoare". El aflase despre culoarea pielii mele câțiva ani mai târziu când s-a interesat mai mult de viața şi cariera mea, citind autobiografia *Mâini înzestrate.* El crescuse sub apartheid, depăşind greutăți uriaşe pentru a putea ajunge din punct de vedere profesional acolo unde ajunsese. Aşa că Sam s-a putut identifica uşor cu mine şi greutățile prin care, la rândul meu, trecusem. Mi-a mai spus că atât el, cât şi colegii si studenții din Africa de Sud, au fost entuziasmați de povestea mea, de succesele şi exemplul meu.

Mi-am dat repede seama că noul meu prieten avea mai mult decât un motiv pentru a mă invita în Africa de Sud. Într-adevăr, părerea mea era importantă în cazul pacienților lui, dar în acelaşi timp Sam spera că separarea cu succes a gemenelor va face din Medunsa un punct important pe harta marilor spitale. Mi-a mai explicat că „şcoala medicală de culoare" fusese pentru mult timp neglijată în cadrul sistemului universitar național. În comparație cu bine-cunoscuta universitate-spital din Capetown, unde Dr. Christiaan Barnard a reuşit un transplant de inimă, Medunsa era considerat un centru medical de mâna a doua unde specialiştii de coloare erau doar formați fără a avea realizări notabile.

Sam s-a arătat încrezător că această situație se va schimba dacă separarea gemenelor ar avea succes. Atunci „toată Africa de Sud şi întreaga lume va putea vedea de ceea ce suntem noi capabili la Medunsa", a adăugat el.

Ca şi când toate aceste motive nu erau suficiente, Sam a mărturisit că doreşte să mă aducă în Africa de Sud pentru a încuraja societatea medicală de culoare de acolo. Părea să creadă că simpla mea prezență ar diminua opresiunea rasială, servind ca model pentru tinerii capabili ai țării sale. Probabil că mulți dintre ei s-ar gândi mai serios la o carieră în medicină dacă ar putea să vadă şi să audă povestea unui neurochirurg de culoare, venit din Statele Unite într-o încercare de a intra în istorie.

Privită strict pe plan medical, această provocare era foarte mare; riscurile erau destul de mari şi şansa unei separări cu succes era departe de a fi sută la sută. Cât despre celelalte motive pe care Sam le avea în minte nu m-au făcut să mă decid imediat.

M-am hotărât să fac ceea ce întotdeauna fac atunci când întâmpin noi provocări: mă rog ori de câte ori sunt în nesiguranță atât în viața profesională cât şi în cea personală şi oricând simt nevoia de a primi îndrumare (lucru ce mi se întâmplă regulat). I-am spus şi lui Sam că mă voi ruga în legătură cu oferta sa şi voi cere călăuzire divină.

De fapt, mă rugasem pentru această problemă în tot acest timp, dar după întâlnirea cu Sam rugăciunile mele neîncetate mi-au dat sentimentul că ar fi bine să merg acolo – că *trebuia* să particip. Simțeam nu numai că Dumnezeu vrea să mă implic în acest caz, dar că se vor întâmpla lucruri uimitoare în urma acestei experiențe. Au mai fost ocazii în care am resimțit călăuzirea Lui, dar de data aceasta sentimentul era în mod vădit mai puternic şi mai clar. Am fost atât de convins că am luat hotărârea corectă, încât am mărturisit unui om, pe care îl cunoşteam doar de câteva ore, că urma să plec în cealaltă jumătate a lumii într-o țară cu o politică rasial opresivă unde voi încerca să aduc la îndeplinire ceva ce niciodată nu mai fusese realizat cu succes în întreg continentul african. Când l-am anunțat pe Sam că voi merge nu mai încăpea nici o îndoială că luasem hotărârea corectă. Eram siguri că Dumnezeu era cu noi şi urma să fie şi în continuare.

Sam era încântat. S-a întors în Africa având o listă de echipamente de care am crezut că vom avea nevoie pentru operație. I-am dat şi unele sugestii cu privire la componența echipei alcătuită din 50-60 de specialişti din mai multe domenii. Am vorbit şi la telefon de câteva ori în săptămânile ce au urmat, iar viața mea aglomerată şi obositoare a continuat: conferințe, lecții şi călătorii, vizite săptămânale la clinici, rondul din spital şi operațiile lungi de câte doisprezece ore. Dar pe măsură ce planurile şi pregătirile se derulau în Africa de Sud, am stabilit data operației în aprilie 1994. Începusem deja să-mi imaginez cum va arăta cea de a doua experiență pe care eu credeam inițial, că o întâlneşti „o singură dată în viață".

Când am ajuns la Johanesburg, Sam m-a aşteptat la aeroport. Avea veşti proaste: gemenele se îmbolnăviseră considerând starea lor suficient de gravă pentru a amâna operația. Nici unul dintre doctorii de la Medunsa nu era sigur cu privire la boala fetițelor. Simptomele erau ale unei afecțiuni virale, aşa că s-a hotărât să se mai aştepte câteva luni, pentru a li se da şansa

de a-şi reveni înainte de a fi supuse unei operaţii atât de dificile şi periculoase.

După examinarea surorilor Makwaeba, şi eu am ajuns la aceeaşi concluzie. La început am fost destul de dezamăgit pentru că făcusem atâta drum pentru această operaţie, dar curând a ieşit la iveală partea pozitivă a situaţiei: această vizită mi-a dat posibilitatea să cunosc îndeaproape echipa de chirurgi şi să discut mai în amănunt strategia operaţiei pe care o vom efectua. Prezenţa mea acolo m-a ajutat să înţeleg importanţa covârşitoare pe care această operaţie o avea în inimile şi minţile acelora din comunitatea medicală a Africii de Sud.

Am putut, de asemenea, să arunc o privire asupra condiţiilor de la Medunsa. Erau complet diferite de cele ale şcolilor medicale pe care le vizitasem în Statele Unite. Atât administraţia, cât şi sălile de clasă erau construite într-un stil destul de modern, în clădiri cu mai multe etaje. Campusul îţi dădea o senzaţie de libertate şi deschidere, cu porţiuni întinse de gazon şi multe curţi interioare în jurul cărora se lega un labirint de clădiri din cărămidă ce constituiau diferitele departamente şi secţii ale spitalului.

Senzaţia de spaţiu se continua şi în interior. Nu existau saloane, ci pacienţii erau îngrijiţi în nişte săli mari şi foarte spaţioase care adăposteau de la douăzeci la treizeci de paturi. Deşi nu aveam nici un dubiu că aerul proaspăt care circula prin ferestrele larg deschise contribuia mult la însănătoşirea bolnavilor, totuşi chiar şi cea mai lină adiere de vânt aducea înăuntru tot felul de impurităţi – praf, frunze, polen şi mai mult decât ocazional, muşte şi gândaci. Secţia de terapie intensivă de aici nu făcea excepţie de la aceste condiţii, asemănându-se mai degrabă cu o secţie obişnuită din spitalele tipic americane.

M-a uimit însă şi un alt lucru: varietatea patologică pe care o observasem în decursul rundelor din spital. În aceeaşi secţie am văzut pacienţi cu anevrism, malformaţii vasculare extinse şi cu multe alte feluri de tumori şi malformaţii congenitale – toţi stând în paturi alăturate, aşteptându-şi rândul la operaţie. Nu am putut să nu mă gândesc la experienţa pe care ar câştiga-o orice tânăr chirurg american dacă ar veni să lucreze aici doar pentru câteva luni. Şi-ar exersa metodele de tratament, ar oferi atât de preţiosul ajutor medical şi ar câştiga experienţa care în SUA ar lua o viaţă pentru a putea fi acumulată.

Oriunde aş fi mers în spital, eram impresionat de competenţa şi compasiunea personalului atât de dedicat şi bine pregătit. Judecând după greutăţile cărora ei le făceau faţă şi lipsurile materiale pe care le aveau, am

fost foarte plăcut surprins de calitatea asistenței medicale oferite la Medunsa.

Deşi m-am întors acasă mai repede decât plănuisem, am fost mai încrezător în reprogramarea operației ce urma să aibă loc în iunie. În prima săptămână m-am concentrat numai asupra acestui caz, perioadă în care am avut onoarea să primesc şi o nominalizare pentru un mare premiu în SUA. Timp de mulți ani, editorii publicației *Essence* au recunoscut anual contribuțiile semnificative aduse lumii de către femeile afro-americane. În anul 1994, pentru prima dată au primit prestigiosul premiu *Essence* şi bărbați afro-americani, iar eu am fost unul dintre cei care au avut onoarea de a participa la această ceremonie națională televizată.

Împreuna cu soția mea, Candy am zburat la New York pentru eleganta gală ce avea loc în Teatrul Paramount. Având locuri destul de în față, m-am întors să admir mulțimea de oameni bine îmbrăcați şi am observat că jumătate dintre vedetele Hollywood-ului erau prezente. Apoi m-am întors să zâmbesc şi celorlalți nominalizați ce stăteau alături de mine: pastorul Jessee Jackson, regizorul de film Spike Lee, actorul Denzel Washington şi comediantul Eddie Murphy. Nu am putut să nu mă simt ciudat în acel loc. Mă întrebam ce căutam eu acolo. Nu eram nici un politician faimos, nici un nume cunoscut în cinema. Într-adevăr, sute de mii de oameni îmi citiseră autobiografia şi mulți alții cunoşteam povestea vieții mele: a unui băiat de cartier din Detroit, al doilea fiu al unei mame singure, care a crezut în băiatul ei şi a făcut tot ceea ce i-a stat în putință pentru a-l iubi şi a-l scoate din lumea mediocră. Ea a ştiut să-şi urmeze visul care m-a făcut să fiu primul la Yale, la Universitatea din Michigan şi în sfârşit în lumea prestigioasă a medicinii. Era însă adevărat că devenisem un nume important în domeniul meu când am fost numit la numai 33 de ani şeful secției de Neurochirurgie Pediatrică a Spitalului Johns Hopkins. Tot atunci m-am dat seama că lumea neurochirurgiei pediatrice este doar o mică parte din universul medicinei, care la rândul său este doar o luminiță sub marele telescop al recunoaşterii şi atenției publice. Nu mă impresionau nici reputația, şi nici renumele celorlalți premiați, într-adevăr faimoşi. M-am întrebat din nou: „Oare ce caut eu aici?" şi în timp ce îmi puneam această întrebare mi-am dat seama că probabil nu aş fi prezent la această ceremonie şi nici unul dintre aceşti oameni nu ar fi venit aici în această seară să-mi recunoască meritele, dacă nu aş fi fost implicat în separarea gemenilor Binder, în 1987. Acea operație – una în plus în cariera mea de medic – mi-a oferit un loc de frunte printre cei de aceeaşi profesie cu mine. Astfel, mi-am deschis uşi pretutindeni în lume, mi-au fost oferite posibilități profesionale şi personale la care nu am visat niciodată şi mi s-au oferit

microfoane pentru a mă adresa unei audienţe care înainte nu îmi era accesibilă.

Privind în jur la sala cu celebrităţile elegante şi ştiind că nici unul dintre ei nu cunoaşte nimic despre viitoarea mea călătorie în Africa, mi-au venit în minte toate efectele operaţiei fraţilor Binder ce avusese loc în urmă cu şapte ani. M-am întrebat: „Ar fi oare posibil ca acelaşi lucru să se întâmple din nou? Dorea Dumnezeu ca separarea altor siamezi să însemne nu doar schimbarea vieţii mele şi a istoriei medicale, ci să însemne, de fapt schimbarea condiţiei unei ţări?"

Dacă ar trebui să numesc un lucru învăţat în decursul vieţii acela ar fi că niciodată nu trebuie să-L subestimăm pe Dumnezeu; trebuie doar să-L lăsăm să lucreze. Abia aşteptam să văd ce se va întâmpla la reîntoarcerea mea la Medunsa.

Din nefericire, când m-am întors în Africa de Sud situaţia fetiţelor siameze era mai gravă decât fusese în ultimele săptămâni. Starea lor cardio-vasculară se înrăutăţea atât de repede încât am considerat că operaţia ar fi unica lor şansă oricât de şubredă ar părea sănătatea lor. Nu aveam altă alternativă decât să încercăm să le despărţim înainte să moară amândouă.

Echipa a fost repede formată şi pusă în temă cu procedura pe care intenţionam să o utilizăm. Datorită condiţiilor dificile a pacientelor noastre atmosfera în sala de operaţie era destul de încordată şi deosebit de stresantă. Mai mult decât atât, a trebuit să operăm sub privirea camerei de luat vederi a unei reţele americane de televiziune care mă urmase în Africa de Sud sperând să culeagă câteva secvenţe pentru un documentar plănuit anterior.

Prima echipă de chirurgi ce mă asista era alcătuită din Sam, colegul lui, Dr. Rissick Gopal, şi un alt neurochirurg al spitalului Baragwanas din Soweto. Mai erau chirurgii cardio-vasculari conduşi de Dr. Lukas Mathala, o echipă de anestezişti îndrumaţi de Dr. Bohmala, chirurgii plasticieni, pediatrii şi o armată de asistente ce trebuiau să asigure diferitele proceduri. Era o operaţie atât de riscantă şi costisitoare, încât spitalul a fost nevoit să investească toate resursele în speranţa că un succes va face din Medunsa un loc important în Africa de Sud şi un viitor centru pentru alte operaţii mai complexe in toate sectoarele medicinei.

Sălile de operaţie fuseseră în prealabil echipate special pentru această intervenţie. Am pus în funcţiune noile ventilatoare şi alte instrumente chirurgicale noi, plus monitoarele cardiologice pentru anestezişti şi chirurgii cardio-vasculari.

O bună bucată de vreme ne-am ocupat de aranjarea mesei de operaţie, astfel încât să poată fi uşor despărţită în momentul separării, pentru a

permite celor două echipe să înconjure fiecare copil şi să continue închiderea craniilor şi scalpurilor. Am învățat o lecție prețioasă în cazul Binder când în timpul operației am epuizat toate rezervele de sânge ale spitalului – folosind mai mult de şase unități. Aşa că, în acest caz, am făcut stocuri considerabile, estimând că vor fi suficiente pentru această operație.

Intervenția au început-o chirurgii plasticieni care au îndepărtat dispozitivele de dilatare a scalpului, pe care le implantaseră cu ceva luni înainte. Acele balonaşe de silicon aveau menirea să pompeze din când în când soluție salină. Trebuia ca suprafața pielii capului sa fie încet, încet mărită pentru ca la sfârşitul operației să existe suficientă piele pentru a acoperi cusăturile.

De îndată ce plasticienii au extras aceste dispozitive de dilatare, a intrat în acțiune echipa noastră de neurochirurgi. Cu scalpurile date peste cap am început să dăltuim nişte găuri aproape de joncțiunea dintre cele două cranii. Apoi, folosind o ustensilă numită „Leskell ronjeurs" (un dispozitiv sub formă de cleşte) am început să lovim osul sperând că lovitură după lovitură vom reuşi să despărțim craniile, lăsând lipite restul organelor. Osul, din nefericire, era bine vascularizat, luându-ne mult timp să acoperim găurile cu ceară sterilă. Chiar şi aşa, au fost transfuzate în timpul secționării câteva unități de sânge. Acesta nu era decât primul şi cel mai simplu pas al operației.

Doar după ce am reuşit să despărțim porțiunea comună din craniu am putut vedea că membrana creierului, numită dura mater (un înveliş protector de grosimea pielii ce înveleşte creierul) avea părți ce funcționau concomitent pentru ambele creiere.

Pe măsură ce avansam în separarea membranei, am întâlnit porțiuni întinse de „lacuri venoase" (canale ce fac legătura între diferitele straturi ale membranei şi ajută la drenarea sângelui) şi multiple conexiuni de artere cu funcție bilaterală. În acest punct al operației, după mai mult de 12 ore, devenise clar că nu puteam continua fără să recurgem la o întrerupere cardiacă hipotermică, foarte atent controlată.

În continuare, echipa de cardiologi a efectuat o toracotomie, iar inima fiecărei fetițe a fost conectata la un dispozitiv bypass, inimă – plămân. Acesta trebuia să le răcească sângele de la 36 grade C la 20 grade C. Un asemenea nivel de hipotermie a redus la minimum funcțiile metabolice ale gemenelor, lucru care ne-a permis să oprim inima din pompat, sângele putând fi reținut pentru aproape o oră fără a produce leziuni pe creier. În acest răstimp, speram să reuşim să separăm toate structurile venoase intercalate şi să refacem sau să separăm alte artere. Acest fel de animație artificială dă rezultate doar la copiii sub 18 luni al căror creier se află într-

un proces de dezvoltare şi este suficient de flexibil pentru a fi recuperat după un asemenea şoc. Operația fraților Binder a fost prima de acest fel în care s-a făcut o combinație între hipotermie, bypass circulator şi întrerupere cardiacă supravegheată. Aceasta ne-a permis să menținem țesutul creierului pentru a efectua o intervenție de acest tip. A funcționat bine în cazul băieților Binder aşa că nu puteam decât să ne rugăm să funcționeze şi pentru surorile Makwaeba.

Oricum, cât timp fetițele au fost cu funcțiile întrerupte total, am reuşit să despărțim toate venele comune şi să punem ordine în venele intercalate. Dar imediat ce am separat gemenele şi am început să pompăm sânge din nou, cea mai mică dintre fetițe a murit. Era a cincisprezecea oră de când începusem să operăm. Cardiologii au descris inima ei ca „un pumn de muşchii subdezvoltați care în nici un caz nu ar fi putut să pompeze sânge".

Din acea clipă ne-am concentrat atenția asupra celui de-al doilea copil care părea într-o formă destul de bună la terminarea operației, câteva ore mai târziu. Nu a durat mult şi a reuşit chiar să-şi mişte fața şi ochişorii. Deşi succesul nu era cel aşteptat, era destulă mulțumire printre personalul medical şi familia fetițelor, căci una dintre ele era totuşi salvată.

Dar la câteva ore după operație şi aceasta din urmă a început să manifeste hiperactivitate şi să prezinte grave perturbări electrolitice în sânge, deşi personalul de la Medunsa încerca să-şi mențină moralul ridicat în ciuda acestor urmări descurajatoare. Eram cu toții destul de deprimați văzând că starea ei se înrăutățea constant. Din nefericire, la două zile după operație, şi cea de-a doua fetiță a încetat din viață.

Rezultatele autopsiei au arătat că avusese o activitate extrem de redusă la nivelul rinichilor. Ne-am dat seama că aceste două siameze erau complet dependente şi puteau supraviețui numai atâta timp cât erau lipite una de cealaltă. Pe măsură ce s-au dezvoltat, cea cu activitate cardiacă nu a putut menține un nivel normal al circulației pentru amândouă, de aceea starea lor se înrăutățise în săptămânile anterioare operației. Absolut nimic nu s-ar fi putut face pentru ca cel puțin una dintre surori să fie salvată. Dar această veste nu a făcut familia să se simtă mai bine şi nici nu a diminuat dezamăgirea teribilă ce cuprinsese atât echipa de chirurgi, cât şi comunitatea medicală de la Medunsa. Îşi puseseră speranțe atât de înalte în succesul aceste operații!

După intervenție am susținut o conferință de presă cu toată mas-media națională care urmărise cazul. Înaintea zilei în care m-am întors acasă am participat şi la emisiunea *Bună dimineața, Africa de Sud* , un program național de ştiri asemănător cu *Bună dimineața, America*. În timpul interviului am încercat să explic exact ce se întâmplase şi să-i fac pe

spectatori să înțeleagă că insuccesul acestui caz, în raport cu succesul cazului Binder nu a avut nimic de-a face cu locul sau modul de efectuare a operației. Dar ştiind că nici un spital din lume nu ar fi putut salva pe cele două fetițe nu ne-a făcut să ne simțim mai bine nici pe mine şi nici pe acei sud-africani care se rugaseră pentru reuşită.

Nu mi-aduc aminte să fi fost vreodată mai dezamăgit decât atunci când avionul meu decola din Johannesburg, avântându-se spre Atlantic în direcția New York. Pe măsură ce urcam către nori, am început să-I pun lui Dumnezeu diferite întrebări:

De m-ai lăsat să mă implic într-o asemenea situație unde nu a existat niciodată vreo şansă de reuşită?

De ce mi-ai permis să irosesc atât de mult timp prețios şi energie în ceva ce în nici un caz nu putea izbândi?

De ce ai permis să existe o asemenea ocazie doar pentru a ne vedea înfrânți? De ce?

Eram obosit, frustrat, confuz şi agitat. Toată această experiență nefericită nu părea să fi avut vreun rost.

Capitolul 2

GEMENII DIN ZAMBIA

În cei doi ani şi jumătate care au urmat acestei operații m-am tot întrebat: „De ce?"

În decembrie 1996, Sam Makgogong m-a contactat din nou şi mi-a adus la cunoştință faptul că Universitatea de Medicină Medunsa din Africa de Sud dorea să-mi acorde titlul onorific de Doctor în cadrul festivităților de încheiere a anului universitar în curs. I-am răspuns că sunt onorat şi accept cu plăcere să-l am ca gazdă atunci când eu şi soția mea vom veni în Africa de Sud. În primăvara ce a urmat, Sam m-a sunat din nou aşa cum presimțisem de ceva vreme, pentru a mă informa că o altă pereche de gemeni siamezi craniopagus se născuseră în Zambia. Doctorii de acolo ştiau de încercarea noastră de separare făcută cu trei ani în urmă, aşa că au luat legătura cu Sam şi i-au cerut părerea cu privire la posibilitatea separării lui Joseph şi Luka Banda. Sam zburase deja în Zambia pentru a examina gemenii şi ajunsese la concluzia că erau destule şanse pentru o separare reuşită.

Sam le mai spusese doctorilor că eu voi merge în Africa de Sud peste câteva săptămâni. „Acum guvernul Zambiei doreşte ca tu şi soția ta să le

vizitați țara, astfel încât să poți să consulți gemenii şi să stabileşti dacă pot fi operați", a adăugat el.

Pe când plănuiam o scurtă escală în Zambia pentru drumul de întoarcere, mi-am dat seama că această situație era mai mult decât o coincidență. Era incredibil! Era al treilea caz de gemeni craniopagus pe care îl întâlneam în mai puțin de zece ani.

Zborul de la New York la Johannesburg ni s-a părut la fel de lung ca întotdeauna, deşi având-o pe Candy cu mine a făcut această călătorie mult mai plăcută. Serviciile companiei sud-africane au fost, ca şi în drumurile anterioare, excepționale. Am observat însă privirile contrariate ale unor pasageri care erau probabil surprinşi să vadă un cuplu de culoare călătorind spre Africa de Sud la clasa I într-un Boeing 747.

Cunoşteam destul de bine ce se întâmplase în ultimii trei ani în această țară. Sfârşitul regimului rasist a produs puține, dar notabile schimbări în atmosfera din campusul Universității de Medicină – Medunsa. Studenții de culoare pe care îi întâlneam pe alei păreau că țin capul mai sus, păşind cu mai multă încredere şi hotărâre şi vă asigur că aceasta nu era rodul imaginației mele.

În timp ce Sam ne-a condus într-un tur al spitalului pentru a ne prezenta vechilor sau noilor prieteni, mi-am dat seama că lucrurile se schimbaseră şi în ceea ce mă priveau pe mine. Dezamăgirea pe care am suferit-o în acest loc se diminuase cu trecerea timpului. Aşa că atunci când Sam mi-a spus câte vieți au fost salvate de echipamentul adus pentru operația aceea nereuşită a fetițelor mi-am reamintit încă o dată că Dumnezeu este întotdeauna capabil să schimbe în bine urmările celor mai neplăcute experiențe. El poate să îndrepte cele mai mari greşeli şi cele mai profunde slăbiciuni.

Avusesem deja privilegiul să primesc alte optsprezece titluri de doctor în cadrul unei game largi de instituții de învățământ superior din America de Nord, dar niciodată nu m-am simțit mai mândru şi mai onorat ca atunci când Universitatea de Medicină din Africa de Sud mi-a oferit titlul de Doctor în Ştiințe Medicale. În mod sigur aceasta a fost una dintre cele mai plăcute ceremonii la care luasem parte vreodată.

Deşi organizată în tradiția formal engleză, serbarea de sfârşit de an universitar avea un pronunțat aer african, ceea ce a făcut ca ceremonia să devină fastuoasă, chiar pompoasă. Petrecându-mi majoritatea timpului implicat în programe academice sobre, am savurat la maxim existența unui public pestriț şi entuziasmat. Festivitatea de la Medunsa a decernării premiilor arăta într-adevăr a sărbătoare.

Încă de când am plănuit călătoria în Africa de Sud, Candy şi cu mine am pus pe agendă un alt punct important: o zi de safari în Parcul Național Krueger, aflat la o distanță de o zi mers cu maşina.

Cu o seară înaintea acestei aventuri am amintit în rugăciunile noastre faptul că aveam la dispoziție o singură zi pentru vizita în acest parc. Aşa că I-am spus Domnului că-I voi fi veşnic recunoscător dacă ne va oferi ocazia să vedem cât mai mult din viața aceea sălbatică în puținul timp pe care îl aveam disponibil. Eram fascinat de sălbăticie încă din copilărie, de când povestirile şi pozele pe această temă mi-au inspirat dragostea pentru cărți şi învățătură. Din totdeauna am visat la o zi în care să pot privi cu ochii mei unele animale exotice africane aflate în mediul lor natural. Nu m-am gândit însă niciodată că această rugăciunea a mea va fi întocmai ascultată.

Nu numai că am întâlnit elefanți, lei, girafe, zebre şi alte animale la care nu ne aşteptam, dar am reuşit să observăm şi unele specii rare de maimuțe ca mamba verde şi mamba negru. Am fost martorii unei mari varietăți de specii şi comportamente sălbatice iar ghidul nostru ne-a mărturisit că nu-şi putea aduce aminte de o altă asemenea zi. Ne-a spus că el însuşi a văzut în acea zi lucruri la care asistase doar de câteva ori de când lucra în parc. La un moment dat, opri Land-Rover-ul nostru chiar în mijlocul unei colonii de maimuțe ce se plimbau de colo-colo.

Privind la animalele acelea fascinante, dar zgomotoase ce ne înconjurau, mi-am adus aminte de un reportaj despre maimuțe văzut probabil pe canalul Discovery. Rămăsesem uluit auzindu-l pe realizatorul programului spunând că fălcile unei asemenea maimuțe adulte sunt atât de puternice, încât pot sfărâma un craniu uman.

Având cunoştințe sigure cu privire la rezistența unui craniu şi fiind în contact strâns cu craniul meu propriu, am ținut secret această informație față de Candy, Sam, soția lui şi Polan, ghidul nostru ce stătea alături de mine în maşina decapotată. Încercând să-mi păstrez calmul, am întrebat şoferul dacă este neapărat necesar să ne oprim chiar în mijlocul acelor animale.

Ghidul nostru, care avea ceva experiență, a zâmbit văzându-mă puțin neliniştit şi m-a asigurat că maimuțele nu ne vor deranja.

Se pare însă că cineva a uitat să le anunțe şi pe ele pentru că de îndată ce am primit garanția acelei siguranțe totale întreaga colonie a strâns rândurile şi a început să se cațere pe maşina noastră de teren. Două dintre cele mai pleşuve au coborât în maşină alături de noi.

Din fericire, lui Sam i-a venit ideea să scoată câteva felii de pâine din cele aduse pentru picnic, iar când prietenele noastre fără păr au sărit din

maşină pentru a prinde ceva din masa oferită pe gratis, noi am pornit cu viteză spre un loc mai sigur.

Când vizita a luat sfârşit, eu şi Candy ne-am dat seama că pericolele prin care trecusem ne-au întărit prietenia cu familia Mokgokong. Chiar ziua următoare ei ne-au dus cu maşina până la Johannesburg, conducându-ne la aeroport.

Făcând acea escală plănuită la Lusaka, Zambia am fost aşteptaţi de Dr. T.K. Lambart, singurul neurochirurg din ţară. Ne-a condus la un mare spital de pediatrie, care avea două mii de paturi, unde i-am întâlnit pe Joseph şi Luka Banda. Aceşti băieţi prezentau o trăsătură pe care am remarcat-o la toate perechile de siamezi: sufereau de o „boală gravă" – gingăşia.

Ca şi fraţii Binder, Joseph şi Luka Banda păreau sănătoşi dacă nu chiar bine făcuţi. Era un semn promiţător. Testele aprofundate fuseseră deja făcute pentru a ne asigura că băieţii aveau inimă, plămâni, stomac, ficat şi rinichi în stare de funcţionare. Spre deosebire de fetele sud-africane, operate în 1994, aparatele si sistemele vitale ale băieţilor păreau să funcţioneze normal şi independent. De lucrul acesta eram siguri. Gemenii mâncau bine şi se dezvoltau normal. Puteau plânge, râde şi chiar să apuce obiectele din apropiere. Dădeau din picioare şi se mişcau cu atât de multă energie, încât în mod sigur s-ar fi putut chiar răsuci, aşa cum era normal, dacă ar fi reuşit să-şi coordoneze mişcările întorcându-se amândoi în acelaşi timp şi în aceeaşi direcţie.

De fapt, aceşti doi băieţi atât de sănătoşi si simpatici, aveau o singură problemă: erau lipiţi unul de altul în partea superioară a capului.

Cauza exactă a ataşării gemenilor craniopagus este încă necunoscută. Cea mai vast acceptată teorie susţine faptul că dezvoltarea gemenilor identici rezultă din fisiunea unui singur ovul fertilizat - deşi nu se ştie cu exactitate când, cum şi de ce diviziunea este în acest caz, incompletă. O teorie mai puţin răspândită a fost propusă de alţi experţi care cred că gemenii de acest fel se unesc în a patra săptămână după fertilizare când datorită creşterii rapide a embrionilor, aceştia au contact direct şi dintr-un anume motiv se lipesc.

Cum s-a întâmplat şi de ce, nu mai conta pentru Joseph şi Luka Banda. Ca să puteţi înţelege cum s-a produs această unire, imaginaţi-vă că luaţi câte o minge de tenis în fiecare mână şi le apropiaţi atât de tare una de cealaltă, încât o mare parte din suprafeţele lor sunt practic lipite. Cam aşa arătau şi capetele celor doi băieţi.

Forma porţiunii comune era tubulară. Dar ceea ce mă îngrijora cel mai mult era gradul de fuziune ce cuprindea întreaga lărgime şi lăţime a creştetului. Cât de mult erau creierele lor unite? În ce măsură erau ele

suprapuse şi în ce proporţie erau interconectate? În timp ce-mi aminteam previziunile optimiste pentru un potenţial succes şi privind la mărimea fuziunii craniilor, puteam să spun sigur că vom munci pe brânci încercând să separăm cele două capete. În timp ce examinam gemenii, pipăind de-a lungul perimetrului joncţiunii, am încercat să-mi imaginez ce probleme am putea întâlni odată ce am fi deschis şi privit înăuntru. Apoi, în timp ce îi întorceam pe băieţi pe o parte şi pe alta pentru a avea o vedere din mai multe unghiuri şi pentru o analiză cât mai completă, mi-am dat seama că s-ar putea să am răspunsurile la cele mai importante întrebări ce se ridicau în legătură cu acest caz.

Cu ceva luni înainte, câţiva cercetători ai secţiei de radiologie a spitalului Johns Hopkins m-au invitat în laboratorul lor pentru o fascinantă demonstraţie. Lucrând în colaborare cu designeri şi programatori de înaltă tehnologie ai Universităţii Naţionale din Singapore, ei erau în curs de a pune la punct un program vizual tridimensional. Sperau ca descoperirea lor să ajute într-o bună zi pe chirurgi să studieze cazuri şi să examineze pacienţi „in absentia" (în lipsa lor) şi probabil să-şi îmbunătăţească metodele şi cunoştinţele, efectuând operaţii virtuale direct în programul lor computerizat. După ce au efectuat demonstraţia, mi-au cerut sugestii privind modul în care această metodă ar putea fi folosită în neurochirurgie. Le-am spus că o să mă gândesc la ideea lor îndrăzneaţă, dar ulterior nu i-am acordat prea multă atenţie. Acum însă, într-un spital din inima unui alt continent, am întrezărit o aplicaţie uimitoare la tehnologia lor de avangardă.

I-am explicat colegului meu african ce aveam în minte şi i-am spus că-l voi contacta imediat ce voi ajunge în Statele Unite. Trebuia să aflu de la echipa de cercetare radiologică ce date erau necesare pentru proiectul lor.

Iniţial, Dr. Lambart a luat legătura cu Medunsa pentru că ştia că nici unul dintre spitalele Zambiei nu deţinea echipamentul necesar operaţiei. Într-adevăr, mi-a adus apoi şi mie la cunoştinţă faptul că exista un singur respirator artificial pentru toţi pacienţii spitalului său. O dată în plus am fost impresionat de calitatea îngrijirii medicale acordată de personalul atât de competent şi înţelegător a lumii, a treia în ciuda lipsurilor materiale cu care se confrunta. Dr. Lambart părea încântat la gândul că o tehnologie atât de înaintată va fi la dispoziţia pacienţilor lui.

În timpul lunilor care s-au scurs, acest inventiv neurochirurg şi Sam au reuşit să obţină datele de care eu şi echipa de cercetători aveam nevoie – tomografii, angiografii şi RMN-uri care, trimise pe bandă magnetică, puteau fi adaptate pentru a se potrivi în banca virtuală de date. Nici eu nu am înţeles cum funcţiona întregul proces, aşa că nu pot să vă explic în

termeni obişnuiţi. Singurul lucru pe care pot să-l spun este că nu era vorba de o operaţie propriu-zisă pe creier, ci de o simulare. Oricum, pot afirma că a fost un pas înainte în domeniul chirurgiei sau cel puţin în cazul pregătirii şi plănuirii operaţiei gemenilor Banda. Într-unul dintre laboratoarele de cercetare a Spitalului Johns Hopkins (Baltimore, Maryland) mi-am pus o pereche de ochelari 3D speciali prin care priveam la un ecran mic, reflectorizant, care proiecta imaginea în spaţiu, astfel încât puteam vedea în interiorul capetelor gemenilor. Desigur că ei se aflau de fapt, într-un spital de pe alt continent. Folosind nişte comenzi manuale simple, puteam să mânuiesc o serie de ustensile virtuale. Un dispozitiv bifurcat putea să mişte imaginea în spaţiu şi să rotească creierele intercalate ale celor doi băieţi. Astfel mi se permitea observarea lor din toate unghiurile. Puteam să măresc imaginea pentru a vedea şi cele mai mici detalii şi puteam să şterg unele segmente ale creierului pentru a vedea ce se află dedesubt. Aveam posibilitatea chiar să le feliez pentru a descoperi ce deosebiri de structură internă existau între diferitele secţiuni ale creierului. Aceasta mi-a permis să izolez şi cele mai mici vase de sânge şi să le urmăresc în interiorul şi exteriorul suprafeţei fără să existe vreun pericol de a avaria ţesutul înconjurător. Aceste lucruri erau, bineînţeles, imposibile într-o sală de operaţie reală.

Cel mai mare avantaj datorat acestei metode era cunoaşterea minuţioasă a organului. Puteam să observ şi să studiez structura internă a creierului înainte de a deschide şi de a începe operaţia propriu-zisă. Am notat toate anomaliile şi am calculat toate zonele potenţial periculoase – ceea ce însemna reducerea numărului de surprize ce le-am fi putut întâlni în timpul intervenţiei.

Cea mai mare provocare în timpul separării chirurgicale a gemenilor craniopagus şi cel mai îndelungat şi delicat aspect al operaţiilor anterioare era sortarea vaselor comune de sânge. Se cerea o meticuloasă şi lungă separare, o cusătură, apoi o tăiere şi uneori refacerea unui întreg şi masiv labirint de vene. Fiecare venă trebuia izolată şi pusă la locul ei atât de atent ca şi când ai dezamorsa o bombă. Dacă făceam şi cea mai mică greşeală, pierderea de sânge ar fi inundat câmpul operat, devenind o zonă imposibil de localizat şi controlat. Dacă nu era oprită la timp, hemoragia ar fi cauzat leziuni cerebrale sau moartea.

Faptul că am putut să văd, să studiez şi să memorez anatomia vasculară, mai ales structura venoasă încrucişată, sistemul ventricular şi baza cutiei craniene a fost un real avantaj pentru mine. Încă de atunci încerc să explic acest beneficiu cam aşa: un creier uman normal este probabil cea mai minunată şi complexă piesă din puzzle-ul tridimensional al

creațiunii. Alăturând două asemenea organe complexe problemele de orientare se complică enorm. Să găseşti drumul corect printre structurile venoase anormale ale unor gemeni craniopagus e ca şi când ai fi un şofer de taxi în mijlocul unui oraş străin unde nu ai mai fost niciodată, iar limba localnicilor îți este necunoscută. Nu poți citi nici semnele, nici indicatoarele de pe stradă dar cu toate acestea ceilalți aşteaptă să-ți faci meseria cum trebuie. În cazul de față, eu eram acel şofer de taxi, doar că de data aceasta aveam la îndemână cel puțin, o hartă detaliată pe care puteam s-o studiez mai dinainte. De fapt, mă simțeam ca şi când aş fi reuşit deja operația.

Cu acest sentiment de încredere am ajuns în Africa de Sud, la două zile după Crăciun, în anul 1997. Trecuseră şase luni de la primul examen a fraților Banda în Zambia, timp pe care îl avusesem la dispoziție pentru plănuirea în detaliu a operației, iar ei avuseseră răgazul să se dezvolte şi să fie mutați la Medunsa. Toate indiciile ne conduceau la concluzia că nu existau pacienți mai potriviți pentru intervenția considerată încă dificilă şi riscantă. Separarea era unica speranță rămasă pentru ca cei doi drăgălaşi băieți să poată duce în viitor o viață normală.

Când am terminat de repetat în minte toate amănuntele acestui caz, mi-am deschis ochii şi am scos din geantă un dosar cu cea mai recentă fotografie a gemenilor. Apoi, lăsând la o parte fotografia, mi-am revizuit notițele pentru a mia-suta oară.

Când, în sfârşit, am tras ultimele concluzii, mi-am lăsat capul din nou pe spate pentru a mă odihni şi ruga. Restul îl făcusem deja.

Traversând toată noaptea şase zone cu fus orar diferit, am ajuns în Johannesburg duminică după-amiază târziu. Din nou, Sam mă aştepta la aeroport. În orele pe care le mai aveam la dispoziție dinn acea zi, el m-a condus direct la spital, unde am consultat pe micii noştri pacienți, am stat de vorbă cu mama lor şi am povestit fiecare ce ni se întâmplase în lunile care trecuseră de când fuseserăm în vizită la Parcul Național Krueger. Târziu în acea seară – care era de fapt după ceasul meu biologic ora prânzului – Sam m-a dus cu maşina câteva mile depărtare într-o stațiune, unde cineva îmi făcuse rezervările la hotel. Întreaga zi de luni, 29 decembrie 1997, am petrecut-o făcând cunoştință cu echipa de chirurgi. Unii dintre ei participaseră şi la operația nereuşită a surorilor Makwaeba în 1994. Am revizuit împreună cazul Banda, am discutat strategia de bază, apoi am explicat întreaga procedură, răspunzând la întrebări şi ascultând comentariile pe care oricine era liber să le facă. În acea seară în camera mea, gândindu-mă la operația ce urma să înceapă a doua zi dimineața la 6,30, am petrecut timp în meditație şi rugăciune. Nu era ceva neobişnuit

pentru mine. În fiecare seară am obiceiul de a mă ruga lui Dumnezeu şi de a-I mulţumi pentru binecuvântările primite şi de a-I cere putere şi înţelepciune, rugându-L să fie alături de mine în ziua următoare. Întotdeauna îi amintesc şi pe pacienţii care urmează să fie operaţi, precum şi pe familiile lor. Atunci când fac vizita preoperatorie pacienţilor copii, îi provoc pe părinţi în mod repetat, spunându-le ceva de genul: „Dacă o să vă rugaţi deseară şi o va face familia şi cunoscuţii dumneavoastră, vă promit că o voi face şi eu. Astfel nici unul dintre noi nu va trebui să-şi facă probleme pentru ce se va întâmpla mâine." Părinţiilor care sunt extrem de neliniştiţi le mai spun: „Ştiu că oricum vă veţi face griji pentru mâine, dar, dacă toată lumea se va ruga, nu va fi nevoie să vă îngrijoraţi peste măsură."

De această dată, singur în camera mea de hotel, la mii de mile distanţă de casă, m-am rugat timp de câteva ore pentru Joseph şi Luka Banda, pentru devotata lor mamă şi pentru restul familiei din Zambia. Am amintit întreaga echipă la fel şi pe mine însumi, cerându-I lui Dumnezeu înţelepciune să pot şti exact ce trebuie să fac în timpul operaţiei.

După ce am făcut această rugăciune şi am examinat pentru ultima dată angiografiile, am fost profund convins că sinusul anormal semicircular pe care gemenii îl aveau în comun se va divide exact la mijloc, deşi specialiştii tradiţionalişti erau de părere că întreaga structură va reveni unui singur copil, celălalt rămânând fără acea porţiune. Începusem să mă gândesc la posibilitatea de a da jumătate de sinus fiecărui geamăn, putând astfel să determinăm mai uşor care structuri venoase mergeau la unul sau la altul. Ne rămânea apoi ca cealaltă jumătate se sinus să o folosim drept canal de drenaj pentru fiecare dintre copii.

O intervenţie convenţională ar fi evitat împărţirea în mod egal a trunchiului comun. Exista teama că întreruperea bruscă a unui important canal de drenaj va face ca toate venele legate la acel sistem să se congestioneze, rezultând o hemoragie ce putea cauza moartea. Asemenea probleme au apărut şi la încercările precedente de separare a gemenilor craniopagus.

Totul depindea de întâmplare. Chiar eu văzusem cât rău poate produce sângerarea masivă într-o asemenea intervenţie. În timp ce fraţii Binder au avut nevoie de şase unităţi de sânge, surorile Makwaeba au cerut mult mai mult.

Totuşi am rămas puternic încredinţat că de data aceasta ar trebui să dividem sinusul exact după axul central.

A durat mult timp până am adormit în acea seară. Dar nu pentru că eram îngrijorat – doar ce mă rugasem - ci pentru că mă întrebam ce s-ar

putea întâmpla dacă mi-aş asuma riscul de a aborda noua strategie neîncercată până atunci.

Capitolul 3

O OPERAȚIE IMPOSIBILĂ

Marți dimineața foarte devreme, când eu şi Sam am intrat în sala de operație am rămas surprinşi văzând că era deja prezent tot personalul. Se adunaseră într-un serviciu special de cântări şi rugăciune în vederea operației. Pe peretele din spate scria mare: „Dumnezeu să-i aibă în grijă pe Joseph şi Luka Banda", lucru pentru care mă rugasem şi eu.

Imediat ce întrunirea de rugăciune a luat sfârşit, sala s-a animat de activitate intensă şi zgomotoasă. Dar totul se linişti când cineva a dat drumul aparatului audio instalat la cererea mea din dorința de a asculta muzică de inspirație clasică în timp ce lucram.

Odată ce copilaşii au fost pregătiți, acoperiți de câmpul steril şi anesteziați, chirurgii plasticieni au petrecut destul de mult timp exersând întoarcerea lor pe o parte sau pe alta. Voiau să fie siguri că pot repeta fără probleme această operațiune şi în timpul intervenției. Când operația propriu-zisă a început la ora 6,30 în sală plutea un simțământ de încredere că totul va decurge fără probleme.

Plasticienii au îndepărtat dispozitivele de dilatare a scalpului şi au dat la o parte pielea pentru a dezveli craniul. În acel moment au intrat în acțiune patru neurochirurgi şi au înconjurat masa. L-am întrebat pe Dr. Lambart, chirurgul din Zambia şi primul medic la gemenilor, dacă nu ar dori să efectueze prima incizie în mijlocul suprafeței de joncțiune. Aşa că el a făcut onorurile, utilizând un perforator manual, cu un sfredel dur şi ascuțit care, ținut strâns cu o mână direct pe suprafața osului, trebuia să fie învârtit cam în acelaşi fel în care tâmplarii utilizau freza înainte de apariția electricității şi a tehnologiei Black & Decker. După ce s-a făcut prima incizie am tăiat puțin câte puțin din os în linie dreaptă, utilizând cleştele din față până în spatele craniului. Am înaintat foarte încet cu acest procedeu de cioplire numit craniotomie. În acest timp, ceilalți medici controlau sângerarea, punând în urma mea ceară sterilă pe marginile osului.

Din studiul radiografiilor şi a operației virtuale am putut să observ că porțiunea comună era mai mult în plan oblic decât orizontal. Aşa că următorul pas al operației a fost să tăiem din membrana cerebrală şi, folosind bisturiul, să lărgim deschizătura în ambele direcții de-a lungul unei linii paralele cu punctul de convergență. Ideea era că trebuia să avem

acces la structurile venoase ale creierului şi în acelaşi timp să ne asigurăm că nu tăiasem prematur altceva. Această parte a operației ne-a luat ore bune de disecție minuțioasă de ambele părți ale trunchiului comun, care prezenta structuri venoase şi arteriale ce trebuiau controlate şi separate.

Am continuat acest proces până am reuşit să ajungem de partea cealaltă a joncțiunii. Membrana durală groasă de 3 centimetri care unea creierele băieților era, de asemenea, tăiată în două – jumătate unuia şi jumătate celuilalt. Luasem această decizie în funcție de numărul de vase şi modul în care acestea făceau legătura cu fiecare creier. Când am întâlnit vene cuplate, dar care curgeau în direcții diferite, am considerat că acestea puteau fi extirpate succesiv, dar cu o atentă supraveghere a creierului pentru a nu produce congestie sau inflamare.

În partea posterioară a lui Joseph, care era cu fața spre mine, şi în partea anterioară a lui Luka am descoperit o zonă vasculară atât de complexă că semăna cu o porție uriaşă de spaghete. Am hotărât să nu abordăm deocamdată acea zonă dificilă şi folosindu-ne de spatulele chirurgicale am desprins şi separat țesutul unde cele două creiere erau unite.

În acest moment al operației noi, neurochirurgii, am decis să închidem provizoriu şi să luăm o pauză cât timp plasticienii urmau să schimbe poziția băieților, care trebuiau apoi pregătiți cu un nou câmp steril pentru ca întreaga operație de până atunci să fie repetată şi de cealaltă parte. Cât timp au durat toate acestea echipa de neurochirurgie s-a odihnit într-o sală anexă din apropierea blocului operator. Aici am stat jos şi am mâncat ce pregătiseră în prealabil asistentele. Cât timp ne-am odihnit, puteam să urmărim ce se întâmpla în sală prin rețeaua video cu circuit închis. În cea mai mare parte a timpului însă, am comentat asupra a ceea ce întâlnisem şi am plănuit ce vom face în continuare. În mai multe rânduri Sam mi-a spus: „Nu-mi vine să cred cât de meticulos eşti cu acele vase sangvine”. Dar eu eram convins că de acea minuțiozitate depindea totul. Şi, într-adevăr, până în acel punct pierdusem extrem de puțin sânge, ceea ce ne făcea să fim extrem de optimişti.

După prânz, am petrecut toată după-masa şi cea mai bună parte din seară repetând ce urma să facem a doua zi dimineața de cealaltă parte. Diferența era că urma să ne ocupăm de membrana durală ce conținea sinusul dezvoltat anormal la care mă gândisem atât de mult în ultimul timp şi pentru care mă rugasem cu o seară înainte.

Structura părea mult mai puțin dezvoltată în partea centrală decât pe extremități aşa că am hotărât să procedez puțin neobişnuit: folosind pense Weck şi cauterizând prima porțiune am reuşit să închid sinusul şi să

controlez sângerarea. Ulterior, am trecut la secţioanarea centrală a învelişul dural.

Fixând pensele, sângerarea a fost minimă pentru următoarele ore. Am eliberat alte vase mai mici permiţând astfel membranei cerebrale, ce conţinea jumătăţile respective de sinus, să revină la normal.

În continuare am ordonat una dintre cele mai simple structuri venoase care semăna doar cu o *mică* porţie de spaghete. După alte câteva ore de descâlcit vase de sânge, am reuşit în sfârşit să terminăm cu această parte a creierului.

Acum urma să lucrăm la ceea ce amânasem pentru sfârşit – formaţiunea sangvină ce conecta cele două creiere. Acum arăta mult mai complicată decât ni se păruse când eram relativ odihniţi.

Pe lângă acel uriaş nod de artere am întâlnit în membrana durală şi bălţi de sânge. Păreau să aibă o presiune atât de mare, încât ne ameninţau cu o uriaşă hemoragie la cea mai mică greşeală făcută la o venă, fie ea şi infimă. Acasă, în propria sală de operaţie de la Johns Hopkins, nici nu aş fi îndrăznit să accept un asemenea caz delicat şi periculos fără microscopul meu de 350.000 de dolari. Dar la Medunsa nu aveam la dispoziţie decât o lupă şi lumina de deasupra capului.

Când am împlinit 19 ore de la începutul operaţiei încă nu-i dădusem de capăt. Obosiţi şi foarte descurajaţi, am închis parţial şi această parte, luând o altă pauză, timp în care poziţia băieţilor a fost schimbată din nou. Aveam nevoie de un alt unghi pentru a secţiona şi partea ce mai rămăsese lipită.

Prăbuşindu-ne pe scaune în jurul mesei de conferinţe am chemat înăuntru tot personalul care nu intrase în sala de operaţie pentru a le descrie stadiul în care ne aflam şi spre a le cere opinia. Toată lumea părea învinsă, cu moralul la pământ iar neîncrederea ni se citea pe faţă.

– Poate că ar trebui să oprim operaţia, am spus eu.

Apoi m-am întrebat cu voce tare dacă nu ar fi mai bine să dăm băieţilor şi echipei de chirurgi şansa de a-şi reveni şi de a continua mai târziu. Poate că între timp ne-ar fi venit vreo idee pentru o nouă strategie de rezolvare a complicaţiilor din partea ce ne mai rămăsese.

– Ce ziceţi? am întrebat eu întreaga echipă.

Privind de jur împrejurul camerei am înţeles că toată lumea era de acord asupra a ceea ce urma să facem: nu ne vom opri. Vom continua deoarece că nu credeau că vor putea să ţină copiii în viaţă în starea parţială de separare din acel moment. Oricât de periculoasă ar fi continuarea operaţiei toţi erau de acord că orice altceva am fi încercat să facem ar fi fost de fapt, condamnare la moarte.

Primind acest verdict, am concluzionat că nu aveam altă soluție decât să mergem înainte. *Ce-o să fie o să fie!* În timp ce ne îndreptam spre sala de operație mă rugam disperat ca Dumnezeu să preia comanda iar eu să fiu doar o unealtă pentru ceea ce va voi El să facă.

Mi-am adus aminte unul dintre versetele biblice pe care îl citisem cu o seară înainte. În capitolul 14 al Evangheliei după Ioan în versetele 12 şi 13 Isus face o promisiune extraordinară acelora care Îl urmează: „Adevărat, adevărat vă spun că cine crede în Mine, va face şi el lucrările pe care le fac Eu; ba încă va face altele şi mai mari decât acestea, pentru că Eu Mă duc la Tatăl: şi orice veți cere în Numele Meu voi face, pentru ca Tatăl să fie proslăvit în Fiul." Când am intrat în sală şi m-am aplecat peste cei doi băieți, m-am rugat din nou în Numele lui Isus ca Dumnezeu să preia operația, pur şi simplu, în mâinile Sale. De vreme ce în Biblie nu scria că Isus a separat vreodată gemeni siamezi, m-am gândit că m-aş putea încadra cu această operație în categoria: „altele şi mai mari decât acestea".

Iată pentru ce mă rugam când am început din nou să lucrez la acel sistem vascular încâlcit care stăruia încă sub ochii noştri. Acasă, aş fi avut microscopul meu, o întreagă trusă de micro-instrumente şi un scaun special cu brațe ajustabile pentru a-mi sprijini mâinile, aici nu aveam decât un bisturiu cu care tăiam cu mare trudă pereții transparenți şi subțiri ai vaselor întortocheate, după care trebuia să le despart cu mare grijă.

Față de oboseala care aproape mă paralizase cu ceva timp în urmă, acum simțeam o nebănuită precizie în mâini. Am simțit un ciudat sentiment de liniște, devenind chiar detaşat – ca şi când priveam la mâinile mele cum se mişcau singure, de parcă altcineva preluase efectuarea operației.

De nenumărate ori în timpul carierei mele de chirurg am dus la bun sfârşit operații dificile doar pentru că un părinte sau o rudă a pacientului îmi aducea la cunoştință faptul că ei şi toți cunoscuții lor se rugau pentru mine. Nu aveam cuvinte să le explic cum în mod vizibil am resimțisem acel sprijin. Am experimentat în mod repetat efectele de netăgăduit şi uneori palpabile ale rugăciunii.

Dar nu-mi aduc aminte că fi trecut vreodată prin vreo experiență asemănătoare cu cea pe care am trăit-o în acea zi în sala de operație la Medunsa. Una după alta, mai mult de o sută de vene interconectate erau separate, izolate, scoase din funcțiune sau reconectate. Chiar în momentul în care am desfăcut şi ultima venă ce-i ținea uniți pe Joseph şi Luka, în aparatul audio s-a auzit corul „Aleluia" din Oratorul Mesia de Handel. Toți cei prezenți în sala de operație au simțit furnicături din cap până în picioare şi au ştiut că ceva remarcabil avusese loc. Era ceva la care noi nu contribuisem cu nimic.

Trecuseră 25 de ore de la începutul operației. Dar nu era timp pentru de sărbătorit, căci imediat masa chirurgicală a fost despărțită şi ne-am divizat repede în două echipe de chirurgi – câte una pentru fiecare copil.

Mai era încă de treabă. În ciuda oboselii, toți neurochirurgii jubilau. Nici unul dintre creiere nu suferise vreo inflamare gravă şi până în acel moment se pierduse destul de puțin sânge. Folosisem mai puțin de patru unități pentru întreaga intervenție.

Dar şi mai încurajator era faptul că nu se observau alte congestionări de vase. Aceasta însemna că circulația fusese restabilită şi se formaseră deja alte traiectorii noi, fiind singurul motiv pentru care Joseph şi Luka nu ar fi putut supraviețui. Acum însă ambii băieți puteau să se trezească la o nouă viață complet normală.

Era parcă prea frumos să ne putem gândi la toate acestea închizând plăgile şi acoperind învelişul dural protector cu fâşii de pericard bovin (învelişul exterior al inimii unei vaci). Aducând la îndeplinire şi această ultimă sarcină, echipa noastră de neurochirurgi s-a retras în sala de conferințe şi am adormit stând pe scaune înainte ca plasticienii să închidă scalpurile.

Imediat ce echipa de chirurgi şi-a terminat treaba ne-am întors în sala de operație unde am fost absolut stupefiați când am găsit pe unul dintre gemeni cu ochii deschişi apucând cu amândouă mâinile de tubul endotroheal. Încerca desigur să-l scoată. Când amândoi copiii au fost duşi la terapie intensivă şi celălalt geamăn încerca să facă acelaşi lucru. Era uimitor ca după 28 de ore de operație ei erau atât de viguroşi.

Telefoane de felicitare au asaltat din toată țara biroul central al spitalului. Întreaga echipă a fost escortată de cealaltă parte a campusului pentru o pripită conferință de presă. Curțile interioare erau pline de studenți şi de personalul spitalului care cântau şi dansau într-o spontană manifestare de bucurie. Toți cei pe care îi întâlneam în drum doreau să ne strângă mâna sau să ne bată pe umăr.

Sala de conferințe era ticsită de echipe de televiziune şi reporteri de radio care se aflau în spital încă de la începerea operației din dimineața precedentă. Ei transmiseseră pe tot cuprinsul țării date din oră în oră. Milioane de sud-africani urmăriseră operația în acelaşi fel în care publicul american urmărise, cu o lună în urmă naşterea septupleților McCaughey.

Povestea fraților Banda fascinase întreaga Africă de Sud. Acum toată țara dorea să sărbătorească succesul minunat al operației.

Am răspuns întrebărilor reporterilor pentru câteva minute, după care le-a venit rândul şi celorlalți medici. A apărut chiar şi mama băieților arătând ca cea mai fericită femeie pe care am putut să o văd vreodată. Conducerea

spitalului a făcut declarații oficiale, iar ambasadorul Zambiei şi-a exprimat oficial mulțumirile tuturor celor implicați. Ne-a mai spus că întreg poporul Zambiei s-a rugat pentru noi, dar mai ales preşedintele şi prima doamnă. Ne-a invitat apoi pentru ziua următoare la ambasadă la o cină specială de recunoştință şi mulțumire.

Din nefericire, a trebuit să refuz această invitație deoarece zborul meu de întoarcerea era programat în aceeaşi seară. De altfel doream ca pe când ambasadorul servea aperitivul, eu să fiu ajuns deja acasă.

Acum eram mult prea epuizat ca să-mi doresc să sărbătoresc altceva în afară de prăbuşirea mea într-un pat.

Sam s-a oferit să mă conducă la hotel pentru a putea dormi câteva ore înainte de a împacheta şi pleca la aeroport. Când am ajuns la hotelul de unde plecasem ziua anterioară înainte de răsărit era miercuri după-amiază în ajunul Anului Nou. După ce mi-am luat rămas bun de la Sam şi am înaintat spre holul de la intrare mi-am dat seama că locul era anormal de liniştit şi întunecat. Nici înăuntru nu părea să fie cineva. Am sunat la clopoțelul de la recepție şi am aşteptat. Nu s-a întâmplat nimic.

Singurul lucru pe care îl doream era cheia şi puțină linişte şi pace. Dar se pare că ceream prea mult.

Deodată o femeie polițist a apărut în uşa de la intrare. Când m-a văzut a rămas surprinsă.

– Cum ați intrat? a vrut să ştie ea.

– Prin uşa din față, i-am răspuns. Am închiriat aici o cameră.

– Este imposibil, a răspuns ea privindu-mă suspicios. Hotelul este închis pe timpul vacanței.

– Închis?! Eram surprins.

De abia acum se explica de ce hotelul părea părăsit.

– Dar nu am ştiut, i-am răspuns eu. Am plecat ieri, dimineață devreme, şi nu m-am întors aseară. Am fost într-o operație de 28 de ore şi acum nu vreau decât să dorm. Trebuie măcar să intru în cameră şi să-mi iau bagajele pentru că am avion chiar în această seară.

O lumină apăru pe fața polițistei. A zâmbit larg şi m-a întrebat:

– Sunteți doctorul acela american care a operat gemenii siamezi, nu-i aşa?

Nici n-am apucat să confirm că mi-a şi strâns mâna rugându-mă să aştept puțin. Dădu repede un telefon proprietarului hotelului care în câteva minute a apărut cu cheile de la cameră şi mi-a promis că se va îngriji personal ca nu cumva cineva să mă deranjeze până voi pleca la aeroport.

Somnul a fost scurt, dar dulce. Ştiam că voi putea servi mai multe porții din această specialitate în timpul zborului spre casă. Desigur că aceasta s-a şi

întâmplat, dar nu înainte de a-mi fi aruncat ochii pe titlurile ziarelor şi a citi descrierea operației într-un număr special pe care l-am luat de la aeroport în drum spre poarta de zbor.

INTERMINABILA OPERAȚIE A GEMENILOR SIAMEZI

Procedura complicată de îndepărtare a oaselor şi despărțire a creierelor a reuşit

Gemenii siamezi Luka şi Joseph Banda, din Zambia uniți în partea superioară a capetelor au supraviețuit unei operații maraton….

Prea obosit pentru a mă putea concentra asupra cuvintelor, am pus deoparte ziarul şi am închis ochii. Şi, în timp ce avionul de mare înălțime mă ducea spre casă în noaptea de dinaintea răsăritului unui nou an, nu am putut să nu mă gândesc cât de diferit era acest zbor față de acela din 1994. Atunci mă întorceam supărat de la o operație fără succes. Acum vroiam să-mi încânt colegii de zbor interpretând eu însumi în semn de recunoştință „Aleluia" lui Haendel. Cu trei ani şi jumătate în urmă, nu aveam de pus decât nişte întrebări furioase rostite către ceruri.

Atunci mă concentrasem asupra eşecului pentru că nu câştigasem suficientă înțelepciune pentru a adopta o altă perspectivă. Eram mult prea aproape de ceea ce se întâmplase pentru a-mi da seama că aveam nevoie, de fapt, doar de înțelepciune şi claritate pentru a vedea, a înțelege şi a aprecia Imaginea de Ansamblu.

Capitolul 4

A CUPRINDE IMAGINEA DE ANSAMBLU

La câteva săptămâni de la întoarcerea mea acasă am primit veşti că frații Banda îşi uimiseră doctorii începând deja să meargă de-a buşilea. Pentru Joseph şi Luka parcurgerea acestor trepte de dezvoltare ar fi fost

fizic imposibil înainte de operație. Aceşti doi băieți minunați ne convinseseră că se aflau pe un drum sigur spre o viață absolut normală.

Am primit aceste extraordinare informații chiar în timp ce zburam spre Birmingham, Alabama. Aici fusesem invitat să țin discursul inaugural la o convenție anuală a directorilor executivi *United Way Compaigns* din mai mult de 1500 de oraşe de pe tot cuprinsul Americii.

Aproape în fiecare săptămână sunt invitat să vorbesc undeva. Uneori mă adresez elevilor de şcoală primară, înghesuiți într-o sală de sport sau oamenilor de afaceri în cadrul întrunirilor de lucru, alteori sunt invitat în cadrul serviciilor divine la biserică sau în fața unor politicieni influenți în timpul rugăciunii naționale de dimineață de la Washington D.C. Publicul variază, dar mesajul meu fundamental rămâne acelaşi.

Întotdeauna vorbesc puțin despre succesele personale şi mai mult despre lecțiile pe care le-am învățat de-a lungul anilor. În mod repetat, îmi încurajez ascultătorii să folosească la maximum potențialul minților lor, oferind ca exemplu propria-mi experiență legată de înțelegerea priorităților în viață. Într-un fel sau altul, se pare că întotdeauna vorbesc despre ceea ce tratez în cartea de față.

Înainte de a ține discursul din Alabama, am petrecut câteva ore în camera mea de hotel întocmind chiar schița acestei cărți. Astfel, când a venit vremea să cobor şi să mă îndrept spre Centrul Civic din Birmingham, unde avea loc conferința, m-am decis să ating în vorbirea mea unele dintre aceste teme.

După o introducere călduroasă, făcută de unul dintre directorii veniți din acelaşi stat ca şi mine – Maryland, am păşit pe cel mai ciudat podium de conferințe pe care l-am văzut vreodată. Toată platforma era astfel aranjată încât să pară o bucătărie. În loc de pupitru, în fața mea se afla un fel de bufet. În altă parte, se mai afla încă unul cu un aragaz încorporat. Dulapuri de perete montate în jurul unui frigider în mărime naturală țineau loc de fundal.

Acest decor neobişnuit m-a ajutat să subliniez tema conferinței: *Ingrediente pentru succes*. Uitându-mă la camerele de luat vederi şi privind fețele persoanelor de jur-împrejurul meselor care umpleau sala, am ştiut exact de unde să încep şi unde să ajung pentru a le arăta ce înseamnă Imaginea de Ansamblu.

La început

Introducerea a sunat cam aşa:

– E un mare privilegiu pentru mine să pot fi astăzi, aici alături de oameni ca dumneavoastră, care au descoperit bucuria de a împărtăşi totul cu ceilalţi şi de a se oferi voluntari în încercarea de a îmbunătăţi viaţa celorlalţi. Aceste lucruri au fost totdeauna importante pentru mine mai ales în alegerea profesiei. De fapt, a fost primul lucru pe care l-am considerat ca făcând parte din vocaţia de medic.

– Acest vis a început de când aveam opt ani. Obişnuiam să ascult la biserică povestirile pe care deseori le spuneau doctorii misionari . Ei erau oameni care, cu un mare sacrificiu personal, ar fi mers oriunde în lume să vindece nu numai durerile fizice, ci şi cele mintale şi spirituale. Aceasta mi se părea cel mai nobil lucru pe care cineva ar fi putut să-l facă. Aşa că m-am decis repede asupra a ceea ce urma să devin. M-am agăţat de acel vis de la opt ani până când am împlinit treisprezece ani.

– Trăind până atunci într-o sărăcie cumplită m-am hotărât la această vârstă că mai bine aş face cumva să devin bogat. Aşa că ideea de doctor misionar a căzut. Mă voi face psihiatru.

– Nu cunoşteam personal nici un medic psihiatru, însă din câte văzusem eu la televizor toţi păreau a fi bogaţi. Aţi observat vreodată acest lucru? Toţi par să locuiască în vile luxoase, să conducă maşini Jaguar şi să lucreze în birouri mari capitonate. Singurul lucru pe care lasă impresia că îl fac este să stea de vorbă toată ziua cu toţi soiul de nebuni.

– Aşa că, devreme ce eu consideram că asta făceam oricum, mi-am zis: *'Ia să vezi ce treabă bună o să iasă!'* şi m-am pus pe treabă. Am început să citesc publicaţii ca *Psihologia azi*, să urmez cursuri de psihologie la colegiu, iar în facultate am aprofundat şi mai mult acest subiect. Aici am întâlnit foarte mulţi psihiatri (de fapt majoritatea prietenilor mei sunt psihiatri).

– Curând am descoperit că ceea ce fac psihiatrii era de fapt diferit de ce văzusem eu la televizor. Aşa că am început să mă autoanalizez şi să-mi replănuiesc viitorul. M-am întrebat: *Oare ce vreau să fac cu adevărat? La ce sunt într-adevăr priceput?* Am început în mod serios să-mi evaluez darurile şi talentele, lucru ce constituie un pas important în alegerea unei cariere.

– Mi-am zis: *Sunt bun la lucrurile care cer o bună coordonare mână-ochi. Sunt o persoană foarte atentă. Niciodată nu răstorn un lucru şi apoi să spun: 'Ups!'* Copil fiind, îmi plăcea la nebunie să disec tot ce întâlneam în cale; dacă întâlneam vreun animal mort sau vreo insectă eu ştiam întotdeauna ce are pe dinăuntru. Studiind psihologia, mi-am dezvoltat în aceşti ani o admiraţie şi dragoste pentru creier. Aşa că punând toate acestea cap la cap mi-am spus: *voi devenit un nemaipomenit neurochirurg!*

– Iată cum am ajuns la concluzia că voi urma neurochirurgia.

Operație pe creier pentru ’capete seci’

– Desigur, dacă m-ați fi cunoscut când eram tânăr şi cineva v-ar fi spus că eu voi deveni neurochirurg v-ați fi prăpădit de râs. Eram probabil cel mai slab elev posibil. Porecla mea era *cap sec*.

Mulți dintre cei prezenți la Birmingham au început să chicotească. În cel mai rău caz credeau că exagerez, aşa că le-am povestit pe scurt istoria relatată deja pe larg în autobiografia mea *Mâini înzestrate.*

– Îmi amintesc de o ceartă pe care am avut-o cu unii dintre colegii mei în legătură cu cine era cel mai prost din clasă. De fapt, nu prea ne-am certat, pentru că toți au fost unanim de acord că eu ocupam această poziție. Din fericire, când cineva a încercat să lărgească subiectul, întrebând cine era cel mai prost om din lume, eu am ieşit din discuție, dar vă garantez că am dezbătut îndelung acest subiect.

– În aceeaşi zi, învățătoarea ne-a dat un test la matematică. Ca de obicei, eu am acumulat zero puncte. În acea vreme se obişnuia să dai lucrarea ta celor din spate pentru a fi corectată, în timp ce învățătoarea spunea tare răspunsurile corecte. După ce primeai foaia înapoi, atunci când îți auzeai numele, trebuia să spui cu voce tare ce notă ai luat.

– Stând în bancă în acea zi, m-am holbat îndelung la marele zero cât un ou de gâscă ce stătea dolofan în partea de sus a foii. Mă tot gândeam cum să fac să-i spun învățătoarei că am luat zero puncte fără să audă şi colegii mei, cu care avusesem acea discuție.

– Am început să întocmesc tot felul de planuri. Mi-am zis: *poate că dacă mă bâlbâi, nu o să se înțeleagă ce spun şi o să creadă că am luat altă notă*. Aşa că atunci când mi-am auzit numele am bâiguit încet: ’nouunu!’ (ce funcționa pe post de nouă şi pe post de unu).

– Nouă! Benjamin, ai luat nouă? Minunat! Copii, vedeți cât a reuşit Benjamin să ia! a exclamat învățătoarea. Nu v-am spus eu că trebuie să vă puneți în minte ceva şi veți reuşi. Vai, sunt încântată! E o zi minunată!

– Astfel a continuat cu entuziasm încă vreo cinci minute de laude.

– Testul avea vreo treizeci de exerciții – iar performanța ca eu să fi ştiut de nota 9 era mult peste ceea ce se putea aştepta din partea mea. Aşa că învățătoarea a continuat fericită să mă laude.

– Într-un sfârşit, colega de lângă mine n-a mai putut răbda şi a zis: ’nota 1, nu 9!’

Restul colegilor au început să râdă în hohote, iar învățătoarea a stat jenată jos. Cât despre mine, dacă aş fi putut să mă evapor, încât să nu se mai amintească de mine în istoria universală, tare aş fi făcut-o!

– Dar nu era posibil. A trebuit să stau jos şi să mă prefac că nu îmi pasă, deşi vă mărturisesc că tare îmi mai păsa. Nu numai că această întâmplare m-a deranjat, dar m-a determinat să mă apuc de învățat. Mi-aduc şi acum aminte cum arăta carnetul meu de note la mijlocul trimestrului; eram atât de slab, încât aveam sub nota 4 la majoritatea materiilor.

– Biata mea mamă era teribil de supărată. Cu numai trei clase, lucrând în două-trei locuri ca menajeră, ştia că viața nu-i putea oferi prea multe. Acum ne vedea pe mine şi pe fratele meu coborând în aceeaşi direcție.

– Nu ştia ce să se mai facă cu noi. Aşa că s-a rugat lui Dumnezeu să-i de înțelepciune. Cum putea ea să-i facă pe cei doi copii să înțeleagă cât de importantă era educația şi că totul depindea de aceasta?

Răspuns la rugăciunea unei mame

– Şi Dumnezeu i-a dat înțelepciune, deşi eu şi fratele meu nu o luam la acea vreme ca pe o dovadă de înțelepciune. Din acel moment ni s-a interzis televizorul şi nu ne-a mai lăsat să vizionăm decât două-trei programe pe săptămână. În timpul rămas liber, trebuia să citim două cărți, mergând la Biblioteca Publică din Detroit. La fiecare sfârşit de săptămână, urma să-i aducem rezumatele cărților citite. Ea nu ştia să le citească, dar pe atunci noi nu cunoşteam acest amănunt.

– Această nouă ordine ne-a făcut teribil de nefericiți deoarece toți prietenii noştri erau afară jucându-se. Îmi aduc aminte de prietenele mamei care veneau şi-i spuneau: ’Nu poți să-i ții pe copii tot timpul în casă citind. Ei ar trebui să fie afară, jucându-se, dezvoltându-şi musculatura. Când vor creşte te vor urî, vor fi nişte slăbănogi. Nu poți să le faci asta’.

– Uneori, fără să vreau, auzeam aceste discuții şi spuneam în sinea mea: „Ascultă-le, mamă! Au dreptate!” Dar ea nici că voia să audă. Eram obligați să citim acele cărți.

– În unele ocazii, când povestesc aceste întâmplări, oameni vin şi mă întreabă: „Cum putea mama dumneavoastră să vă facă să citiți, când eu nu pot să-mi determin copilul să oprească televizorul şi să lectureze măcar o carte?”

– Eu zâmbesc şi le răspund: „Ei, bine, în vremurile acelea părinții erau şefii în casă; nu cereau permisiune pentru orice de la copii.”

– În orice caz, am început să citesc şi lucru cel mai plăcut era că mama nu ne obliga să citim ceva anume. Mie îmi plăceau animalele, aşa că am citit

toate cărțile din bibliotecă pe acest subiect. Când le-am terminat, am trecut la plante. Când le-am terminat şi pe acestea, am trecut la roci pentru că locuiam într-o zonă ruinată a oraşului, pe lângă o cale ferată. Şi ce puteau să fie lângă o cale ferată decât pietre. Îmi adunam cutii cu pietre, le aduceam acasă şi le căutam în cartea mea de geologie. Am studiat atât de adânc această problemă, încât puteam chiar să denumesc fiecare rocă, să spun cum s-a format şi să identific originea.

– În acest fel, au trecut luni întregi. Eram în clasa a V-a, dar eram considerat încă prostul clasei. Nimeni nu ştia de programul meu pentru citit.

– Într-o zi, profesorul se ştiințe naturale a intrat în clasă, ținând în mână o rocă mare neagră. A întrebat: „Ar putea cineva să-mi spună ce este aceasta?"

– Vă rog să țineți cont că eu niciodată nu ridicam mână şi nu răspundeam. Aşa că am aşteptat să ridice mâna deştepții clasei şi cum nici unul n-a dat vreun semn că ar şti răspunsul am aşteptat să ridice mâna proştii clasei. Când nici aceştia nu au făcut-o, m-am gândit: *este marea mea şansă*. Aşa că am ridicat mâna… şi toată lumea s-a întors să mă privească. Unii dintre colegii mei îşi dădeau coate, şoptind: „Priviți, priviți, Carson a ridicat mâna! Va fi amuzant!"

– N-au avut răbdare să vadă ce va urma să se întâmple şi le-a părut rău. Chiar şi profesorul era şocat: „Tu, Benjamin?"

– Eu am răspuns: „Domnule profesor, această rocă se numeşte obsidian."

– Brusc, s-a făcut linişte în clasă. Aceasta era foarte bine, însă nimeni nu ştia dacă am răspuns corect sau nu, aşa că ceilalți colegi nu au ştiut dacă să râdă sau să fie impresionați.

– Într-un sfârşit, profesorul a rupt tăcerea şi a zis: „Corect: este obsidian!"

– Eu am continuat însă cu explicațiile: „Obsidianul este format după o erupție vulcanică. Lava se revarsă, iar atunci când întâlneşte apa se răceşte rapid. Elementele se contopesc, aerul este împins afară, suprafața se cristalizează şi…"

– Dintr-o dată mi-am dat seama că toată lumea se uita cu uimire la mine. Nu puteau să-şi creadă urechilor; toate acele informații ieşeau din gura unui 'cap sec'. Dar ştiți ceva? Cea mai uimită persoană din sală eram chiar eu, pentru că dintr-o dată mi-am dat seama că nu mai eram un cap sec.

– M-am gândit*: Carson, motivul pentru care ai ştiut să răspunzi este pentru ai citit acele cărți. Ce-ar fi dacă ai citi şi cărți legate de alte materii de la şcoală – ştiințe naturale, matematică, istorie, geografie, ştiințe*

sociale? Oare nu ai putea şti mult mai multe decât toţi aceşti elevi, care te tachinează şi te strigă cap sec? Trebuie să recunosc că această idee a prins – nici o carte nu-mi scăpa necitită; lecturam tot ce îmi pica în mână. Dacă aveam cinci minute libere, citeam. Dacă eram în baie, citeam. Dacă aşteptam autobuzul, citeam.

– În mai puțin de un an şi jumătate, spre consternarea clasei am înaintat de la poziția ultimului din clasă la acea de fruntaş. Exact aceiaşi colegi care mă numeau prostănac veneau acum, în clasa a VII-a, şi mă întrebau: „Hei, Beni, cum rezolvi această problemă?" Iar eu le răspundeam: „Stați la picioarele maestrului şi vă voi inița".

– Eram probabil nesuferit, zicându-le asta, dar după atâția ani de chin, mă făcea să mă simt bine.

– Este demn de luat în seamă faptul că eu aveam acelaşi creier şi când eram ultimul în clasă şi când am ajuns cel mai bun.

– Diferența era că în clasa a V-a credem că sunt prost şi mă purtam ca atare. În clasa a VII-a credeam că sunt inteligent şi mă comportam în aşa fel încât să o demonstrez celorlalți. Ce credeți că vrea să reliefeze această experiență privitor de modul în care o persoană îşi poate privi propriile capacități? Dar despre imaginea de sine sau potențialul incredibil pe care Creatorul l-a pus în creierul nostru?

Uimitorul creier uman

Gândiți-vă! Nici un computer pe de pământ nu poate fi atât de performant încât să poată sta alături de capacitatea creierului nostru. Acest organ, pe care îl avem cu toți, este un dar uriaş făcut de Dumnezeu, fiind cel mai complex sistem din întregul Univers. Creierul poate încorpora două milioane byți de informații pe secundă. Dacă această sală era complet plină şi mai mare de zece ori decât este acum, iar eu aş fi adus pe cineva aici pe scenă şi l-aş fi lăsat să vă privească doar pentru o secundă şi, dacă peste cincizeci de ani, i-aş fi făcut o operație de implantare a unor electrozi care să stimuleze zona cerebrală adecvată, atunci acea persoană nu numai că şi-ar fi putut aduce aminte unde stăteați fiecare, dar ar fi putut preciza şi cu ce ați fost îmbrăcați.

– Iată cât de complex şi uimitor este creierul uman! V-ar sta, pur şi simplu, mintea în loc dacă l-ați putea studia în amănunt. Şi când te gândeşti că mai avem încă oameni care se plâng că nu pot face anumite lucruri…

– Câți dintre dumneavoastră îşi amintesc ce au mâncat la prânz? Ia să vedem… Da. Răspunsul este satisfăcător, ținând cont de orele care au trecut de atunci.

– Acum să analizăm ce a făcut creierul nostru în momentul în care eu am pus această întrebare. În primul rând, sunetele au ieşit de pe buzele mele, au traversat spațiul dintre noi şi au ajuns la pavilionul rechii, apoi la membrana timpanului dumneavoastră. Aici au produs o vibrație care a pus în mişcare oasele urechii interne până la fereastra ovală, generând o altă mişcare vibratorie în endolimfă, care a modificat mecanic microcilii, transformând energia mecanică în energie electrică. Aceasta a călătorit prin nervul cohlear către nucleul cohlear, aflat la joncțiunea ponto-medulară, iar de aici la nucleul olivar superior…."

Publicul a început să aplaude în timp ce eu încercam să fac un maraton din această declamare de agent de bursă. Am ridicat mâna şi am spus: „… stați puțin, trebuie să mergem mai departe." Apoi am continuat:

– Energia merge apoi mai departe prin trunchiul cerebral, prin lemniscul lateral, către colicului inferior şi nucleul geniculat medial, de-a lungul radiațiilor talamice către lobii temporali posteriori, pentru a începe aici procesul auditiv. De aici informațiile pornesc către lobul frontal, coboară către tractusul Vicq d'Azur accesând memoria din structurile hipocampice mediale şi din nucleii mamilari. Se întorc apoi spre lobul frontal pentru a începe răspunsul motor. Acesta porneşte de la nivelul celulelor Betz, coborând pe tractusul cortico-spinal de"a lungul capsulei interne în pedunculul cerebral, coborând prin bifurcația cervico-medulară în substanța cenuşie a măduvei spinării. Aici au loc sinapse, iar impulsurile pornesc spre joncțiunea neuro-musculară, stimulând nervul şi muşchiul, astfel încât dumneavoastră să puteți ridica mâna.

– Bineînțeles că aceasta este versiunea simplificată. Nu aş vrea să intru în acele amănunte inhibitorii pentru că ne-am fi aflat şi acum acolo vorbind despre acelaşi lucru.

– Toate acestea sunt aduse la îndeplinire cu succes de creierul nostru, iar noi habar nu avem. Poate face simultan şi alte lucruri mai multe şi mai complexe. Aşadar, cu un asemenea creier, cum poate cineva îndrăzni să spună „nu pot"?

– Dar trăim încă într-o societate în care fenomenul „nu pot" este în floare. Facem parte dintr-o cultură în care tinerii nu înțeleg pe deplin rolul educației.

– Statele Unite ale Americii a devenit o națiune puternică bazată doar pe puterea industrială şi agricolă. Însă a avut loc o altă revoluție când am

ieşit din era industrială pornind către cea informațională. Acum informația, şi nu industria, reprezintă baza puterii."

Probleme şi iar probleme

Gândindu-mă la intrarea noastră în era informațională am fost alarmat acum câțiva ani de un experiment făcut pe studenți din 22 de state care viza capacitatea de a rezolva probleme de matematică şi ştiințe exacte. America s-a situat pe locul 21 din 22.

– În prag de eră informațională, aceasta ar trebui să ne îngrijoreze pe toți. De pe un asemenea loc, cum ne putem aştepta să ne menținem în topul țărilor din lume?

– Lunar, țin la Johns Hopkins întruniri cu 700-800 de copii de vârstă şcolară. Le vorbesc despre medicină, neurochirurgie, despre cum eram eu la vârsta lor şi despre potențialul existent în ei. De obicei, spre sfârşitul întâlnirii, le pun câteva întrebări după care şi ei îmi adresează altele mie. Odată i-am întrebat:

– Câți dintre voi puteți să numiți cinci jucători din NBA.

Toți ridică mâinile, chiar şi fetele. Eu continui.

– Cine îmi numeşte cinci vedete de cinema?

Nici o problemă, toți ştiu să răspundă.

– Cinci cântăreți?

La fel, nici o problemă.

– Dar cinci câştigători al Premiului Nobel?

Linişte. Nimeni nu mişcă.

– Care este capitala Malaeziei?

Degeaba. Nimeni nu ştie.

– Ce este un microprocesor? am întrebat nu demult.

Unul singur din 800 de copii a ridicat mâna. Era atât de mândru de el, aşa că l-am întrebat:

– Deci, ce ştii tu despre un microprocesor?

Mândru, mi-a răspuns:

– Un microprocesor este un procesor mai mic.

– Iată ce ştia el despre acest subiect; era extrem de puțin şi superficial. Aşadar, acesta este lucrul împotriva căruia trebuie să luptăm noi, cei care am beneficiat de o adevărată educație.

– Deci, contra a ce trebuie să luptăm noi în această cultură? Priviți doar pe ce se pune accentul: sport, distracții şi viața celor bogați şi celebri. Exact aceleaşi lucruri de care s-au ataşat şi marile națiuni înainte de a cădea:

Grecia, Roma şi Egipt. Mergeți şi citiți istoria lor şi veți vedea că au făcut exact aceleaşi greşeli.

Sunt de părere că este întru totul posibil ca oamenii să învețe din erorile istoriei. E dificil, dar nu imposibil. Nu trebuie să urmăm aceeaşi cărare; putem să dăm şabloanele la o parte! Dar aceasta va cere acțiunea multor oameni – persoane preocupate asemenea acelora prezenți în această sală – care nu caută să-şi realizeze doar potențialul propriu, ci care se simt responsabili față de ceilalți, pentru a-i ajuta şi a-i conduce spre gândirea corectă, privind Imaginea de Ansamblu"

Aceasta nu a fost decât prima parte din discursul meu de la Birmingham.

Capitolul 5

A VEDEA IMAGINEA DE ANSAMBLU

Uitându-mă mai atent la cei ce mă ascultau la acea convenție a directorilor United Way din toată America, mi-au venit în minte multe alte lucruri pe care le-aş fi putut spune cu privire la Imaginea de Ansamblu.

– Credeți probabil că, odată ce mi-am dat seama de potențialul meu, viața a devenit liniştită şi am urcat direct în vârful piramidei? Greşit!

– Am întâmpinat o altă problemă. Când am intrat în liceu, am întâlnit cea mai mare piedică pe care o poate avea un tânăr. Se numeşte *prieteni* (*peers,* engl.) Prieteni răi, desigur. P-E-E-R-S care înseamnă **P**eople who **E**ncourage **E**rrors, **R**udeness and **S**tupidity (Persoane care încurajează greşelile, impolitețea şi incultura; rom)

Crimele modei

– La un moment dat prietenii mi-au spus: „Carson, trebuie să porți numai anumite haine!" În acea vreme erau la modă bluzele italieneşti tricotate şi pantalonii din piele de rechin. Unii dintre cei mai vârstă îşi mai amintesc de acele piei de rechin pe o parte verzi, pe cealaltă albastre, cu şosete groase sau subțiri, pantofi din piele de crocodil şi pălării cu borurile jerpelite. Ştiu că în ziua de azi această costumație sună a îmbrăcăminte de clovn, însă pe atunci era în mare vogă.

– Nu-i aşa că e un lucru bun că astăzi tinerii nu se mai preocupă de modă sau, cel puțin nu se prea vede că o fac?

– Îmi aduc aminte că nu demult eram într-un lift cu o doamnă în vârstă, îmbrăcată foarte decent. Când liftul s-a oprit la unul dintre etaje, au urcat doi băieți cu pantaloni largi. Știți cum arată? Nu sunt purtați în jurul taliei, ci în jurul coapselor de ai senzația că în curând îşi vor lua zborul.

– Doamna în vârstă era foarte preocupată de această problemă, aşa că le-a spus: „Măi băieți, mi se pare că vă cad pantalonii". Ei s-au uitat la ea şi i-au răspuns: „Aşa şi trebuie să vă pară".

– De abia m-am abținut să nu râd până când am coborât din lift. Era amuzant, deşi în realitate nu prea era. Tinerii aceia habar nu aveau de unde venise moda respectivă. Vă spun eu: chiar de la penitenciar. Vedeți, în închisoare, oamenilor nu li se permite să poarte curele, aşa că inevitabil unora le cad pantalonii. Într-o zi cineva a spus: „Hai să facem o modă din asta! Tot ceea ce avem de făcut este să spunem că e frumos şi se vor vinde de la sine." Şi exact asta s-a întâmplat.

– Este interesant faptul că femeile sunt mult mai pricepute într-ale modei decât bărbații, nu-i aşa? Niciodată nu s-ar da în vând după aşa ceva. Desigur, nu le prea vezi purtând acei pantaloni bufanți. Ei bine, cred şi eu că nu pentru că ele totul îmbracă o altă formă.

– Să ne reamintim ce s-a întâmplat cu ceva ani în urmă. Câțiva creatori de modă şi oameni din industria îmbrăcămintei s-au strâns şi au spus: „Suntem atât de puternici, încât putem determina pe oameni să poarte orice! Ia să vedem cât de departe se poate ajunge! În acelaşi timp ne vom distra şi în plus vom scoate şi mulți bani." Aşa că au plecat să recruteze acele foto-modele şi manechine slăbănoage care arată de parcă tocmai au evadat dintr-un lagăr de concentrare. (Inițial, au convins femeile că aşa ar trebui să arate). Apoi şi-au spus: „Hai să îmbrăcăm manechinele cu aceşti blugi şi le vom spune oamenilor că sunt blugi *la ultima modă*!"

– Dacă ați fost în Malaezia, cunoaşteți cu siguranță mult răspânditele fabrici de blugi. Aici se produc blugi în serie, apoi se vând o anume cantitate către Yves St. Laurent, care-i scoate pe piață la 500 de dolari, iar restul firmei K-Mart, care-i vinde la 15 dolari bucata.

– Apoi creatorii de modă îşi spun: „Hai să facem aceşti blugi lucioşi. Dar stați o clipă, ce-ar fi să le facem şi nişte găuri. Apoi vom pune manechinele noastre astfel îmbrăcate pe prima pagină a revistei *Cosmopolitan* şi le vom spune oamenilor că sunt sexi". Apoi alții au adăugat: „Haideți să punem un preț mai mare pantalonilor găuriți şi suntem siguri că şi se vor vinde mai bine aceşti blugi, deşi au găuri."

– Au avut dreptate? Bineînțeles că da. Oamenii cumpără orice despre care li se pune că e la modă.

– Şi noi, care tocmai am amintit despre creierul nostru sofisticat!…

– Ce să mai spunem despre adidaşi! I-aţi văzut cum arată, nu-i aşa? Costă 50 de dolari perechea.

Ca de obicei, când dau asemenea exemple, oamenii din sală încep să-mi spună preţuri mai mari. Aşa că eu le răspund…

– Cât? 100 de dolari? 150? O singură pereche? Ei bine, cunosc şi eu preţul, dar am vrut doar să văd dacă ştiţi despre ce e vorba.

Desigur că toată lumea se amuză.

O ecuaţie greşită

– Am să vă povestesc un lucru fascinant. În 1994, eu şi soţia mea, Candy am călătorit în Coreea de Sud. Aici am descoperit că sud-coreenii nu par să fie obsedaţi de sport şi distracţii aşa cum sunt americanii. Sunt mult mai absorbiţi de preocupările intelectuale.

– Chiar în perioada în mă aflam acolo, poza mea se afla pe coperta revistei *Reader's Digest,* în ediţie coreeană. Desigur că nu am absolut nici o şansă să apar pe coperta unor reviste ca *Ebony* sau *Jet* doar dacă între timp nu am învăţat să ţopăi cu mingea sau să cânt rap. Dar lucrurile se prezintă altfel în Coreea.

– Ţineţi minte acel concurs în care studenţii americani au fost pe locul 21 din 22 la matematică şi ştiinţe? Ei bine, care ţară credeţi că a fost pe locul întâi? Coreea de Sud. Iată ce am mai aflat: în Coreea de Sud se produc adidaşi cu 6 dolari perechea. Nu găsiţi nimic interesant? Ei fabrică adidaşi cu 6 dolari, iar noi îi cumpărăm cu 150 perechea; ei sunt pe locul întâi, noi pe 21.

– Ceva în această ecuaţie nu merge. Şi cred că nu trebuie să fii neapărat neurochirurg să-ţi dai seama unde e locul cu pricina.

– Un jucător de baschet stă în faţa unei camere de filmat, sare şapte metri, arată către încălţămintea sa şi spune: „Reuşesc să o fac doar datorită lor!" Dacă sunteţi în stare să credeţi asemenea lucru, meritaţi să cumpăraţi cu 150 de dolari o asemenea încălţăminte. Este preţul plătit pentru că nu vă folosiţi puterea uimitoare a creierului dat de Creator.

– Acesta este genul de mesaj care trebuie răspândit printre tinerii din ziua de astăzi.

Diferiţi, dar cu aceleaşi vise!

De aici încolo am schimbat cursul cuvântării către un alt subiect pe care voiam să-l abordez.

– Dacă doriți să fiți niște persoane cu influență în această țară, nu faceți nimic altceva decât uitați-vă împrejur la câte categorii de oameni trăiesc pe acest teritoriu.

– Mi-aduc aminte că, fiind la liceu tare mi-am dorit să particip la concursul televizat *GE College Bowl*. Sperând că voi putea intra în acel program, am studiat tot felul de subiecte, inclusiv muzica clasică şi arta.

– Pe vremea când frecventam Liceul Southwestern din Detroit, am fost foarte criticat din cauza preocupărilor mele neobişnuite. Mi se spunea: „Muzică clasică? Artă? Astea sunt chestii europene. Nu ne reprezintă cultural. Ce s-a întâmplat cu tine?"

– Atunci ce e relevant pentru cultura unui american?

– Faceți o călătorie în Ellis Island în Portul New York şi plimbați-vă prin galerii şi uitați-vă la istoria pictată a acelui loc. Studiați fotografiile. Priviți în ochii acelor oameni, imigranți care au venit din toată colțurile lumii, mulți dintre ei având pe lume doar ceea ce-şi cărau în spate. Observați ambiția de pe fața lor. Gândiți-vă la munca pe care au îndurat-o nu de opt ore, ci de zece, şaisprezece, optsprezece ore pe zi; nu de cinci zile pe săptămână, ci de şase sau şapte. Şi asta doar pentru un salariu minim.

– Şi nu au făcut-o pentru ei înşişi, ci pentru fiii şi fiicele lor, pentru nepoți şi strănepoți, ca să le ofere o şansă de reuşită în această țară. Oamenii aceia au devenit coloana vertebrală a Americii.

– Cu sute de ani înainte, alți imigranți au venit aici pe fundul vaselor pentru sclavi. Ei au lucrat mult mai greu timp de mai multe ore, pentru a primi o retribuție mult mai mică. Şi ei avuseseră un vis: strănepoții lor vor îndeplini năzuința lor de libertate.

– Vedeți, dintre toate națiunile pământului, a noastră a fost singura destul de mare şi promițătoare, încât să poată realiza visurile atâtor oameni, veniți din atât de multe medii culturale. Şi unii spun că diversitatea noastră e o problemă? Nu, e o binecuvântare.

– Faptul că au continuat să clădească pe această diversitate a făcut ca America să fie cea mai puternică şi mai rapidă țară în dezvoltare din întreaga istorie. Avem atât de mulți oameni din aşa de multe medii, cu talente atât de numeroase! Cu aceste resurse felurite, am fost capabili să ne concentrăm energia spre problemele noastre. Acesta a fost şi este un lucru minunat. Iată ce ar trebui să fie United Way astăzi.

– Gândiți-vă! Câți oameni ar merge la National Aquarium să plătească un bilet de intrare, dacă toți peştii dinăuntru ar fi de aur? Nu ar fi deloc interesant, nu-i aşa? Cine ar merge la grădina Zoo dacă toate animalele ar fi gazela lui Thompson? Poate fi interesant pentru cinci minute, dar nu mai mult. Cine şi-ar dori un buchet de flori, dacă toate ar fi identice? Şi,

să fim serioşi, cine şi-ar mai dori să se trezească dimineața, dacă toți ceilalți ar arăta exact ca şi el. Gândiți-vă! În cele mai multe cazuri, ar fi un dezastru național. Aşadar, eu cred că toți ar trebui să fim mulțumitori lui Dumnezeu că ne-a dat în dar diversitatea şi unicitatea.

– Fiecare avem talentele şi punctele noastre tari cu care putem contribui la îmbunătățirea vieții. O dată ce am descoperit acest adevăr în legătură cu mine însumi, am avut o creştere rapidă în cariera mea. M-am trezit, la doar 33 de ani, şeful secției de neurochirurgie al spitalului nr. unu în S.U.A.

– Oamenii veneau de la mari distanțe cu copiii bolnavi, pentru a-l consulta pe Dr. Ben Carson. Când intram în cabinet mă întrebau: „Când vine Dr. Carson?", iar eu trebuia să le răspund: „Eu sunt Dr. Carson". Unii dintre ei erau pe punctul să facă infarct şi poate de aceea am devenit brusc interesat de operația pe cord – glumeam doar.

– Era interesant să observi reacțiile oamenilor. Un lucru e sigur: nici unul nu a făcut cale întoarsă. De îndată ce începeam să le explic şi înțelegeau că ştiu exact la ce mă refer, oamenii păreau foarte încântați de ideea de a fi medicul lor. Timpul a trecut, efectuând operații de tumori cerebrale grave si fiind primul care am efectuat o hemisferectomie sau intervenții intrauterine pentru a corecta malformații înainte de naştere. În anul 1987 cazul gemenilor Binder a dat totul peste cap şi de atunci lucrurile nu au revenit la normal.

– Provocările au continuat. Chiar acum două săptămâni am avut ocazia să călătoresc în Africa de Sud pentru a conduce echipa ce a separat ceea ce noi numim tipul II de gemeni siamezi craniopagus . După o operație de 28 de ore am reuşit să-i separăm. A fost pentru prima oară când gemenii de tipul acela au fost cu succes despărțiți într-o singură intervenție. Şi nu numai că au supraviețuit amândoi, ci se pare că sunt şi sută la sută normali.

– Având acest fel de experiență nu mă face câtuşi de puțin deosebit, ci mai degrabă privilegiat. Aşa poate fi orice persoană, orice individ căruia i s-a dat ocazia şi sprijinul de a influența pozitiv viețile celorlalți. Iată definiția mea pentru succes."

Gândeşte cutezător!

– Îndemnul cu care aş vrea să închei astăzi este: Gândeşte cutezător! - filozofia succesului meu în viață.

Nu demult, am scris o carte, purtând acest titlu în care am analizat în detaliu această ideologie proprie. În încheierea acelei conferințe de la

Birmingham am vrut să fac rezumatul acestei cărți ca fiind rețeta mea pentru succes, așa că le-am explicat opinia mea redată printr-un un acronim: THINK BIG (Gândește cutezător)

– T (talent, engl.). **Talentul** ne-a fost dat de Dumnezeu fiecăruia, în mod special. Şi nu e vorba doar de abilitatea de a cânta, de a dansa şi de a arunca mingea. Nu vreau să spun că acestea au ceva ne la locul lor. Nu am nimic împotriva sportului şi a distracției. Să nu mă înțelegeți greşit. Dar în acest domeniu, lucrurile au scăpat de sub control.

– Noi spunem copiilor noştri că educația este foarte importantă. Dar în acelaşi timp, plătim un jucător din liga de baseball cu echivalentul a o sută de salarii de profesor.

– Tinerii noştri nu sunt proşti. Ei privesc mai mult la ceea ce facem şi ce producem noi, decât la ceea ce spunem. Trebuie pe orice cale să-i facem să înțeleagă că realizarea pe plan academic este la fel de importantă ca şi sportul şi distracția.

– H (honesty, engl.) **Cinste**. Dacă veți trăi o viață curată şi cinstită nu trebuie să vă faceți probleme în legătură cu cine ştie ce fantome prin dulapuri. Dar, dacă le-ați pus acolo în mod sigur vor veni după voi să vă bântuie.

– Dacă spui adevărul nu trebuie să încerci să-ți aduci aminte ce ai spus acum trei luni. Nu trebuie să te concentrezi decât asupra a ceea ce ai de făcut în prezent.

– I (insight, engl.) **Perspicacitate.** Aceasta se dobândeşte în mare parte în ruma ascultării experienței acelora care deja au fost acolo unde tu încerci să ajungi. Solomon, cel mai înțelept om care a trăit vreodată a spus: „Omul deştept este acela care învață din succesele şi greşelile altora. Cel care nu poate, este un neînțelept."

– N (nice, engl.) **Amabilitate**. Fii amabil cu oamenii! Odată ce au trecut peste suspiciunile legate de motivul pentru care eşti amabil, vor fi şi ei drăguți față de tine. Îi vei putea vedea cum se aduc la îndeplinire multe lucruri dacă oamenii sunt amabili unii cu alții. Dacă nu eşti o persoană amabilă, te provoc să încerci să fii pentru o săptămână. Fii drăguț cu oricine te întâlneşti într-o săptămână bătută pe muchie.

– Dacă e ceasul patru şi şapte minute într-o sâmbătă, fii amabil până la şapte şi patru minute sâmbăta viitoare. Fii amabil cu toată lumea, incluzând desigur pe soțul sau pe soția ta şi pe oricine îți iese în cale.

– Ce înseamnă aceasta? Înseamnă să nu vorbeşti de alții pe la spate – ştiu că va fi greu pentru unii, mai ales că înseamnă să nu vorbeşti nici măcar în fața spatelui lor. Dacă vezi pe cineva opintindu-se să facă ceva, ajută-l! A fi amabil înseamnă să te pui în locul altuia înainte de a începe să critici.

– Dacă uşa liftului se deschide şi nu mai e loc decât pentru o singură persoană, lasă pe altcineva să urce. Dacă în timp ce conduci cineva te semnalizează cu farurile, nu mări viteza, ci încetineşte şi lasă-l pe el să o ia înainte. Încă de dimineață vorbeşte cu oamenii: când urici în lift spune bună dimineața. De îndată ce le va trece şocul, oamenii vor fi bucuroşi să vorbească.

– În definitiv, astfel am fost creați – ființe sociale. Oamenii nu trebuie să fie nişte indivizi izolați care sunt întotdeauna suspicioşi față de oricine, ci ar trebui să fie persoane ce iubesc, relaționează şi interacționează. Dacă veți face acest experiment, veți descoperi în curând că amabilitatea este contagioasă.

– K (knowledge, engl.) **Cunoştințele**. Ele te fac să devii o persoană valoroasă. Da. Am o casă mare, am o mulțime de maşini, am multe lucruri despre care Robin Leach crede că sunt importante. Dar sunt ele într-adevăr valoroase? Bineînțeles că nu. Dacă vine cineva şi mi le ia să fie sănătos! Pot să am aproape imediat totul folosind ceea ce am în cap.

– Acelaşi lucru l-a subliniat şi Solomon, spunând: „Aurul este de preț, argintul este de preț, mărgăritarele sunt de preț. Dar comoara cea mai mare este înțelepciune, ştiința şi înțelegerea." Pentru că folosind cunoştințele, inteligența şi înțelegerea poți să aduni tot aurul, argintul şi mărgăritarele. Dar mai important – vei ajunge să-ți dai seama că ele nu sunt atât de prețioase pe cât par. Este un lucru mult mai de valoare să-ți dezvolți talentele date de Dumnezeu până în punctul în care devii o persoană prețioasă pentru cei din jurul tău.

– B (books, engl.) **Cărțile**. Sunt un mecanism fără preț în obținerea succesului. Deja am amintit ceea ce a făcut cititul pentru mine.

– I (in-depth learning, engl.) **Studiul aprofundat**. Acest principiu se referă la dobândirea unor cunoştințe şi înțelegeri opuse studiului superficial. Cei care învață superficial sunt aceia care tocesc, tocesc şi iar tocesc înainte de un examen. Iau notă mare, dar după trei săptămâni nu mai ştiu nimic.

– Acest fel de a învăța reprezintă şi cauza pentru care America se află pe locul 21 din 22. Noi putem şi este absolut necesar, să punem în practică schimbarea accentului în sistemul educațional, de pe cunoştințele superficiale pe învățătura aprofundată.

– G (God) **Dumnezeu**. Nu e nimic rău să vorbeşti despre Dumnezeu. Trăim într-o societate în care oamenii sunt de părere că nu trebuie să vorbeşti în public despre Dumnezeu, ca şi cum aceasta ar viola conceptul de separare între biserică şi stat. Cum este posibil să se spună aşa ceva în această țară?

– Thomas Jefferson, unul dintre părinții noştri fondatori avea în biblioteca sa o sută nouăzeci de volume religioase. Introducerea la Constituția noastră trasează câteva dintre drepturile inalienabile pe care ni le-a dat Creatorul nostru. Jurământul de credință făcut steagului nostru este „ Suntem o națiune condusă de Dumnezeu”. Aproape fiecare curte judecătorească are pe perete inscripția „Noi credem în Dumnezeu”. Acelaşi lucru îl dau mărturie fiecare monedă din buzunar, fiecare bancnotă din portofel care poartă acelaşi înscris.

– Dacă este amintit în constituția noastră, în jurământul nostru, în tribunalele şi pe banii noştri, de ce nu putem vorbi despre El? Atunci ce fel de condiții ni se oferă în această țară? În medicină, noi am numi această stare de lucruri *schizofrenie*. Nu-i aşa că acest termen descrie o bună parte din lucrurile care se întâmplă în societatea noastră contemporană?

– Trebuie să le spunem oamenilor răspicat că nu e nici un rău să trăieşti după principiile lui Dumnezeu: iubeşte-ți fratele, poartă de grijă vecinului şi trăieşte o viață de închinare, dezvoltându-ți talentele date de Dumnezeu. Curând vei deveni de neprețuit celor din jur. Trebuie să ne reamintim unii altora că nu e nimic de condamnat în a avea principii şi valori autentice şi a lupta pentru ele.

– Dacă aplicăm aceste adevăruri în viața noastră şi implantăm aceste valori în generația care ne urmează, atunci, doar atunci, America va fi într-adevăr unită şi va deveni cea mai solidă națiune pe care a cunoscut-o vreodată pământul.”

Ce a mai rămas de povestit

M-am întors de la acea întâlnire din Birmingham, gândindu-mă la ceea ce mă gândesc întotdeauna după ce țin un discurs. Niciodată nu aş putea prezenta tot ceea ce vreau sau ce ar trebui să spun referitor la Imaginea de Ansamblu.

Nici măcar nu sunt sigur că poate fi spus într-o carte întreagă. Dar eu voi încerca.

În fiecare zi când merg la serviciu trebuie să iau decizii de viață şi de moarte. Din cauza aceasta şi pentru că mulți oameni şi numeroase familii cu care lucrez au fost dintr-o dată forțate să-şi reconsidere prioritățile, am petrecut mult timp căutând noi perspective ale Imaginii de Ansamblu. Aşa că, în continuarea acestei cărți, vreau să vă împărtăşesc şi mai mult din aceste gânduri.

Vom începe partea a doua vorbind despre Imaginea de Ansamblu cu implicații personale şi despre lecțiile învățate pe cont propriu, în sensul

producerii unor schimbări în modul de a ne trăi viața de zi cu zi. Apoi vom lărgi unghiul în partea a treia, pentru a examina câteva probleme sociale actuale care s-ar putea îmbunătăți în urma adoptării Imaginii de Ansamblu.

Am scris această carte pentru că am crezut în ceea ce am spus la conferința din Birmingham. Pentru mine, succesul de defineşte prin ceea ce faci cu fiecare şansă, cu fiecare ocazie ce ți-a fost oferită de a influența pozitiv viața celorlalți. Pot doar să sper şi să mă rog ca lecțiile pe care eu le-am învățat să producă o schimbare în viața mea şi a altora. Scriu această carte pentru oamenii care vor să se schimbe. E mult mai uşor dacă, în prealabil, este privită Imaginea în Ansamblu.

PARTEA A II-A

IMAGINE DE ANSAMBLU ÎN VIAȚA PERSONALĂ

Capitolul 6

Considerând greutățile avantaje

Ori de câte ori îmi relatez povestea vieții acord o atenție deosebită contribuției mamei mele. De data aceasta vreau să îi acord un spațiu mai extins pentru că Sonya Carson a ştiut câte ceva despre ce înseamnă a avea greutăți.

Născută la țară, într-o familie extrem de săracă din sud şi fiind penultima dintre cei douăzeci şi patru de copii, ea şi-a cunoscut doar treisprezece dintre frații mai mari. Aceasta pentru că cea mai mare pare a copilăriei sale nefericite şi-a petrecut-o mutându-se de la unii părinți vitregi la alții.

Când a împlinit treisprezece ani, l-a întâlnit pe tata cu care s-a şi căsătorit. El era un bărbat în vârstă care, promițându-i să o scoată din sărăcie, a dus-o în nord, în Detroit, unde i-a oferit o viață de belşug şi aventuri. Încă de la început existau semne de întrebare asupra căsniciei lor, deşi tata era un om întreprinzător şi un furnizor priceput. Însă îi plăcea foarte mult să meargă la petreceri şi să se laude cu soția lui tânără, căreia îi făcea în mod regulat cadouri scumpe de îmbrăcăminte şi bijuterii la modă. Întotdeauna părea să cheltuiască banii la fel de repede cum îi şi câştiga.

În ciuda îngrijorărilor crescânde ale mamei legate de siguranța lor financiară, părinții mei păreau fericiți, mai ales în anii în care eu şi fratele meu Curtis ne-am născut. Pe măsură ce se întreba tot mai mult de unde reuşea tata să câştige atâția bani, ea bănuia tot mai mult că era implicat în afaceri ilegale: contrabandă cu alcool şi posibil cu droguri. Atunci când a aflat că era şi bigam – cu o altă soție şi copii – a fost ultima picătură care a umplut paharul.

Eu şi Curtis nu am aflat de aceste motive decât după ce am crescut mai mari. La opt şi respectiv zece ani, tot ceea ce ştiam era că tatăl nostru plecase din senin şi nu va mai face parte din viața noastră.

Când a plecat, tata a luat cu el şi bruma de economii pe care mama se chinuise să le strângă. Nu i-a mai rămas nimic, în afară de o casă cât o cutie de chibrituri, a cărei chirie nu-şi mai putea permite să o plătească şi cei doi copii pe care trebuia să-i crească în totalitate singură. În plus, niciodată nu avusese un serviciu pentru care să fie plătită, nu avea nici aptitudini de comerciant, iar singurele ei studii erau trei clase primare.

Deşi primeam câte o masă gratuită din când în când, mama a decis că nu va depinde doar de serviciul de asistență socială. Aşa că lucra în două sau chiar trei locuri în acelaşi timp pentru a ne asigura un acoperiş deasupra capului şi ceva îmbrăcăminte. A reuşit, cu toate aceste greutăți, chiar să pună de o parte un cent de ici unul de colo.

Când au căzut şi ultimele bucăți de tablă din maşina ei veche, economisise suficient de mult încât să-şi cumpere o maşină nouă. Vecinii şi prietenii au rămas stupefiați. Cum e posibil ca o femeie fără studii, săracă lipită, mamă singură cu doi copii, care făcea curat prin casele altora din teamă de a nu muri de foame, să-şi poată permite o maşină nouă? Au început să ne bârfească. Dar mama nu dădea prea multă importanță gurii vecinilor, căci avea ochii ațintiți spre un singur țel: să facă tot posibilul să asigure fiilor ei un climat şi o atitudine care să-i determine să reuşească in viață.

Vecinii nu au înțeles motivația ei, la fel cum nu pricepeau nici economia sau hotărârea ei îndârjită. Şi vă asigur că mama a fost o femeie foarte categorică.

Pe când aveam zece ani, mi-a duc aminte că mergeam cu ea cu maşina. Traficul s-a oprit dintr-o dată şi un şofer de tir ne-a lovit în spate. Şoferul a dat repede înapoi, fără să se dea măcar jos din maşină şi să vadă ce se întâmplase. Mama l-a urmărit în tot Detroit-ul până când s-a dat bătut, a tras pe dreapta şi i-a dat mamei dreptul la asigurarea lui.

Era la fel de aspră şi pretențioasă şi cu noi, fiii ei. Avea mari pretenții de la mine şi Curtis, făcându-ne întotdeauna conştienți de asta. Chiar dacă

am trăit în sărăcie ea ne-a convins că e doar o chestiune temporară. Era foarte atentă la obiceiurile oamenilor bogați în casele cărora făcea curat zi de zi. „Nu este nici o diferență între ei şi noi”, insista ea, „ei nu fac nimic din ceea ce noi nu am putea face. Din contră, voi puteți face mai mult şi mai bine.”

În viziunea ei, educația era portița de evadare din starea în care ne aflam. Când alți părinți puneau la îndoială pretențiile academice pe care le cerea de la noi, ea le răspundea: „Spuneți ce vreți, dar băieții mei vor ajunge oameni de bază. Se vor întreține singuri şi vor învăța să-şi iubească semenii. În orice domeniu vor alege să lucreze, vor fi cei mai buni”.

Întotdeauna când țin un discurs nu pierd ocazia să-i mulțumesc mamei şi nu pot să nu fiu de acord cu nenumăratele persoane care vin şi-mi spun: „Sunteți norocos să aveți o asemenea mamă!”

Au dreptate. Nu aş fi ajuns niciodată acolo unde mă aflu acum dacă nu ar fi existat exemplul şi influența ei în depăşirea greutăților.

Un prieten fără familie

Al doilea exemplu pe care vreau să vi-l împărtăşesc este acela al unei prietene care a avut de înfruntat greutăți pe care eu nu le-am cunoscut niciodată. Iar ea a reuşit fără ajutorul mamei.

La numai opt ani, Colene Daniel locuia într-un apartament cu două camere în subsolul unui bloc din ghetoul din Cincinnati. Într-o noapte poliția a spart uşa şi, smulgându-i din paturile lor pe ea şi pe cei patru frați, i-a trimis la părinți vitregi fără vreo explicație asupra motivului pentru care au fost luați de lângă mama lor.

În mai puțin de şase luni, primii părinți adoptivi a lui Colene au renunțat să se mai ocupe de această fetiță speriată care dintr-o dată a început să urască lumea întreagă. Aşa că următorii câțiva ani i-a petrecut la orfelinat împreună cu alții o sută de copii. Acolo, o îngrijitoare fără pregătire, obosită şi frustrată a închis-o singură peste noapte într-o debara întunecoasă într-un pod. Acel loc se spunea că era bântuit de spiritele celor care muriseră în clădire, de pe vremea când aceasta fusese spital. Pedeapsa i-a fost aplicată din cauza unei nevinovate bătăi cu perne.

După patru ani, orfelinatul a fost închis şi dărâmat. Colene a trecut de la o familie la alta, unde i se spunea că-i redusă mintal şi niciodată nu va putea ieşi din această stare. La cincisprezece ani, s-a întors la mama ei, dar curând a fugit de acasă şi a închiriat un apartament de subsol cu 54 de dolari pe lună. Reuşea să se întrețină, ținând la zi registrele de pariuri ale unui hipodrom. Ca supliment la venitul ei lunar primea mâncare de la serviciul

social, folosind un buletin fals. Astfel s-a înscris şi la unul dintre cele mai bune licee din oraş. Când cei de la şcoală au început să-şi facă probleme în legătură cu viaţa ei familială şi supravegherea părintească, ea a plătit doi beţivi din cartier, i-a tuns, spălat şi i-a îmbrăcat şi le-a spus ce trebuie să facă. Apoi a mers cu ei la şcoală prezentându-i tuturor profesorilor şi conducerii ca fiind părinţii ei.

Când secretul a fost descoperit, că era sub vârsta admisă la liceu şi trăia pe cont propriu, ea a fost nevoită să meargă la tribunal şi să convingă un judecător să nu o trimită înapoi la părinţii vitregi. Doi profesori care au avut încredere în ea, s-au oferit să-i fie oficial tutori rămânând ca ea să continue să trăiască singură şi să-şi termine liceul. În ultimul an, Colene şi-a respectat angajamentul social, participând la un program de dezvoltare pentru studenţi şi făcând parte din senatul studenţesc. În tot acest timp lucra cu program redus în trei locuri.

Apoi, Colene a intrat şi la colegiu pe care nu numai că l-a absolvit ca licenţiată în patologia auzului şi vorbirii, ci a fost trecută pe lista celor mai buni studenţi americani. După ce a primit un titlu şi în administraţia departamentelor de sănătate, Colene a avansat social, lucrând în spitale din Arabia Saudită, China, Kenya, Houston şi Chicago. În 1991, Spitalul Johns Hopkins a angajat-o ca vicepreşedinte la departamentul de Resurse Umane. Aceasta înseamnă că ea este la curent cu activitatea instituţiei noastre zi de zi, răspunzând de calitatea serviciilor oferite de fiecare angajat al spitalului.

Nu cu mult timp în urmă, după ce a fost numită şef al noului departament de Serviciu Comunitar, Colene s-a reîntors la şcoală pentru a mai primi un titlu, de data aceasta în domeniul sănătăţii publice. Pe lângă obligaţiile zilnice de la spital, ea conduce acum programul nostru de revitalizare a vieţii comunitare din East Baltimore, unde se află situat Spitalul Jonhs Hopkins. Nu demult, a primit un loc şi în Consiliul orăşenesc al şcolilor, ocupându-se de îmbunătăţirea sistemului educaţional.

Energia şi devotamentul incredibil au făcut ca ea să câştige recunoaştere ca şef de primă clasă, director şi conducător care ştie ce înseamnă să învingi obstacolele vieţii. Experienţa, credinţa în Dumnezeu şi exemplul ei m-au inspirat atât de mult, încât sunt mândru şi recunoscător că pot să o consider pe Colene Daniel un coleg respectabil şi un prieten de neînlocuit.

Amintindu-mi de experienţele acestor oameni şi de ale altora care au depăşit greutăţile şi gândindu-mă la propria-mi experienţă am ajuns la acea concluzie pe care unii o găsesc surprinzătoare: greutăţile pot fi de fapt, un avantaj.

Dați-mi voie să vă explic.

Greutățile m-au învățat ce înseamnă responsabilitatea financiară

Fiind săraci, eu şi fratele meu ne-am obişnuit să economisim cât mai mulți bani cu putință. De exemplu, am fi putut merge la şcoală cu un autobuz, însă ne-ar fi costat douăzeci şi nouă de cenți pe zi şi pe vremea aceea cu douăzeci de cenți puteai să cumperi o pâine. Aşa că noi mergeam la şcoală cu bicicleta şi contribuind în acelaşi timp la bugetul pentru hrană al familiei.

Un penny economisit era un penny câştigat. Aşa că întotdeauna ne asiguram că nu vom întârzia înapoierea cărților la bibliotecă nici măcar cu o zi. În caz contrar, trebuia să plătim doi cenți amendă. Niciodată nu treceam pe lângă vreo alee fără să ne uităm dacă nu cumva era vreo sticlă pentru care, returnând-o, am fi putut primi în schimb un penny. Nici o sumă nu era prea mică atunci când era vorba de a cheltui sau a economisi.

Mi-aduc aminte că, acum ca adult, am fost la liceul Southwestern din Detroit şi am stat de vorbă cu unul dintre profesorii de ştiințe. El mă ajutase să-mi pregătesc raportul financiar atunci când m-am înscris la Yale. Acum, întâlnindu-ne din nou, a zâmbit, a dat din cap şi mi-a spus: „Nu puteam să înțeleg cum o familie cu trei membri putea să supraviețuiască numai din venitul mamei tale!" Am reuşit cu mare economie şi chibzuință, atitudine şi metodă pe care mama le-a implantat în mine şi Curtis.

Acest principiu mi-a folosit de-a lungul anilor; economia pe care am deprins-o când eram copil ca fiind un mod de supraviețuire, îmi este astăzi la îndemână, când port de grijă unui întreg şi complex buget de neurochirurgie pediatrică ce mi se pare că niciodată nu este suficient de flexibil. Tensiunea constantă care mă face să mă confrunt cu dese limitări severe de buget pare o sarcină obişnuită, căreia pot să-i fac față cu succes fără să fiu chinuit de frustrări, să fac un ulcer sau să dorm prea puțin. Fără acei ani de strâmtorări financiare, nu cred că m-aş fi descurcat cu aceste probleme.

Greutățile mi-au arătat secretul fericirii

Mulți adulți spun că acum, când privesc înapoi la copilăria lor, pot să vadă cu adevărat cât de săraci erau. La vremea respectivă nu se considerau săraci fiindcă aveau familii iubitoare, capabile să le ofere un deosebit simț al siguranței şi fericirii.

Cât despre mine, pot subscrie la această afirmație doar parțial. Într-adevăr, dragostea ne-a asigurat un climat de siguranță şi fericire, însă eram probabil mult prea împovărați încât să nu ne dăm seama că suntem săraci. Prin urmare, am învățat repede că fericirea nu depinde de starea materială.

Această teorie a fost promovată nu doar de mama, ci şi de viața şi exemplul unei doamne în vârstă pe care o numeam „sora Scott". În timp ce mama lucra din greu să ne facă viața de familie cât mai fericită, ea însăşi nu reuşea să fie fericită. Stresul acumulat din timpul vieții de până atunci îşi lua din când în când tributul. Uneori, pentru câteva zile sau chiar săptămâni, ne lăsa singuri. Întotdeauna ne spunea când să o aşteptăm şi niciodată nu a venit mai târziu decât ne spusese; aşa că nu ne făceam griji.

Nu am aflat decât mult mai târziu de faptul că suferea de o depresie nervoasă serioasă. Ori de câte ori simțea că se apropie de un punct maxim, se interna într-un spital suficient timp pentru a-şi recăpăta puterea şi echilibrul emoțional.

În asemenea ocazii, sora Scott – o bătrânică din Canada, pe care o cunoşteam de la biserică, venea să aibă grijă de mine şi Curtis. Ea ne dădea de mâncare, ne spăla hainele şi se îngrijea cam de tot ce ar putea avea nevoie doi băieți.

Deşi sora Scott părea să fie şi mai săracă decât noi, ea era una dintre cele mai vesele persoane pe care le-am cunoscut vreodată. Înaltă doar de 1,50 m, subțirică şi puțin închisă la ten, avea părul alb dat pe spate într-un coc strâns. Fiind o femeie respectabilă, ce vorbea o engleză corectă, ea se dovedea a fi şi un ascultător foarte atent. Cu interes uimitor, sora Scott asculta cu luare aminte orice voiai să-i povesteşti, având după fiecare frază sau două câte o exclamație apreciativă „O, da!" Niciodată nu m-am îndoit de faptul că dragostea sorei Scott pentru viață şi oameni a nu ne includea pe noi şi timpul petrecut îngrijindu-ne.

Am două amintiri plăcute ale acelor vremuri când ea ne purta de grijă. Prima este legată de perioada în care sora Scott a aflat că eu şi Curtis voiam să învățăm să patinăm pe rotile.

– Nici o problemă, a zis ea, vreți să patinați? Vă învăț eu!

După ce am asigurat-o că acest lucru ni-l doream de multă vreme, ea şi-a tras în picioare o pereche de patine, din acelea demodate cu mărime unică ce se pun peste încălțăminte şi cărora li se modifică mărimea cu o cheiță de metal, după care a urmat o uimitoare demonstrație.

Privind în urmă, îmi dau seama că trebuie să fi făcut ceva senzație în cartier: o femeie de 80 de ani patina în sus şi în jos prin centrul oraşului Detroit, cu doi copii împiedicați după ea. Dar pe atunci nu ne preocupa felul în care arătam. Eram prea ocupați să ținem pasul cu sora Scott, şi să ne

gândim: *Dacă şi o bătrânică e în stare să patineze, noi de ce n-am fi*? Şi nu după mult timp am reuşit.

A doua amintire durabilă legată de sora Scott era modul în care cânta. Trebuie să fi fost o mare admiratoare a lui Ethel Waters, pentru că totdeauna cânta melodia „His eyes are on the sparrow… so I know He watches me" („Oricâte vrăbii sunt pe gard", rom). Tot ea ne-a învăţat şi cuvintele de la cântarea „Jesus Is All the World to Me" („Isus e totul pentru mine", rom), repetându-le mereu în timp ce gătea, spăla vasele, făcea curat sau ne punea la culcare.

Cunoscând-o pe sora Scott, m-am convins de faptul că nu poţi cumpăra fericirea. Ea, la fel ca şi mama, credea că adevărata fericire vine mai puţin din bani şi mai mult din relaţiile unii cu alţii, cu noi înşine şi cu Dumnezeu. Nu vine atât de mult din ceea ce agonisim şi avem cât din ceea ce obţinem în drumul către atingerea obiectivelor. Fericirea nu rezultă din ceea ce primim, ci din ce oferim.

Aceste lecţii învăţate din copilărie mi-au fost de folos mai târziu, în timpul primilor ani de căsnicie cu Candy, când eram amândoi la şcoală. Aveam foarte puţini bani şi viaţa era dură. Dar niciodată nu am fost mai fericiţi ca atunci. Această experienţă ne-a amintit că fericirea nu depinde atât de mult de împrejurări, cât de relaţii, atitudini şi principii.

Greutăţile mi-au oferit o perspectivă nouă asupra banilor

Într-o zi a anului 1995, pe când îmi verificam cutia poştală am dat peste o scrisoare cu format oficial venită de la Universitatea Yale. În timp ce deschideam plicul, mă tot gândeam: *Oare mai datorez ceva din împrumuturile făcute pe când eram student? Credeam că mi le-am achitat demult.*

Am rămas absolut surprins – sau mai degrabă şocat – când am citit conţinutul scrisorii. Preşedintele de la Yale îmi scrisese pentru a mă informa că am fost selectat să primesc un grad onorific din partea îndrumătorului meu. Nici nu puteam să visez la o onoare mai mare.

Cu acea ocazie mi-am adus aminte de anul 1969, când un tinerel timid din Detroit păşea pentru prima dată în acel campus intrat în istorie. Eram impresionat şi de decor şi de oamenii care-l populau. Dormitorul meu simplu şi modest îmi oferea cele mai bune condiţii de care avusesem parte până atunci. Aşa că nu voi uita niciodată sentimentele ce m-au încercat vizitând casele luxoase ale profesorilor şi colegilor mei care proveneau din cele mai bogate familii ale Americii.

Prima mea reacție nu a fost atât de invidie, cât mai mult fascinație. Consideram această experiență o bună ocazie de a învăța şi o şansă de a observa cum se comportă şi trăiesc împreună oamenii din diferite medii sociale. În loc să devin gelos pe colegii mei bogați, cunoaşterea lumii lor mi-a arătat cum se poate trăi dacă reuşeşti în viață, presupunând că eşti dispus să lupți pentru aceasta.

Nu se poate spune că sunt susținătorul ideii că agonisirea de lucruri scumpe şi viața într-o casă confortabilă reprezintă cele mai înalte ținte sau cele mai bune motive pentru a munci din greu. Dar simțind deja pe piele mea sărăcia, această ocazie de a vedea cum arată o viață de confort m-a convins repede că, dacă ar fi să mi se ofere posibilitatea, aş alege confortul.

De asemenea, văzându-i pe oamenii aceia mi-a devenit din ce în ce mai clar faptul că valorile pe care mama încercase ani de-a rândul să ni le transmită, erau autentice: dacă mi-aş fi dorit, puteam fi ca aceşti oameni. Dar aceasta nu s-ar fi întâmplat doar prin simpla voință ca împrejurările să fi fost altele, ci trebuia să muncesc din greu şi să devin valoros pentru societate şi pentru oamenii din jur.

În acelaşi timp, am învățat repede că bogăția poate acționa şi negativ. Cel puțin aşa s-a dovedit a fi pentru unii dinte colegii mei, care cheltuiau sume uriaşe cumpărându-şi şi instalându-şi în dormitoare sisteme stereo de ultimă oră, care se lăsau seduşi de nenumărate distracții de pe lângă New York impresionând pe cele mai frumoase studente cu întâlniri extravagante în fiecare week-end. Pentru ei, banii creau distracții cărora le era imposibil să le reziste. Mulți dintre ei au renunțat la şcoală chiar din primul an.

Într-un anume sens, lipsa banilor a contribuit la succesul meu academic. Fără ocaziile şi distracțiile pe care mi le puteau oferi banii, am reuşit mai uşor să mă concentrez asupra studiilor.

Greutățile m-au obligat să-mi fixez ținte şi să le ating

Familia noastră era atât de săracă, încât orice ne-am fi dorit nu puteam obține nici uşor, nici imediat. Eu şi fratele meu am fost forțați să învățăm un lucru teribil de important: acel principiu pe care sociologii îl numesc *recompensă întârziată*. Principiul s-a dovedit a fi adevărat în tot ce privea familia noastră: de la lucruri obişnuite, ca maşina nouă a mamei sau o bicicletă folosită pentru mine şi Curtis, până la acele ținte înalte şi mai puțin tangibile ale vieții.

Când mama ne-a asigurat că nu vom fi întotdeauna săraci, noi am înțeles că progresul financiar al familiei va cere timp şi efort. De exemplu:

când mama şi-a permis să ne mute în casa în care locuisem înainte de apleca tata, (după ce fusese închiriată mulți ani) un prim pas a fost să ne ofere un însemn de sărbătorire o lungă şi arzător dorită călătorie.

În acelaşi fel, mama ne-a convins că vom putea şi vom avea succes într-o bună zi doar dacă vom urma până la capăt drumul educației. Imediat ce ne-am încrezut în aceasta, paşii din ce în ce mai grei au devenit trepte suportabile către acel înalt şi ultim țel. În acest timp am învățat importanța de a avea o strategie de lucru pentru câştigarea oricărei ținte în viață.

Am găsit formula succesului traversând greutăți din ce în ce mai mari. Ea se dovedeşte adevărată în majoritatea cazurilor şi astăzi. În mod sigur, cele mai productive strategii pentru atingerea scopului în viață implică educație, timp şi încă un alt element important însuşit în acei primi ani de greutăți:

Dificultățile mi-au format disciplina muncii

Încă de tânăr am lucrat în foarte multe locuri. Numai aşa îmi dobândeam prestigiul în familie şi îmi puteam câştiga bani pentru a cumpăra „pe cont propriu" orice mi-aş fi dorit. Această experiență m-a ajutat să fiu un student la medicină mai bun, un medic rezident mai bun şi în cele din urmă, un chirurg de succes.

În timpul facultății, la Universitatea din Michigan, am auzit fără să vreau pe doi colegi stagiari stând de vorbă. La un moment dat unul dintre ei a spus: „Carson ăsta lucrează cât doi."

Şi cred că avea dreptate. Eram atât de obişnuit să muncesc în mai multe locuri de o dată în timpul liceului şi colegiului, încât nici munca obişnuită, nici turele lungi şi grele pe care trebuie să le facă un stagiar nu mi se păreau deloc neobişnuite. Cu 100-120 de ore de muncă, săptămânile nu erau prea uşoare pentru un rezident. Dar mie mi se păreau mai puțin dificile decât prietenilor mei, care nu fuseseră nevoiți să lucreze din greu în copilărie.

Munca asiduă a fost pentru mine, şi sper să rămână pentru totdeauna, un mod de a fi. Uneori (dar nu întotdeauna) am învățat chiar *prin* intermediul greutăților că munca este cea mai sigura cale de a ieşi *din* impas.

Dificultățile m-au determinat să-mi dezvolt imaginația

Una din bucuriile pe care le aveam anual în anii copilăriei era plăcerea de a merge împreună cu familia la Târgul Statului Michigan, ce avea loc în fiecare vară la Detroit. Mama reuşea să economisească suficienți bani pentru

a putea plăti accesul la toate expozițiile de educație, artă şi agricultură. Însă niciodată nu aveam bani pentru a putea participa la cursele de maşini. Aşadar, singura posibilitate pe care o aveam era să ne mulţumim cu plăcerea de a le urmări plimbându-ne pe aleea principală, citind exuberanța de pe fețele participanților şi ascultând țipetele lor în timp ce erau smuciți, învârtişi şi rotiți în aer.

Nu-mi aduc aminte să fi fost vreodată supărat pe oamenii care-şi puteau permite cursele, jocurile sau tragerile. Eram totuşi puțin invidios – mai ales pe copiii pe care-i vedeam hârjonindu-se şi tamponându-se în acele maşinuțe electrice. Ani de-a rândul mi-am dorit să pot şi eu să conduc una dintre acele maşinuțe cu amortizoare. Deocamdată priveam la alții cum se distrau şi îmi imaginam cum ar fi fost dacă eu însumi mă aflam în locul lor.

Aleea principală a târgului nu era singurul loc ce-mi stimula imaginația. Erau şi alte evenimente publice asemănătoare unde toți oamenii se distrau, lucru pe care noi eram prea săraci pentru a ni-l permite. Nu ne rămânea decât să substituim distracția. Până să merg la colegiu, nu zburasem niciodată cu avionul şi nici nu văzusem un vas luxos de croazieră pe care ți se permite să-l mânuieşti singur. Nu fusesem niciodată într-o limuzină şi nici nu mâncasem într-un restaurant elegant.

Bineînțeles că văzusem la televizor oameni care făceau aceste lucruri şi încă multe altele. Ani de-a rândul a trebuit să mă mulțumesc doar cu secvențe elaborate de propria imaginație cu privire la cum ar fi dacă aş face acele lucruri – şi poate multe altele. Aşteptam din tot sufletul să le pot face de-adevărat într-o bună zi, însemnând că deja aş fi atins culmile succesului, ca rezultat al eforturilor şi muncii mele.

Acum cred ca tocmai faptul că nu am experimentat pentru multă vreme acele lucruri, exceptând cele din imaginația mea, a făcut ca ele să strălucească şi mai mult în mintea mea şi să pară „un premiu”. Sunt de asemenea convins că exersându-mi în mod repetat imaginația, mi-am îmbogățit darul natural al creativității şi în cele din urmă mi-am îmbunătățit metodele de vizualizare mintală, lucru extrem de important pentru orice bun chirurg.

Uneori îmi fac griji pentru cei trei fii ai mei care au fost deja la Casa Albă pentru a se întâlni cu preşedintele, au navigat pe vase de croazieră, au călătorit în limuzine şi au făcut turul lumii. De vreme ce au făcut atât de multe lucruri, nefiind limitați la „experiențe în imaginație”, mă tem că ar putea fi „handicapați” sau cel puțin neformați în ceea ce priveşte creativitatea sau imaginația.

Aşa că, eu şi soția mea le-am creat artificial câteva dificultăți. (Mai multe detalii în capitolul 8)

Greutățile m-au antrenat să caut elemente pozitive în situații negative

Iată câteva scurte exemple care ilustrează modul în care experiențele negative, chiar şi eşecurile, pot aveam implicații pozitive:

Eu, ca şi alți copii „defavorizați" din societatea noastă, am frecventat şcoli de cartier cu standarde educaționale joase şi cu un mediu nepotrivit pentru învățătură. Nu am avut acces la o educație de calitate aşa cum majoritatea colegilor mei de la Yale şi-au putut permite. Aşadar, pe bună dreptate puteți considera baza educației mele ca fiind pur şi simplu „defavorabilă".

Cu toate acestea, experiența mea şcolară s-a arătat a fi până la urmă un mare avantaj, cel puțin dintr-un punct de vedere important. Pentru că nu erau mulți care să fie considerați vârfuri la învățătură în liceul pe care l-am urmat, am putut să mă țin pe picioarele mele suficient de mult încât să-mi dezvolt o bună imagine de sine şi multă încredere în capacitățile mele intelectuale. Uneori, isprăvile mele academice au devenit motive nejustificare de înfumurare, dar dacă egoul meu nu era atât de umflat şi dacă nu aveam posibilitatea să-mi aduc aminte de cât de inteligent mă credeau unii, probabil că aş fi renunțat să lupt atunci când am întâlnit standarde mult mai înalte. M-aş fi simțit umilit în fața capacităților intelectuale ale colegilor mei cu adevărat inteligenți de la Yale. Fără încrederea construită de-a lungul anilor în care am fost considerat printre cei mai străluciți din liceu, în mod sigur că aş fi abandonat totul atunci când îndrumătorul facultății de medicină m-a sfătuit să renunț şi să urmez o altă carieră.

Fără acea educație „ nefavoriabilă" nu cred că m-aş fi aflat astăzi acolo unde am reuşit să ajung.

Dat fiind perspectiva Imaginii de Ansamblu chiar şi cele mai mari dificultăți de care ne aducem aminte, incidente pe care le considerăm eşecuri totale, pot fi privite retrospectiv ca având un efect pozitiv în viețile noastre.

De exemplu, într-o vară în timpul colegiului, economia țării a decăzut foarte drastic. Se găsea foarte greu de lucru, iar eu aveam nevoie disperată de bani pentru anul şcolar următor. După multe uşi închise în nas, am reuşit în cele din urmă să semnez un contract pentru a vinde enciclopedii din casă în casă. După două zile de pregătire, cu formulele învățate pe dinafară şi în urechi cu promisiuni de mari comisioane, am pornit la treabă, gata pentru a atinge succesul.

Dar după nici o jumătate de zi am abandonat orice efort, deşi mă simțeam jenat, căci nu mă consideram un delăsător. Munceam întotdeauna

suficient de mult încât îmi impresionam superiorii şi aveam succes în orice muncă aş fi făcut. Dar ruşinea resimțită atunci când am renunțat chiar din prima zi nu m-a motivat suficient pentru a continua. Aceea a fost una dintre cele mai dificile dimineți din viața mea. A declama formulele învățate într-o sală de repetiții era floare la ureche pe lângă tortura de a bate la uşile unor necunoscuți şi de a-i convinge să te asculte. Am detestat întreaga procedură – mai ales sentimentul de respingere resimțită atunci când mi se închidea în față uşă după uşă. A fost un eşec total şi cu siguranță una din cele mai neplăcute experiențe din viața mea.

Acum privesc în urmă la întreaga poveste cu o autentică apreciere pentru tot ceea ce am avut de învățat. În acea zi am aflat despre mine ceva ce m-a ajutat să mă concentrez şi să mă feresc de alte posibile experiențe dezastruoase. Acea scurtă şi singulară încercare m-a vindecat pentru vecie de dorința de a deveni vreodată vânzător. Nu-mi place să cer oamenilor lucruri; am oroare de ideea că aş putea deranja pe cineva.

Faptul că mi-am dat seama de acest lucru m-a scutit de tentativa sortită cu siguranță eşecului de a intra în politică. Politicienii trebuie să strângă mari cantități de bani cerând sprijin şi favoruri. Eu nu aş fi niciodată în stare să fac aşa ceva.

Cu toate acestea, particip regulat la programul Rețelei de televiziune Children's Miracle solicitând fonduri pentru Centrul de Copii al Spitalului Johns Hopkins şi iau parte cu plăcere la întruniri de colectare de fonduri pentru Fundatia Copiilor Bolnavi Cancer, care m-a susținut atât de mult în munca mea de-a lungul anilor. De curând, am înființat propria mea societate de caritate – Fondul Burselor Carson, care sper sa dea celor realizați academic acelaşi nivel de recunoaştere şi încurajare oferit sportivilor. Deci, nu mă deranjează să cer atâta vreme cât o fac în beneficiul altora.

Privind la realizările noastre, asemenea eşecuri ne pot arăta spre care activități avem înclinații şi spre care nu, ne arată ce ne place şi ce nu ne place. (De obicei există o legătură strânsă între aceste două coordonate.) De îndată ce am aflat care sunt acestea suntem pregătiți să începem utilizarea celor doi imenşi lobi frontali, pe care Dumnezeu ni i-a dat pentru a ne planifica viața.

Iată deci că şi greutățile ne sunt folositoare la ceva. Dacă ne însuşim lecțiile purtate de aceste experiențe putem lua decizii pe moment şi ne putem întocmi planuri pe termen lung care vor utiliza la maxim capacitățile noastre şi vor evita expunerea părților noastre mai slabe. Apoi, într-o bună zi, vom

privi în urmă şi vom râde de ceea ce a fost – precum fac eu, acum cu strădania mea de a vinde enciclopedii.

Chiar şi eşecurile care, fiind dureroase, nu permit râsul pot avea părţile lor pozitive. Mă refer aici la primii doi pacienţi ai mei care au murit – amândoi în timpul unei hemisferectomii – operaţie pe care o efectuasem cu succes de atâtea ori. (Mai multe detalii despre hemisferectomii în capitolul 15.)

Primul pacient a fost o fetiţă de mai puţin de un an, care a suferit de o aritmic cardiacă şi a murit la Terapie Intensivă deşi noi crezusem că a supravieţuit operaţiei. Moartea ei m-a afectat atât de mult deoarece era pentru prima oară în cinci ani de carieră când pierdeam un pacient în timpul sau imediat după o intervenţie.

Am suferit şi mai mult când, la mai puţin de un an, un al doilea pacient – un băieţel cam de aceeaşi vârstă, a murit pe masa de operaţie în timpul aceluiaşi tip de intervenţie. Două pierderi similare într-o perioadă atât de scurtă – nu puteam să accept că aşa ceva „se întâmplă pur şi simplu".

Am petrecut ore întregi în şedinţe cu personalul şi colegul şi mentorul meu, Dr. John Freeman, care era şeful secţiei de Neurologie Pediatrică la Johns Hopkins. Am studiat si revăzut totul de sute si sute de ori, întrebându-ne atât în sinea noastră cât şi unii pe alţii de nenumărate ori: „De ce? De ce au murit aceşti copilaşi?"

N-am reuşit să determinăm exact vreo cauză sau să găsim vreo explicaţie, dar aveam o bănuială asupra căreia ne-am decis să luăm măsuri pentru a preveni reapariţia ei.

La acea vreme, cazurile mele de pediatrie erau preluate de anesteziştii pentru adulţi, în loc de echipe specializate pentru pediatrie. Ne-am întrebat, aşadar, dacă nu cumva au existat anumiţi factori cărora o echipă de anestezişti de pediatrie le-ar fi acordat o mai mare atenţie, şi pe care anesteziştii de adulţi nici să nu le fi întâlnit în practica lor obişnuită. Existau anumite schimbări subtile şi de nuanţă în sistemul neurologic al copilului pe care numai un anestezist pediatru le-au fi depistat.

Insă chiar şi după ce am schimbat procedura şi am adus o echipă de anestezişti pediatrii de fiecare dată când efectuam o hemisferectomie, am pierdut un al treilea pacient. Deşi nu am descoperit niciodată care au fost cauzele deceselor, nu am mai pierdut nici un pacient în următorii zece ani. Noua procedură a fost atât de reuşită încât acum am o sală de operaţie complet echipată pediatric pentru toate cazurile de neurochirurgie. Aceasta înseamnă că întotdeauna când operez un copil am alături de mine un anestezist pediatru.

Ceea ce pentru mine a fost un eşec devastator şi o tragedie pentru trei familii îndurerate, a constituit o binecuvântare pentru multe alte familii. Acele trei nereuşite, aşa dureroase cum au fost, au condus la schimbări procedurale care au salvat probabil multe alte vieți de copii.

Dificultățile m-au învățat să caut latura pozitivă chiar şi în cele mai negative situații. Am descoperit suficient de des partea bună a necazurilor încât să pot da crezare promisiunii apostolului Pavel din Epistola sa către Romani, capitolul 8, versetul 28: „Pe de altă parte ştim că toate lucrurile lucrează împreună spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu, şi anume spre binele celor ce sunt chemați după planul său.”

În continuare

Dar cum putem învăța aceste lecții din eşecuri? Cum putem ajuta şi pe alții să transforme obstacolele în avantaje? În ce fel abordăm noi perspectiva Imaginii de Ansamblu asupra dificultăților şi cum o împărtăşim şi altora?

Acestea sunt doar câteva din întrebările la care voi răspunde în capitolul 7.

Capitolul 7

Depăşind mentalitatea de victimă

În primăvara anului 1994, în acelaşi an în care am ratat operația gemenelor Makwaeba din Africa de Sud, am primit una dintre cele mai

onorabile invitații din viața mea. Mă număram printre cele zece personalități care urmau să fie primite în rândurile Societății Horatio Alger cu ocazia întrunirii anuale din Washington, D.C. Privind în urmă îmi dau seama de ironia întâmplării: moartea surorilor siameze, pe care o consideram a fi cel mai descurajator eşec al carierei mele, a fost urmată la un timp atât de scurt de invitația de a mă alătura unei organizații create în scopul recunoaşterii şi cinstirii succesului.

Doar după ce am fost înştiințat de numirea mea am aflat că Societatea Horatio Alger era alcătuită din aproximativ două sute de americani renumiți care au atins cel mai înalt nivel de recunoaştere în domeniile lor, toți pornind însă de pe cele mai joase trepte socio-economice. Am fost uluit, dar şi umilit când, la ceremonia de primire, am ascultat experiențele emoționante ale colegilor mei (o să revin mai târziu la unele dintre ele). Când Johnny Cash, unul dintre membrii societății m-a prezentat şi mi-a înmânat Premiul Horatio Alger seara devenise deja unul dintre cele mai importante momente ale vieții mele.

În fiecare an de atunci împărtăşesc succesele mele colegilor care participă la întrunirile noastre. Fiecare ceremonie de primire este la fel de impresionantă ca şi prima şi cu cât se măreşte numărul acelora pe care ajung să-i cunosc de-a lungul anilor, cu atât sunt mai impresionat de experiențele lor remarcabile şi de simțul lor practic. De multe ori mă gândesc la modul în care toți aceşti oameni de succes au reuşit să-şi găsească drumul în viață doar transformând greutățile în avantaje.

Cum? Care este secretul lor? Cum au primit şi cum au împărtăşit altora această Imagine de Ansamblu?

Victime cu toții

Principala problemă este aceea a atitudinii. Întotdeauna aici este soluția. Un prim pas în depăşirea unui obstacol este schimbarea atitudinii. Mult prea mulți oameni se consideră astăzi pe post de victime. Ei au o vedere prea îngustă asupra greutăților –au deci o mentalitate de victimă, care reprezintă privire limitată, îndreptată spre sine, care are în centrul atenție cele mai apropiate şi imediate obstacole încât nimic nu mai poate fi văzut dincolo de ele.

Oamenii cu asemenea perspectivă devin atât de împovărați de dificultăți până se simt paralizați şi fără putere. Apoi, de vreme ce nu sunt responsabili pentru obstacolele aparent insurmontabile ce par să-i înconjoare, îşi asumă puțină, dacă nu deloc, din responsabilitatea generării acelor probleme. De

fapt, ei se consideră doar „victime” – aşa că altcineva trebuie să îndrepte lucrurile.

Am văzut un exemplu de asemenea mentalitate acum câțiva ani la una dintre întrunirile televizate conduse de preşedintele Clinton în perioada primului său mandat. În timpul alocat întrebărilor şi răspunsurilor, o femeie s-a ridicat şi a povestit că datorită unor împrejurări independente de voința ei, îşi pierduse de curând serviciul. Avea o familie de întreținut dar nici un venit şi dorea să ştie ce se putea face pentru ea.

Preşedintele ar fi putut s-o încurajeze, să o provoace şi să-i dea încredere în ea însăşi dacă i-ar fi spus acelei femei, care părea capabilă, că din câte îşi putea da el seama ea este o persoană inteligentă şi descurcăreață şi ajutată de timp, efort şi hotărâre, ea va putea să-şi găsească un alt serviciu – poate chiar unul mai bun.

Credeți că i-a răspuns în felul acesta? Bineînțeles că nu.

În zilele noastre puțini politicieni ar face-o, caz în care mass-media ar avea probabil ce comenta. Un astfel de răspuns venit de la un politician nu ar fi catalogat un răspuns „încurajator”, ci unul „nepăsător”. În mod sigur că nu ar fi dezvăluit „sentimentul de compasiune” al preşedintelui.

Totuşi nu pot să nu remarc contrastul între atitudinea acelei femei şi cea a mamei mele care a fost lăsată singură – cu doi băieți de crescut, fără şcoală şi fără calificare pentru muncă. Ce diferență! Astăzi toată lumea, începând cu preşedintele pare să accepte fără dubii „mentalitatea de victimă”.

Şi acesta nu este un fenomen întâlnit doar în America (probabil că am şi exportat o mare cantitate). Îl întrevăd în fiecare săptămână în scrisorile personale pe care le primesc din toată lumea, în care mi se cere ajutor financiar. Dintr-un anume motiv, probabil pentru că au auzit sau au citit despre experiența mea de viață, un număr destul de mare de oameni par să presupună că eu am resurse financiare să-i susțin în colegiu sau facultăți de medicină.

Unele dintre aceste scrisori îți sfâşie inima. Oameni din țări subdezvoltate îmi scriu despre visele lor de o viață de a deveni medici, descriindu-mi greutățile prin care trec familiile lor, povestindu-mi cum trebuie să-şi susțină frații şi surorile mai mici. Îmi promit că, odată ce s-au realizat profesional, îmi vor plăti. Îmi pare teribil de rău pentru aceşti oameni care îmi cer sponsorizare, însă primesc atâtea asemenea scrisori, încât dacă aş răspunde tuturor, aş rămâne falit în mai puțin de o lună.

Aş dori în schimb să-i conving asupra unei idei în care eu cred cu adevărat – dacă ar investi aceeaşi cantitate de inițiativă, idei şi timp pentru a-şi dezvolta o strategie de a atinge țelurile lor, aşa cum au investit încercând să mă facă pe mine să-i ajut (şi cine ştie câți vor mai încerca), ei ar ajunge cu

mult mai departe decât îşi pot imagina. Dar acesta este un lucru greu de vândut acelora care au adoptat deja o mentalitate de victimă, mulţumitoare de sine care îi determină să nu se considere responsabili şi nici capabili să-şi rezolve propriile probleme.

Cum schimbăm această atitudine? Cum am putea înlătura mentalitatea de victimă ce se răspândeşte în întreaga lume?

Unde au dispărut eroii?

Sfaturile mele în acest sens vin din experienţa personală şi observaţia asupra altora, fiind convins că ceea ce am văzut în propria-mi viaţă are aplicaţii mai largi şi pentru alţii.

Pentru mine, singurul factor major în dezvoltarea unei atitudini necesare depăşirii greutăţilor a fost urmarea unor exemple. Am început cu oamenii la care ştiam că pot să privesc şi de la care ştiam că am ce învăţa. Din fericire, nu a trebuit să caut prea departe. Deja am amintit influenţa mamei asupra mea. Ea a refuzat să se considere o victimă şi a fost hotărâtă să nu ne lase nici pe noi să ne considerăm astfel.

Unul dintre primele moduri în care a acţionat a fost să nu accepte nici o scuză din partea mea sau a lui Curtis. Probabil că este una dintre cele mai bune atitudini pe care a adoptat-o, căci noi am renunţat să inventăm scuze doar pentru că ştiam că nici una nu era suficient de bună pentru a explica de ce nu am făcut o anume treabă sau de ce nu am adus note bune. Astfel ne-am gândit mai bine cum să facem tot posibilul pentru a realiza ceea ce mama aştepta de la noi.

Victimele deseori caută scuze şi explicaţii pentru starea lucrurilor. Învingătorii, aşa cum exemplul mamei a demonstrat, caută soluţii pentru a schimba starea de lucruri.

Această atitudine m-a însufleţit atunci când am discutat cu supraveghetorul meu de la medicină în legătură cu ce am amintit mai devreme. În ciuda succesului academic din timpul studenţiei la Yale, am avut probleme serioase la facultatea de medicină a Universităţii din Michigan. Ca urmare supraveghetorul meu a considerat că nu deţin calităţile necesare sau cel puţin nu am o pregătire adecvată cu rigorile acelui program, recomandându-mi chiar să renunţ. Când am refuzat, el mi-a sugerat să-mi împart anul de studiu în două, făcând primii doi ani în patru ani. S-a gândit că poate aşa voi reuşi să fac faţă.

Dacă mi-aş fi permis să simt şi să acţionez ca o victimă aş fi acceptat acel sfat şi sunt sigur că restul vieţii mele ar fi fost altul. Din contră, am considerat greşită evaluarea supraveghetorului asupra inteligenţei şi

potențialului meu. Îmi dovedisem în trecut că eram o persoană inteligentă, aşa că nu aveam nici un motiv să nu analizez datele eşecului şi să nu pun la punct o strategie viabilă pentru rezolvarea acelei probleme.

Asta am şi făcut. Problema nu era dacă pot să învăț, ci cum trebuie să învăț. Luând în considerație situația dificilă în care mă aflam şi comparând-o cu experiențele mele anterioare, mi-am dat seama că niciodată nu am acumulat informațiile prezentate oral. Deşi petreceam şase sau opt ore pe zi stând în sala de clasă şi ascultând lecții aride şi plictisitoare, nu-mi intra nimic în cap.

Întotdeauna am acumulat cunoştințe cel mai bine şi mai repede în timp ce citeam. De ce să nu fructific acest atu?

Pentru restul facultății am chiulit de la cursuri în proporție de optzeci la sută. În schimb, petreceam acele ore şi multe altele în cameră sau în bibliotecă citind cărți şi materiale înrudite cu materia de curs. Apoi mă asiguram că nu voi lipsi la nici o lucrare de laborator pentru a putea învăța şi practic. Noua mea strategie a dat rezultate într-o inversare rapidă a performanțelor mele academice. Nu numai că l-am şocat pe supraveghetor, ci m-am surprins chiar şi pe mine.

Dacă aş fi fost vreodată înclinat să cred că sunt o victimă, aş fi alunecat în acea mentalitate şi mi-aş fi spus: „A trebuit să treci prin prea multe pentru a reuşi să intri la Facultatea de Medicină. Pur şi simplu nu eşti pregătit suficient pentru a merge mai departe. Poate că e nevoie să-ți reduci numărul de cursuri; ia-ți adio de la a fi printre cei mai buni şi învață doar atâta *cât să treci anul.*"

Din fericire, nu am avut numai exemplul mamei care să mă lumineze, ci au fost şi alte modele în comunitatea noastră (sora Scott era doar una dintre ele). Privind în urmă şi aducându-mi aminte de toți cei care m-au influențat am convingerea că, oricine speră că poate depăşi obstacolele, trebuie să caute astfel de modele. Şi oricare dintre noi, care suntem conştienți de efectul devastator al mentalității de victimă, trebuie să determinăm această generație şi cea care va urma să muncească mai mult, fiind noi înşine un exemplu pentru cei din jurul nostru.

Eroii istoriei

Istoria mi-a oferit şi alte exemple. Booker T. Washington m-a impresionat în mod deosebit. Născut sclav, el a riscat grave pedepse învățând să citească. Prin citit, el s-a autoeducat până la punctul în care a devenit prietenul şi sfătuitorul unor preşedinți. Exemplul lui a confirmat ceea

ce eu am învățat din propria experiență legat de valoarea lecturii care nu numai că educă, ci şi te transpune temporar în alte situații. Cititul lărgeşte perspectivele şi oferă o viziune mai largă şi te ajută să găseşti drumul peste cele mai înalte obstacole, depăşind orice dificultăți întâlneşti.

Modele biblice de învingători demni de urmat mi-au fost oferite şi de biserică. Viața lui Iosif relatată în cartea Genesei a fost din totdeauna una dintre preferatele mele. Visător încă de copilărie, Iosif a ştiut să gândească cutezător. A ştiut să transforme greutățile în avantaje.

În loc să accepte rolul de victimă atunci când frații săi geloşi l-au vândut ca sclav, Iosif a fost hotărât să devină cel mai bun sclav şi a ajuns în cele din urmă să fie servitorul de bază la stăpânului. Când a fost închis pe nedrept din cauza acuzațiilor false aduse de soția stăpânului, el a refuzat să se revolte sau să se simtă victimizat. Hotărât să devină cel mai disciplinat deținut, el a fost numit supraveghetorul celorlalți închişi. Iosif a continuat să facă tot ce-i stătea în putință în acele condiții aparent limitate şi în cele din urmă a devenit prim-ministrul celei mai puternice națiuni. El ar fi putut să renunțe şi să devină victima vicisitudinilor vieții. Însă deciziile l-au făcut învingător şi a devenit de-a lungul istoriei un exemplu puternic pentru mii de oameni ca mine.

Modele în mass-media

Modele mele de „învingători" din tinerețe nu erau limitate doar la exemplele de acasă sau de la biserică, nici măcar la cele din istorie sau Biblie. Tot ceea ce aparținea societății – inclusiv literatura, mass-media şi divertismentul – a scos în evidență viețile şi experiențele multor asemenea persoane ce merită să fie urmate.

Schema de bază era aceeaşi cu cea din filmele vechi la care mă uitam când eram mic: necazurile şi aventurile unor oameni admirabili care au muncit, au luptat şi s-au zbătut până au ieşit victorioşi. Aceeaşi temă a succesului se repetă în nenumărate decoruri – fie ele povestiri istorice despre eroi care au apărat granițele, despre imigranți care au venit în lumea nouă doar cu visele şi hainele de pe ei, fie despre orfani care au crescut şi au devenit industriaşi de marcă sau soldați fără număr care într-un fel sau altul şi-au îndeplinit misiunea. Multe astfel de filme erau bazate pe realitate. Altele însă păreau mai mult siropoase şi sentimentale decât reale. Dar spiritul şi mesajul conținut reflecta şi modela o credință comună societății bazată pe puterea pozitivă a trăsăturilor de caracter precum perseverență,

integritate, inteligență, curaj, credință şi dispoziția de a munci pentru a avea succes în ciuda tuturor piedicilor.

Ei bine, multe lucruri s-au schimbat de atunci – şi nu toate în bine. Deşi odată asemenea povestiri conțineau o putere de transformare, astăzi, Hoolywood-ul nu pare nici să recunoască valoarea lor şi nici să-şi asume responsabilitatea de a le reactualiza. Un prim pas în această direcție este de a crea o serie săptămânală de televiziune care să prezinte acele experiențe adevărate şi demne de urmat ale oamenilor remarcabili din Societatea Horatio Alger.

Iată trei exemple dintre cele nouă ale membrilor societății care au fost investiți odată cu mine în 1994.

Singur în America

Joseph Neubauer avea paisprezece ani când, în 1956, părinții lui l-au îmbarcat pe un vapor şi l-au trimis în America – singur. Niciodată până atunci nu mai fusese dincolo de țara sa natală, Israel. Ştia atâta engleză cât putuse să prindă dintr-un singur an de şcoală şi din filmele cu John Wayne, ceea ce explică modul în care răspunsese la întrebările ofițerului de imigrări: „Yup" sau „Nope" (forme colocviale pentru „da" şi „nu", n. tr.).

Cu toate acestea, imediat ce vaporul a ancorat în portul Ellis-Island, trecând de statuia libertății într-o zi friguroasă de iarnă, Joseph era încântat de perspectivele unei vieți în noua sa țară. „Eram îmbrăcat într-o pereche de pantaloni şi un pulover. Asta era tot ce aveam", îşi aminteşte el. „Dar eram hotărât să reuşesc."

Viața în America părea în mod sigur mai promițătoare decât mediul violent şi agitat lăsat în urmă. El şi-aduce aminte de vremea când nu era format statul Israel fiind un teritoriu sub mandat palestinian. „Îmi aduc aminte de soldații britanici cu şepci roşii ce întindeau sârme de delimitare de-a lungul străzii. Erau lupte chiar dincolo de geamurile noastre. Îmi amintesc cum casa ne era bombardată şi cum trebuia să lipim geamurile pentru a nu exploda. Traversam crize de alimente şi carburanți. Stăteam la cozi interminabile pentru pâine şi alergam între raidurile aeriene după mâncare. Era foarte stresant."

În cele din urmă tatăl lui Joseph s-a hotărât să-şi trimită fiul în America pentru a-şi termina studiile. O mătuşă şi un unchi deja stabiliți în Massachusetts au fost de acord să aibă grijă de el – în schimbul plății pe care el o primea lucrând după terminarea cursurilor şi la sfârşit de săptămână în magazinul familiei de pe marginea drumului.

Unchiul lui Joseph l-a întâmpinat la New York, au zburat la Boston, iar ziua următoare l-a înscris la şcoală. Directorul i-a acordat mare atenţie primului şi singurului elev străin al liceului din Danvers, Massachusetts. La fel a făcut şi profesoara de engleză ce petrecea ore întregi învăţând cu el după cursuri. Joseph recunoaşte că a fost foarte norocos. „Să-l citeşti pe Shakespeare într-o limbă care nu e limba ta natală este destul de dificil. Aşa că domnişoara Williams fost o persoană foarte, foarte importantă în viaţa mea; ea şi-a pus la dispoziţie timpul liber pentru ca eu să reuşesc."

El nu numai că a trebuit să înveţe o nouă limbă, dar a fost nevoit să se adapteze unei noi culturi. „Nu văzusem niciodată un meci de fotbal american. Nu ştiam nimic despre obiceiurile americanilor, despre sărbători, maşini, fete şi îmbrăcăminte. A trebuit să iau totul de la zero." Cu ajutorul mătuşii şi unchiului său şi cu sprijinul acestor educatori preocupaţi şi al unui număr mare de prieteni, Joe a absolvit liceul şi a fost admis la Universitatea Tufts. Acolo a descoperit o lume mult mai diversificată şi s-a împrietenit cu studenţi de pe tot cuprinsul Statelor Unite – New York, Philadelphia, Chicago.

Pentru a-şi acoperi cheltuielile, Joe şi-a luat un serviciu cu program redus ca ospătar într-o casă a unei organizaţii studenţeşti. În cele din urmă a ocupat postul de responsabil cu aprovizionarea. Ca student în ultimul an, el a concurat şi a câştigat o bursă pentru studii post-universitare la Universitatea de Studii Economice din Chicago. Acolo s-a aflat sub îndrumarea unora dintre cei mai influenţi şi de elită economişti ai lumii.

După ce a obţinut masterul în afaceri, Joe a lucrat la Chase Manhattan Bank pentru a se specializa în finanţe. Rezultatele sale deosebite au atras atenţia superiorilor, inclusiv a lui David Rokefeller care s-a arătat foarte interesat să devină mentorul şi prietenul său. La douăzeci şi şapte de ani, Joe a devenit cel mai tânăr vicepreşedinte din istoria băncii. După ce a ocupat mai multe poziţii la PepsiCo (unde a devenit cel mai tânăr trezorier a unei companii *Fortune 500*) şi la Wilson Sporting Goods, o companie numită ARA Services l-a convins pe Joe să se multe în Philadelphia. Doi ani mai târziu a fost numit preşedinte, iar în 1983 a devenit CEO. Când compania sa fost pusă în dificultate, Joe a reuşit să formeze un consiliu de administraţie din cei mai buni şaptezeci administratori ai companiei. Zece ani mai târziu, când Joe a fost primit în Societatea Horatio Alger, compania sa privată (cu peste o mie de angajaţi – proprietari) devenise una dintre cele mai mari şi mai bine finanţate societăţi de servicii din lume, cu mai mult de 120 de mii de angajaţi şi cu venituri anuale de peste cinci miliarde de dolari. Pe lângă faptul că furnizează hrană pretutindeni, de la campusuri până la spitale şi aeroporturi, reputaţia companiei ARA în ce ceea ce priveşte calitatea

serviciilor a făcut ca această companie a lui Joe să fie numită furnizorul oficial de alimente la Jocurile Olimpice din 1968 până în prezent.

Consider un privilegiu deosebit să-l pot considera pe Joe prietenul meu. În ciuda succesului uimitor în lumea ucigătoare a afacerilor, el a rămas un om plin de compasiune care se simte obligat să încerce să ajute pe alții, deoarece şi el a fost ajutat de foarte mulți oameni. Acest copil, fost imigrant, care a coborât din vapor în 1956 cu nimic în afara hainelor de pe el, care a devenit conducătorul unei afaceri internaționale de miliarde de dolari, are câteva sfaturi prețioase privind depăşirea obstacolelor: „Puneți ținte înalte. Uită-te mereu spre ele şi munceşte pentru a le îndeplini. Investeşte în alții şi lasă pe alții să investească în tine."

Schimbare de direcție în mijlocul apei

O a doua persoană care a fost acceptată în Societatea Horatio Alger o dată cu mine în 1994, a fost Terry Giles. El are, de asemenea, o experiență uimitoare.

Terry îşi aminteşte cum şi-a petrecut copilăria încercând să-şi ajute familia iubitoare, însă greu încercată financiar, să păstreze ceva mâncare pe masă. A început prin a strânge sticle de pe marginea drumului, apoi a colecționat maculatură şi când a crescut puțin mai mare a lucrat ca picolo şi spălător de vase. Tatăl său a dat faliment după un lung şir de mici afaceri. Familia se muta foarte des, uneori pentru a evita creditorii, astfel încât Terry a frecventat douăzeci şi una de şcolii în zece ani.

Familia nu şi-a permis niciodată să cumpere o casă şi era ceva normal să rămână în urmă cu plata chiriei şi a celorlalte taxe. Ori de câte ori compania de electricitate tăia lumina sau vreun proprietar îi amenința cu evacuarea, familia Giles se muta într-o altă casă de închiriat. Această situație a influențat căsătoria părinților săi, iar Terry şi sora lui au îndurat o serie de separări, apoi divorțul.

– Când mă uit în urmă, nu prea simt că am fost copil, spune Terry. Îmi plăcea să petrec timp cu mama şi cu sora mea, dar din totdeauna am aşteptat cu mare ardoare să cresc mare.

Aceasta este în mod sigur explicabil, ținând cont de copilăria sa fragmentată şi uneori traumatică. Oriunde s-ar fi mutat, sărăcia şi statutul său constant de „nou coleg" a făcut din el o țintă uşoară pentru abuzul verbal şi fizic al bătăuşilor şcolii. Dar înclinația sa pentru baschet compensa totul. Însă pe când Terry reuşea să exceleze pe terenul de baschet şi începea să-şi

facă prieteni şi să fie acceptat mărturiseşte că „familia trebuia să se mute şi astfel ciclul se relua din nou”.

Pe de altă parte, în felul acesta Terry a învățat să se adapteze. Viața lui de nomad l-a ajutat să-şi dezvolte cel puțin o deprindere indispensabilă în viitoarea sa carieră. „Mi-am dat seama că era mult mai satisfăcător să vorbeşti despre modul de a ieşi din încurcături, decât să o faci propriu-zis”, spune el.

Pe când era în clasa a VIII-a, un profesor a observat că Terry avea dificultăți în a comunica în timpul unei lecții orale, insistând ca acesta să urmeze din clasa IX-a un curs de comunicare orală. El a continuat şi şi-a terminat studiile despre limbaj şi oratorie şi în cele din urmă a obținut o bursă la Universitatea Californiei din Fullerton.

Încă din şcoala primară, Terry visa să devină avocat. „Probabil că mi se trage din faptul că am crescut uitându-mă la filmele cu P*erry Mason şi Owen Marshall.”* Aşa că nu a fost deloc surprinzător că, după ce a absolvit cu brio Facultatea de Drept a Universității Pepperdine, a decis să-şi deschidă o firmă proprie de avocatură cu specializare în criminalistică.

Cinci ani mai târziu, avea în sub ordine optzeci şi cinci de angajați, inclusiv douăzeci şi nouă de avocați, făcând din asociația sa cea mai mare firmă din California ce se ocupa de criminalistică. Era un avocat al apărării talentat, dar şi foarte solicitat.

În ciuda succesului uimitor şi a marelui ataşament față de lege, Terry a renunțat în anul 1983 la practicarea avocaturii. A luat această decizie după ce un fost client a fost arestat şi acuzat din nou de două crime pe care le comisese după nici şase luni de la achitarea obținută de Terry în cazul unei precedente acuzații de „crimă cu premeditare”.

Terry mărturiseşte că înainte de a lua acea decizie pusese de multe ori sub semnul întrebării cariera sa. Când acest fost client a apărut cu cele două noi acuzații de crimă, Terry şi-a pus întrebarea: „Este lumea mai bună ca urmare a ceea ce fac eu pentru a-mi câştiga existența?” Apoi spune: „Nu mi-a plăcut răspunsul, aşa că am realizat că va trebui să renunț”.

Nu i-a fost uşor să întoarcă spatele unui vis de o viață exact când se număra printre cei mai buni . Dar experiențele succesive l-au ajutat să treacă peste acea perioadă de tranziție. „Datorită a ceea ce am experimentat când eram mic, nu mi-e frică de necunoscut. Ca urmare, încep să fac lucruri noi mai repede decât ar face-o alții. Aceasta se leagă strâns de copilăria mea.”

Dorind să facă ceva util pentru societate, ceva productiv, Terry şi soția lui au decis să intre în afaceri. El a cumpărat reprezentanța Toyota în Garden Grove, California, unde se vindeau treizeci de maşini pe lună, clasându-se pe locul 1150 din 1200 de reprezentanțe Toyota din Statele

Unite. În doi ani a devenit a cincea reprezentanță Toyota ca mărime în lume, crescând la nouă sute vânzările pe lună.

Cu profiturile de pe urma tranzacțiilor cu maşini, Terry a cumpărat o linie de distribuire a copiatoarelor Canon. Primele sale faxuri au ajuns pe piață în mai puțin de două luni. Investind în această nouă tehnologie, compania sa a devenit a treia rețea de distribuție ca mărime din lume.

În 1987, îngrijorat de fluctuațiile din economia japoneză şi de relațiile comerciale ale Statelor Unite cu Japonia, Terry şi-a vândut acțiunile de la firma Toyota şi Canon şi a investit în proprietăți imobiliare vest-germane. Odată cu căderea zidului Berlinului, ce a survenit la puțin timp după aceea, valoarea acestora a crescut de câteva ori.

Cam în aceeaşi perioadă, proprietarul de la ComputerLand, Inc., pe care Terry îl reprezentase într-un proces civil, l-a rugat să-l ajute cu detaliile privind vânzarea companiei cu cele mai multe vânzări din lume. O dată tranzacționată vânzarea, Terry a devenit unul dintre cei mai mari deținători de acțiuni din această companie şi a fost numit unul dintre directorii consiliului de administrație ai companiei ComputerLand. Cu profiturile din aceste afaceri de succes, Terry şi soția lui au pus bazele Fundației Familia Giles, prin care fac donații societăților de caritate, majoritatea rămânând anonime. Fundația lor a pus bazele şi a finanțat o corporație non-profit numită American Institute for Life Technologies care deține patente şi produce echipamente pentru persoane invalide.

Acum, când îşi pune aceeaşi întrebare: „Este lumea mai bună ca urmare a ceea ce fac pentru a-mi câştiga existența?" Terry se simte mulțumit de răspuns. Ori de câte ori are ocazia să vorbească tinerilor, el le aminteşte ceea ce l-a învățat viața legat de depăşirea obstacolelor. El îi sfătuieşte: „Faceți tot posibilul să ajungeți la stele. Decideți ce vreți să faceți şi nu vă mulțumiți cu mai puțin. Fiți conştienți că puteți să vă îndepliniți visul şi realizați totul spre acea țintă, iar ea va deveni realitate. Cea mai mare greşeală pe care o puteți face este să renunțați pe parcurs".

Erou de paradă

A treia persoană despre care vreau să vă povestesc este Walter Anderson, care a păşit în rândurile Societății Horatio Alger în acelaşi an cu mine. Am simțit o oarecare asemănare între noi doi atunci când i-am ascultat povestea şi pe măsură ce vă voi relata, o să înțelegeți şi de ce.

Walter a crescut într-un apartament cu patru camere de pe lângă o cale ferată, pe partea dezafectată a depourilor din Mt. Vernon, New York. A trăit permanent într-o atmosferă ostilă şi capricioasă a unui tată bețiv, abuziv şi

analfabet. „Trăiam cu groază în fiecare zi, aproape în fiecare minut al copilăriei mele”, îşi aduce aminte Walter. „Deseori tatăl meu mă bătea pentru ce aş fi putut să fac, nu pentru ce făceam. Mă simțeam mai în siguranță la colțul străzii decât acasă.”

Ca şi mine, prietenul meu Walter atribuie meritele mamei sale şi cititului, ca fiind factori decisivi ai vieții sale. Mama lui încerca întotdeauna să-l protejeze de abuzurile tatălui său. „Nu m-am îndoit niciodată de dragostea mamei mele”, spune Walter. „Ea m-a încurajat să citesc în ciuda faptului că tata m-ar fi bătut măr dacă m-ar fi găsit citind. Mai târziu, după ce el a murit, când am întrebat-o de ce încuraja lectura, deşi ştia că tata m-ar fi pedepsit, ea mi-a răspuns: ‘Eram convinsă că dacă o să înveți să citeşti, o să reuşeşti într-un fel sau altul să-ți găseşti un drum în viață. Şi l-ai găsit’.”

Biblioteca publică din Mt. Vernon a devenit sanctuarul secret al lui Walter, unde scăpa de abuzurile tatălui său şi de ridiculizarea crudă a colegilor de clasă care râdeau de găurile din îmbrăcămintea lui zdrențăroasă. „M-am văzut ieşit din sărăcie cu mult înainte de a ieşi cu adevărat”, spune el. „Prin citit puteam fi oriunde şi oricine. Mă vedem ieşit din mahala.”

La şase zile după împlinirea vârstei de şaptesprezece ani, a descoperit o altă cale de scăpare. S-a înrolat în marină. Această decizie i-a schimbat pentru totdeauna perspectivele, valorile şi viața. „Aici puteam să-mi dezvolt respectul şi imaginea de sine, încrederea în țeluri şi valori nobile. Am învățat ce înseamnă onoarea şi demnitatea.” În 1965, cu câteva luni înainte de a-şi încheia serviciul militar, Walter s-a oferit voluntar în Vietnam.

Când s-a întors acasă şi a fost lăsat la vatră, primul lucru a fost să se angajeze ca asistent de laborator, apoi ca ucenic la departamentul de vânzări. Dar ce-şi dorea cel mai mult era să scrie. „Încă de când aveam paisprezece sau cincisprezece ani, simțeam o nevoie teribilă de a mă exprima în scris.”

Înarmându-se cu singurul lucru pe care îl scrisese vreodată, o scrisoare emoționantă şi clară „adresată unui editor” pe când se afla în primele rânduri ale frontului din Vietnam, Walter a intrat în sediul unui ziar şi a cerut editorului un loc de muncă. După ce a citit portofoliul lui Walter ce se compunea dintr-un sigur document (căci ziarul din oraşul său natal *„Mt. Vernon Daily Argus”* îi tipărise scrisoarea pe prima pagină sub titlul: „Despre ceea ce este cu adevărat Vietnamul”), editorul ziarului *Reporter Dispatch* din White Plains, New York l-a angajat cu un salariu săptămânal de 90 de dolari.

În timp ce lucra ca reporter, el s-a înscris la un colegiu, pe care l-a absolvit doi ani mai târziu, primul dintre cei 600 de studenți. În timp ce ocupa postul de „editor de noapte”, Walter şi-a creat propria rubrică de informații ce avea corespondențe în alte şapte ziare. În aceeaşi perioadă,

Mercy College i-a acordat o bursă pentru a terminarea studiilor. A absolvit summa cum laudae, fiind din nou şef de promoție.

După ce a lucrat ca editor şi manager la alte două ziare, în New Rochelle şi apoi din nou în White Plains unde şi-a început cariera, el a fost transferat la revista *Parade*. Aici a ocupat postul de editor-manager, fiind promovat la doar treizeci şi cinci de ani în funcția de editor şef la cea mai răspândită publicație de duminică din lume.

Încă de când a preluat comanda revistei *Parade,* din 1980 până în 1994, când a fost acceptat odată cu mine în societatea Haratio Alger, tirajul publicației sale a crescut de la 21 de milioane de exemplare în 129 de ziare de duminică la 37 milioane de exemplare în 353 de ziare.

În timpul carierei sale de jurnalist, Walter a întâlnit şi cunoscut mulți oameni de succes de la care a învățat câteva lecții de neprețuit: „Pentru o lungă perioadă am avut impresia că sunt singura ființă care se îngrijorează ca nu cumva ceilalți să afle că le sunt inferior, că sunt vulnerabil şi că meritam să fiu respins. Acum însă ştiu că orice persoană normală se teme ca nu cumva ceilalți să-şi dea seama care îi sunt punctele slabe, care îi sunt punctele sensibile sau că nu aparține aceleaşi lumi."

Aşa că, din propria lui experiență sau din ceea ce a învățat din discuțiile cu cei mai realizați oameni ai societății, Walter a concretizat „Cele şapte reguli ale vieții". Cred că sunt un leac foarte bun pentru mentalitatea de victimă despre care vă vorbeam înainte.

Iată cele şapte reguli ale lui Walter:

Află cine este responsabil. „Eu sunt responsabil". Dacă începi totul cu aceste trei cuvinte, poți să începi deja să-ți construieşti o viață nouă, poate chiar o lume nouă.

Încrede-te în ceva înălțător. Când suntem hotărâți să ne punem ținte înalte, succesul apare înainte ca rezultatele să devină vizibile. Viața ta merită un motiv nobil.

Exersează toleranța. O să te placi mai mult pe tine însuți şi tot aşa o să facă şi ceilalți.

Fii curajos. Ține minte: curajul înseamnă să te lupți cu frica, nu să fii fără frică. Dacă o provocare este cu adevărat importantă pentru tine, se înțelege de la sine că trebuie să fii puțin neliniştit. Ne îngrijorăm doar de lucrurile de care ne pasă cu adevărat.

Iubeşte pe cineva. Pentru că aşa o să ştii ce însemnă bucuria.

Fii ambiţios. Este nevoie de mai mult decât un efort pentru ca problemele să se rezolve sau visele tale să se îndeplinească; nu e nici măcar suficient, după care totul să fie în regulă. Să dorim să devenim mai mult decât ceea ce suntem este ceva normal şi benefic.

Zâmbeşte. Pentru că nimeni nu o poate face în locul tău.

Exemple precum cele ca Terry, Joe şi Walter nu numai că ne determină să depăşim mentalitatea de victimă, dar ne oferă o nouă viziune a Imaginii de Ansamblu, care ne poate arăta avantajele pe care le găsim în propriile noastre greutăţi despre care am amintit în capitolul 6. În plus, ele ne pot învăţa câte ceva despre nevoia de a avea o Imagine de Ansamblu asupra priorităţilor si alegerilor pe care trebuie să le facem, însă despre acestea voi vorbi în capitolul 9.

O pereche identică

Înainte de a continua, vreau să vă mai împărtăşesc un exemplu a doi indivizi excepţionali care au avut toate motivele să se considere victime şi să eşueze. Deşi nu au fost niciodată consideraţi membrii ai Societăţii Horatio Alger, cred că ar fi fost primiţi cu siguranţă dacă aceasta ar fi existat pe vremea când au trăit ei. Oricum, viaţa lor rezumă mai bine decât orice experienţă citită sau auzită ceea ce promovează Societatea Horatio Alger.

Când, pentru prima oară am fost implicat în cazul gemenilor Binder în 1987, am început să studiez toate cazurile de gemeni siamezi care erau cunoscute până atunci. Astfel am devenit interesat în toate detaliile legate de Chang şi Eng. Născuţi în 1811, în Thailanda pe vremea când aceasta avea denumirea de Siam (de aici vine termenul de gemeni siamezi) Chang şi Eng au fost *gemeni thoracopagus,* ceea ce înseamnă că erau uniţi în zona pieptului.

Ei nu numai că au supravieţuit şi au ajuns la maturitate, dar au devenit şi celebrii, atât ei cât şi compania care i-a angajat. Călătoreau în lumea întreagă ca puncte de atracţie în cadrul Circului Barnum&Bailey. Sătui de călătorii şi mulţimi curioase, Chang şi Eng au hotărât să se retragă din viaţa de carnaval, stabilindu-se în Carolina de Nord, unde se ocupau de agricultură.

De abia de aici istoria lor devine uimitoare. În societatea actuală întâlnim oameni care fac caz de defectele lor şi aşteaptă să primească toată viața pensie pentru handicapați. Dar în anii1880, aceşti doi oamenii cu piepturile unite, incapabili să se despartă unul de celălalt şi având mobilitate redusă au reuşit nu numai să devină fermieri de succes, dar s-au şi căsătorit şi au avut între unsprezece şi douăzeci şi unu de copii (rapoartele sunt incomplete).

Din nefericire, soțiile lor nu se prea suportau reciproc, aşa că au trăit o săptămână la una, o săptămână la cealaltă. Aceasta înseamnă că au reuşit să întrețină două ferme rodnice până când, la 60 de ani, au încetat din viață, ceea ce reprezenta ceva mai mult decât durata medie de viață a oamenilor normali din acea vreme.

Deseori repovestesc această experiență a lui Chang şi Eng pentru că exemplul lor mă inspiră şi cred că susține pe deplin subiectul tratat de acest capitol.

De fapt, de fiecare dată după ce relatez istoria gemenilor siamezi originari, concluzionez cu aceeaşi întrebare pe care o adresez după ce prezint resursele incredibile pe care Dumnezeu ni le-a dat pentru a ne ajuta să facem față şi să depăşim obstacolele vieții.

Înzestrați cu incomparabilul creier uman, inspirați de emoționantele exemple ca cel al lui Chang şi Eng, c*um ar putea vreunul din noi să aibă îndrăzneala să articuleze cele mai tragice două cuvinte: „Nu pot”?*

Eu nu am făcut-o şi ar trebui nici voi să nu o faceți.

Povestea lor exemplifică o zicală pe care nu demult am început să le-o spun acelora cărora mă adresez. Pentru mine, ea rezumă tot ceea ce am dezbătut până acum: *Un om care se crede o victimă păşeşte pe nisip şi uitându-se în jos vede doar nisip, dar un om ce se consideră învingător vede materia primă pentru a construi un castel.*

Capitolul 8

A fi părinte – cea mai importantă responsabilitate a vieții

În anul 1998, într-o zi de iarnă a avut loc în Baltimore o tragedie ce nu era cu nimic diferită de altele din alte oraşe, dar ne-a impresionat în mod deosebit fiindcă a avut loc chiar în comunitatea noastră. În dimineața zilei de vineri, 6 februarie, pe una din străzile din North Baltimore un băiat a fost împuşcat mortal în plină zi, în timp ce se întorcea de la şcoală, acasă. Martorii au povestit că au văzut câțiva adolescenți bătându-l zdravăn pe

Wayne Martin Rabb Jr. cu o bâtă de baseball, după care l-au urmărit de-a lungul străzii aglomerate, împuşcându-l în cele din urmă de două ori din spate. Poliția suspecta că era vorba de aceeaşi adolescenți care în urmă cu trei săptămâni îl băgaseră pe băiat în spital ca urmare a altei bătăi cu bâte în fața Licelui Northern. Rapoartele au arătat că prima altercație pornise de la un incident din sala de mese din cauză că se vărsase nişte lapte. Toate sursele au afirmat că victima era un băiat liniştit, fără să aibă vreo legătură cu vreo bandă, dar care, fiindu-i teamă pentru viața sa ceruse în urmă cu ceva săptămâni transferul la altă şcoală.

Această întâmplare a constituit ştire de prima pagină pentru ziare, fiind mediatizată şi de televiziune. Brutalitatea crimei a îngrozit întregul oraş, iar reacția oamenilor care locuiau în apropiere de liceu era un amestec de furie şi frică, în timp ce părinți îngrijorați şi alte grupuri din comunitate deplângeau tragedia şi cereau să fie luate măsuri pentru „a ne fi protejați copiii".

Cam în aceeaşi perioadă, eu primisem invitația de a participa la o emisiune la postul local din Baltimore – WJZ-TV, care se afla într-o relație de parteneriat cu Liceul Northern. Urma să apar la emisiunea „Pentru copiii noştri" – o întrunire televizată a şcolii, ce era programată în primele zile ale săptămânii care urma. Deşi aveam de efectuat câteva operații în aceeaşi zi, inclusiv o hemisferectomie ce dura 10-12 ore, am promis totuşi că voi încerca să onorez invitația.

În vinerea în care băiatul fusese ucis am primit un alt telefon în care eram rugat să fac un efort deosebit pentru a fi prezent la respectiva emisiune, căci fuseseră invitați primarul şi un mare număr de oficialități guvernamentale. Se părea că urma să fie o dezbatere aprinsă cu părinți supărați şi cetățeni îngrijorați. Din nou am promis că voi încerca.

Operația a decurs bine şi, după ce mi-am instruit stagiarul să închidă, am parcurs în goană timp de 20 de minute centrul oraşului, ajungând la Liceul Northern cu puțin după începutul programului. În timp ce-mi parcam maşina şi mă grăbeam să intru, am descoperit că poliția era prezentă într-un număr foarte mare, atât în afara, cât şi în interiorul şcolii. În holul de la intrare am fost întâmpinat de o escortă care m-a luat pur şi simplu pe sus şi m-a condus printr-un coridor lăturalnic şi printr-o uşă laterală direct pe scena sălii, unde corul şi formația liceului încheia partea muzicală a programului.

Pe platformă i-am întâlnit pe primarul din Baltimore – Kurt Schmoke, pe procurorul statului Maryland, diferite persoane din conducerea şcolii, oficialități din poliție, pe directorul postului WJZ Canal 13 TV – Marcellus Alexander şi pe actorul televiziunii locale – Charel Dutton, care crescuse în cartierul North Baltimore. Împreună trebuia să facem față unei audiențe care

stătea în picioare, alcătuită din peste 1.000 de părinți îngrijorați (inclusiv tatăl băiatului ucis).

În timp ce îi ascultam pe ceilalți vorbitori, am realizat că ne aflam cu toții acolo cu un singur scop – să ne exprimăm compasiunea față de părinții adolescentului împuşcat, să aducem la cunoştință îngrijorarea oamenilor, să fim solidari cu angajamentul lor de a încerca să schimbe ceva şi de a oferi pe cât posibil încurajare şi speranță. Dar, în timp ce mă uitam la fețele îngrijorate ale părinților, mi-am dorit să pot face ceva mai mult decât atât. Trebuia să-i provoc – să le aduc aminte de responsabilitatea incredibilă ce stătea pe umerii lor, să le pot spune ceva care să schimbe cel puțin o familie sau inima unei singure mame sau unui singur tată, dacă nu întregul oraş sau măcar Liceul Northern. Stând şi aşteptând să-mi vină rândul la cuvânt mă rugam lui Dumnezeu să-mi dea cuvintele potrivite.

În sfârşit, am păşit pe podium şi mi-am început cuvântarea, referindu-mă la un alt băiat:

– Mi-am petrecut cea mai mare parte a zilei de astăzi îndepărtând jumătate din creierul unui băiat care suferea de o boală incurabilă.

Astfel, le-am captat atenția şi când toate vaietele şi murmurele au încetat, am continuat:

– Vin deci în această seară în fața dumneavoastră pentru a vă vorbi despre cum ar trebui să vă folosiți creierul.

Am încercat apoi să-i impresionez cu incredibila capacitate a creierului uman, folosind aceeaşi imagine pe care am utilizat-o la întrunirea din Birmingham. Am explicat că, dacă aş chema pe cineva pe scenă şi l-aş lăsa să se uite spre auditoriu doar o secundă, acesta ar putea peste cincizeci de ani să-şi folosească memoria şi să poată descrie îmbrăcămintea şi locul fiecăruia din sală. După ce am făcut o pauză datorată exclamațiilor de uimire, am spus:

– Să nu credeți că mă refer la un creier precum cel al lui Einstein, ci la unul normal care are capacitatea să proceseze două milioane de byți de informații pe secundă. Trebuie să fim convinşi de prețul darului pe care l-am primit……

– Mă aflu aici, în fața dumneavoastră tocmai pentru că mama s-a convins de acest preț, căci ea a recunoscut potențialul pus de Dumnezeu în fiecare dintre noi.

– Nu voi irosi timpul povestind istoria vieții mele, aceea a unui băiat crescut în sărăcia unei suburbii, fiul unei mame singure cu doar trei clase, fiind considerat prostul clasei, până într-o bună zi când a realizat că nu era deloc prost. Vom trece de aceste întâmplări, pentru a ajunge la ceva mai

relevant pentru subiectul nostru din această seară, şi anume: experiența mea din liceu.

Am vorbit apoi despre cum am început să iau numai note de 10 până în momentul în care am intrat sub influența prietenilor – persoane care încurajează greşelile, impolitețea şi incultura (acronim de la P-E-E-R-S – **P**eople who **E**ncourage **E**rrors, **R**udeness and **S**tupidity, n.tr.). Da, aceasta este definiția corectă a prietenilor. Primul pas a fost să le urmez sfaturile în ce priveşte comportamentul – în caz că nu stăteam afară până noaptea târziu jucând baseball considerau că sufăr de cine ştie ce disfuncționalitate hormonală.

– I-am ascultat, iar notele mele au scăzut de la 10 al 8. Am continuat să-i ascult, şi notele de 8 s-au transformat în note de 6. Cu cât le dădeam ascultare mai mult, cu atât notele coborau mai vertiginos. Dar mie nu-mi păsa. Şi ştiți de ce? Pentru că mă credeam *un tip şmecher.*

Le-am descris apoi moda despre care prietenii mei mă convinseseră că era foarte importantă. Au râs mulți în acea seară când şi-au adus aminte de pantalonii irizați din piele de rechin, considerați la modă pe atunci.

– Îmi doream atât de mult să fiu considerat *un tip şmecher* încât am început să vociferez privitor la îmbrăcămintea pe care mama ne-o procura. Am implorat-o să-mi cumpere o cămaşă italienească, dar ea mi-a răspuns în schimb că era dezamăgită să mă audă vorbind astfel, căci crezuse că m-a crescut să fiu altfel, nu să fiu genul de persoană care face întotdeauna ce fac ceilalți. Nu-i venea să creadă că fac şi eu parte din categoria celor care nu-şi folosesc creierul.

– Când i-am spus că doream din tot sufletul acea cămaşă pentru a fi fericit, ea a făcut cu mine un târg: „Toți banii pe care o să-i câştig săptămâna viitoare o să ți-i dau ție. Tu o să te ocupi de finanțele familiei. Trebuie să faci toate cumpărăturile, să achiți toate facturile şi să te îngrijeşti de tot ceea ce avem nevoie. Dacă la sfârşitul săptămânii îți mai rămâne ceva, poți să-ți cumperi acea cămaşă sau orice vei dori tu”.

– Mă gândeam: *O să fie minunat!* Aşa că am făcut toate cumpărăturile şi am trecut la plata facturilor. Dar desigur că am rămas fără bani înainte de a le achita pe toate.

– Această experiență m-a ajutat să înțeleg că, deşi avea numai trei clase, mama era un adevărat geniu în domeniul finanțelor, fiind capabilă să ne asigure hrană şi îmbrăcăminte. Am ajuns totodată şi la concluzia că mă purtasem prosteşte atunci când i-am cerut să-mi cumpere o cămaşă de şaptezeci şi cinci de dolari, în timp ce ea câştiga doar o sută de dolari pe săptămână, frecând podele şi făcând curat în băile altora.

– Mi-am analizat cu atenție purtarea şi m-am întrebat: *Oare cum am putut fi atât de egoist?*

– Am început să învăț din nou şi notele au urcat la până la 10. Câțiva dintre vechii mei prieteni râdeau de mine şi mă numeau *tocilar* şi *Poindexter*. Dar am refuzat să le permit să mă supere, căci acum aveam o țintă.

– În plus, întotdeauna le veneam de hac întrebându-i: „Ia să vedem ce o să fiu eu peste douăzeci de ani şi ce o să fiți voi peste douăzeci de ani". Iată de ce trebuie să-i facem pe copiii noşti să înțeleagă ce înseamnă „recompensă întârziată". O persoană normală trăieşte astăzi în jur de şaptezeci şi cinci de ani. Avem la dispoziție între douăzeci şi douăzeci şi cinci de ani să ne pregătim; dacă îi folosim corespunzător, o să avem la dispoziție restul de cincizeci de ani pentru a aduna roadele. Dacă îi petrecem necorespunzător, trăim următorii cincizeci de ani suportând consecințele.

– Iată ce se numeşte *înțelepciune*. Avem nevoie să o cerem de la Dumnezeu şi trebuie să-l rugăm să putem comunica mai uşor cu copiii noştri.

– Voi încheia această seară, spunându-vă câte ceva despre o altă problemă pe care am avut-o în adolescență: mânia. Eu eram unul dintre acei oameni care credeau că *totul* li se cuvine lor. Ați cunoscut pe cineva asemănător? Ei cred că toată lumea le datorează lor ceva şi că nu e nimeni mai bun ca ei.

Le-am povestit apoi cum într-o zi m-am înfuriat atât de tare, încât m-am repezit cu un cuțit către un prieten.

– Am vrut să-l lovesc în stomac, dar am nimerit catarama curelei, aşa că în loc să taie abdomenul prietenului meu, lama cuțitului s-a rupt, iar el a luat-o la fugă speriat, dar teafăr. Când am realizat însă ce putea să se întâmple, m-am speriat aproape la fel de mult ca şi el. Aş fi putut foarte uşor să ajung la închisoare în loc de Yale, dar Dumnezeu a folosit acest incident pentru a mă ajuta să-mi schimb viața. Am ajuns să înțeleg că atunci când te enervezi şi acționezi ca atare nu devii cu nimic mai puternic, din contră, eşti o persoană slabă, lăsând pe alții să-ți dicteze cum să te comporți.

– Dumnezeu nu ne-a dat aceste creiere incredibile ca să ne ieşim din fire şi să ne purtăm ca nişte maniaci de fiecare dată când ni se pare că cineva se uită urât la noi. Acest tip de comportament lasă să se vadă slăbiciunea celui care acționează în acest fel. Trebuie să-i facem pe copiii noşti să înțeleagă că pot fi nişte oameni puternici şi trebuie să le oferim propriul nostru exemplu.

– *Exemplele* noastre ca părinți sunt decisive, pentru că tinerii au în dotare încă de la naştere o antenă care captează ipocrizia. Când noi le

spunem lor una şi facem alta, această antenă intră în funcţiune şi blochează toată educaţia pe care le-am dat-o până atunci. Trebuie să ţinem minte acest lucru.

– Şi încă ceva: să nu-L uităm pe Dumnezeu. Ştiu că aceasta este o şcoală publică şi unii consideră că nu ar trebui să vorbim despre Dumnezeu aici…

Am continuat aşa cum fac de obicei, spunând că Dumnezeu este menţionat în Constituţie, în jurămintele politice, în tribunale şi pe bancnote, în consecinţă pare destul de ciudat că nu avem voie să-L amintim într-o şcoală publică.

– … Deci, trebuie să fie foarte clar pentru copiii noştri, urmând exemplul nostru, că nu este nimic greşit să trăieşti o viaţă după principiile date de Dumnezeu: să ne iubim vecinul şi semenul, să ne folosim creierul conceput de Divinitate şi să dezvoltăm la maximum talentele date de Dumnezeu. Doar în acest fel noi putem deveni folositori şi valoroşi pentru oamenii din jurul nostru.

– Dacă noi, ca părinţi, punem în practică toate aceste principii, atunci nu numai Liceul Northern va fi excepţional, ci întregul oraş, întregul stat şi toată ţara. Dumnezeu să vă binecuvânteze pe toţi!

Mai greu decât o operaţie pe creier

Aş fi vrut să spun atât de multe părinţilor în acea seară. Simt acelaşi lucru de fiecare dată când mă adresez unui grup de părinţi şi aceasta nu doar pentru că sunt categoria mea preferată, ci pentru că sunt de părere că a fi părinte este cea mai importată ocupaţie din lume.

Ştiu că în ochii multora profesia mea de neurochirurg îmi dă un oarecare prestigiu. De aceea sunt şi invitat să vorbesc în locuri ca Liceul Northern şi editorii îmi cer să scriu cărţi. Toţi consideră că am credibilitate pentru că sunt Ben Carson – faimosul neurochirurg pediatru.

Totuşi, la vârsta de cincizeci şi şapte de ani, privind Imaginea în Ansamblu am ajuns la concluzia că ceea ce fac eu ca părinte în propriul meu cămin este mult mai important decât orice aş înfăptui în sala de operaţii a Spitalului Universitar Johns Hopkins. Şi cred că acelaşi lucru poate fi spus în dreptul fiecăruia dintre noi. Nu contează din ce ne câştigăm existenţa, când este vorba despre cum am putea să influenţăm lumea prezentă şi să-i modelăm viitorul, calitatea de părinte are cele mai multe şanse să fie cea

mai importantă şi persistentă influenţă asupra altora. Am experimentat pe pielea mea ce înseamnă să ai un părinte bun.

Deşi operez în majoritate copii, adesea am de-a face cu părinţi ce se află în perioade de criză ale vieţii lor. Ei cele mai dificile lucruri pentru mine este să iau legătura cu părinţii despre care ştiu că şi-au maltratat copiii. Trebuie să-i fac să înţeleagă răul imens pe care le-au provocat copiilor lor, nu numai fizic, ci şi emoţional şi spiritual. Să te comporţi civilizat când, de fapt, îţi vine să le dai pumni acestor părinţi, este un lucru tare greu de dus la bun sfârşit pentru mine.

Din fericire, cunosc mai mulţi părinţi de la celălalt capăt al spectrului – părinţi iubitori şi devotaţi care întotdeauna mă impresionează. Mă refer aici la un tânăr pacient ale cărui probleme medicale erau atât de grave, încât părinţii au mutat toată familia din Florida în Baltimore pentru a fi aproape de copilul lor care primea ajutor specializat. Cred că această dragoste plină de sacrificiu este emoţionantă – fiind un fapt obişnuit în familiile pe care le întâlnesc. Cel mai des mă impresionează mamele. Îmi vine în minte o micuţă pacientă – o fetiţă pe nume Brooke – ce suferea de o diformitate cranio-facială gravă, ca efect a unui sindrom ce atacase, de asemenea, celelalte patru extremităţi. Această fetiţă de doi ani avea atât de multe probleme fizice, încât toată viaţa de până atunci şi-o petrecuse în spital, uneori în internări de câte trei-patru luni. Din fericire, această fetiţă avea cea mai iubitoare şi răbdătoare mamă din câte am văzut vreodată. Dacă cineva ar fi avut dreptul să fie obosită, frustrată, nervoasă şi iritabilă, în mod sigur că această mamă ar fi putut fi. Dacă s-ar fi prăbuşit în disperare sau s-ar fi răstit la personalul nostru, nimeni nu ar fi avut motive să o condamne. Însă ea era atât de împăcată cu situaţia, plăcută, amabilă şi iubitoare nu numai cu bietul ei copil, ci cu noi toţi cei care aveam grijă de Brooke. Deseori ne abăteam din turul de vizite pentru a ne asigura că o putem întâlni şi vorbi cu ea, căci întotdeauna ne încuraja şi ne dădea sfaturi.

De fiecare dată când mă gândesc la mama lui Brooke, îmi aduc aminte de felul în care ea ne-a schimbat vieţile: mie şi personalului de la spital în decursul săptămânilor şi lunilor în care ne-a fost aproape. Mă gândesc apoi ce impact de durată va avea această dragoste asupra fiicei ei. Acest fel de afecţiune mă impresionează cu adevărat.

Modelul matern

Desigur, convingerile mele legate de importanţa rolului unui părinte nu-şi au originea în profesia mea de medic. Singura dovadă de care aş avea

nevoie este propria mea copilărie. Schimbarea pe care mama a produs-o în viața mea am văzut-o şi simțit-o nu numai atunci, în copilărie, ci şi acum, ca bărbat matur.

Mulți oameni îşi consideră mama cea mai minunată ființă din lume, dar este ceva remarcabil când alții îți consideră mama o persoană deosebită. Tocmai de aceea eu şi Curtis am fost în mod special mândri când revista *Parade,* în numărul special de ziua mamei în anul 1997, a prezentat-o pe mama într-un articol în care ea a povestit viața noastă de familie. Au pus pe copertă fotografia ei împreună cu noi, având titlul: „Ceva ce numai mama ştia".

> Sonya Carson nu a frecventat şcoala, s-a căsătorit la treisprezece ani şi în cele din urmă a fost părăsită de soțul ei. Şi-a crescut cei doi copii singură, într-o sărăcie cumplită. Astăzi unul dintre fiii ei este un chirurg de renume, iar celălalt un inginer de succes.

Deşi din totdeauna noi am votat-o „mama anului" era totuşi o încântare să o vezi primind şi din partea altora ceea ce merita din plin.

Demitizarea funcției de părinte

Pentru că văd în fiecare zi la serviciu ce impact au părinții în viața copiilor şi pentru că am experimentat chiar eu în viața personală, am fost mai mult decât deranjat de atenția crescută oferită de mass-media unei apariții recente ce tratează acest subiect. Cartea respectivă avea un succes uriaş pe piață chiar în perioada în care eu tratam acest capitol. Încă nu citisem cartea lui Judith Rich Harris, intitulată: *Premisa educației; Explicația comportamentului copiilor, influența crescândă a prietenilor comparativ cu cea a părinților*. (*The Nurture Assuption; Why Children Turn Out the Way They Do, Parents Matter Less Than You Think and Peers Matter More,* orig.)

Titlul, punctul de plecare al cărții şi motivația autoarei sunt motive mai mult decât suficiente pentru a nu adăuga această carte pe lista lecturilor mele. Săptămânalul *Newsweek* (numărul din 7 sept. 1998) a identificat ceea ce numea „revendicarea principală" a doamnei Harris cam în felul următor:

Ideea că „ceea ce influențează dezvoltarea copiilor… este modul în care părinții îi educă"… este greşită. După ce părinții contribuie cu un embrion sau o celulă ce conține ADN, spune autoarea, practic nimic din ceea ce au ei de spus sau de făcut; nici un fel de îmbrățişare sau cuvinte, palme sau ocări, nici măcar permisivități sau acte de autoritate; nici chiar încurajările sau disprețul nu produc nici o fărâmă de schimbare în ceea ce va deveni copilul

ca adult. Nimic din ce fac părinții nu-i vor afecta comportamentul, sănătatea mintală, capacitatea de a avea relații umane, simțul valorii personale, inteligența sau personalitatea. Însă ceea ce genele nu pot face, vor săvârşi prietenii.

Ceea ce într-adevăr mă îngrijorează nu este opinia doamnei Harris, căci toată lumea are dreptul la opinie, ci este credibilitatea pe care mass-media o acordă ideilor ei. Ea sfidează cercetarea în domeniu (ce să mai vorbim de bunul simț), creând „o adevărată ştiință". *Newsweek* a mers atât de departe, încât a făcut din aceasta articolul de fond, purtând titlul: „Oare mai contează părinții? O nouă dezbatere aprinsă privind dezvoltarea copiilor". Multe alte publicații naționale au semnalat şi analizat cartea doamnei Harris după care bineînțeles că autoarea a fost nelipsită de la programele matinale ale canalelor de televiziune. Toată această abordare mă deranjează, deoarece consider că fiecărui părinte al unui copil „problemă", căruia doamna Harris îi atribuie *mai puțină* vină şi responsabilitate, îi corespund zeci sau sute de părinți care au nevoie să fie conştientizați să-şi asume *mai multă* responsabilitate pentru educarea şi dezvoltarea copiilor lor. Oricum, părinții cărora trebuie să li se amintească această îndatorire nu locuiesc doar în suburbii asemenea acelora de lângă Liceul Northern din Baltimore, ci pretutindeni. Teoria doamnei Harris este opusul a ceea ce eu am încercat să-i conving pe părinții îngrijorați în acea seară. Contrazice orice aş afirma ori de câte ori țin vreo cuvântare. Se opune total experiențelor întâlnite în meseria mea de neurochirurg pediatru. Anulează tot ce m-a învățat viața: atunci când iei în considerare şi adopți perspectiva Big Picture descoperi că a fi părinte contează *mai mult* şi în nici un caz *mai puțin* decât orice altceva în viață.

Trei sfaturi pentru părinți

În ciuda publicității şi atenției deosebite acordate ultimei apariții de carte ce ataca funcția părinților, faima acesteia s-a destrămat rapid. Majoritatea părinților îşi înțeleg instinctiv rolul important jucat în viața copiilor lor. Pe măsură ce accept alte invitații de a vorbi în public, mă întorc mereu şi mereu la aceleaşi teme de bază. Nu sunt nici profunde şi, în mod sigur, nici noi. Ele sunt, aşa cum afirma revista *Parade*, C*eva ce numai mama ştia*.

Primul lucru pe care vreau ca toți părinții să-l ştie este faptul că orice copil îşi capătă din familie conştiența asupra a ce este şi a ce va fi. Dacă le asigurăm un mediu adecvat, unde comunicarea e deschisă şi valorile sunt

clare, atunci copiii vor fi departe de a căuta influenţe din afară care să determine cine sunt şi cum să se comporte.

Al doilea lucru pe care aş dori să-l împărtăşesc părinţilor este o avertizare: copiii au într-adevăr o antenă ce depistează ipocrizia. Credeţi-mă! Doar sunt neurochirurg şi stau toată ziua cu ochii în capetele copiilor şi nu numai o dată am văzut-o! Ei bine, nu am depistat-o în mod concret, dar ştiu cu siguranţă că este acolo.

Noi nu ne putem permite să spunem ceva şi să facem altceva. Nu putem spune copiilor: „Fă-ţi tema la timp" sau „Pregăteşte-te pentru lucrarea de control", dacă noi plătim facturile cu întârziere sau primim avertismente ori ne este oprită apa şi lumina din cauza neachitării. Nu putem cere copiilor să ţină ordine în camerele lor dacă propriul nostru dormitor arată ca o cocină. Nu prea foloseşte să ţinem copiilor predici legate de valoarea şi răsplata muncii şi responsabilităţii, dacă ei nu văd că noi muncim din greu pentru a realiza ceva important.

Mama ştia lucrul acesta. În interviul său pentru *Parade*, ea a spus: „Fiecare mamă este conştientă că orice copil nu acordă o atenţie prea mare la ce i se *spune*. Contează doar ce vede că *face* mama. Ea trebuie să înceapă să şi pună în practică ceea ce spune."

Al treilea lucru important pe care trebuie ca părinţii să şi-l amintească este *dragostea*. Copiii au nevoie de dragoste. Nu contează care sunt împrejurările, dragostea şi acceptarea contează cel mai mult. Nu e atât de important cine suntem sau ce facem; toţi avem nevoie să primim iubire necondiţionată. Aceasta nu înseamnă că nu-i vom pedepsi sau că nu vom aplica disciplina corespunzătoare. De fapt, dragostea ar trebui să fie motivaţia pentru aceste două lucruri. Trebuie să ne iubim copiii şi să o facem atât de convingător şi cu perseverenţă, încât să nu se îndoiască de aceasta niciodată.

Iată singura şi cea mai mare provocare a unui părinte!

Zece strategii pentru un părinte excelent

Recunosc că atunci când întâlnesc copii ai căror părinţi nu-şi iau rolul în serios şi nu se comportă adecvat, deplâng faptul că cea mai importantă ocupaţie de pe pământ este dată în sarcina oamenilor cu puţină specializare sau chiar deloc. Ca medic, a trebuit să studiez pentru a obţine o diplomă. Fiecare cadru medical cu care lucrez trebuie, la rândul lui, să aibă o diplomă – doctori, medici rezidenţi, asistente sau tehnicieni. Orice electrician sau

instalator pe care îl chemi să-ți repare ceva acasă are o calificare. Şi mecanicul care lucrează la maşina mea are o diplomă.

În contrast, singura cerință pentru funcția de părinte este aceea de a avea un copil căruia să-i poți fii părinte – şi nici măcar nu trebuie să-l plănuieşti sau să-l doreşti. Nu susțin în nici un caz că părinții ar trebui „educați" şi nici nu recomand o pregătire anterioară. Nu sunt atât de descurajat de mersul lucrurilor încât să cer guvernului să supravegheze regulat familiile. De fapt, în ciuda preocupărilor mele crescânde cu privire la statutul părinților, consider că există încă speranțe. Cărțile referitoare la familie se vând în număr record; oamenii par să se preocupe şi să-şi manifeste dorința de a sprijini orice mamă şi tată să-şi ducă la îndeplinire misiunea primită.

Sunt optimist şi pentru că am întâlnit foarte mulți oameni despre care am crezut că nu sunt înzestrați cu aptitudini parentale, fiind prea ocupați, imaturi sau tineri, dar care s-au obişnuit şi au devenit părinți admirabili. Am cunoscut multe mame adolescente care nu dețin altceva decât dragostea pentru copilul lor. Se poate să nu fi avut de la început îndemânarea necesară, dar cu timpul, cu ajutorul unor exemple potrivite, cu încurajare şi sprijin, ele au ajuns să fie considerate mame excelente. Uite că din când în când se mai întâmplă şi astfel de minuni…

Aproape toți părinții pe care îi întâlnesc au deja dragostea şi dorința de a fi nişte părinți buni. Sunt convinşi de importanța menirii lor şi mulți dintre ei realizează aproape instinctiv importanța familiei în găsirea identității, existența unui exemplu şi nevoia de dragoste necondiționată. Ei ştiu ce şi de ce, dar au nevoie de puțin ajutor pentru cum. Acesta este motivul pentru care aş dori să vă împărtăşesc câteva strategii simple. Unele sunt culese din exemplele altora; pe altele le-am aflat mai greu – din greutăți şi greşeli.

1. Aminteşte-ți de propria copilărie

Acesta este un principiu simplu, dar foarte prețios.

Copiii din ziua de astăzi manifestă aceleaşi emoții de bază care le-au avut copiii din totdeauna. Aceste sentimente fac parte din sistemul pe care Creatorul îl include în toate modelele umanității.

Pentru că nu există „sentimente noi" sau „ediții îmbunătățite" ale vechilor sentimente, noi am putea fi nişte părinți buni doar gândindu-ne la propria noastră copilărie. Trebuie să ne aducem aminte de ceea ce credeam noi că este bine sau rău, care erau motivele noastre de îngrijorare, ce ne făcea să ne simțim răniți sau ruşinați, chiar şi care erau lucrurile de care ne puteam lipsi.

A ne aminti înseamnă să fim capabili să simțim împreună cu copilul. Ne ajută să fim mai răbdători şi să putem pune fanioane de avertizare din timp pentru potențialele probleme, care astfel pot fi evitate.

Iată câteva exemple din experiența cu băieții mei:

Îmi aduc aminte cât de mult uram să fac treburi casnice când eram copil. Ceea ce m-a motivat într-un sfârşit să le fac fără cicăleala mamei a fost faptul că am realizat cât de mult lucra mama pentru a ne întreține. Numai atunci mi-am dat seama cât de egoist şi nedrept fusesem când consideram că singura mea datorie este să merg afară la joacă, fără a aduce la îndeplinire porția mea de treabă.

Pentru că mi-am adus aminte de aceste lucruri m-am asigurat că băieții mei conştientizează cât de mult timp petrec eu la serviciu în beneficiul lor. Vreau ca ei să înțeleagă că viața pe care o ducem – fără dificultăți financiare – este rezultatul muncii din greu a părinților lor. Din fericire, simțul lor de răspundere a crescut.

Faptul că nu am uitat de lupta pe care am dus-o cu nervii şi furia, mă ajută să cooperez mai bine cu fiul meu care seamănă în această privință cu mine. În mod repetat îi reamintesc că este o dovadă de slăbiciune să permiți altora să-ți dicteze modul în care să reacționezi.

Nu am uitat nici rolul pe care l-a jucat credința în viața mea – atât în controlul furiei cât şi la stabilirea unui țel şi reducerea temerilor şi nesiguranței legate de viitor. Aceasta mă determină să stimulez si să promovez cel puțin o dată pe săptămână creşterea spirituală a băieților mei.

2. **Permite copiilor să stabilească reguli**

Aceasta nu înseamnă să renunți la autoritatea de părinte şi nici că este de datoria unui copil că se ocupe de întreținerea casei. Dar am descoperit că atunci când implicăm copilul în stabilirea regulilor avem mult mai puțină bătaie de cap cu impunerea lor. Aceasta era una dintre cele mai bune metode ale mamei.

Într-o zi, când eu şi Curtis ne plângeam de mulțimea de îndatoriri pe care le aveam, mama ne-a spus că, de vreme ce nu eram mulțumiți de felul în care ea conducea lucrurile şi consideram cererile ei nedrepte, ea ne va lăsa pe noi să decidem asupra a ceea ce trebuia făcut şi de către cine. Însemna că eram capabili să întocmim un plan mai bun.

Asta am şi făcut. Dar, în încercarea noastră de a fi mai corecți, ne-am dat nouă înşine responsabilități mai mari decât cele stabilite de mama. Aşa că ea a fost mulțumită să continuăm adoptarea acelui plan cât mai mult timp posibil.

De curând, eu şi Candy am adoptat aceeaşi tactică. Ne-am aşezat lângă ei şi i-am întrebat: „Care credeți voi că sunt responsabilitățile voastre?” Iar ei foarte rapid au întocmit o lisă de treburi casnice, ce includea muncă în grădină şi curte, teme, exersat la instrumente şi altele. Apoi i-am ajutat să stabilească recompensele, dar şi pedepsele pentru neaducerea lor la îndeplinire. Această metodă mă conduce către următoarea strategie.

3. Asigură-te că suportă consecințele

Odată ce am căzut de acord care erau aşteptările, am trecut la stabilirea numărului de puncte pentru fiecare activitate. Le-am dat chiar şi jetoane – ca cele de poker – pentru a-şi aduce la îndeplinire datoriile într-o formă modernă. Erau recompensați pentru efectuarea temelor, exersarea la instrumente fără să li se amintească şi chiar pentru o atitudine respectuoasă. Li se luau din jetoane pentru comportament obraznic, pentru că li se amintea o anumită responsabilitate, pentru ceva lăsat nefăcut sau ceva făcut neadecvat sau pe jumătate. Sistemul este valabil şi în cazul notelor de la şcoală. Primesc pentru fiecare notă de 10 câte 20 de jetoane, pentru 8 – cinci, iar pentru fiecare 6 trebuie să ne înapoieze 20.

Au posibilitatea să schimbe jetoanele pe bani, pe care îi pot cheltui cumpărând cadouri de Crăciun sau ceva ce-şi doresc în mod deosebit sau îi pot depune la bancă. I-am asigurat că, dacă îşi îndeplinesc responsabilitățile şi au o atitudine pozitivă şi note bune la şcoală se pot aştepta să aibă suficienți bani strânşi pentru a-şi putea cumpăra la şaptesprezece–optsprezece ani o maşină.

Ştiu că unii nu sunt de acord cu această strategie, gândind că *atâta timp cât copilul stă sub acoperişul meu nu trebuie să-i plătesc pentru a-şi asuma porția de responsabilitate.* Şi au dreptate. Fiecare familie trebuie să-şi ajusteze pedepsele şi premiile în funcție de împrejurări. Noi considerăm acest plan adaptat vieții noastre de familie, deoarece primele noastre ținte sunt să-i ajutăm pe băieți să înțeleagă mecanismul vieții: dacă realizezi foarte bine un lucru te poți aştepta la o recompensă mai mare, dar dacă faci un lucru mai puțim bine nu trebuie să speri la prea mult.

Şi încă ceva: o altă modalitate de a ne asigura că un copil suportă consecințele actelor sale este să rezistăm ispitei de a-l absolvi de fiecare dată când întâlneşte greutăți. Amintiți-vă că dificultățile pot fi benefice. Aceasta este una dintre cele mai grele îndatoriri de părinte. Uneori trebuie să ne manifestăm dragostea față de ei lăsându-i să culeagă rezultatele propriului comportament. Pe măsură ce cresc, greşelile devin şi mai mari, iar nouă ne

vine din ce în ce mai greu. Dar cu cât învățăm mai repede această lecție, cu atât mai bine.

4. A fi părinte cere un efort de grup

În generațiile anterioare copii erau sub supravegherea nu numai a părinților, ci şi a rudelor, a prietenilor părinților, a vecinilor sau a oricărui străin adult care îşi lua responsabilitatea de a supraveghea şi instrui copiii din comunitatea respectivă. Aceasta se întâmpla nu numai în orașele mici din Statele Unite, ci şi în cele mai mari, ca acela în care am crescut eu.

Dacă un băiat era neastâmpărat – fie că arunca pietre în maşinile de pe stradă, fie că se împingea în vreo doamnă în vârstă pe trotuar – se găsea întotdeauna un adult prin apropiere care să spună: „Nu e bine ce faci!" sau să dea un telefon să raporteze fărădelegea părinților sau chiar să-l ia de mânecă şi să-l ducă acasă pentru a primi scuzele personal.

Astăzi nu se întâmplă prea des asemenea lucruri. Se pare că pe măsură ce populația creşte şi suntem nevoiți să trăim mai aproape unul de altul, nu ne mai cunoaştem vecinii atât de bine încât să ne asumăm asemenea responsabilitate. Sau poate că suntem refractari la ideea de a spune ceva într-o societate în care nu mai există morală absolută pentru că ne temem să catalogăm comportamentul cuiva ca fiind *bun* sau *rău*.

Oricare ar fi motivul, părinții sunt astăzi mult mai neexperimentați. Sunt convins că la țară, părinților li se dă o mai mare importanță şi este de mare ajutor să ai pe alții în sat pe care să poți conta.

Părinții au nevoie să se unească. Trebuie să căutăm alte grupuri de părinți preocupați – în cartier, în şcoli şi biserici – unde să ne sprijinim unii pe alții, unde să ne împărtăşim îngrijorările, să facem schimb de strategii şi să ne îmbunătățim unii altora metodele de educație. Nici unul dintre noi nu ar trebui să încerce să facă față singur unei asemenea sarcini dificile, fără o bază solidă.

5. Cunoaşte-ți copilul

Să-ti tratezi cei doi copii corect nu înseamnă neaparat să-i tratezi identic. Personalitățile diferite cer strategii diferite pentru a da aceleaşi rezultate. Această regulă se aplică mai ales când vine vorba de modalități de disciplinare. Unii răspund la pedespse în timp ce alții au motivații pozitive. Unii reacționează la bătaie, alții la izolare temporară sau pierderea unor privilegii. Un părinte iubitor care îşi cunoaşte copilul este mult mai bine echipat în alegerea celei mai eficace tehnici de disciplinare.

Voi aborda acum tema pedepsei corporale. Academia Americană de Pediatrie a condamnat recent această practică, desconsiderând total textul din Prov. 13:24 care spune: „cine cruță nuiaua urăşte pe fiul său, dar cine-l iubeşte îl pedepseşte îndată.”

Termenul de bază atunci când tratăm acest subiect cred că trebuie să fie *prudență*. Spre deosebire de cei care condamnă total pedeapsa corporală, eu sunt de părere că poate fi utilizată moderat, în special la copiii care sunt prea mici pentru a putea comunica oral. Recunosc că există pericole în cazul în care nu suntem atenți – mai ales când părinții administrează pedeapsa la nervi şi din frustrare. De cele mai multe ori în asemenea cazuri au loc abuzuri. Însă consider că ar fi nedrept şi incorect să încadrăm în această categorie pe părinții iubitori şi devotați care apelează la pedeapsa corporală cu durere şi tristețe, în cantitatea potrivită şi la timpul potrivit.

În consecință, cred că pot număra pe degete de câte ori am fost nevoit să administrez băieților mei pedepse corporale. Oricum, cunosc felul de disciplină la care reacționează fiecare, dar în general sunt copii ascultători şi disciplinați.

6. Stabileşte standarde înalte!

Mama mea constituie cel mai bun exemplu pentru această strategie. Deja am amintit de declarațiile ei constante că eu şi Curtis trebuie să fim „cei mai buni”. Din totdeauna am ştiut că nu accepta nici o scuză în cazul în care nu *făceam tot posibilul*.

Şi eu aplic acelaşi stil de standarde înalte cu fiii mei – nu numai din punct de vedere academic, dar şi comportamental. De exemplu, acum că cei doi fii mai mari sunt adolescenți am început să le vorbim despre fete şi întâlniri. Acestea sunt unele dintre ocaziile în care este de mare folos să ne aducem aminte despre ce şi cum gândeam când eram copii, legat de perioada maturității.

Îi previn cu privire la pericolele unor hormoni nerăbdători şi capcanele subtile folosite de unele fete pentru a-i atrage. Mulți m-ar considera total nerealist şi chiar paranoic. Dar aş prefera ca băieții mei să se ferească de relațiile serioase în adolescență, căci conțin puține avantaje, dar tentații enorme.

Eu şi Candy le-am explicat că fenomenalul „toată lumea o face” (deşi nu deloc *fenomenal*) nu reprezintă o scuză valabilă atunci când se referă la sex sau vreun alt comportament asemănător. Sperăm ca băieții noştri să fie suficient de puternici încât să fie diferiți de ceilalți şi să aibă aşteptări mai înalte de la ei decât au ceilalți.

7. Petreceți timp împreună

Din nefericire, eu lucrez până târziu în prea multe seri. Dar de fiecare dată când ajung acasă înainte de 9:00 luăm masa împreună. Acest obicei a fost instaurat chiar de băieți şi tot ei au insistat să continue. Câtă vreme există şanse să ajung acasă înainte de ora 9, ei mă aşteaptă pentru a servi cina împreună. Deşi la noi dimineţile sunt destul de aglomerate, reuşim totuşi, uneori să luăm cu toţii micul dejun. Aceste ocazii ne oferă mult timp pentru a fi unii cu alţii.

Un alt mod de a petrece timpul împreună este promovarea unui proiect de familie care să ceară cooperarea între copii şi părinți. Noi am înființat un quartet de coarde – format din Candy (care era deja un muzician de marcă la Yale când am cunoscu-o) şi cei trei băieți. În formația *The Carson Four* (*Cei patru Carson*, rom.) cântă două viori, o violă şi un violoncel. Au devenit atât de cunoscuți încât mă însoțesc la unele întruniri unde sunt invitat să vorbesc şi numeroase organizații le-au cerut să cânte cu diferite ocazii.

Desigur că nu toate familiile ar putea – sau ar dori – să aibă un quartet de coarde, dar cred că orice familie ar trebui să profite de pe urma unei activități făcute împreună, în care fiecăruia i se acordă şansa de a contribui la un întreg.

8. Vorba e ieftină…dar valoroasă

Întotdeauna noi căutăm timp pentru a discuta şi a fi împreună. Servirea mesei este doar începutul. De asemenea, încercăm în mod regulat să citim din cartea Proverbelor, care conține multe vorbe înțelepte – de exemplu despre mânie sau despre Dumnezeu. Pe măsură ce aplicăm versetele la viața noastră, în mod inevitabil discuția deviază asupra a ceea ce s-a întâmplat în ultimele zile sau săptămâni. Uneori, unul dintre noi va împărtăşeşte cum a acționat într-o anumită situație şi ce va face pentru a fi altfel data următoare.

Astăzi, copiii au foarte multe probleme, multe provocări cărora sunt nevoiți să le facă față. Doar dacă în mod regulat le oferiți timp pentru a sta de vorbă puteți afla care sunt situațiile cu care ei se confruntă. Cei mai mulți dintre noi ştiu că a asculta este elementul cheie în comunicare. Dar este dublu important ca părinții să-şi amintească că asculte ceea ce copiii lor au de spus.

Într-o dimineață, nu de mult, am observat că fiul meu BJ era nervos, aşa că l-am întrebat de ce e supărat:

– Nu sunt nervos, a răspuns el repede.

– Bine, i-am spus eu, atunci însemnă că ai descoperit un mod foarte ciudat de a-ți exprima bucuria.

În cele din urmă, am descoperit că el şi mama lui nu prea erau în relații amicale din cauza unei divergențe. Aşa că i-am spus:

– Ia să vedem, care este părerea ta cu privire la această problemă.

Doar dispoziția mea de a-i asculta versiunea a fost suficientă pentru ca mânia să dispară. Uneori când greşesc, copiii îşi dau seama de slăbiciunea lor şi pe măsură ce discută, supărarea dispare de la sine, fără ca tu să spui vreun cuvânt.

9. Căsătoreşte-te cu persoana potrivită

Aceasta este singura strategie garantată pe care o cunosc care vă va asigura succesul creşterii unor copii sănătoşi, fericiți până la maturitate. Sunt uimit văzând atâția oameni care îşi aleg partenerul de viață fără să se gândească la faptul că viitorii copii rezultați din căsătoria lor vor fi marcați profund şi pentru totdeauna de exemplele pe care le-au avut. Prea mulți adulți par să se gândească la faptul că într-un fel sau altul îşi vor schimba partenerul şi prea adesea ei nu înțeleg că, dacă viitorul soț manifestă caracteristici îndoielnice, pe care nu ar vrea să le vadă la viitorii copii, ar face mai bine să se gândească mult şi serios dacă au găsit sau nu persoana potrivită. De ce? Pentru că acei copii care au un model potrivit şi unul nepotrivit au o şansă de cincizeci la sută sau poate mai puțin de a urma exemplul bun.

Voi vorbi mai pe larg în capitolul 9 despre importanța considerării căsătoriei o prioritate. Unele dintre cele mai solide motive pentru a adopta o astfel de atitudine sunt urmările pozitive care ar putea avea loc în felul nostru de a fi. Am spus suficient de multe despre mama pentru a demonstra că şi o persoană singură poate deveni un părinte admirabil. Mai cred însă că atunci când Dumnezeu a pus la care Universul, stabilind pentru procreație o parte bărbătească şi una femeiască, a avut în minte acelaşi lucru şi când a instituit funcția de părinte. Sarcina este mult mai uşoară când este dusă în doi.

Chiar şi în acest caz, oricât de mult te-ai strădui să împarți egal responsabilitățile, cineva va primi o porție mai mare decât ar fi corect. În familia noastră Candy deține partea leului în postul de părinte prezent oră de oră. Îi voi fi veşnic recunoscător pentru dispoziția şi competența ei.

10. Consideră funcția de părinte o prioritate

Pentru că unul dintre indicatorii priorității este timpul alocat respectivului lucru eu mă confrunt zilnic cu sentimente de vinovăție. Unul dintre efectele meseriei de chirurg sunt orele lungi de muncă. Adăugați aceasta la faptul că lucrez la unul dintre cele mai mari şi mai aglomerate centre medicale din lume şi sigur veți înțelege că tot ce pot să fac este să mă resemnez că nu pot petrece cu familia cât timp mi-aş dori. De exemplu, nu pot niciodată să iau parte la meciurile de fotbal sau de tenis ale băieților mei care au loc la ora 4 sau 5 după-amiaza. Nu am putut niciodată până acum – şi s-ar putea să nu pot nici de acum înainte .

Acesta este unul dintre domeniile pe care Candy le acoperă în totalitate. Întotdeauna când au loc evenimente sportive după orele de şcoală ea este prezentă pentru a-i susține pe băieți.

Mie îmi este mult mai uşor să fiu prezent la evenimente care se desfăşoară seara – concerte, spectacole aşa că încerc să fiu acolo de fiecare dată.

Din fericire, am fost dotat de Dumnezeu cu capacitatea de schimba repede macazul. La orice oră aş pleca de la spital reuşesc să pun de o parte problemele profesionale, încât când intru pe uşa casei pot imediat să mă concentrez numai asupra familiei. Rareori permit activităților de la spital să intervină în relația mea cu Candy şi cu băieții. Cred că pot schimba atât de repede registrul doar pentru că ambele preocupări sunt prioritare. Astfel, recuperez puțin din orele în care nu sunt acasă.

Poate că cel mai frumos mod de a compensa ocaziile în care nu pot demonstra că familia este o prioritate este să-i iau pe Candy şi pe băieți cu mine în călătorii şi la întruniri. Copiii ştiu cât de scump este biletul de avion, aşa că sunt convinşi de importanța prezenței lor alături de mine. Din fericire, uneori pot ruga pe cei ce mă invită să suporte şi cheltuielile de călătorie pentru restul familiei. Dacă însă, se consideră că sunt prea mari costurile, şi deci familia nu este importantă, atunci decid că întrunirea respectivă nu este suficient de importantă pentru a merita participarea.

Familia reprezintă viitorul

Sunt convins că viitorul familiei americane – neagră, albă sau de oricare altă culoare va hotărî viitorul națiunii. Dacă aveam familii slabe şi destrămare, care nu asigură nici dragoste nici orientare morală, nu ne putea aştepta la îmbunătățiri în țară şi în lume.

Dacă liderii Americii ar crede şi ar înţelege cu adevărat conceptul Imaginii de Ansamblu poate că mai mulţi dintre ei ar accepta importanţa creării unor noi politici şi strategii noţionale care să ajute familia tradiţională să prospere şi să revină ceea ce Dumnezeu a plănuit – un fundament moral, spiritual, emoţional, social şi educaţional pe care poate fi clădită o lume mai bună. (S-ar putea începe prin restructurarea politicii de impozitare, care pune o sarcină atât de disproporţionată pe venitul familiei şi prin revizuirea mediului economic care obligă amândoi părinţii să muncească.)

Până se va ajunge să ducem o astfel de viaţă, eu o să continui să mă concentrez asupra părinţilor înşişi. Voi continua să împărtăşesc *Ceva ce numai mama ştia* părinţilor îngrijoraţi precum cei din Liceul Northern din Baltimore, deoarece aceasta este o problemă importantă pentru noi toţi.

Copiii sunt cea mai bogată resursă naturală a lumii. Funcţia de părinte dată de Dumnezeu constă în dezvoltarea acestor resurse la potenţialul maxim. În Imaginea de Ansamblu aceasta reprezintă cea mai importantă ocupaţie din lume.

Capitolul 9

Priorităţi şi opţiuni

Atunci când sunt invitat să ţin discursuri nu mă adresez doar audienţelor de părinţi, ci petrec foarte mult timp şi cu studenţii. Nu cu mult timp în urmă am avut o astfel de ocazie, într-o vizită la Liceul Wendell Phillips, o şcoală mărginaşă din sudul oraşului Chicago.

Înainte de a începe să vorbesc, cei care mă invitaseră în Oraşul Vânturilor au organizat în cinstea mea o recepţie. Aici m-am întâlnit şi am stat de vorbă cu oficialităţile şcolii şi conducătorii religioşi locali, care în mai multe rânduri au pomenit de zona agitată în care se afla liceul. Printre altele, mi-au făcut cunoscut că în acea suburbie prevala influenţa de bandă, iar condiţiile de trai erau deplorabile; indicele abandonului şcolar era ridicat şi rezultatele la examene erau foarte slabe.

Semăna foarte mult cu celelalte licee pe care le vizitasem în întreaga ţară. Totuşi, aceste avertismente erau atât de serioase încât în timp ce mă îndreptam cu maşina spre liceu nu am putut să nu mă întreb ce fel de primire îmi vor rezerva aceşti copii.

Nu ar fi trebuit să mă îngrijorez. Când am intrat în Liceul Wendell Phillips holurile lungi şi goale îmi dădeau o senzaţie de gol şi părăsire. Toţi elevii (1500-2000) fuseseră scutiţi de ore şi erau adunaţi în sala de festivităţi. Un reprezentant al conducerii care se adresa celor adunaţi a observat intrarea mea prin uşa din spate şi întrerupându-şi ideea a anunţat: „Iată-l pe Dr. Carson!"

Toţi ochii s-au întors spre mine şi instantaneu toţi elevii au început să aplaude în timp ce unii s-au ridicat de pe scaune. În cele din urmă toţi stăteau în picioare, bătând din palme şi zâmbind. Au continuat să aplaude în timp ce străbătând culoarul şi urcând scările am ajuns pe platformă. Nu-mi aduc aminte să fi avut parte vreodată de o primire mai călduroasă, entuziastă şi spontană.

Am aflat ulterior că o bancă locală cumpărase şi distribuise elevilor copii ale autobiografiei mele *Mâini înzestrate*. Era evident că mulţi dintre aceştia o citiseră şi simţeau că deja mă cunosc. Când am ajuns la microfon zgomotul a încetat. Eram copleşit de primirea lor.

În continuare am spus ceea ce spun de obicei atunci când mă adresez unui public atât de tânăr. Vroiam să-i fac să se gândească serios la viaţile şi viitorul lor. Am trecut repede în revistă primii ani ai copilăriei mele, apoi cei petrecuţi în Liceul Southwestern din Detroit. M-am referit pe scurt la incidentul în care mânia mea era cât pe ce să conducă la o tragedie care mi-ar fi schimbat viaţa pentru totdeauna. Am amintit şi problemele pe care le-am avut cu prietenii mei care m-au abătut pentru o perioadă de la drumul drept.

Apoi am vorbit despre diferenţa între a fi considerat *şmecher* şi *tocilar*. Am descoperit că această ilustraţie este foarte utilă în discuţia legată de *recompensa întârziată* – temă pe care o abordez de aproape fiecare dată când vorbesc tinerilor.

Şmecheri din toate şcolile sunt cei care au fost deja cooptaţi într-o echipă universitară de sport – dacă nu în mai multe. Se îmbracă la ultima modă, cunosc toate hiturile şi pot spune totul despre cele mai dure filme. Conduc maşini scumpe şi par să agaţe o mulţime de fete frumoase.

Tocilarii sunt cei care întotdeauna cară după ei un braţ de cărţi, având şi mai multe în rucsac. Poartă haine curate şi deseori ochelari mari cu lentile groase. Sunt capabili să înţeleagă chiar şi experimentele ştiinţifice. Călătoresc cu autobuzul şcolii sau chiar mai rău, îi aduc părinţii cu maşina. Cele mai populare fete n-ar sta de vorbă cu ei nici moarte pe hol, între ore.

Anii trec şi momentul absolvirii se apropie. De obicei, *şmecherul* nu are rezultate strălucite la învăţătură, dar reuşeşte să-şi ia un serviciu la restaurantul fast-food din oraş, unde împarte toată ziua hamburgeri şi e

mereu în aşteptare de clienţi. Tocilarul care a obţinut o bursă pleacă la facultate.

Trec alţi câţiva ani. *Şmecherul* încă mai învârte hamburgeri. Poate că deja a fost promovat în postul de şef de tură. Fetele care intră să mănânce îl observă şi îi zâmbesc. Este încă *şmecher*.

Tocilarul termină facultate cu rezultate foarte bune. Încă de la absolvire primeşte oferta unui post la o companie *Fortune 500*. Cu primul salar merge la oftalmolog şi îşi schimbă acei ochelari vechi şi groşi cu nişte lentile de contact. În drum se opreşte pe la croitor şi-şi ridică cele câteva costume elegante. După ce economiseşte ceva din primele lui salarii, merge şi-şi achită pe loc un Lexus nou-nouţ. Când merge acasă să-şi viziteze părinţii, toată domnişoarele din cartier spun: „Hei, nu cumva ne cunoaştem de undeva?" Dintr-o dată ele nu mai sunt interesate să stea de vorbă cu tipul din spatele tejghelei de la Fast-food.

Primul băiat – cel şmecher – avea totul în liceu, dar cu ce s-a ales din toate acelea?

Celălalt nu era şmecher deloc – el era concentrat asupra viitorului. Unde a ajuns pe termen lung?

– În acest fel, le-am spus eu, trebuie să învăţăm să gândim despre viaţă, cu o vedere pe termen lung – o Imagine de Ansamblu.

Elevii liceului Wendell Phillips m-au urmărit foarte atenţi în timp ce enumeram câte văzuse şi făcuse acest din urmă *tocilar*. Au ascultat interesaţi în timp ce le explicam şi ilustram incredibilul potenţial regăsit în creierul uman. Păreau receptivi la provocarea mea de a încerca să folosească acele creiere în pregătirea şi plănuirea viitorului lor. Apoi, după ce i-am provocat: GÂNDIŢI CUTEZĂTOR am făcut ceva ce nu mai făcusem înainte, deşi ar fi putut să reacţioneze negativ dacă nu mi-aşi fi dat seama exact de răspunsul lor. Dar din moment ce fuseseră un auditoriu atât de activ, am decis să risc.

Am concluzionat întrebând acea mulţime de elevi adunată în sala de festivităţi a liceului: „Câţi dintre voi sunt gata aici şi astăzi să ridice mâna şi să declare faţă de mine, de profesori şi prieteni: 'Vreau să fiu un tocilar'."

Deşi majoritatea au început să râdă, aproape toţi au ridicat mâna, stând în picioare, aplaudând şi zâmbind chiar mai entuziasmaţi decât atunci când am intrat.

„Autolobotomie" frontală

Oriunde şi oricând vorbesc în public încerc să-mi provoc ascultătorii să-şi schimbe concepţiile, gândirea şi comportamentul, schimbare care va avea un impact pozitiv asupra vieţii lor. În special încerc să-i motivez pe tineri să

se gândească serios la viitor. Şi pentru că sunt un om de ştiinţă şi mi-am petrecut cea mai mare parte a vieţii studiind, lucrând şi mirându-mă de potenţialul creierului uman, amintesc frecvent ascultătorilor că noi suntem singurele creaturi de pe Pământ cărora Dumnezeu le-a dat doi lobi frontali atât de mari.

Oare ce înseamnă aceasta?

Lobii frontali sunt utilizaţi în gândirea raţională. Ca fiinţe umane, noi suntem deja programaţi cu o capacitate de a extrage informaţii din trecut, de a aduna informaţii din prezent şi de a integra şi proiecta aceste date în viitor. Rezultă deci că suntem singurele fiinţe de pe pământ capabile să vedem şi să înţelegem Imaginea de Ansamblu. Semnificaţia acestui proces este că noi nu trebuie să trăim ca animalele.

Animalele doar reacţionează în funcţie de împrejurări, ceea ce le face să fie victimele acelor circumstanţe. Ca fiinţe umane ni s-a dat capacitatea de a analiza şi forma strategii încât să putem modifica împrejurările. Noi putem anticipa, plănui şi porni acţiunea care va determina viitorul.

Prea mulţi oameni renunţă la această moştenire divină. În schimb, acţionează precum animalele, doar reacţionând. Trec de la o zi la alta pur şi simplu răspunzând împrejurărilor în loc să creeze altele noi.

Sunt convins că cei mai mulţi oameni îşi petrec mai multe ore plănuind petrecerea pentru ziua de naştere decât făcând planuri pentru viitor. Cei mai mulţi dintre noi irosim aceşti preţioşi lobi frontali.

Cât de mulţi oameni cunoaşteţi care stau efectiv cu hârtia şi creionul în mână şi îşi pun la punct un plan asupra a ceea ce vor să facă şi cum vor acţiona pentru a ajunge acolo. Cei mai mulţi dintre oamenii cu succes pe care eu îi cunosc, au ajuns acolo unde sunt în bună parte datorită acestei practici. Au petrecut timp gândindu-se la viitor, punându-şi ţinte şi inventând metode de a-şi atinge idealul. A pune în funcţiune lobii frontali cere timp şi efort, de aceea celor mai mulţi le este mai uşor să se lase duşi de val, făcând tot ce fac şi alţii şi acceptând viaţa aşa cum este.

Cât de mulţi elevi care au ridicat mâna în acea zi la Liceul Wendell Phillips fac parte din această categorie? Cât de mulţi îşi vor duce la bun sfârşit intenţia exprimată de a avea o perspectivă pe termen lung şi de a deveni nişte tocilari cu succese academice.

Nu putem şti.

Dar ceea ce ştiu cu siguranţă este că fiecare dintre acei elevi, ca fiecare dintre noi, a fost înzestrat cu o capacitate remarcabilă de a-şi hotărî direcţia vieţii. Ceea ce face cu acel potenţial depinde în foarte mare măsură de trei factori: priorităţi, principii şi opţiuni.

Acolo unde există o prioritate…

Să presupunem că vă adresați unui cerşetor din centrul oraşului Baltimore. El spune tuturora că nu are de lucru şi că are nevoie de bani pentru a-şi cumpăra masa de seară. Dumneavoastră îi promiteți că, dacă reuşeşte să ajungă până în Bismarck, Dakota de Nord în mai puțin de douăzeci şi patru de ore, acolo îl aşteaptă un post foarte bănos. Ce credeți că se întâmplă? Sunt destule şanse să se uite la dumneavoastră ca şi cum ați fi nebun şi să vă spună că în că în nici un caz nu va putea ajunge până în Bismarck. Nu are bani. Ar putea foarte bine să se plângă şi că nu-i place în Dakota de Nord. Dacă eşti norocos, cel mult îți va mulțumi pentru ofertă, după care continuă să te convingă că îi este imposibil să o accepte.

Acum, să presupunem că în loc de o ofertă de muncă îi puteți oferi aceluiaşi cerşetor un milion de dolari, dacă în mai puțin de douăzeci şi patru de ore s-ar întâlni cu dumneavoastră în Bismarck, Dakota de Nord. Ce credeți că se întâmpla? Cel mai probabil este că va fi acolo înainte să ți vină ideea de a inventa vreo scuză – şi încă înainte de douăzeci şi patru de ore. Puteți fi siguri!

Ceea ce vreau să demonstrez este că întotdeauna oamenii găsesc timp şi mijloace să înfăptuiască ceea ce-şi doresc cu adevărat.

Prioritățile sunt întotdeauna îndeplinite. Prioritățile sunt…bineînțeles… PRIORITĂȚI.

Mulți se plâng că prioritățile lor se aglomerează, sau cel puțin le transformă viața într-o povară. Dacă aceasta este adevărat consider că acelea nu sunt în realitate priorități.

Desigur, dacă nu suntem atenți şi nu ne chibzuim bine planurile, stabilind şi menținând pe primul loc lucrurile mai importante este foarte uşor să se amestece şi să ne copleşească. În această situație doar ceea ce este cel mai urgent şi presant va deveni prioritate, situație în care nu acționăm cu nimic mai presus decât animalele.

Adevăratele priorități

În capitolul 8 am amintit câteva din eforturile pe care le fac pentru a demonstra că funcția de părinte este prioritară în viața mea. Din nefericire mă zbat cu aceleaşi probleme şi în cealaltă jumătate de „priorități familiale” – căsnicia.

Pentru a supraviețui şi a se dezvolta orice relație are nevoie de timp – iar o căsătorie mai mult decât orice. Când două personalități distincte se

lovesc una de alta zi de zi, lună de lună şi an după an, micile fricţiuni pot da naştere la resentimente minore care mocnesc şi se dezvoltă până izbucnesc.

Astăzi, cele mai multe conflicte maritale par să ia naştere din cauza discuţiilor legate de putere şi autoritate – cine ar trebuie să fie şef şi cine să fie supus. Din nefericire, când asemenea uverturi sunt jucate în faţa copiilor se creează o atmosferă de discomfort, nesiguranţă şi confuzie. De aceea multe denominaţiuni au dat anumite declaraţii oficiale care sunt menite să aplaneze aceste diferende.

Există o anume cantitate de tensiune şi dezacord care sunt inevitabile în orice relaţie, dar cea mai mare parte a certurilor pot fi evitate. Trebuie să privim căsătoria ca un parteneriat desăvârşit, în care două fiinţe iubitoare încearcă să se facă reciproc fericiţi prin supunere unul altuia din dragoste, creând un întreg şi o atmosferă plăcută pentru familie. Toate acestea devin imposibil de înfăptuit dacă familia şi căsătoria nu sunt considerate priorităţi.

Este nevoie de timp şi energie pentru a întocmi planuri. Unul dintre lucrurile pe care eu şi Candy le facem pentru a demonstra că relaţia nostru este o prioritate, este să sărbătorim două zile pe lună, ocazii pe care le numim *aniversări lunare*. Pe data de 6 a fiecărei luni comemorăm ziua de 6 iulie 1975, dată la care ne-am căsătorit, iar în fiecare zi de 28 ne aducem aminte de 28 noiembrie 1972, când am început să ieşim împreună după ce amândoi era să murim într-un accident de maşină. Ori de câte ori este posibil încercăm să organizăm ceva deosebit sau măcar să facem schimb de felicitări şi să discutăm despre ceea ce ne-au adus anii şi multele binecuvântări pe care le-am primit în timpul căsătoriei noastre.

Sunt foarte norocos că am o soţie iubitoare şi incredibil de răbdătoare şi înţelegătoare în legătură cu lungile ore petrecute la spital. Este întotdeauna atentă şi niciodată nu impune prea multe cereri personale care ar putea să-mi îngreuneze programul.

Am avertizat-o înainte de a ne căsători că fiind nu numai medic, ci şi neurochirurg urma să petrec mai puţin timp acasă decât o făceau ceilalţi soţi. Când a auzit, ea a zâmbit ştrengar şi m-a întrebat: „ E o promisiune?”

Candy nu numai că are un foarte dezvoltat simţ al umorului, dar este o persoană atât de independentă încât, deşi îi face plăcere compania mea nu se prăbuşeşte în disperare atunci când nu pot să fiu lângă ea. În timpul rezidenţiatului meu s-a hotărât că, dacă tot nu sunt acasă, să-şi continue studiile şi să obţină masterul în afaceri. În consecinţă, pe lângă faptul că administrează finanţele familiei, Candy are o mică afacere personală şi joacă un rol activ în supravegherea şi dezvoltarea fundaţiei pe care am înfiinţat-o: Fondul de Burse Carson (The Carson Scholars Fund, orig.)

Pe lângă călătoriile regulate în care mă însoţeşte, eu şi Candy am adoptat o altă strategie importantă pentru a menține căsătoria noastră o prioritate. La fel ca şi celelalte, şi aceasta presupune planuri comune. Aşadar, aproape zilnic asistentul meu o contactează pe Candy pentru ca timpul dedicat familiei şi căsniciei să figureze pe agenda mea de lucru. Altfel, îndatoririle mele zilnice ar împovăra familia şi aş fi nevoit să acționez în funcție de împrejurări în loc să mențin importante adevăratele priorități.

Păstrând echilibrul

Desigur că nu numai familia se numără printre prioritățile mele. Mai există şi altele două care se interferează şi concurează, de aceea trebuie zilnic sau chiar săptămânal cumpănite.

Prima mea prioritate zilnică, de la 7:00, 7:30 până seara când mă întorc, o constituie serviciul. Când am ales cariera de neurochirurg eu alesesem de fapt, cu mulți ani înainte să-mi consacru viața profesională îmbunătățirii copiilor bolnavi. Această prioritate aduce cu sine şi altele.

Cariera mea cere mai mult ca celelalte devotament, efort şi o imensă cantitate de timp. Mi-aş dori să fac în continuu ceea ce face uneori câte opt, zece sau douăsprezece ore doar pentru a avea asigurate week-end-urile libere. Din nefericire, aceasta nu se prea întâmplă. Dar nu constituie o problemă pentru mine, căci reprezintă partea productivă a priorității mele – să ajut câți de mulți copii pot. La fel ca şi cerşetorul care ajunge la Bismarck, eu reuşesc să găsesc timp şi mijloace pentru a face tot ceea ce îmi doresc cu adevărat.

Cred că una dintre cele mai dificile provocări ale vieții este să poți menține echilibru între viața profesională şi efectele ei asupra celor din jur. În decursul anilor am ajuns să-mi dau seama că din cauza stilului meu de muncă şi a priorităților, personalul din spital duce o viață foarte grea. Asistentul şi medicii mei asistenți sunt nevoiți să stea multă vreme departe de familiile lor pentru a mă ajuta pe mine să fac ceea ce am de făcut.

Nu mă simt niciodată confortabil atunci când prioritățile mele îi stânjenesc pe alții. Şi ei trebuie să aibă opțiunile lor şi din această cauză am pierdut mult personal înzestrat. Aşa că întotdeauna mă străduiesc să găsesc căi de a recompensa pe cei dedicați şi talentați care lucrează alături de mine. Îmi doresc atât de mult să fi avut suficienți bani în buget pentru a plăti toate orele suplimentare. Dar nu am. În cerc aşadar să fiu cât mai flexibil cu perioadele de concediu, dar nici aceasta nu e totdeauna posibil.

Este foarte greu atunci când prioritățile noastre influențează viețile altora şi nici chiar un plan foarte atent nu o poate evita.

Priorități publice

Mai am o prioritate care intră în competiție cu cele legate de familie şi profesie – rolul în viața publică.

În virtutea acestei funcții ajung în locuri precum Liceul Wendell Phillips sau Northern din Baltimore sau la conferințe United Way ca cea din Birgmingham. Accept în general una sau două invitații pe săptămână. Iau parte de asemenea la comitetele de organizare a Universității Yale şi a Companiei Kellogg şi am înființat Fondul de Burse Carson pentru a ajuta la îmbunătățirea procesului academic din şcolile publice.

Atenția oferită de mass-media şi recunoaşterea mea națională rezultată din programe în afara serviciului au făcut ca unii colegi să îmi pună la îndoială motivația. M-au suspectat că aş fi un împătimit după glorie şi publicitate.

Dar de foarte multe ori în cariera de neurochirurg pediatru am ajuns la răscruci de drumuri care m-au obligat să decid între diferitele opțiuni ale vieții personale şi profesionale. De exemplu, aş fi putut alege să concentrez mai multe eforturi în domeniul cercetării medicale.

Am o mare admirație față de colegul şi prietenul meu – Dr. Henry Brem care este unul dintre cei mai remarcabili neurochirurgi ai lumii. Henry a pus la punct de curând o procedură pe termen lung de chimioterapie în capsule biodegradabile care sunt implantate în tumorile cerebrale. Este prima terapie împotriva tumorilor acceptată de FDA în douăzeci şi cinci de ani şi promite să îmbunătățească atât calitatea cât şi lungimea vieții pacienților ce suferă de tumori cerebrale maligne. Sunt fericit că există asemenea oameni ca Dr. Brem de pe urma cărora umanitatea beneficiază deoarece ei au făcut din cercetarea medicală prioritatea vieții lor.

Apreciez de asemenea pe acei colegi care îşi canalizează cea mai mare parte din energiile lor profesionale în domeniul academic. Îmi place foarte mult să țin conferințe ca membru al Facultății de Medicină a Universității Johns Hopkins şi am mari satisfacții ca îndrumător pentru rezidenții de la chirurgie desemnați să lucreze alături de mine în sala de operații. Însă acestea nu reprezintă cele mai înalte priorități ale mele.

Sunt recunoscător şi acelor colegii care învestesc timp şi considerabilă energie în organizația noastră profesională – Asociația Americană de Chirurgie Pediatrică (ASPN). Însă nici aceasta nu reprezintă o prioritate pentru mine.

În loc să dedic energie oricărei dintre aceste activități am decis cu mai mulți ani în urmă că neurochirurgia îmi oferă un punct de plecare de unde pot exercita o influență mai mare. Mi-am dat seama de importanța şansei pe care o am. Puțini sunt aceia care au trebuit să lupte cu ceea ce m-am zbătut eu pentru a ajunge aici; în plus, sunt şi mai puțini cei care au avut privilegiul de a avea cazuri asemenea mie – separarea gemenilor siamezi, de exemplu – care să le aducă acel grad de recunoaştere şi notorietate.

Dumnezeu mi-a dăruit atât de mult încât cred că ar însemna o ignorare a responsabilității dacă nu aş căuta să profit la maximum de profesia mea neobişnuită, dacă nu aş face şi nu aş spune cât mai mult, pentru a da înapoi ceva din ceea ce s-a investit în mine. Aşa că ideea de a influența pozitiv societatea a devenit una dintre prioritățile mele. De aceea vorbesc atât de mult în public, particip la comisii şi comitete, dedic timp bisericii şi fac tot posibilul pentru a crea o imagine publică pe care să o folosesc în promovarea educației şi excelenței.

Diferența de principii

Toată lumea are priorități. Dacă noi vom refuza să ni le stabilim, o va face altcineva sau chiar împrejurările însele. Este mult mai uşor să le stabileşti şi să le menții dacă sunt construite pe principii puternice.

Dar unde găsim acele principii? De unde le putem afla?

Dacă avem noroc le putem găsi chiar în familie. Am afirmat suficient de multe pentru a demonstra influența mamei. Multe din valorile şi convingerile de care ea mi-a vorbit în copilărie stau la baza priorităților mele din familie, de la serviciu şi din societate.

Trăind într-o vreme în care avem de a face cu familii dezorganizate îmi dau seama că nu toți beneficiază de o moştenire care să imprime asemenea valori. Dar aceia dintre noi care avem copii am putea face şi mai eficientă transmiterea acestor concepte dacă ne-am gândi mai serios la noi înşine şi am încerca să le implantăm în copii noştii cu fiecare ocazie posibilă.

O altă sursă de principii

Familia nu este singurul loc unde intrăm în contact cu valorile autentice. Cei mai mulți dintre noi le află şi din alte părți. Deşi de multe ori mă refer la influența negativă a prietenilor am descoperit, în timpul unui program ROTC pentru licee, că aceştia pot exercita şi influențe pozitive. Am

avut ocazia să întâlnesc oameni de la care am învățat lecții durabile precum disciplina, munca asiduă şi eforul de echipă.

Prietenii continuă să influențeze pe cineva chiar şi dincolo de copilărie şi tinerețe. În cartea mea *Gândeşte cutezător* am rezervat un spațiu în care mulțumesc unui număr mare de mentori şi colegi care au avut un rol esențial în succesul meu profesional şi personal. Lista aceea de nume se măreşte permanent, pe măsură ce învăț alte lecții de la oamenii cu care lucrez sau de la cei pe care îi întâlnesc la Societate Horatio Alger.

Pe măsură ce ne apropiem de noul mileniu, vechiul proverb al lui Solomon din cap. 13, versetul 20 se dovedeşte a fi din ce în ce mai adevărat: „Cine umblă cu înțelepții se face înțelept, dar cui îi place să se însoțească cu nebunii o duce rău." Cu alte cuvine, oamenii în compania cărora ne aflăm influențează acele principii pe care se bazează prioritățile noastre.

Ce e rău în peisajul lumii actuale?

Noi adoptăm şi alte principii de la lumea care ne înconjoară sub forma valorilor culturale şi sociale. Ca şi în cazul prietenilor şi familiei, acestea pot fi pozitive sau negative. Moştenirea noastră națională include anumite valori istorice precum independența, autodeterminarea, libertatea de alegere şi multe alte concepte fundamentale care au modelat gândirea şi viețile americanilor. Instituțiile noastre educaționale, religioase, civile şi guvernamentale au promovat aceste principii pe scară largă.

Astăzi, se pare că cele mai importante valori culturale sunt cele promovate de mass-media şi divertisment. Aproape de fiecare dată când țin o cuvântare abordez în mod special ideea că actuala cultură pare să accepte şi să valideze *recompensa imediată* ca fiind perspectiva cea mai dorită şi rezonabilă. Televiziunea este cel mai înverşunat promotor a acestei idei: *vedem; dorim să avem; avem chiar acum!*

Hollywood-ul ne lasă impresia că suntem nişte rataţi dacă nu suntem milionari până la patruzeci de ani. Savurăm *Stilul de viață a celor bogați şi celebri* – ce dovedeşte că şi un televizor cu ecran mare nu oferă decât o mică parte din viziunea asupra lumii. Cred că Robin Leach ar trebui să găzduiască şi o emisiune cu titlul *Stilul de viață al foştilor oameni bogați şi celebri,* care poate ne-ar oferi o mai bună Imagine de Ansamblu şi ne-ar ajuta să înțelegem mai bine nevoia de priorități bazate pe principii solide.

Nu-mi pun prea multe speranțe că aceasta se va întâmpla. Prea mulți dintre noi au acceptat o gândire de miniatură care este atât de răspândită la radio şi pretutindeni în societatea contemporană.

Filtrul credinței

Cum se face oare de acceptăm de bună voie gândirea de miniatură? Dacă valorile pe care le asimilăm din sursele obişnuite – familie, prieteni, societate – sunt toate potențial defectuoase, unde le putem găsi pe cele pure, pe care să putem conta?

În acest punct credința are rolul decisiv. Pentru mine, care sunt creştin, prioritățile şi principiile care-mi conduc viața izvorăsc din relația cu Dumnezeu. Încă din adolescență mi-am creat un obicei zilnic de a mă ruga şi a citi din Biblie –întotdeauna din Cartea Proverbelor, dar nu numai. Aici, Solomon care este probabil cel mai înțelept om al istoriei, îşi împărtăşeşte sfaturile pentru o viață reuşită.

Mulți consideră Biblia o carte rigidă, irelevantă şi demodată, dar cei mai mulți nici nu au citit-o, sau cel puțin nu Cartea Proverbelor care este o colecție de cugetări practice privind cele mai importante probleme cu care ne confruntăm zilnic.

Atunci când eram adolescent şi am avut probleme cu mânia, multe dintre sfaturile lui Solomon mi se păreau că îmi sunt adresate special. De exemplu, Prov. 15:1 „Un răspuns blând potoleşte mânia, dar o vorbă aspră aţâţă mânia.” sau Prov. 29:22 „Un om mânios stârneşte certuri şi un înfuriat face multe păcate.”

Pe măsură ce m-am maturizat au început să aibă însemnătate pentru mine şi alte proverbe: „Fiule…nu lepăda învățătura mamei tale; leagă-le necurmat la inimă, atârnă-le de gât. Ele te vor păzi în mersul tău, te vor păzi în pat. Şi îți vor vorbi la deşteptare. Căci sfatul este o candelă, învățătura este o lumină, iar îndemnul şi mustrarea sunt calea vieții…” (Prov. 6:20-23); „mândria merge înaintea pieirii şi trufia merge înaintea căderii.” (Prov. 16:18); „Moartea şi viața sunt în puterea limbii, oricine o iubeşte îi va mânca roadele.” (Prov. 18:21).

Lecții pentru viață

Când înțelegem aceste sfaturi şi adoptăm priorități bazate pe principii durabile, chiar şi cele mai grele situații şi decizii cărora le facem față devin mult mai uşoare. Iată câteva exemple scurte:

Când eram copil, am fost odată să cumpăr ceva de la magazin. Vânzătoarea a făcut o greşeală şi mi-a dat prea mult rest în loc să-mi dea un dolar, mi-a dat 10 dolari.

Am ieşit din magazin fericit. Am început să-mi imaginez tot ceea ce aş putea face cu cei 9 dolari în plus. Când am ajuns acasă aveam un nod în stomac de două ori mărimea pumnului în care țineam banii. Nu mai eram prea fericit de „mica mea avere".

Mi-am dat seama că acela era sentimentul de vinovăție. Ştiam că a păstra banii nu e corect, cinstea fiind un principiu învățat de la mama şi de la biserică.

Aşa că m-am întors la magazin şi am înapoiat cei 10 dolari, explicând ce se întâmplase. M-a dat restul corect, iar eu am ieşit din magazin cu 9 dolari mai sărac, dar fiind în al nouălea cer. Pentru mine aceasta a accentuat un adevăr şi mai important decât cinstea. Mi-am adus aminte că există un lucru bun sau rău, iar atunci când faci ce este bine, conform principiilor în care crezi, satisfacția rezultată este mai mare decât plăcerea de a avea bani.

Nu cu mult timp în urmă, am fost într-o situație similară, dar în care era implicată o sumă mai mare de bani. Semnasem un contract de co-autor pentru o carte ce trata în special comunitățile afro-americane, care sufereau de anumite boli într-un procent mult prea mare în comparație cu media generală a populației. Pentru că asemenea probleme de sănătate ca: boli de inimă, atac cerebral, hipertensiune şi anumite tipuri de cancer, şi altele pot fi în mod evident evitate prin schimbarea stilului de viață, cartea noastră sugera anumite schimbări practice care ar fi putut îmbunătăți simțitor procentajele.

Editorul s-a plâns că se făcea prea multă morală într-o carte cu subiect medical. De exemplu, într-o discuție legată de bolile cu transmitere sexuală, am sugerat abstinența ca fiind cel mai eficace şi rezonabil mod de a combate aceste maladii. Am sugerat că orice tânăr care se gândeşte să se implice într-o relație sexuală, ar trebui să-şi pună următoarea întrebare: „Aş fi eu oare de acord ca cineva să-i facă surorii mele ceea ce eu intenționez să-i fac acestei tinere?" Editorul a considerat sfatul meu privitor la abstinență ca fiind moralizator şi nu a vrut să-l includă, de frică să nu jignească sau să alunge cititorii. Dar eu am refuzat să accept aceasta. Nu numai că îl consideram un sfat medical valid, dar reprezenta propriile mele convingeri.

Ca urmare, eu şi editorul am încheiat colaborarea, eu pierzându-mi banii pentru că nu am fost dispus să îmi compromit principiile şi să public o carte doar cu scopuri materiale. Aici se aplică una dintre cugetările lui Solomon: „Un nume bun este mai de dorit decât o bogăție mare, şi a fi iubit prețuieşte mai mult decât argintul şi aurul." (Prov. 22,1)

A fost o hotărâre neplăcută, pentru că am investit foarte mult timp în acea carte, dar nu una dificilă, deoarece încă sunt de părere că deciziile şi prioritățile trebuie să fie bazate pe principii.

Acum câțiva ani a trebuit să fac față unei alte probleme spinoase. Am fost invitat de un grup din Maryland care promova viața sănătoasă să înregistrez o serie de reclame TV pentru a susține ideile lor. Şi dacă tot am făcut o prioritatea din a îmbunătății viața altora, în loc să o mențin pe a mea, am acceptat cu plăcere să-i ajut.

Campania a avut un efect pozitiv, însă pe măsură ce săptămânile treceau, am observat ceva care a început să mă deranjeze. În acea campanie, cineva încerca să convingă electoratul să voteze pentru interzicerea avorturilor în statul Maryland. Unele informații erau scose din context, iar pe măsură ce argumentele erau exprimate ele deveneau cu totul inexacte. Cu cât urmăream mai atent ceea ce părea a fi o tactică de intimidare şi declarații eronate, cu atât consideram mai nepotrivită asocierea numelui meu cu toate acestea. Aşa că am sunat pe producători şi le-am cerut ca seria să fie întreruptă.

Ca urmare, au avut loc mari dezbateri pe marginea acestei decizii. Mulți telespectatori au interpretat cum că Johns Hopkins m-ar fi forțat să-mi reorientez poziția. Dar nimeni de la Johns Hopkins nu a avut nici cea mai mică intenție în acest sens şi nici nu aveau de gând. De fapt, conducerea universității m-a sprijinit întotdeauna în aparițiile mele publice.

Decizia a fost dificilă, în sensul că nu aş fi vrut să denaturez o cauză în care credeam cu adevărat doar prin retragerea sprijinului meu public. Procesul luării deciziei a fost însă uşor – căci era o problemă de principiu. Dacă doream să susțin un principiu cu adevărat nu aş fi permis în nici un caz ca numele meu să fie asociat cu declarații pe jumătate adevărate şi înşelătoare. Practic, a fost simplu.

Sex protejat

Principiile sănătoase ne pot fi de ajutor şi prin faptul că ne scutesc de anumite probleme. În această situație nimic nu este mai relevant decât în cazul adulterului şi a aventurilor amoroase.

Am cunoscut multe persoane de-a lungul timpului care erau implicate în relații adultere şi din fericire am asistat la un final pozitiv. Uneori însă, am observat că tulburările emoționale şi spirituale rezultate din aceste aventuri au complicat atât de mult viața celor implicați încât valoarea lor în societate şi în fața celor din jur s-a diminuat foarte mult. Scandalul național pe care America a fost obligată să-l suporte cât timp eu lucram la acest manuscris reprezintă doar un exemplu de asemenea caz public jenant. Este o situație tristă şi regretabilă care dovedeşte ceea ce regele Solomon, care a

fost un conducător la fel de puternic, a descoperit cu multe sute de ani în urmă. „Dar cel ce preacurveşte cu o femeie este un om fără minte, singur îşi pierde viaţa cel ce face aşa. Nu va avea decât rană şi ruşine şi ocara nu i se va şterge.” (Prov. 6,32-33).

Dar ca să nu fiu din nou acuzat de prea multă morală mă grăbesc să adaug să încerc că nu intenţionez să rostesc vreo condamnare asupra celor implicaţi. Mulţi bărbaţi şi femei, superiori mie au fost ademeniţi şi învinşi de tentaţia sexuală. Din momentul în care începem să ne considerăm invincibili devenim de fapt cei mai vulnerabili.

Iată de ce am ajuns la concluzia că cea mai eficientă protecţie împotriva tentaţiei este principiul despre care Solomon vorbea în capitolele 5-7 din Proverbe. El ne avertizează: „n-o pofti în inima ta pentru frumuseţea ei şi nu te lăsa ademenit de pleoapele ei, pentru că pentru o desfrânată omul ajunge de nu mai rămâne decât cu o bucată de pâine şi femeia măritată întinde o cursă unui suflet scump. Poate cineva să ia foc în sân fără să i se aprindă hainele? Sau poate cineva merge pe cărbuni aprinşi fără să-i ardă picioarele? Tot aşa este şi cu cel ce se duce la nevasta aproapelui său, oricine se va atinge de ea nu va rămânea nepedepsit.”

Acum câţiva ani am experimentat importanţa păstrării unui asemenea sfat (moralizator sau nu) stând neclintit la principiile mele şi făcând din căsătorie o prioritate. Am fost acuzat de adulter de o femeie din Florida, care pretindea că eu sunt tatăl copilului ei. Am aflat de această acuzaţie penibilă când unul dintre avocaţii universităţii m-a chemat în biroul lui pentru a mă anunţa că serviciul de asistenţă socială a statului Florida intenţiona să-mi tragă din salariu pensie alimentară pentru copil.

Deoarece am trăit conform principiilor şi am făcut din căsătorie o prioritate nu am fost nevoit să mă alarmez dacă nu cumva fusesem neatent câteodată. Nici măcar nu mi-am pus întrebarea dacă este posibil pentru că soţia mea este singura femeie din lume cu care am avut asemenea relaţii. În acest fel am susţinut cu toată forţa o dezminţire categorică. Când am dat dispoziţii avocatului meu să se intereseze cine era această femeie habar nu aveam despre ce urma să aflăm, dar eram siguri că nimic din declaraţia ei nu era adevărat.

Într-adevăr, curând am aflat că singura dovadă pe care se bazau avocaţii din Florida era un formular completat de acea femeie care cuprindea titulatura mea curentă, o fotografie în timp ce mă spălam pe mâini preoperatoriu luată dintr-o revistă, date legate de locul unde am făcut liceul, colegiul şi facultatea şi faptul că am făcut un an de rezidenţiat în Australia. Imediat, avocatul meu a anunţat statul Florida că va intenta proces pentru aceste acuzaţii ce se bazau pe informaţii pe care oricine putea să le aibă din

vreo carte despre mine. Când femeia a fost obligată să dea mai multe detalii, ea a susținut doar că pretinsul act sexual în care a fost conceput copilul ei s-a consumat în 1982 în timp ce locuiam cu mai medici în Atlanta.

A fost simplu să respingem aceste argumente. Unul dintre superiorii meu a scris statului Florida o scrisoare din care reieşea că în anul 1982 eu eram şef-rezident în neurochirurgie la Universitatea Johns Hopkins din Baltimore, statul Maryland. Una din obligațiile de serviciu era să locuiesc la mai puțin de treizeci de minute depărtate de spital şi deci, ar fi fost fizic imposibil să duc o viață dublă în Maryland şi Georgia.

De atunci nu am mai primit nici o veste de la avocații din Florida. După ce cazul a fost închis, mulți dintre cei care mă cunosc m-au întrebat de ce nu am deschis proces civil împotriva acelei femei sau cel puțin împotriva agenției guvernamentale a statului Florida care emiseseră acuzații atât de stânjenitoare la adresa mea.

Am fost tentat să o fac – nu atât pentru situația penibilă, cât pentru urmările ei. Chiar în ziua în care am fost informat despre existența acelei acuzații eram programat să efectuez o operație complexă de extirpare a unei tumori imense a unui copilaş. Vizibil afectat de ceea ce tocmai aflasem, a trebuit să depun eforturi mari pentru încerca să ignor gândurile şi sentimentele ce mă încercau şi să mă concentrez asupra extirpării a ceea ce până a urmă a fost, din fericire, o tumoare benignă. O parte din mine dorea să se răzbune pentru ceea ce am fost obligat să suport, dar credința mea într-un alt principiu – cel al iertării – m-a determinat ca în final să renunț la un atac legal.

Viața este un test grilă

Motivul pentru care trebuie să ne alegem cu grijă prioritățile şi valorile care stau la baza lor este pentru că de ele depind toate deciziile importante pe care le luăm în viață. La rândul lor, opțiunile determină atât direcția finală cât şi unicul set de ocazii care ni se vor deschide.

Fiecare dintre noi are anumite şanse, care nu cred că sunt influențate nici de noroc, nici de circumstanțe, ci sunt determinate de priorități, concepții şi decizii.

Probabil că şi aici voi fi acuzat că fac morală, dar prea mulți oameni din societatea noastă au uitat că orice alegere este urmată de consecințe. Chiar şi prioritățile cu care ne înarmăm şi valorile pe care le adoptăm au urmări.

Uităm de asemenea că cele mai multe din experiențele vieții, fie bune fie rele, sunt (sau pot fi) determinate de propriile noastre opțiuni. Nu uitați:

ca ființe umane noi nu trebuie să reacționăm în funcție de circumstanțe, ci trebuie să încercăm să le modificăm în favoarea noastră.

Din această pledoarie pentru autodeterminare şi obligația de a-ți asuma o răspundere unii ar putea trage concluzia că sunt un republican conservator. Ei bine, nu sunt. Dar aş vrea să mă refer cu această ocazie şi la opțiunile politice.

Sunt îngrijorat de animozitate aşi divizarea crescândă ce marchează în ultimii ani climatul politic național. Prea mulți dintre noi vrem să fim considerați democrați sau republicani. Unul spune una, celălalt spune alta. Unul de declară pentru ceva, celălalt contra ceva. Ne găsim puşi la colț pur şi simplu pentru că ne definim ideologia după cea a partidelor pe care le susținem şi nu în funcție de ceea ce gândim cu adevărat. Oare la ce ne mai foloseşte creierul? Putem afirma doar atât: „Sunt democrat" sau „Sunt republican" şi „Asta e ceea ce credem *noi*". E o nebunie. Această situație nici măcar nu ne permite să analizăm, să interpretăm şi să luăm decizii legate de probleme individuale în lumina experiențelor, principiilor şi priorităților proprii.

Aşadar, eu mă declar independent şi consider că a fi altfel înseamnă pierdere de energie. Desigur că aceasta este doar părerea mea. Unii dintre cei mai buni prieteni ai mei sunt încă republicani sau democrați.

Trei întrebări simple

Mai devreme am întrebat: „Câți oameni cunoaşteți care stau cu hârtia şi creionul în mână şi îşi pun la punct o strategie pentru a ajunge în viață acolo unde doresc şi intenționează să ajungă?"

Aici, la sfârşitul acestui capitol, aş dori să vă sugerez ceva care ar fi în câştigul tuturora, dacă în mod regulat ne-am opri şi ne-am pune aceste trei întrebări simple:

1. Când nu voi mai fi în viață, pentru ce aş dori să fiu pomenit?
2. Ce aş vrea să fac în următorii cinci, zece, douăzeci de ani?
3. Ce nu aş vrea cu nici un chip să fac în următorii cinci, zece, douăzeci de ani de acum înainte?

Dacă ne provocăm creierul să răspundă la aceste trei întrebări vom fi obligați să ne stabilim prioritățile, principiile şi opțiunile la care acestea ne conduc. Dacă doar formulăm răspunsuri la aceste întrebări nu ni se garantează că vom ajunge la destinația dorită, dar pot constitui harta. Ele ne vor oferi o Imagine de Ansamblu şi ne vor îndrepta spre direcția corectă.

Capitolul 10

Fiți amabili şi faceți binele

Nu cu mult timp în urmă am ținut o conferință în zona San Francisco Bay. În programul de dimineață am explicat acronimul GÂNDEŞTE CUTEZĂTOR (THINK BIG, orig.) ce include litera N de la „nice" – Amabilitate. Aşa cum fac de obicei, am spus ascultătorilor mei:

– Dacă nu sunteți o persoană amabilă, vă provoc să încercați pentru o singură săptămână. Fiți amabili cu oricine vă întâlniți doar pentru o săptămână. Este ora 9:50 vineri dimineața; până vinerea viitoare la 9:50 încercați să fiți drăguți cu toată lumea, cu toți cei pe care îi întâlniți.

Apoi am dat câteva exemple scurte despre ce presupunea această provocare: să ajuți pe cei ce au nevoie de ajutor, să vorbeşti cu oamenii, să laşi pe alții să treacă în fața ta şi aşa mai departe.

După ce am încheiat discursul am avut la dispoziție câteva ore libere înainte de a mă adresa din nou audienței în cadrul unei recepții de seară. Pe la ora 5:30 după-masa, când mă plimbam prin holul aglomerat al hotelului, am auzit o femeie strigându-mă.

– Dr. Carson, Dr. Carson!

Când m-am oprit am observat o doamnă bine îmbrăcată, ce era clar că avea ceva bani. Încerca să-şi facă loc prin mulțime facând cu mâna pentru a-mi atrage atenția:

– Dr. Carson!

După ce s-a prezentat a adăugat:

– Vreau să îmi exprim aprecierea pentru ceea ce ați spus azi-dimineață.

I-am mulțumit.

– De fapt, chiar am plâns. Ceea ce dumneavoastră ați spus m-a impresionat atât de mult…mai ales invitația de a fi amabili.

Mi-a mai mărturisit că acceptase provocarea şi toată ziua se concentrase asupra încercării de a fi amabilă cu toți cei pe care îi întâlnea.

– Simt că sunt cu totul altă persoană! a spus ea.

Nu numai că se simțea bine, dar era uluită de reacțiile celorlalți. Era ca şi cum viața se transformase într-o aventură, timp în care nu înceta să se întrebe: „Oare cu cine aş mai putea fi amabilă?" Cât timp am mai discutat ea mi-a mulțumit din nou şi mi-a spus:

– Cred că mi-ați schimbat viața!

Nu încetez să fiu mirat de reacția oamenilor la simpla sugestie de a fi amabili. În timp ce lucram la această carte am ținut o conferință la o biserică din British Columbia, unde am amintit aceeaşi temă. În aceeaşi seară, am observat o grămadă de oameni strânşi în locul unde se împărțea cina: nimeni nu vroia să fie primul al coadă; toți aşteptau ca altul să fie primul.

– Facem întocmai cum ne-ați învățat, doctore Carson! a spus cineva cu voce tare.

– Atunci o să fiu eu primul! am răspuns eu intrând în față după care toți s-au aşezat în spatele meu râzând.

Fii amabil – este un concept atât de simplu şi elementar. Oamenii reacționează la acest subiect mai bine decât la oricare altul,

ceea ce subliniază importanța acestei idei atât de simple.

De ce să fiu amabil?

De-a lungul anilor am descoperit câteva motive pentru care merită să fii amabil:

1. Realizezi mult mai multe lucruri

Menționez această idee în primul rând pentru că este atât de pragmatică. Este adevărat. Dacă eşti drăguț cu oamenii aduci mai multe la îndeplinire – fie că încerci să comunici, fie că încerci să îndeplineşti vreo sarcină importantă. Iată două exemple scurte:

Acum câțiva ani, eu şi Candy am călătorit în Franța. Înainte de pleca am încercat să ne punem la punct limba franceză pe care nu o mai vorbisem din colegiu. Nici unul dintre noi nu vorbea fluent, dar ne-am gândit că ar merita măcar să facem efortul de a încerca să comunicăm cu gazdele noastre în limba lor natală. Deşi o făceam doar din politețe am descoperit că acesta ne era şi nouă de folos.

Oriunde mergeam în Franța încercam să ne adresăm în limba franceză. Cei mai mulți dintre cei cu care ne-am întâlnit vorbeau mai bine engleza decât noi franceza, aşa că după ce savurau încercările noastre plăpânde de a vorbi limba lor, se arătau bucuroşi să continuăm conversația în limba noastră. Astfel am avut parte de discuții mai fructuoase şi interesante decât dacă am fi avut de la început pretenția de a comunica în limba noastră. Intențiile noastre bune au fost pe deplin răsplătite.

Amabilitatea are efecte şi în plan profesional. Nu aş putea să-mi exercit munca de chirurg dacă nu aş primi ajutorul altora. Dacă sunt amabil cu un coleg chirurg sau cu un tehnician de la radiologie şi ei vor încerca să fie, la rândul lor mai amabili cu mine. Cooperează mai bine şi se străduiesc mai mult. Atitudinea lor pozitivă îmbunătăţeşte performanţele noastre a tuturora.

Te face să te simți bine

Doamna care m-a abordat în holul hotelului din San Francisco a experimentat aceasta doar după câteva ore. Pur şi simplu este un mod mai frumos de a trăi. Aşa că a fi amabil conține în sine o răsplată.

2. Toată lumea merită

A fi amabil este un mod concret, practic şi simplu de a conştientiza unicitatea pe care Dumnezeu a pus-o în fiecare dintre noi. Este o cale de a arăta fiecărei persoane întâlnite respectul şi demnitatea pe care o merită. În acest fel ne raliem spiritului democratic care susține că fiecare persoană contează.

Ne place să credem că America este cea mai unitară societate, dar dacă am fi sinceri ar trebui să admitem faptul că suntem divizați în multe categorii etnice, economice, educaționale, sociale, geografice şi altele. Amabilitatea ridică cel mai simplu barierele pe care oamenii le-au ridicat.

3. Este mai uşor pe termen lung

Uneori amabilitatea face viața mai simplă. Cu toții ştim că zâmbetul cere mai puțină energie şi mai puțini muşchi decât o încruntare. Aceeaşi economie de efort este valabilă şi în interacțiunile umane. A fi amabil este mai uşor decât dacă adopți cealaltă alternativă.

Aceasta este şi mai vizibil în efectele pe termen lung. Faci față mai uşor reacțiilor de orice tip ale celorlalți. Tensiunea scăzută şi intențiile bune conduc spre o eficiență mărită.

Rareori îți faci duşmani dacă te comporți cu amabilitate, iar viața fără duşmani este mai uşoară. Medicii considerați amabili de către pacienți nu sunt dați în judecată atât de des. Aceasta face ca viața noastră să fie mai plăcută.

4. **Nu ai nimic de pierdut**

Rareori te costă ceva. Poate doar câteva momente, energie şi idei. Desigur că din când în când vei întâlni persoane care vor profita de amabilitatea ta şi care ar putea crede că a fi plăcut reprezintă un semn de slăbiciune. Însă într-un final, tot amabilitatea va triumfa.

Leo Durocher a spus: „Oamenii de treabă sunt mereu ultimii." Dar Isus a contrazis această părere, aplicând în viața lui ideea că într-un final „… mulți cei dintâi vor fi cei din urmă, şi mulți cei din urmă vor fi cei dintâi." (Matei 19,30). S-ar putea ca oamenii amabili să fie ultimii la curse, dar vor fi primii care înțeleg Imaginea de Ansamblu.

Ce este amabilitatea

Mulți dintre cei cărora mă adresez au nevoie să ştie exact la ce mă refer. Am încercat să definesc amabilitatea prin tot felul de sintagme: grijă, prietenie, bunătate, blândețe, generozitate, politețe, afecțiune, omenie, gata de a oferi ajutor. Toate sunt apropiate ca sens, dar nici una nu e egală cu amabilitatea.

Cea mai bună metodă de a explica ce vreau să spun este să dau câteva exemple concrete de acțiuni şi comportamente calificate drept *amabile*. Aşa cum am spus audienței din Birgmingham a fi amabil nu înseamnă să vorbeşti despre oameni pe la spate…nici măcar cu fața la spatele lor…Dacă vezi pe cineva cărând o greutate ajută-l. Pune-te în locul persoanei pe care urmează să o critici. Dacă uşa liftului e deschisă şi mai e loc numai pentru o persoană, lasă pe altcineva să urce. Dacă eşti la volan şi cineva îți face semn, nu accelera, ci lasă-l să treacă în față. Vorbeşte oamenilor. Când urci în lift spune „Bună dimineața".

Cei mai mulți ştiu la ce mă refer când descriu amabilitatea astfel. Problema nu e ce *este* amabilitatea, ci este *cum* să o pui în practică.

Ce să fac pentru a fi amabil?

Dacă nu ai fost niciodată o persoană amabilă sau tocmai ți-a ieşit din uz, încearcă să urmezi aceşti paşi. S-ar putea să te transforme pentru totdeauna.

1. **Ieşi din ecuație**

Oricare ar fi mediul: acasă, la şcoală, la serviciu, la biserică, în comunitate, una dintre metodele de a practica amabilitatea (şi de a fi considerat amabil) este să te scoți din ecuație. Este esențial, fie că e vorba de un conflict, un schimb obişnuit de replici sau o relație profundă cu o altă persoană.

Ca doctor în medicină şi lucrând într-o instituție academică am observat că adăugarea titlului de doctor sau alte titluri la numele unora, îi face pe aceştia să se considere superiori altora – cel puțin în ochii. Această strategie poate fi una foarte utilă pentru cei cu studii post universitare care îşi caută de lucru. Este în structura umană să ne imaginăm că Pământul se învârte în jurul nostru. Dar, în realitate nu se prea învârte şi odată ce am realizat aceasta am făcut primul pas către amabilitate.

2. Încearcă să priveşti din unghiul de vedere al celuilalt

Acest pas îi ajută pe unii să îndeplinească pasul numărul unu. Pentru alții, pasul numărul unu este o condiție obligatorie. Oricum se pare că acestea două funcționează cel mai bine împreună. căpătăm o perspectivă mai bună dacă privim viața nu numai în avantajul nostru, ci şi de pe poziția altora. Când luăm în considerație sentimentele, ideile şi motivele celorlalți e mult mai uşor să fii politicos.

3. Doar ascultă

Dacă aveți greutăți cu punctele unu şi doi, puteți începe direct cu trei. A asculta nu este un simplu mod de a fi amabil, ci reprezintă amabilitatea însăşi. Ascultarea celuilalt te scoate din ecuație şi te ajută să priveşti totul din perspectiva altora. Am amintit deja că a fi amabil înseamnă a recunoaşte valoarea unei persoane şi a acorda respectul şi demnitatea pe care o merită. Simplul gest de a asculta demonstrează acestea în cel mai vizibil mod cu putință.

Am învățat încă din primii ani ai carierei mele că singurul şi cel mai valoros lucru pe care îl pot face pentru pacienții mei este să îi ascult. Mulți dintre ei sunt însă prea mici să-mi poată răspunde, aşa că îi ascult pe părinți. Când e vorba de copii bolnavi, mamele sunt cei mai buni experți pentru că ele îşi cunosc copilul mai bine decât aş reuşi eu vreodată. De nenumărate ori, mamele mi-au dat câte un amănunt medical important despre copilul lor, pe care eu nu l-aş fi putut depista niciodată după analize sau consult şi care m-a ajutat să pun un diagnostic corect şi să tratez afecțiunea corespunzător.

Deşi durează mult să-ți asculți pacienții, aceasta are roade mai târziu – şi nu numai din punct de vedere medical. Este motivul esențial pentru care pacienții mă consideră amabil.

4. Lasă la o parte preferințele personale

Oamenii care nu pot fi amabili îmi aduc aminte de copiii care se ceartă care să stea la geam în maşină. Din fericire, mulți copii, pe măsură ce cresc, adoptă o perspectivă mai matură şi conflictele scad. Totuşi, unii adulți nu vor cu nici un chip să renunțe la locul de la geam. Ei nu au auzit niciodată că a fi amabil presupune uneori lăsarea la o parte a preferințelor personale. Îmi vine în minte o situație în care şi eu am fost nevoit să primesc o asemenea lecție:

Sunt vegetarian de douăzeci şi trei de ani. Însă în ultimii ani am observat că aceasta uneori creează discomfort probleme celor din jur. Se simt ofensați când nu mănânc carne sau se jenați că în ciuda pregătirilor lor atente nu au reuşit să-mi satisfacă apetitul. Aşa că, din considerație – sau din amabilitate – am învățat să mănânc carne de pui sau de curcan în caz că nu primesc o masă vegetariană. Deoarece asistentul meu dă şi informații legate de dietă atunci când îmi stabileşte programul, aceste situații nu sunt prea dese, dar din când în când se mai ivesc şi asemenea probleme.

Eu şi soția mea ne amuzăm şi acum când ne aducem aminte de o ocazie când am fost invitați la masă la nişte prieteni, care evident uitaseră că suntem vegetarieni. Meniul principal al serii s-a întâmplat să fie cotlet de porc cu ananas. Era o situație ciudată pentru că nu mâncasem niciodată porc şi fiind puțini invitați ştiam că refuzul acestui fel nu va putea trece neobservat. Aşadar, m-am servit doar cu orez şi legume şi deasupra am înfipt o bucată mare de ananas, astfel să pară că pe undeva ar fi şi o bucată de carne. Am sperat din tot sufletul că gazda nu va observa.

Dar nu am avut noroc. Gustul de porc se îmbibase în ananas şi mi-a făcut aşa o greață că nu am putut să mănânc nici o lingură. Când gazda a observat s-a simțit oarecum jenată. A încercat şi ea să fie amabilă neatrăgându-mi atenția, dar a apreciat faptul că cel puțin am încercat să nu o rănesc.

5. Învață să iubeşti oamenii

Dacă iubeşti oamenii cu adevărat, atunci a fi amabil vine de la sine. Pentru mine, această strategie este strâns legată de ideea care se găseşte în Biblie, în 1 Ioan 4, 19-21 „ Noi îl iubim pentru că el ne-a iubit întâi. Dacă

zice cineva eu iubesc pe Dumnezeu dar urăşte pe fratele său, este un mincinos; căci cine nu iubeşte pe fratele său, pe care îl vede, cum poate iubi pe Dumnezeu pe care nu-L vede? Şi aceasta este porunca pe care o avem de la El: cine iubeşte pe Dumnezeu iubeşte şi pe fratele său." Dacă afirm că-L iubesc pe Dumnezeu, nu am altă alternativă decât să o demonstrez iubind şi fiind amabil cu alții.

6. „Faceți-le şi voi la fel…"

Putem uita toate celelalte cinci strategii, dacă ne aducem aminte de cea mai eficientă dintre ele: regula de aur pe care Isus a dat-o ucenicilor. El reduce ideea de amabilitate la o singură propoziție: „Tot ceea ce doriți să vă facă vouă oamenii faceți-le şi voi la fel." Acesta este cel mai cuprinzător plan pe care l-am întâlnit vreodată.

Ce nu este amabilitatea

1. Nu este o obligație

A fi amabil reprezintă o opțiune. Nimeni nu poate fi constrâns de anumite împrejurări sau forțat contra voinței sale. Este o decizie conştientă care cere hotărâre, convingere şi tărie de caracter.

2. Nu înseamnă să permiți altora să te jicnească sau să profite de tine

Cu ceva timp în urmă, eu şi soția mea am angajat un tânăr despre care ştiam că de abia începuse să muncească. Datoria lui este de a face câteva treburi în jurul case. Încercarea noastră de a fi amabili s-a dovedit inutilă în momentul în care am pierdut câteva sute de dolari ca rezultat al neseriozității şi muncii sale neadecvate. Contractul ne permitea să cerem o despăgubire legală, dar am ales să nu-l dăm în judecată. Exista totuşi o limită a amabilității în ceea ce-l privea şi l-am asigurat că nu-l vom mai angaja niciodată.

A fi amabil nu înseamnă că nu poți sau nu trebuie să utilizezi bunul simț. Am învățat în urma unor experiențe neplăcute că atunci când o cunoştință sau un prieten apelează la mine pentru un împrumut financiar, cel mai amabil gest pe care-l pot face pentru el (şi pentru mine) este să-l recomand unei bănci sau unei companii de credit, asta în caz că nu sunt dispus să-mi iau adio pe vecie de la acei bani.

Am povestit deja despre acea femeie care mă acuza pe nedrept că sunt tatăl copilului ei. În acel caz, am considerat că e mai bine să iert decât să întreprind vreo acțiune judecătorească. Dar de curând am fost pus în fața unei situații în care nu mi-am putut permite să fiu amabil. O femeie din New York, pe care nu am întâlnit-o niciodată, a făcut o pasiune nebună pentru mine. Îmi trimitea nenumărate scrisori la care alătura şi fotografii nud ale ei. Când a văzut că nu îi răspund a început să mă amenințe într-un mod foarte ciudat. Scrisorile au devenit atât de irațională încât la sfatul unui psihiatru şi al avocatului meu, am fost nevoit pentru un timp să iau măsuri suplimentare de securitate când călătoream în zona New York.

În acest caz am decis că pericolul justifica o acțiune legală. Aşadar, procurorii din Maryland şi New York au fost nevoiți să ia măsuri şi să o amenințe cu închisoarea până când, într-un final ea şi-a dat seama de gravitatea situației şi a încetat să mă mai hărțuiască.

3. Nu înseamnă să fii întotdeauna de acord cu ceilalți

Am ajuns la concluzia ca atunci când doi oameni sunt întru totul de acord însemnă că unul dintre ei este în plus. Aşa că nici nu vreau şi nici nu mă aştept ca oamenii alături de are trăiesc sau locuiesc să fie întotdeauna de acord cu mine. Aceasta nu însemnă, desigur, că nu putem fi amabili unii cu alții. Poți fii amabil chiar şi atunci când îți exprimi o opinie despre care ştii că celălalt nici nu vrea să audă. Îmi aduc aminte de un incident care a avut loc într-o călătorie la o facultate de medicină din Orientul Mijlociu.

Cu cât înaintez în vârstă, cu atât întâlnesc mai mulți tineri (în special aparținând unor minorități) care mi-au citit cărțile şi au ales aceeaşi profesie. Ei mărturisesc că experiența mea i-a inspirat şi determinat să urmeze o carieră în medicină. Deşi este impresionant să auzi că eşti considerat un exemplu, aceasta implică modestie şi un grad ridicat de responsabilitate. Mai ales când aceşti oameni pe care eu nu-i cunosc aproape deloc, îmi cer sfaturi în cazul unor decizii importante privind viitoarea lor profesie.

Într-o asemenea ocazie, un student în anul terminal la facultatea de medicină mi-a cerut o întrevedere. În grabă, mi-a relatat povestea vieții lui. Admitea un grad de asemănare între viețile noastre, căci în ciuda faptului că fusese foarte sărac în copilărie, îşi pusese ținta de a deveni medic. În decursul pregătirii sale academice el se descurca foarte bine la clasă, dar avea mari dificultăți la testele standard. Acelaşi lucru a continuat să se întâmple şi în facultate.

Aceasta era, în mare, problema pe care el o avea de discutat cu mine. Îndeplinise toate cerințele legate de cursuri, trecuse examenele fără

probleme, dar după patru ani de muncă asiduă se prezentase slab la examenele finale în urma cărora fusese declarat inapt pentru absolvire în acel an. Pentru a putea fi acceptat la examenele de licență, a fost sfătuit să repete trei cursuri pe care trebuia să demonstreze ca le-a însuşit. Tocmai fusese informat de respingere şi se simțea ruşinat şi frustrat, era nervos şi teribil de supărat. Mai mult decât orice, se temea ca nu cumva visul lui de o viață să fie spulberat. Nu ştia încotro să se îndrepte. În ultimă instanță, începuse să creadă că este victima unei discriminări. La îndemnul familiei şi al unor prieteni, se gândise să dea în judecată facultatea. Dar se întreba care era părerea mea.

Am ascultat povestea acestui tânăr, spusă cu durere şi suferință şi mi-am dat repede seamă că el căuta acordul pentru a-şi valida sentimentele şi a-şi justifica răspunsul. Cunoşteam exact reacția pe care dorea să o am. Cu toate acestea, nu puteam să i-o ofer. I-am argumentat că nimeni nu afirmase că el nu e în stare să absolve facultatea sau că nu e capabil să fie medic. Faptul că picase examenul de licență era mai mult un semnal ce indica dificultatea lui de a trece testele standard, decât o probă a vreunei discriminări. Nimeni nu închisese uşa în fața visului său. De fapt, chiar se găsise o modalitate de a o lăsa deschisă. Toți îndrumătorii îl sfătuiseră să repete cele trei cursuri şi apoi să dovedească faptul că însuşise ceea ce trebuia să ştie pentru a fi un medic bun. Dezamăgirea şi jena lui erau de înțeles, dar nu am făcut altceva decât să îi spun care consideram eu că ar fi cea mai simplă şi bună soluție. „Cred că ar trebui să repeți acele cursuri" am dat eu verdictul.

Răspunsul meu nu era ceea ce tânărul student dorea să audă. Imediat după ce am concluzionat, emoția şi tensiunea au izbucnit în încăpere aşa cum iese aerul dintr-un balon. El nu a comentat, mi-a mulțumit pentru sfat şi ne-am despărțit. Din fericire, a urmat îndemnul meu de a relua cursurile, a luat licența spre satisfacția tuturora, iar acum profesează ca medic.

Ori de câte ori mă gândesc la acest tânăr, îmi aduc aminte că a fi binevoitor nu te obligă să spui mereu tot ceea ce ceilalți se aşteaptă să spui.

4. Nu înseamnă că nu poți fi cinstit

Amabilitatea şi onestitatea sunt perfect compatibile. De fapt, corectitudinea şi bunăvoința înseamnă tact. Acest adevăr este minunat întruchipat de colegul şi prietenul meu – Dr. Levi Watkins, un remarcabil chirurg cardiovascular. Fiind primul profesor de culoare de la Johns Hopkins, printre realizările sale profesionale numeroase se găseşte şi un defibrilator cardiac automat implantabil. Nu numai că este recunoscut

oriunde în lume pentru contribuția sa la știința medical, dar este considerat în comunitatea noastră medicală un om extrem de amabil. Caracterul său sensibil, plin de compasiune aduce în biroul lui tot felul de oameni care caută atât candoarea cât şi generozitatea sa. Nu de mult, unul dintre rezidenții care avea ceva conflicte cu unii dintre asistenți, a venit la Levi să se plângă şi să caute soluții pentru remedierea conflictului. Levi a cercetat problema şi a confirmat că era un conflict personal. Dar în loc de a încerca să rezolve cearta, el a sugerat rezidentului că cel mai bine ar fi să se transfere la alt spital. Aşa a şi făcut, având mai mult succes în noul program.

Levi nu pierde timpul ascunzându-şi sentimentele şi opiniile. Spune totul aşa cum este, de aceea sfatul lui este atât de prețuit fiind cel mai bun exemplu de persoană onestă şi amabilă.

5. Nu înseamnă să-ți compromiți standardele

Modelul nostru de amabilitate fără compromiterea standardelor este, de fapt, exemplul suprem în toate domeniile vieții: Isus. El nu numai că este întemeietorul celui mai actual standard de omenie – Regula de aur – ci a promovat şi a trăit după cele mai autentice valori din istorie. Tot ceea ce cunoaştem legat de Isus dovedeşte că El era o persoană amabilă.

Aceasta nu presupune că a găsit scuze păcatului sau că şi-a coborât aşteptările de la el însuşi şi de la ceilalți. El a demonstrat că este posibil să fii „iubitor, binevoitor, generos, blând şi iertător…(şi în oricare alt fel în care ar putea să fie o persoană amabilă) şi în acelaşi timp să fii ferm, urmând o credință de neclintit în care întotdeauna răul este rău şi binele este bine.

Amabilitatea nu este echivalentul corectitudinii politice

Se pare că în America de astăzi am făcut din corectitudinea politică (PC) testul limită a civilizației. Prin definiție, oamenii care respectă corectitudinea politică sunt amabili. Cei care nu sunt PC, nici nu au cum să fie. Corectitudinea politică a devenit una dintre cele mai înalte virtuți şi cel mai distins ideal al culturii noastre. Totuşi, eu văd în existența acestui concept o amenințare serioasă. Dați-mi voie să mă explic.

Deşi corectitudinea politică este lăudată de apărătorii ei ca fiind un mijloc de încurajare a discuțiilor deschise şi dezbaterilor civilizate, primul motiv pentru care eu o consider o amenințare a societății americane este efectul pe care îl manifestă – discursurile PC – piedici formidabile în calea unei comunicări eficiente. Am devenit atât de precauți, atât de grijulii cu

privire la cuvintele pe care le folosim, încât pierdem înțelesul profund a ceea ce se transmite. Ascultăm doar cuvintele şi pierdem cu totul mesajul.

Îmi aduc aminte că într-un discurs am pomenit de manechine care sunt „atât de slabe de parcă tocmai au fost eliberate din lagărele de concentrare." După terminare am fost acostat pe hol de tânără evreică care m-a luat la întrebări cum de am avut îndrăzneala să compar bogatele şi strălucitoarele topmodele cu victimele lagărelor de exterminare. Cum am putut fi atât de insensibil încât să jicnesc victimele holocaustului în asemenea hal? Această sensibilă şi bine intenționată domnişoară înțelesese cu totul greşit ceea ce am vrut să spun. Eu mă refeream la tragedia la care consider că asistăm acum, când atât de multe persoane, fără să gândească prea mult, se lasă distruse fizic şi mintal doar pentru a se conforma unui standard de frumusețe arbitrar şi artificial. Dar ea nici nu a auzit de aşa ceva pentru că sintagma „lagăr de concentrare" a făcut ca imediat să se ridice în mintea ei steguleţul de corectitudine politică.

Altă dată, un individ s-a răstit la mine după o cuvântare în care am comparat creierul uman cu cel al unui câine şi am arătat cât de avantajați sunt oameni, care au cei doi lobi frontali atât de dezvoltați. Acest gentleman profund jicnit m-a făcut să cred că în opinia sa considera concluzia mea denigratoare pentru câini. Mi-a dat impresia că mă considera o persoană crudă cu animalele. Şi el a înțeles cu totul greşit faptul că am vrut să ilustrez capacitatea oferită de Dumnezeu oamenilor care ne permite să schimbăm împrejurările într-o lume mai bună – pentru animale cât şi pentru oameni.

Asemenea reacții demonstrează o altă modalitate în care corectitudinea politică împiedică o comunicare eficientă. Am transformat unele idei şi cuvinte în simboluri sacre – care dau naştere unor reacții puternic emoționale şi multor indignări – pe care le considerăm de condamnat împreună cu cei ce le afişează. Dacă o simplă observație asupra mărimii creierului unui câine sau a greutății corporale a manechinelor ridică probleme antisemitice sau de protecție a animalelor, mă întreb cât de grijuliu ar trebui să fiu când abordez subiecte incandescente ca avortul sau drepturile homosexualilor.

Sunt convins că obsesia noastră pentru discursuri PC a redus calitatea unui dialog profund pentru că cei care discută se tem. Oamenii văd cât de crunt sunt atacați alții pentru o alegere nepotrivită de cuvinte, aşa că decid să nu mai rişte prezentându-şi propriile opinii. Dacă un număr apreciabil de oameni vor deveni atât de timorați încât să nu mai îndrăznească să-şi deschidă gura, atunci în mod sigur că în viitor, calitatea discursului public din această țară va scădea.

În realitate, corectitudinea politică descurajează onestitatea. Consideră mai valoroasă adoptarea unei poziții care să facă pe toată lumea să se simtă

bine, decât exprimarea ideilor personale. Mie nu prea mi se pare corect. Şi de vreme ce nu văd cum oamenii sau grupurile de oameni pot dialoga eficient fără onestitate, consider corectitudinea politică un mijloc de a îngreuna, nu de a îmbunătăţii modalitatea de rezolvare a celor mai dificile probleme şi a celor mai profunde diferenţe cu care ne confruntăm astăzi.

O altă cale prin cale PC împiedică modul de comunicare este prin divizarea, şi nu unificarea societăţii noastre. O considerăm dovada toleranţei culturii noastre, dar o folosim ca prim mecanism rapid şi eficient de separare, categorizare, divizare, judecare şi etichetare a oamenilor în buni sau răi, culţi sau bigoţi, sensibili sau grosolani, echilibraţi sau extremişti, liberali sau conservatori, chiar instruiţi sau needucaţi. Nu contează sub ce formă o demonstrăm sau cum o numim, dar a pune oamenilor etichete stereotipe duce rareori la îmbunătăţirea comunicării.

Când corectitudinea politică intră în contradicţie cu principiile personale

Sunt convins că multă lume consideră corectitudinea politică o problemă de principii. Uneori şi este. Dar sunt ocazii în care principiile contează mai mult decât corectitudinea politică – situaţii în care PC intră în conflict cu valorile noastre. Aceasta poate constitui în cele din urmă o ameninţare şi mai mare pentru societate decât punerea de bariere în calea comunicării eficiente.

Când facem din „a nu ofensa" ţinta noastră cea mai înaltă, în mod automat devalorizăm toate celelalte principii. Când transformăm în tabu ideea de a nu spune că ideile altora sunt greşite, atunci le minimalizăm pe ale noastre. Când societatea noastră afirmă că este incorect politic a arăta că stilul de viaţă a altcuiva este greşit, atunci suntem în pericol de a pierde busola morală a culturii noastre.

Chiar înainte de „Marşul Omului de un Milion" de la Washington D.C. al lui Louis Farrakhan, călătoream cu maşina în zona Baltimore. În timp ce căutam pe scala FM a radioului ceva muzică clasică am auzit o voce care pronunţa numele meu. Doi oameni, unul liberal celălalt conservator, păreau să dezbată problema marşului. Deşi sunt destul de cunoscut în comunitatea afro-americană din Baltimore, nu am nici o ideea cum a apărut numele meu într-o discuţie privind eventualitatea sprijinului meu acordat sau nu acestui eveniment. Cel care era pro-marş a insistat, argumentând că ideile mele privind importanţa familiei şi nevoia ca oamenii să-şi asume responsabilitate pentru viaţa lor se potriveau exact cu motivele pentru care se făcea marşul.

Şi, desigur, că îl noi sprijini. Cel care critica mişcarea era convins că ideile mele religioase intră în contradicție cu vorbăria lui Farrakhan şi ideile lui islamice, aşadar nu puteam în nici un caz să îl susțin.

Am râs şi m-am întrebat dacă nu cumva venise vremea să revin asupra aversiunii de a nu intra în politică. *Dacă ambele părți sunt atât de convinse că sunt de partea lor cum aş putea să pierd?* Acest gând a dispărut imediat ce mi-am dat seama că deşi aprobarea publică deseori pare să fie ținta cea mai înaltă a politicienilor, în sistemul meu personal de valori în mod sigur nu este prioritară. În momentul în care crezi cu toată puterea ta în ceva există şanse să deranjezi pe cei care cred ceva diferit. Dacă toată lumea te place poate însemna, de fapt, că tu personal nu crezi în nimic.

Nu am încredere în politicienii pentru care nu e nici o problemă să susțină trei părți în probleme care au doar două părți. Cât despre mine, nici nu vreau să învăț să fac aşa ceva. Consider că există întotdeauna un motiv pentru a-mi apăra principiile şi concepțiile.

Aceasta nu însemnă că nu pot fi amabil. Dacă eşti un om care se ține pe picioarele lui şi trăieşte după propriile sale principii, poate că unii nu or să te simpatizeze, dar în mod sigur o să te respecte şi o asculte motivele pentru care crezi ceea ce crezi. Apoi, dacă ei se vor simți liberi să-şi exprime concepțiile proprii, căci aveți deja o bază de unde puteți începe să dezbați care sunt diferențele între voi.

Consider această filozofie fundamentală pentru standardul de democrație americană, deşi pare să fie în contradicție cu gândirea actuală asupra corectitudinii politice.

A fi sau a nu fi PC – două alternative

Să abordăm două teme actuale care au fost influențate negativ de climatul corectitudinii politice din societatea contemporană. Prima este avortul, cealaltă este legată de drepturile homosexualilor.

Probabil că nici o altă temă nu ilustrează atât de bine modul în care corectitudinea politică descurajează comunicarea onestă. Sunt permanent uimit să aud politicieni şi alte oficialități încercând să fie PC privitor la problema avortului. Când discut cu fiecare separat descopăr că vederile lor personale sunt diferite de cele exprimate public.

Într-un fel sau altul, trebuie să creăm o atmosferă în care, dacă nu este politic corect măcar să fie politic permis să vorbeşti deschis şi sincer despre asemenea cazuri. Deşi avortul este o chestiune personală, atitudinea

societății actuale în legătură cu acesta are implicații serioase asupra concepțiilor culturale contemporane privitor la sanctitatea vieții.

Ca om de știință îmi dau seama că nu am dreptul să creez viața umană. Pentru mine, concepția și nașterea sunt de domeniul miraculosului. Ca medic, sunt familiarizat cu etapele de dezvoltare a ființei umane și știu că în câteva săptămâni de la concepție, fetusul este o individualitate vizibilă, dotat cu o inimă care bate și un creier care reacționează și răspunde stimulilor introduși în mediul său. Așadar, nu aș putea și nici nu voi lua niciodată parte la distrugerea uneia din creaturile făcute de Dumnezeu doar pentru că nașterea sa ar crea neplăceri. Și sunt foarte puternic încredințat cu privire la concepțiile mele.

Dar îmi dau seama că mulți oameni cu opinii diferite sunt la fel de hotărâți ca și mine referitor la ideile lor. Cred de asemenea că țara noastră a fost fondată pe ideea că cetățenii ei ar trebui să fie liberi să-și exprime idile și concepțiile chiar dacă nu corespund cu ale celorlalți – poate mai ales atunci când nu corespund. Avem nevoie să lăsăm în urmă ideea de corectitudine politică conform căreia a crede în ceva și a susține ceea ce crezi este tot una cu a forța pe alții să creadă ca tine. Ar trebui ca însăși ideea de a îți expune public concepțiile să fie întotdeauna corectă. Moștenirea noastră de libertatea și democrație nu permite mai puțin. Cred că dacă urmăm principiile prezentate mai devreme în acest capitol, avem șanse să aprobăm sau să nu aprobăm în mod liber chestiuni atât de sensibile cum ar fi avortul. Aceasta nu exclude amabilitatea.

Recent, un cuplu de homosexuali au adus un copil pentru a fi examinat la clinică. După prânz, după ce cuplul a plecat, unul dintre colegii mei a comentat favorabil dragostea evidentă pe care cuplul o oferea copilului. Mi-a spus: „Știu că nu aprobi relațiile homosexuale și consideri mediul din căminul lor neadecvat pentru creșterea unui copil. Dar am fost impresionat de acest cuplu. Consider că orientarea sexuală este problema lor personală. Crezi ce vrei, dar să știi că e doar părerea ta.”

Răspunsul pe care i l-am dat nu a fost tocmai PC: „Scuză-mă, dar există o diferență. Ceea ce simt sau ceea ce spun nu e *doar părerea mea*. Dumnezeu însuși în Cuvântul Său spune foarte clar că El consideră relațiile homosexuale ‘o deșertăciune’. Ori de câte ori arăt că Dumnezeu consideră comportamentul homosexual un păcat, mă grăbesc să adaug că Biblia numește la fel de clar păcate și alte lucruri rele – minciuna, înșelătoria, adulterul, crima, lăcomia – și în consecință nu voi încerca să apăr aceste fapte doar pentru a fi PC.

Doar pentru că eu consider că homosexualitatea este un păcat nu însemnă că sunt de acord cu discriminarea acestor persoane, care nu ar trebui

să aibă mai multe drepturi, dar nici mai puține decât oricine altcineva. Eu lucrez alături de oameni care sunt homosexuali şi atâta vreme cât îşi fac bine treaba, orientarea lor sexuală nu mă priveşte pe mine.

Uneori, când vorbesc la biserică le spun creştinilor asemenea mie că eu cred că Dumnezeu îi iubeşte pe homosexuali la fel de mult ca şi pe ceilalți păcătoşi – şi cu toții suntem păcătoşi. Sunt încredințat că Dumnezeu poate să ierte la fel de sigur comportamentul homosexual precum mândria şi îndreptățirea noastră de sine. Am sentimentul că unii creştini vor fi foarte surprinşi când vor ajunge în ceruri şi vor descoperi că stau alături de unii de care nu se aşteptau şi că unii despre care credeau că or să fie cu siguranță nu sunt alături de ei.

Deseori spun celor care cred ca şi mine că Dumnezeu ne-a făcut o favoare deosebită asumându-şi El responsabilitatea pentru decizia judecății finale. Nu a pus niciodată acea povară pe umerii noştri. Prima noastră datorie nu este cea de a aplica legea, ci aceea de a aplica iertarea. Una dintre cele mai uşare modalități de a aduce aceasta la îndeplinire este amabilitatea.

Nu vreau să spun că nu trebuie să ne folosim judecata personală pentru a discerne ce e bine de ce e rău. Dumnezeu ne-a dat Cuvântul Său pentru a ne ajuta în acest sens. Dar numai Dumnezeu cunoaşte inima omului şi numai El poate să judece pe păcătos. Creştinii vor fi considerați mult mai amabili, mult mai iertători şi poate puțin mai mult PC dacă vom învăța a face distincție între a judeca păcatul şi a judeca persoana. Între acestea două există o diferență – deşi nu este corect politic a gândi în felul acesta.

A fi amabil pare o sarcină mică, personală. Dar am descoperit ceea ce femeia din holul hotelului din San Francisco mi-a mărturisit că a învățat: amabilitatea pare cel mai mic lucru pe care îl putem face, dar când undele se răspândesc, ea poate schimba nu numai viața ta, ci întreaga lume.

PARTEA A III-A

IMAGINEA DE ANSAMBLU – ÎN VIAȚA PUBLICĂ

Capitolul 11

Ce dă putere Americii?
Diversitatea rasială – un avantaj

Dacă ar fi să vi se ofere ocazia de a vă adresa preşedintelui, vice-preşedintelui, celei mai mari părți din senatori, deputaților sau Curții Supreme de Justiție, ce le-ați spune? Eu am fost confruntat cu această întrebare, fiind invitat să țin discursul de deschidere la National Prayer Breakfast (Rugăciunea de dimineață a preşedenției americane, n.tr.) în 1997 la Washington, D.C.

Am început, ca de obicei, împărtăşind onorabilei audienței povestea vieții mele. Am amintit de ambiția din copilărie de a deveni medic misionar, de problemele ce se ridicau fiind considerat „prostul" clasei şi despre cum înțelepciunea dată de Dumnezeu mamei mele şi cititul m-au condus spre descoperirea potențialului uimitor pe care Dumnezeu l-a pus în minunatul creier uman. Le-am spus şi despre modul în care m-am adresat lui Dumnezeu pentru a cere ajutor în lupta contra furiei care aproape îmi distrusese toate visele.

Însă nu doream să vorbesc doar despre viața mea, ci voiam să-i provoc pe acei conducători să ia aminte la ceea ce eu consideram a fi una dintre cele mai serioase crize cu care ne confruntăm astăzi. Am spus:

– Sunt în mod deosebit preocupat de un anume segment al societății noastre – un grup care pare să fie afectat de tot ceea ce am pomenit până acum: vise, încălcarea legii şi lipsa dezvoltării intelectuale. Acest grup este cel al tinerilor de culoare despre care ştim că sunt în primejdie.

– De ce? Pentru că sunt mai mulți negri în închisori de cât sunt în colegii.

– De ce ne confruntăm cu această situație tristă? Unii spun: „Nu sunt negru, deci nu mă interesează. Nu e treaba mea". Îngăduiți-mi să nu fiu de acord. Strămoşii noştri au venit aici într-adevăr cu bărci diferite, dar acum suntem cu toții în aceeaşi barcă. Dacă o parte se scufundă, cealaltă o va urma curând. Trebuie să înțelegem că aşa stau lucrurile.

Privind de-a lungul meselor aşezate în sala aceea de bal a hotelului, am văzut multe capete dând semne de aprobare:

– Important este că nu e neapărat să ne scufundăm. Aceia dintre dumneavoastră care sunt implicați în învățământ cunosc faptul că tinerii de culoare din grădiniță, clasa întâia şi a doua sunt la fel de buni ca oricare alții. După acest punct însă se întâmplă ceva.

– Ce? Ei încep să studieze istoria Americii şi a națiunii noastre şi descoperă că nimeni asemenea lor nu a existat în istorie care să însemne cu adevărat ceva. Se gândesc: *Poate că la anul, în cartea de istorie va apărea şi o personalitate de culoare*. Dar află curând că nimeni în istoria universală care a făcut şi realizat ceva extraordinar nu are culoarea pielii lor. Ajung acasă, deschid televizorul şi îşi spun: „În sfârşit! Iată-i pe frații mei jucând

fotbal, baseball sau baschet, lucind în pantalonii aceia largi în care ai putea să-ți ei zborul sau maimuțărindu-se în cine ştie ce spectacol".

– Curând aceşti tineri ajung să-şi creeze o imagine despre sine şi lumea în care trăiesc. *Ştiu ce voi face*, îşi spun ei, v*oi fi următorul Michael Jordan.* Mass-media nu le aduce la cunoştință faptul că doar şapte dintre-un milion de tineri reuşesc să intre în NBA şi doar unu din zece mii face o carieră în sport şi în industria spectacolului.

– Trebuie să punem accent pe adevăratele valori… pe intelect. Mulți dintre aceşti tineri de culoare nu înțeleg aceasta. Când, în sfârşit, ajung să-şi dea seama că niciodată nu vor ajunge mari sportivi sau actori, ce le mai rămâne de făcut? Chiar în fața lor opreşte un BMW cu geamuri fumurii din care coboară un gentleman înalt şi bine făcut, purtând bijuterii scumpe şi blănuri, având la braț dame fermecătoare. Intră în vorbă cu tânărul nostru şi îi spune: „Nu ți-ar plăcea să ai şi tu ceea ce am eu? Societatea ți-a vândut doar vise. Hai să-ți arăt eu ce poți face pentru a avea tot ce îți doreşti sau ai nevoie". Şi cât ai clipi, avem în fața noastră oameni care recurg la ceea ce nici unul dintre noi nu şi-ar putea imagina că poate face o ființă umană, pentru că simt că societatea i-a trădat.

– Desigur, aceasta este doar latura socială a acestui proces. Există şi altceva care ar trebui să aibă loc, dar, din nefericire nu se întâmplă.

– Oricare dintre noi ar fi putut să ia acel copil de şase ani într-o plimbare pe străzile din Washington D.C şi să-i predea o lecție adevărată de istorie, care să-i încânte inima şi să-i schimbe viața. Am putea începe lecția prin a-i arăta pantofii săi şi a-i spune:

– Vezi, un anume negru – Jan Matzlinger a inventat maşina automată pentru cusut încălțăminte care a revoluționat industria din toată lumea.

– Ne-am putea apoi opri lângă o maşină de curățat străzile pentru a-i povesti despre Charles Brooks care a inventat utilajele automate de măturat străzile. Când, din josul străzii vine către noi una dintre acele imense maşini frigorifice, i-am putea spune despre Frederick Jones care a inventat sistemul de refrigerare pentru camioane, mai târziu adaptat la avioane, trenuri şi vapoare. Când camionul se opreşte la lumina roşie, i-am putea relata povestea lui Garret Morgan, un negru la fel ca şi ceilalți, care a proiectat semaforul şi a inventat masca de gaze ce a salvat viața multor soldați.

– I-am putea povesti şi despre Henrietta Bradbury, o negresă care a inventat tunul subacvatic, făcând posibilă lansarea torpilelor de pe sub marine sau i-am putea descrie istoria doamnei C. J. Walker care a produs pentru prima dată cosmetice pentru ten închis, prima femeie din lume care a devenit milionară datorită exclusiv eforturilor ei proprii.

Când trecem pe lângă spital, am putea spune copilului despre Charles Drew şi contribuţia sa la înfiinţarea băncilor de sânge sau despre Daniel Hale Williams care a reuşit pentru prima dată o operaţie pe cord deschis. I-am putea îndrepta atenţia spre lumina din sala de operaţie pentru a relata povestea lui Thomas Edison – nu-i aşa că nu ştiaţi că a fost negru? Ei bine, nici nu a fost negru, dar mâna lui dreaptă – Lewis Lattimer a fost un bărbat de culoare care a inventat filamentul ce a făcut ca becul electric al lui Edison să lumineze mai mult decât câteva ore. De asemenea, el a pus bazele iluminării incandescente şi a trasat diagrama telefonului lui Alexander Graham Bell. Deşi a fost unul dintre cei mai mari inventatori ai ţării noastre, cei mai mulţi nici nu recunosc numele de Lewis Lattimer.

– Am putea conduce acel copil de-a lungul unei căi ferate pentru a-i povesti viaţa lui Andrew Beard, inventatorul cuplajului feroviar automat care a grăbit revoluţia industrială sau despre Elijah McCoy, părintele sistemului automat de lubrifiere pentru motoare. Când un nou element mecanic era conceput în acea eră industrială, lumea se întreba: „E un McCoy? E un McCoy autentic?" Iată că la originea acestei întrebări stă un negru.

– Şi acesta este doar începutul, le-am spus eu în acea dimineaţă. Desigur că aş putea lua cu mine pentru o lecţie de istorie asemănătoare pe orice copil din orice etnie căruia să-i arăt alte realizări extraordinare… pentru că noi toţi am adus contribuţii enorme. Acesta este modul în care America a ajuns naţiunea cu cea cu mai rapidă dezvoltare din istorie – a folosit oameni de pretutindeni, din toate colţurile pământului.

– Unii văd în America doar diferenţele culturale, însă diversitatea rasială şi etnică nu ar trebui să constituie o piedică. Ele sunt un avantaj.

În continuare le-am descris teoria mea referitoare la diversitate şi le-am amintit cât de plictisitor ar fi dacă toate animalele de la grădina zoologică ar fi gazele sau dacă toţi peştii din acvariu ar fi de aur sau dacă toţi am arăta la fel. În cele din urmă am adăugat:

– Să-I mulţumim lui Dumnezeu pentru minunatul dar al diversităţii şi vă rog, să ne unim mai strâns ca niciodată pentru a împiedica pe cei cu mintea îngustă să facă din aceasta o problemă.

Am trecut în revistă şi conţinutul acronimului T-H-I-N-K B-I-G. (GÂNDEŞTE CUTEZĂTOR, rom.), după care am adăugat ultimele comentarii din acea dimineaţă:

– Şi trebuie să-i învăţăm pe tinerii noştri că e bine să fim amabili unii cu alţii, să ne pese ce se întâmplă cu vecinul nostru, să ne dezvoltăm la maximum talentele oferite de Dumnezeu, să păstrăm nealterate valorile şi principiile autentice. Dacă vom face toate acestea sunt încredinţat că vom

putea conduce restul lumii la un nivel de civilizație încă necunoscut de acest pământ.

– Nu ar trebui să ne criticăm unii pe alții, ci să ne iubim. Ar trebui să urmăm exemplul Domnului nostru Isus Hristos şi să ne asigurăm că prin tot ceea ce facem Îl onorăm numai pe El. Şi cea mai bună cale de a-L onora este să ne respectăm unii pe alții.

Spunând acestea am luat loc, iar preşedintele s-a ridicat pentru a-şi ține discursul său.

Poate părea dur faptul că îi numesc „minți înguste" pe cei care consideră diversitatea rasială şi etnică o problemă. Dar în mod sigur aceşti oameni nu reuşesc să perceapă cu adevărat Imaginea de Ansamblu.

Eu vă spun „Amintiți-vă!"

În zilele noastre, sunt mulți cei care se plâng că atitudinea rasistă nu s-a diminuat în nici un fel față de o generație sau două în urmă, că au parte de aceeaşi nedreptate şi intoleranță ca în perioada de dinaintea proceselor Selma sau Brown contra Ministerul Învățământului. Ei susțin că societatea noastră nu a făcut nici un progres semnificativ privitor la relațiile rasiale. Părerea mea este că toți aceştia greşesc, pentru că nu privesc Imaginea în Ansamblu.

În mod sigur nu-şi aduc aminte de ceea ce îmi amintesc eu. M-am născut în primul an al celei de a doua jumătăți a secolului al XX-lea. Îmi amintesc cu precizie de călătoriile făcute în copilărie la rudele noastre din sud. Pe vremea aceea, existau toalete şi locuri de băut apă special „colorate" pentru persoanele „de culoare". Privind în urmă, mi se pare de necrezut faptul că deseori eu şi Curtis trebuia să suportăm urletele nervoase: „negroteilor!" pe care cu regularitate le auzeam în drumul spre şcoală ce trecea prin cartierele albilor. Ocazional, eram nevoiți să facem față şi atacurilor fizice. Niciodată nu povesteam aceste întâmplări mamei, în primul rând pentru că nu voiam să o îngrijorăm, dar şi pentru că ea ne învățase să acceptăm discriminarea rasială ca fiind un lucru inevitabil.

Sunt de acord că bigotismul există încă, dar asemenea demonstrații publice de discriminare, considerate până nu demult o dovadă de cultură, sunt de neînchipuit în societatea contemporană, în cazul aproape oricărei etnii. Acelaşi lucru este confirmat şi de raportul recent al preşedintelui Clinton privind problema rasială: „Este corect să afirmăm existența unui

consens național stabil [în ceea ce privește] problema egalității între rase şi a integrării, chiar dacă respectivul consens şovăie uneori în îndeplinirea acelor idealuri”.

Pentru aceia care sunt destul de în vârstă pentru a-şi aminti de zilele lui Jim Crow şi sloganul „Diferiți, dar inegali” acel „consens” pare o îmbunătățire considerabilă şi de netăgăduit. Aşa că, dacă capacitatea de a vedea progresul este inacceptabilă pentru o minte îngustă, trebuie să fie în mod sigur valabilă pentru o minte ce poate uita repede.

Voi îmi spuneți „Uită!”

De cealaltă extremă se găsesc cei care propovăduiesc necesitatea de a uita. Ei consideră că diversitatea rasială constituie încă o problemă a țării noastre în primul rând pentru că unii dintre noi o pomenesc prea des. Ei se concentrează numai asupra progresului aparent făcut în această direcție, susținând că prejudecățile rasiale aparțin trecutului. Par să creadă că restul problemelor ar dispărea dacă cetățenii de culoare ar uita pur şi simplu istoria şi ar încerca „să lase totul în urmă şi să meargă mai departe”.

Aceşti semeni care spun despre rasism că „e de domeniul trecutului; să trecem peste el”, nu-şi dau seama cât de caraghios sună acest sfat în urechile acelor minorități cărora în fiecare zi li se pomeneşte rasa căreia îi aparțin. Nu aş putea să-mi uit culoarea pielii în acelaşi fel în care nu aş reuşi să uit că sunt bărbat. Nu vreau să trec peste faptul că sunt negru cum nu vreau să uit că sunt soț, tată, frate, fiu sau medic. Rasa face parte din mine şi aceasta nu pentru că eu mă consider neapărat negru, ci pentru că restul lumii o face.

Unele amintiri ale rasismului sunt dureroase; urmările lor au rămas pentru o viață întreagă. Altele sunt mai mici şi aparent nesemnificative, dar sunt repetate din când în când de alți oameni în alte împrejurări, în perioade diferite ale vieții. Aşa cum o picătură de apă, fie ea cât de mică, poate săpa adevărate grote în rocă dură, repetând mereu şi mereu acelaşi picurat, tot aşa încet, dar sigur se modelează gândirea şi ființa cuiva.

Îmi vin în minte multe exemple. Recunosc că în timpul copilăriei, eu şi fratele meu nu am fost victimele rasismului atât de des ca mulți dintre contemporanii noştri. Poate pentru că mama a făcut un efort deosebit să ne protejeze. Pentru mai mulți ani am locuit în cartiere de negri, am frecventat şcoli de negri şi ne-am închinat în biserici de negri aşa că nu am avut contact cu albii. Aceasta s-a întâmplat doar când ne-am mutat din Boston înapoi în Detroit şi am fost înscrişi în clasa cincea la Şcoala Generală Higgins. Aici ne-am confruntat pentru prima oară cu rasismul.

În anii ’60 aşteptările educaționale erau vizibil altele pentru elevii albi şi negrii de la Higgins. Cei mai mulți dintre elevii de culoare (probabil nouăzeci la sută) erau repartizați în clase speciale. Un singur băiat de culoare era în aceeaşi clasă cu mine dar avea cu doi ani mai mult căci fusese lăsat repetent. Deşi performanțele mele şcolare mi-au adus statutul de „cap sec”, comportamentul meu cooperant şi politicos poate fi considerat o explicație pentru modul „privilegiat” în care eram tratat.

Un alt coleg de-al meu, un băiat alb pe nume John, a reuşit să realizeze un proiect atât de bun la ştiințe naturale, încât a primit onoarea de a ne reprezenta clasa şi şcoala la un program televizat ce emitea de trei ori pe săptămână în toate şcolile. Eram cu toții foarte profund interesați de această emisiune ce prezenta lucrări ale elevilor din întregul stat.

Aşteptând nerăbdători să vedem când îi va veni rândul colegului nostru, eu şi colega ce stătea lângă mine – Christine am început să ne jucăm, încercând să ghicim când va apărea John. Când unul dintre proiecte a luat sfârşit, din dorința de a fi primul care ghiceşte, am izbucnit: „Următorul va fi John!”

În momentul în care un băiat negru a apărut pe ecran, mai mulți au început să chicotească. Cât despre Christine, s-a întins să mă plesnească şi să-mi spună că aş merita „strâns de gât” pentru îndrăzneala de a insinua că John, cel de care eram cu toții mândri, ar putea fi „de culoare”.

Au trecut de atunci mai mult de treizeci şi cinci de ani, dar încă îmi aduc aminte acea senzație teribil de înjositoare pe care am simțit-o în stomac atunci când mi-am dat seama că atât Christine, cât şi ceilalți colegi considerau a fi o insultă de nedescris ideea că ar putea fi ca mine.

Îmi vine în minte un alt episod care a avut loc după ore, în aceeaşi perioadă. Mă jucam împreună cu alți copii albi, când deodată părinții i-au chemat nervoşi înăuntru. Unul dintre ei s-a strecurat afară şi ajungându-mă din urmă mi-a mărturisit că nu li se mai permitea să se joace cu mine pentru că eram „negrotei” – lucru despre care mi-am dat seama că nu reprezenta o mândrie în ochii altora.

Până în clasa a noua am avut parte de suficient rasism, încât nimic nu mă mai putea şoca, deşi resimțeam aceeaşi durere şi iritație de fiecare dată. În ultima zi a primului trimestru de la liceu, am fost nevoit să mă plimb din clasă în clasă având şi carnetul de note pentru ca profesorii să-mi poată încheia mediile. Primisem numai note de zece în afară de educația fizică ce era ultima materie la care trebuia să mă prezint. Profesorul, care era alb, s-a uitat la note, s-a uitat la mine şi, în ciuda faptului că trecusem toate probele şi meritam zece, mi-a trecut nota nouă. În timp ce îmi zâmbea cu subînțeles, mi-am dat seama că tocmai pierdusem şansa de a mă număra printre

premianții acelui trimestru şi nu mai era nimic de făcut pentru a îndrepta lucrurile.

Din nefericire, nu am avut parte de discriminare rasială doar din partea profesorilor bigoți, a colegilor sau a vecinilor. În anul al treilea de liceu, când ne-am transferat de la o biserică mică de cartier la o biserică mai mare, formată în principal din albi, am asistat la reacții diferite din partea celorlalți membri. Urările de bun-venit variau de la prietenie sinceră până la ostilitate pe față. Cei care se aflau între aceste două extreme şi-au făcut o adevărată plăcere din a ne informa asupra adresei celei mai apropiate biserici negro sau „de culoare" aşa cum se mai spunea încă pe atunci. Mama întotdeauna le mulțumea pentru informație şi, zâmbind le răspundea: „Mulțumim, dar nouă ne place aici".

La ceva vreme după ce am devenit membri în această biserică, am observat că o doamnă avea mania de a veni şi a o anunța pe mama de vizita altor familii de negri. Ideea era că mama ar fi trebuit să meargă şi să vorbească prima cu ei. De obicei mama răspundea: „E drăguț din partea lor că au venit. De ce nu mergeți dumneavoastră prima să-i întâmpinați?" Cu alte ocazii, când altcineva venea să o anunțe că „cineva de culoare a venit astăzi la biserică", ea răspundea foarte inocent: „Serios? Şi ce culoare are?" Nu a durat mult şi cei mai mulți au renunțat să mai facă asemenea remarci.

Din păcate, eu nu m-am amuzat deloc atunci când am fost confruntat cu rasismul în timpul vizitei la o biserică de albi, pe vremea când eram student la Yale în primul an. De fapt am fost mai mult dezamăgit decât ofensat. În anii '60 am fost martorii unor mari schimbări sociale şi, de altfel ne aflam în partea de nord-est, zonă considerată „iluminată". Totuşi, când am vizitat biserica de albi din New Haven am fost informat cu amabilitate de câțiva frați că în zonă există şi o biserică de negri pe care aş putea binevoi să o vizitez (din 1969 nu se mai permitea folosirea expresiei „de culoare").

Am menționat aceste exemple nu pentru a bate obrazul acelora de lângă mine, ci pentru a demonstra că oriunde poți întâlni persoane cu mintea îngustă. Am găsit câteva chiar şi în campusul Ivy League, loc considerat sediul libertății academice şi intelectualismului deschis tuturor ideilor. De exemplu, într-o zi pe când stăteam pe hol lângă un grup sanitar, am auzit fără să vreau o conversație între un coleg alb, care se purta amabil cu mine – care a ajuns actor – şi ceilalți colegi albi: „Cum ai putut să serveşti cina alături de „negroteiul ăla?". Nici unul dintre studenți nu a aflat că eu am auzit acea remarcă. Un alt coleg, care este acum un dirijor recunoscut, a explodat pur şi simplu la auzul întrebării şi nu a permis nimănui să ne strice prietenia. Deşi a fost primul dintre colegi care şi-a schimbat atitudinea

rasistă, totuşi nu pot să uit câtă durere mi-au produs cuvintele şi spiritul său ipocrit într-o vreme în care eram pentru prima oară departe de casă, simțindu-mă stingher, vulnerabil şi cu o nevoie disperată de acceptare şi prietenie.

Îmi aduc aminte de „un alt asemenea prieten” în primul an de la Yale – un student din elita suburbiilor newyorkeze. Atunci când stăteam la masă doar noi doi, el manifesta o atitudine deschisă şi prietenoasă, dar în momentul în care alți colegi bogați se alăturau, eram dat pur şi simplu al o parte ca şi când m-aş fi evaporat. După ce plecau ceilalți colegi reapăream din senin. Niciodată nu se scuza, ci se arăta linguşitor sau amuzat şi mă îndoiesc că şi-a dat seama vreodată de atitudinea lui. Părea că aşa trebuie să se manifeste în mod natural prietenia noastră. Niciodată nu l-am atenționat cu privire la această problemă. Mi-am dat seama că era problema lui, nu a mea, dar nu pot spune că ignorarea conştientă din partea lui nu m-a făcut să sufăr.

Pe măsură ce se adăugă anii, acele mici suferințe se adună, chiar dacă respingerea şi prejudecățile nu îți sunt adresate personal. Când băieții noştri erau mici, Candy îi lua cu ea la cumpărături. De câte ori punea cumpărăturile în portbagajul maşinii noastre Lincoln Town Car, observa privirile răutăcioase ale persoanelor din parcare şi auzea comentariile trecătorilor care presupuneau că era una dintre „mamele prospere”, cu o droaie de copii care era clar că „alăpta sistemul” şi „conducea un Lincoln” a cărei achiziție era suportată din buzunarele lor şi a altor „plătitori conştiincioşi de taxe”.

Dați-mi voie să vă mai relatez o întâmplare legată de maşini: Vă dați seama că, trăind în Detroit, e imposibil să nu-mi placă maşinile. Într-o vară, în timpul şcolii, am lucrat la Ford Motor Company de aceea întotdeauna conduc numai maşini de fabricație americană. Acum câtva timp, oricum nu cu mult după ce Ford a cumpărat uzinele Jaguar, m-am gândit serios că ar trebui să-mi cumpăr o maşină sport. Aşa că într-o după-amiază am mers la o reprezentanță Jaguar din Baltimore, pentru a cere detalii referitoare la oferte.

Cât timp m-am plimbat prin expoziție, trei vânzători stăteau şi pălăvrăgeau într-o parte. Cei drept, mi-au zâmbit, dar doar atât. Când m-am uitat şi în interiorul maşinilor, nici nu s-au mişcat de la locul lor, fiind siguri că un tânăr negru nu-şi putea permite una dintre maşinile lor scumpe. Aşadar, părea evident că nu merită să-şi irosească timpul cu mine şi să-mi răspundă la eventualele întrebări.

Ca urmare, n-am rămas prea mult timp acolo. Am căutat o altă reprezentanță Jaguar în Laurel, Maryland. Nu ştiam, dar directorul de vânzări era tatăl unui fost pacient, care mi-a făcut o ofertă nemaipomenită. Am sfârşit prin a-mi cumpăra un Jaguar nou, simțindu-mă pe deplin

satisfăcut, în timp ce vânzătorii care mă discreditaseră au pierdut un client şi un comision considerabil.

În primele zile ca şef al secției de Neurochirurgie pediatrică de la Johns Hopkins, înainte de a deveni cunoscut, eram regulat pus în fața privirilor surprinse ale noilor pacienți. Nu se aşteptau să vadă un doctor atât de tânăr şi atât de negru. Sunt convins că acele persoane îşi impuneau să nu fie victimele prejudecăților asemenea vânzătorilor de maşini Jaguar.

Din fericire, astăzi nu mai întâmpin acelaşi fel de reacții. Majoritatea pacienților ştiu câte ceva despre cariera mea dinainte de a mă cunoaşte personal. Cu toate acestea, nu demult am întâlnit o excepție de la această regulă. Un cuplu de oameni bogați s-a prezentat la cabinetul nostru. Doamna suferea de *nevralgie trigeminală,* o boală ce produce dureri atât de mari nervilor faciali, încât mulți s-au sinucis, neputând să îndure agonia crizelor acestei suferințe.

În timpul rezidențiatului, am învățat să efectuez o pretențioasă dar eficace procedură, care cere inserția unui ac de 15 cm în zona imediată a gurii, prin obraz, până în spațiul dintre oasele faciale. Printr-o cavitate foarte mică de la baza craniului se ajunge la foramen ovale, unde o mică injecție cu glicerină omoară porțiunea de nerv ce transmite acea durere. Această operație cu risc scăzut (rizotomie trigeminală stereotaxică subcutanată) durează doar câteva minute şi reuşeşte în proporție de optzeci, nouăzeci la sută.

Când am învățat să efectuez această intervenție, eram unul dintre cei şapte din lume care cunoşteau acest procedeu. De atunci am învățat şi pe alții, dar încă mai operez asemenea cazuri, în jur de cincizeci pe an. Pentru că pacienții care suferă de nevralgie trigeminală au dureri insuportabile şi pentru că această intervenție durează doar câteva minute, deseori îi programez între operații chiar în ziua când se prezintă la consultație. Fiind capabil să înlătur acele dureri cumplite şi putând să schimb la propriu viața cuiva, constituie cea mai mare recompensă de care am nevoie. Iată de ce pacienții suferinzi de această boală sunt singurele excepții de cazuri de adulți pe care le fac în meseria de neurochirurg pediatru. Dar să ne întoarcem la cuplul acela de vârstnici care s-a prezentat la consultație.

Carol James, prietena de o viață şi medicul meu asistent, ce din întâmplare este albă, i-a examinat preliminar pe cei doi, care era evident că veneau dintr-o comunitate restrânsă fără să fi avut legături cu grupuri minoritare. Cât timp Carol le-a făcut primele examinări, ei i-au mărturisit cât de incomod le era să circule prin centrul oraşului Baltimore unde erau atât de mulți negri. I s-au plâns că atunci când s-au oprit la un semafor la colțul spitalului, au fost foarte înspăimântați deoarece „simțeam că toată lumea se

uită la noi de parcă ne supravegheau şi aşteptau momentul oportun pentru a ne fura maşina". Cu cât făceau exclamații mai denigratoare la adresa negrilor, cu atât mai greu îi venea lui Carol să se abțină să nu râdă. După ce şi-a terminat treaba a venit să-mi prezinte în linii mari istoricul bolii şi să mă avertizeze cu privire la ideile lor preconcepute. Ne-am distrat dinainte, la gândul reacției pe care o vor avea când mă vor vedea. Am intrat în cabinet urmat de Carol.

Nu le-am dat de înțeles că ştiam despre plângerile lor şi probabil că nu aş fi observat nimic ciudat în reacțiile lor bine controlate dacă nu ar fi aruncat câteva priviri cu subînțeles către Carol în timp ce le explicam ce urma să se întâmple. Din fericire, operația a decurs foarte bine, şi astfel am putut să o trimitem acasă pe doamna respectivă eliberată de acele dureri faciale şi probabil, de unele dintre prejudecățile rasiale. Trebuie să recunoaştem că operațiunea aceasta din urmă era mai greu de înfăptuit decât operația chirurgicală.

Este regretabil că mintea îngustă nu otrăveşte doar pe cei cu experiență socială limitată. Deseori detectez acest flagel adânc înrădăcinat la persoane sofisticate, cu gândire liberală care ar fi probabil ofensate dacă le-aş spune ce am descoperit cu privire la ei. Aceştia se dau în vileag atunci când, stând de vorbă cu mine, se simt obligați să povestească despre un anume negru pe care, desigur, îl consideră un om extraordinar. Sau menționează o anume personalitate de culoare larg recunoscută ca Bill Cosby sau Michael Jordan, continuând cu laudele la adresa calităților lor.

Când întâlnesc asemenea oameni, zâmbesc trist şi mi-aş dori să le pot spune în dialectul negrilor: „Cre'că te oboseşti prea mult! Încerci din răsputeri să dovedeşti că eşti tolerant. Dar dacă ai fi într-adevăr eliberat de limitările rasiste, am putea foarte uşor sta de vorbă pe orice temă fără să ne referim din când în când la un subiect legat de rasa mea".

V-am împărtăşit aceste experiențe personale nu pentru a provoca milă şi sentimente de vinovăție în rândul cititorilor albi; nici nu încerc să instig la mai multă ostilitate rasială pe cititorii minoritari (care ar putea foarte bine să relateze întâmplări şi mai dureroase decât ale mele). Intenția mea nu e aceea de a vă separa în două tabere. Aceste relatări nu au menirea unui recital de plângeri rasiale bazate pe furia nerefulată şi nici nu vreau să credeți că rasismul mi-a distrus viața. Nu, aceasta nu s-a întâmplat în nici un caz.

Din contră, am făcut ceea ce mulți cred că reprezintă rezolvarea problemelor rasiale americane – pur şi simplu, *le-am trecut cu vederea*. Totuşi, oricât de mult succes aş avea, nu pot *uita* că se fac încă diferențe rasiale. Societatea, viața de zi cu zi şi experiența îmi amintesc necontenit că aceasta încă există.

Mințile înguste față în față cu Imaginea de Ansamblu

Dacă cei care refuză să vadă progresul ce s-a făcut, pe de o parte, şi cei care nu vor să înțeleagă nevoia de progres de cealaltă parte, nu sunt considerați *minți înguste,* cel puțin ar putea fi catalogați drept „legați la ochi". Cu toții contribuie la acutizarea unei crize în relațiile dintre rase. Fiecare dintre cele două grupări demonstrează că prejudecățile pot apărea sub toate formele, mărimile şi culorile şi că ignoranța şi insecuritatea stau la baza rasismului oricum, oriunde şi în orice fel s-ar manifesta el.

Putem fi siguri că prejudecățile nu sunt un drum fără întoarcere. Rasismul este un defect de caracter. Mulți negri nutresc sentimente rasiste față de albi. Deşi rasismul negrilor este, aşa cum îl numesc eu, reacționar, fiind un răspuns energic la discriminarea de care au avut parte, nu este mai puțin înfricoşător şi nici mai puțin distructiv decât orice altă formă a acestei plăgi a societății.

Dr. Martin Luther King Jr. a fost asasinat în primăvara ultimului meu an la liceu. A doua zi, toți elevii albi ai Liceului Southwestern din Detroit erau vânați sistematic, izolați şi bătuți. Eu am ascuns pe unii dintre ei în laboratorul de ştiințe în care lucram, până i-am putut strecura şi trimite în linişte acasă. Singura lor vină era că sunt albi, ceea ce a făcut să fie ținta prejudecăților negrilor, a urii şi furiei. Aceasta nu e deloc corect.

Unii dintre cei mai vehemenți rasişti pe care i-am întâlnit în decursul anilor erau cei care, negrii fiind, îşi urau frații negri. Am întâlnit asemenea cazuri în colegiu, sub forma studenților care ar fi făcut orice numai să nu stătea de vorbă sau să se asocieze cu alți studenți negri. Singurii lor prieteni erau albi. Ei vorbeau ca albii, mergeau ca albii, se comportau ca albii şi după toate probabilitățile, gândeau ca albii. Făceau orice să poată părea albi şi te făceau să crezi că erau albi, doar că fizic nu prea reuşeau. Comunitatea negrilor îi numeşte uneori „oreos" – negri în exterior şi albi în interior. A ajuns să-mi fie milă pentru ei. Încercau atât de mult să nege negrul pielii lor, să-i facă nevăzută culoarea, încât tocmai acest lucru pe care ei încercau să-l nege a devenit pentru oamenii cu care lucrau şi, în cele din urma, pentru ei înşişi singura mare caracteristică a ceea ce făceau. Erau victima fără voie a propriului lor rasism.

Mințile înguste sunt terorizate de spaimă

În perioada de un an în care am locuit şi am lucrat în Australia, eu şi Candy am câştigat o nouă perspectivă asupra rasismului. Acolo nu am întâlnit nici pic de discriminare rasială. Persoanele de culoare sunt atât de rar întâlnite, încât întotdeauna am fost tratați călduros, considerați un element nou şi fascinant.

În contrast cu această situație, australienii se comportau total diferit cu asiatici. Dat fiind faptul că în Australia (cel mai mic continent) populația albă este în scădere în comparație cu suprapopulata Asie, această formă de rasism nu e deloc surprinzătoare, ci ilustrează şi mai bine principiul descoperit de mine: rasismul îşi are bazele în nesiguranță. Unii australieni făceau discriminare între ei şi asiatici tocmai pentru că se simțeau amenințați. Cât priveşte negrii, nu sunt atât de mulți în Australia încât să-şi facă griji.

În rasismul actual american întâlnim aceeaşi motivație. Negri rasiştii se simt nesiguri şi par amenințați de majoritatea populației albe. Negrii care şi-ar dori să fie albi sunt amenințați din ambele părți. Rasismul între albi se intensifică atunci când simt că puterea şi privilegiile de care se bucurau în această țară sunt în scădere, datorită politicii de integrare socială a minorităților, de politici de impozitare şi legislații, precum şi de predicțiile sociologilor care anunță că în curând americanii anglo-saxoni vor înceta să mai fie populație majoritară. Într-adevăr, dacă populația hispanică va continua să crească la rata actuală, bănuiesc că în curând vom avea de-a face cu prejudecăți îndreptate direct spre ei, pe măsură ce vor deveni principala şi cea mai numeroasă populație.

Prea adesea insecuritatea determină ignoranța care, la rândul ei, conduce spre şi mai multă insecuritate ce nu face nimic altceva decât să exacerbeze rasismul.

Din punct de vedere istoric, au fost create multe mituri în jurul sexualității negrilor. Unele dintre acestea au declanşat nesiguranță şi teamă printre bărbații albi care au mascat rasismul sub forma unei măsuri de protecție a femeilor albe contra bărbaților negri. Unul dintre exemplele cele mai intrigante de care am auzit s-a petrecut în Germania în timpul ocupației postbelice. După unii nemți, soldații americani de culoare erau nişte ființe inferioare omului care aveau chiar şi coadă. Aceasta era o încercare de a determina femeile europene să se teamă de negrii dar, evident, această campanie a avut efectul exact invers. Atât de multe femei au vrut să vadă cu ochii lor respectivele cozi, încât Germania s-a trezit dintr-odată cu un număr surprinzător de mare de copii de rasă amestecată.

În ce priveşte pe negri, şi ei s-au făcut vinovați de crearea propriei mitologii rasiste legată de albi. Îmi aduc aminte că nu era ceva neobişnuit să

auzi că albi sunt murdari, se spală pe mâini foarte rar, au păduchi, fiind ținta şi altor numeroase bănuieli răutăcioase. Desigur că asemenea idei rasiste despre oricare grup dovedesc că bigotismul nu cunoaşte limite, hrănind insecuritatea şi ignoranța care astfel devin de necontrolat.

A cui e barca?

Deoarece diversitatea Americii este unică, noi am avea multe de câştigat dacă am considera-o un avantaj. Probabil că în acest sens avem mai multe resurse decât orice altă țară. Dar, dacă permitem unor minți înguste să transforme diversitatea într-o problemă, avem mult mai multe de pierdut decât orice altă națiune.

Odată era o chestiune de mândrie națională ca America să fie numită „țara tuturor națiunilor". Plătim încă tribut momentului memorial de pe Ellis Island, unde milioane de imigranți au debarcat, având în inimi nimic mai mult decât vise şi speranțe alături de câteva lucruşoare pe care le cărau în spate. Sunt convins că în acea perioadă nu erau toți complet integrați (în sens propriu şi figurat) pentru că nu erau priviți toți componente egale la acea combinație unică americană. A fost o situație nefericită şi greşit interpretată, iar acele vechi atitudini rasiste ne-au divizat şi slăbit pe noi toți.

Şi noile atitudini rasiste sunt uneori ascunse sub mândria rasială şi etnică şi ne pot diviza şi roade la fel de eficient ca cele vechi. Nu am auzit de nici o altă națiune de pe pământ care să se despartă în atât de multe clase până acolo încât unii dintre noi au ajuns să nu fie considerați nici măcar americani. Este mai „corect politic" să spunem că suntem: irlandezo-americani, germano-americani, afro-americani, mexicano-americani, japonezo-americani, hispanico-americani, chinezo-americani, italo-americani şi multe alte soiuri de americani. Dacă nu suntem atenți, am putea să ne fragmentăm şi să ne divizăm până într-acolo încât să cădem pradă uitării.

Aş vrea să vă fie clar în minte că nu intenționez să pângăresc mândria noastră culturală şi nici să critic interesul în rădăcinile noastre etnice. Este absolut minunat să ai simțul moştenirii, să ştii şi să înțelegi care sunt condițiile etnice şi rasiale care contribuie la modelarea fiecărui individ. De aceea, am amintit la National Prayer Breakfast despre nevoia tinerilor de culoare de a cunoaşte mai multe despre negri americani care şi-au adus contribuția la dezvoltarea națiunii. Aş merge mai departe până la a afirma că este în beneficiul nostru să cunoaştem mai multe despre istoria culturală a fiecăruia dintre noi. Dacă ignoranța este rădăcina rasismului, cum ar putea cunoaşterea şi aprecierea istoriei altora să nu fie benefică?

Am ajuns pe acest tărâm în bărci diferite, venind din porturi îndepărtate. Dar acum ne aflăm cu toții în aceeaşi barcă. Avem nevoie să înțelegem că civilizația americană este o broderie incredibil de bogat țesută din multe culturi şi cadre istorice. Fiecare cusătură este fascinantă şi plină de înțeles luată de una singură. Dar toate fac parte dintr-un întreg. Fiecare dintre noi trebuie să fie atent şi să nu permită ca interesul şi grija pentru moştenirea etnică, rasială şi culturală să ne îngusteze atât de mult privirea (sau mințile) încât să pierdem din vedere Imaginea de Ansamblu.

O ultimă privire

Nu ajung să văd prea multe filme, dar când am urmărit împreună cu băieții mei *Independence Day* (*Ziua independenței*, rom.) am fost foarte mirat de eforturile depuse pentru a rezista acelei invazii din afara spațiului terestru. Distincțiile fragile şi arbitrare făcute atât de des între diferitele segmente ale societății, chiar şi între țări şi ideologii, s-au topit dintr-odată în momentul în care popoare din lumea întreagă şi-au concentrat atenția nu asupra diferențelor dintre ei, ci asupra amenințării şi a țelului comun – protecția planetei în fața invadatorilor extratereştri. Bineînțeles că filmul *Independence Day* este unul SF, dar au existat în realitate asemenea reacții eroice, în special după ce Japonia a atacat Pearl Harbor în 1941. Diferitele puncte de recrutare de pe tot cuprinsul Statelor Unite au fost asaltate de un potop de oameni, aparținând tuturor etniilor gata pentru a se înscrie în lupta de apărare a țării noastre.

Asemenea crize amenințătoare pentru națiune sau pentru lume pot fi oribile, dar ne obligă să adoptăm aceeaşi viziune. Ne ajută să ne aducem aminte – acelora care am uitat – ce anume ne uneşte. În timpul de criză chiar şi cei cu mintea îngustă reuşesc să aibă o vedere clară a Imaginii de Ansamblu.

Bineînțeles că nu sugerez Americii să pornească un război sau să trimită invitații tip vreunei invazii de genul Războiul Stelelor din cine ştie ce galaxie îndepărtată. Vreau doar să pot convinge pe cât mai mulți oameni de ceea ce eu cred că este adevărat – divizarea rasială constantă a societății noastre lezează supraviețuirea noastră ca națiune aşa cum ar face-o orice alt atac din exterior, fie pământean, fie extraterestru.

Din nou Solomon ne împărtăşeşte din înțelepciunea sa proverbială atunci când afirmă: „Când nu este nici o descoperire dumnezeiască, poporul este fără frâu; dar ferice de poporul care păzeşte Legea” (Prov. 29,18). Avem nevoie de o viziune clară pentru a conştientiza frumusețea broderiei variate şi multicolore a Americii. Nu ne foloseşte la nimic o perspectivă îngustă care

observă doar ameninţările şi diferitele grupări ce dau naştere unei crize. Dimpotrivă, e nevoie de o viziune largă şi suficient de curajoasă pentru a vedea, a îmbrăţişa şi a adopta puterea incredibilă ce stă în diversitatea naţiunii noastre.

Cum putem câştiga această perspectivă? Cum putem acţiona pentru a reface puterea diversităţii în aceste vremuri în care atât de multe divizări au loc pe teritoriul nostru? În capitolul următor vom trata unele dintre aceste probleme.

Capitolul 12

Remedii pentru divizarea rasială

Crescând în Detroit, auzeam deseori la ştiri numele judecătorului Damon Keith, unul dintre primii negri angajaţi la Tribunalul Federal. Aşa că atunci când onorabilul judecător m-a invitat să particip la o conferinţă în Detroit, m-am uitat cu groază la programul din septembrie 1998 şi am transmis regretele cele mai profunde pentru că nu puteam fi prezent, deoarece aveam programată în aceeaşi zi un consiliu la Universitatea Yale.

Fiind unul dintre cei mai venerabili jurişti afro-americani din stat, judecătorul Keith nu era în nici un caz omul care să accepte uşor un refuz. El însuşi a vorbit la telefon cu asistentul meu administrativ – Audrey Jones, pentru a explica faptul că mai mult de o mie de jurişti şi judecători de culoare vor fi prezenţi, reprezentând toate ramurile şi nivelurile sistemului judiciar naţional al Statelor Unite. Se vor întruni pentru a gândi şi a discuta cele mai arzătoare probleme ale sistemului de justiţie contemporan. El dorea să afle şi părerea cuiva aflat în afara sistemului, pentru a încheia protocolul legat de politica de integrare socială a minorităţilor.

M-am uitat din nou la calendar. Pur şi simplu îmi era imposibil. Pe 26 septembrie trebuia să fiu la Yale, fiindcă subcomitetul Facultăţii de Medicină se întrunea în acea dimineaţă, iar ca singur medic participant trebuia neapărat să fiu prezent. Discuţiile nu s-ar fi terminat până la prânz, iar sesiunea finală a conferinţei judecătorului Keith urma să înceapă la câteva ore mai târziu, dar în Detroit. Nu, cu nici un chip nu puteam fi în ambele locuri în aceeaşi zi.

I-am spus lui Audrey: „Nu cred că am să pot merge”, iar ea i-a comunicat aceasta judecătorului adăugând că mi-ar fi făcut o deosebită plăcere să particip, dar nu îmi permitea agenda. În acel moment domnul

judecător a trecut-o pe Audrey pe linia de aşteptare. Între timp, el şi-a folosit toată influența politică pentru a ne scoate din încurcătură: a luat personal legătura cu unul dintre şefii unei companii aeriene din Detroit pentru a trimite un avion în Connecticut special pentru a mă lua de la acea întrunire şi a mă aduce la aeroportul din Detroit. Acolo mă aştepta un şofer care trebuia să mă conducă fulger la conferința de la hotelul Westin din Renaissance Center, unde mă puteam alătura sesiunii începute deja.

Când Audrey m-a informat cu privire la isprava judecătorului Keith, am dat din cap şi am zis râzând: „Cred că sunt nevoit să merg; nu am de ales". Am continuat să râdem, deoarece cunoşteam amândoi faptul că părerea mea referitoare la politica de integrare a minorităților nu era exact ce se aşteptau ei să le spun. Aşa că am acceptat invitația şi am mulțumit pentru osteneala de a face această întâlnire posibilă. Am adăugat: „Îmi face plăcere să fiu prezent şi de-abia aştept, pentru că eu însumi am fost un beneficiar al acestei politici".

Când am ajuns la hotel în acea sâmbătă după-amiază, discuțiile erau în vervă. Şi încă ce discuții…! Nu am putut să nu mă întreb: *Oare ce păcat am săvârşit, încât să merit implicarea în aşa ceva?* Printre participanți se aflau istorici renumiți, sociologi respectați, autori de cărți ce tratau drepturile civile, savanți, preşedintele Societății NAACP şi a Fundației pentru Educație, plus alte personalități care erau de mai mult de jumătate de secol cap de afiş în lupta pentru drepturile civile. Unul dintre participanți era William Coleman, ce s-a numărat printre semnatarii verdictului în procesul *Brown contra Ministerul Învățământului* din 1954. Era invitat şi A. Leon Higginbotham Jr., un vechi judecător de la Curtea Federală din Pennsylvania care nu era altul decât cel ales de Lyndon Johnson, pe vremea când LBJ-ul l-a numit pe Thurgood Marshall ca primul judecător negru din Curtea Supremă de Justiție în 1967.

Toți cei care au luat cuvântul au sprijinit politica socială de integrare a minorităților cu excepția unui profesor de drept constituțional de la Universitatea din Texas pe nume Dr. Lino Graglia. Opinia profesorului a produs câteva proteste şi destule încruntături atunci când a afirmat că această politică nu e nimic altceva decât discriminare rasială sub un alt nume, fiind o formă veche înlocuită cu una nouă. Nu numai că e nedreaptă şi esențialmente greşită, a spus el, dar este sortită şi eşecului, pentru că a dat naştere la şi mai multă ostilitate şi divizare. După ce a dat citire acestor remarci introductive, un număr de participanți au reacționat la acuzațiile sale.

Din moment ce eu am urcat mai târziu pe platformă, am fost ultimul care şi-a putut exprima opiniile după o scurtă, dar grațioasă, introducere făcută de moderator.

– Aş dori să încep prin a spune că nu am putut cu nici un chip să evit venirea mea aici, fiindcă judecătorul Keith a făcut tot posibilul să fiu prezent. Îmi dau seama că am reuşit să ajung acolo unde mă aflu numai datorită unor oameni precum judecătorul Keith şi o femeie de serviciu de coloare care spăla pe vremuri podelele acestei săli – mama mea. Acest lucru nu vreau să-l uit niciodată.

Pentru a oferi ascultărilor mei un punct de plecare am relatat puțin din experiența mea din Africa de Sud.

– Prima oară când am mers acolo era la putere regimul rasist şi am putut simți suflul opresiunii chiar din momentul când am coborât din avion. Am fost conştient de aceasta tot timpul şederii mele acolo…

Ultima dată am fost în Africa de Sud în decembrie anul trecut când am avut privilegiul dat de Dumnezeu să conduc echipa care a separat o pereche de gemeni craniopagus lipiți în partea superioară a capului. Am operat la unul din centrele medicale de culoare ale țării, Universitatea Medunsa, Africa de Sud. După douăzeci şi opt de ore de intervenție chirurgicală amândoi copiii erau perfect normali şi sunt şi astăzi. Era pentru prima oară când avea loc o asemenea operație…

Audiența a început să aplauze.

– Nu am spus toate acestea pentru a primi aplauze, ci pentru a vă arăta ce efect a avut această realizare. Ar fi trebuit să vedeți cum oamenii care lucrau în acea instituție şi cetățeni de pe tot cuprinsul țării dansau efectiv pe străzi. Nivelul imaginii lor de sine era atât de ridicat, încât când am plecat plutea altă atmosferă, spre deosebire de prima mea vizită.

– Cred că Dumnezeu m-a trimis acolo şi mi-a oferit acea experiență cu un motiv anume; aşa cum a făcut, de fapt şi în alte situații în decursul vieții mele. Aşadar, nu intenționez să-L exclud pe Dumnezeu din discuțiile pe care le vom purta astăzi.

– Dar deocamdată vreau să mă reîntorc la anii când eram elev al Liceului Southwestern din Detroit. Am terminat cei patru ani cu o medie foarte bună şi mă credeam cineva. De fapt, a fost scris chiar un articol în ziarul *Detroit Free Press* care titra: „Carson reuşeşte să atingă cea mai mare medie din ultimi douăzeci de ani”. Când am intrat la Yale, îmi aduc aminte că stăteam la masă în cantină auzind pe alți colegi vorbind despre mediile lor. Sincer să fiu, am început să mă rog să nu mă întrebe nimeni ce medie aveam pentru că, deşi terminasem cu o medie extraordinară la liceul din

care veneam, totuşi aceasta era incomparabil mai mică faţă de cele ale celorlalţi studenţi de la Yale.

– Iată că trebuie să recunoaştem, fără rezervă, că oricine, de oriunde ar veni, chiar şi cea mai rasistă persoană din lume trebuie să admită că ceea ce susține această carte este cu totul adevărat.

Amintisem în prealabil de cartea T*he Shape of the River* (Princeton University Press) scrisă de William G. Bowen şi Derrick Bok care stăteau la una dintre mesele din faţă.

– Mulţi oameni, chiar şi eu, am beneficiat de pe urma politicii de integrare socială a minorităților. Am considerat-o o şansă şi, ca urmare am profitat de ocazia care mi s-a oferit. Şi cred că acesta este un motiv suficient de bun pentru a susține continuarea unor asemenea programe care oferă minorităților şanse şi acces la toate nivelurile de dezvoltare.

Multe capete au dat semne de aprobare şi am sperat că cel puțin unele vor continua să mă sprijine şi când voi atinge următorul punct.

– Dar, şi acesta era un „dar" plin de semnificație, eu sunt un om pragmatic. Văd că peisajul acestei națiuni este în schimbare şi toți trebuie să avem spirit practic în absolut toate direcțiile posibile. Mi-ar plăcea să aud că oamenii se preocupă de menținerea politicii de integrare poate chiar şi de transformarea sau schimbarea numelui sub forma altor programe.

Unii au început să râdă, dar am continuat:

– Trebuie să ne dovedim eficienți şi ceea ce vreau să spun de fapt este că am putea-o redenumi: *politia solidarității sociale*.

– Din totdeauna America a fost o țară tolerantă. Politica solidarității ar însemna că ar trebui să fie oferite condiții şi programe tuturor acelora care vin dintr-un mediu dezavantajat, oricare ar fi acesta. Nu trebuie neaparat să-i includă şi pe cei trei băieți ai mei, fiindcă ei nu au o situație grea. Nu că nu ar avea anumite dezavantaje, dar beneficiază de faptul că mereu le aduc aminte, încă de când au început să priceapă, că pentru a avea un succes deplin vor trebui să fie de două ori mai buni decât restul. De aici decurg şi alte avantaje – financiare, educaționale şi altele.

– Dar există alți oameni din tot felul de condiții etnice şi rasiale care pornind de pe o bază dezavantajată ar aduce câştig societății dacă le-am oferi o şansă. Dacă vom numi acest nou program *politica solidarității sociale* şi îi vom stabili granițele, atunci doar cei care vor avea nevoie cu adevărat vor beneficia de ea.

– Aşadar, trebuie să cădem de acord asupra condițiilor care sunt în realitate nefavorabile, să găsim soluții, gândind şi lucrând împreună pentru a realiza un program benefic şi corect. Trebuie să ne folosim inteligența dată de Dumnezeu pentru a evalua corect situațiile şi a face transformările

necesare, încât să creăm ceva mai eficient pentru societate. Între timp putem continua să beneficiem de pe urma politicii de integrare socială.

Discuția a continuat cu părerile altor participanți, mulți dintre ei având ca țintă opinia prof. Gralia şi recenta lui blamare a acestei politici. Dezbaterea a devenit aprinsă, dar în ciuda reacției majoritar negativiste sau mai bine zis *ranchiunoase,* profesorul s-a ținut tare pe poziție, susținând că politica de integrare nu va funcționa niciodată şi era mult prea greşită pentru a putea fi transformată, aşa cum propusesem eu.

Am intrat din nou în discuție:

– Consider că prof. Gaglia a fost greşit înțeles. Eu nu mă refer doar la redenumirea programului, ci cred că ar trebui făcute schimbări majore în structura actuală a acestei politici. Apreciez faptul că domnia sa a subliniat acele părți negative şi nu cred că ar trebui să-i atacăm opinia. Unul dintre lucrurile care ar trebui să ne fie foarte clare în minte este că, deşi provenim din părți diferite ale lumii…

Din nou am accentuat ideea pe care am prezentat-o la National Prayer Breakfast:

– Aceasta este America în esență: deşi strămoşii noştri au ajuns aici cu bărci diferite, acum ne aflăm cu toții în aceeaşi barcă. Dacă se scufundă o parte, se va scufunda în cele din urmă cu totul.

– Aşa că este nevoie să abordăm o nouă viziune, cu noi obiective care să funcționeze pentru toată lumea. Conceptul de politică a solidarității sociale ar putea îndeplini această condiție prin angajarea persoanelor competente, indiferent de etnie, rasă sau gen care vin din medii cu probleme (oricare ar fi acestea). Mă refer aici la oferirea unei şanse persoanelor oprimate. Iată modul în care America…

Deşi eram doar unsprezece persoane pe platformă nici unul dintre noi nu reuşea să termine ce avea de spus. Dar când ni s-a dat la sfârşit ocazia a de ne prezenta concluziile, am adăugat:

– Condițiile s-au schimbat, dar există un fapt care este încă valabil: în oameni stă ascuns un potențial uimitor. Aduceți-vă aminte de Montgomery, Alabama în 1956, când oameni fără putere politică, ce dețineau doar credință în Dumnezeu, încredere în ei înşişi şi curajul răspunderii pentru convingerile lor, au putut să răstoarne la picioarele lor bastionul rasismului. A durat mult, dar în final au reuşit, iar oamenii de culoare din ziua de astăzi au mai multă putere şi mai multe resurse decât au avut ei atunci.

– Da, acesta poate fi o țară a solidarității. Dar există oameni în America pentru care banii şi puterea sunt mult mai importante decât oamenii cu mâinile goale. Aşa că trebuie să fim practici: să ne uităm cu atenție şi să stabilim încotro ne îndreptăm. Una dintre direcții trebuie să fie locul unde să

învățăm să dezvoltăm economia şi să investim bani în comunitățile de negri, sprijinindu-ne unii pe alții. Desigur că nimeni nu trebuie exclus din aceste planuri.

– Suntem oameni temători de Dumnezeu. Ştim că El ne-a creat şi ne iubeşte pe toți. Ne-a dat tuturora inteligență şi ne va da înțelepciunea să deschidem ochii şi să vedem nu neaparat că mediul în care trăim este neprielnic, ci cum să-l facem să devină mai prielnic pentru atunci când vom deveni mai puternici. Vă garantez! El ne oferă viziunea şi înțelepciunea de a vedea ceea ce a fost productiv în trecut şi ceea putem face astăzi în cazul în care unele lucruri trebuie schimbate pentru a avea un viitor mai bun.

După încheierea conferinței, au fost atât de mulți cei care doreau să stea de vorbă cu mine pentru a-şi exprima sprijinul pentru ideile mele, încât Judecătorul Keith mi-a propus să rămân şi la discuțiile de final din aceeaşi seară, când aveam ocazia să-mi dezvolt unele dintre idei adăugând şi „alte remarci". De data aceasta ştiam bine ce însemnă să încerci să-l refuzi pe Judecătorul Keith.

În acea seară mi-am împărtăşit îngrijorarea cu privire la tinerii negri şi la nevoia de a le crea un respect de sine care să-i ajute să vadă că succesul lor intelectual şi academic face parte dintr-o viziune mai largă asupra viitorului. Am continuat să intru în amănunte privitor la ideile prezentate în timpul sesiunii.

Totuşi, nu am avut suficient timp pentru a-mi prezenta toate propunerile vizând „politica solidarității sociale", ideologia din spatele ei şi motivele pentru care ar constitui un element important în strategia Imaginii de Ansamblu pentru repararea divizării rasiale adânc înrădăcinată în națiunea noastră. Divizarea este însă acutizată de neînțelegerile asupra problemelor rasiale care au apărut în societatea noastră în ultimii ani.

Justiție de tip O.J.

Prima dintre aceste neînțelegeri a survenit în timpul procesului lui O.J. Simpson. Cine şi-ar fi imaginat că o singură crimă în care era implicat un singur atlet ieşit din competiție – nu contează cât de popular – ar putea interesa atâtea milioane de oameni? Cine ar fi crezut că un singur proces – nu contează cât de senzațional – ar putea încremeni o națiune pentru atâtea luni? Şi cine ar fi prezis că un verdict – nu contează cât de controversat – ar putea declanşa o reacție care să împartă atât de drastic societatea în funcție de concepțiile rasiale?

La fel ca mulți alți americani, şi eu am fost deranjat de actele de disperare din timpul şi de după acest proces şi verdict. Toată acea situație

m-a făcut să-mi dau seama că trebuie să luptăm mai mult ca niciodată pentru a îndeplini speranța unirii într-o viziune şi obiective comune America neagră cu America albă.

Dacă există vreo speranță să creăm acea imagine, atunci noi trebuie să lărgim perspectivele prin încercarea de a înțelege şi a vedea din ambele unghiuri o situație. Adoptând această metodă am reuşit să înțeleg mai bine reacția albilor contra negrilor în cazul O.J. Simpson.

Cea mai mare parte dintre albi au fost îngroziți de faptul că acest om sau oricare altul, care ar fi părut vinovat din dovezile existente, a fost posibil să fie achitat pentru o crimă atât de abominabilă. Mi-am dat seama că mulți albi ar fi putut considera acesta caz o chestiune rasială – un negru îşi ucide fosta soție albă, mama copiilor lui. Dar sunt convins că majoritatea concetățenilor mei albi nu au privit situația dintr-un unghi rasial – cel puțin nu conştient.

O. J. a fost unul dintre puținii oameni de culoare care a reuşit să transceadă rasa din care făcea parte. Asemenea lui Bill Cosby, Oprah Winfrey sau Michael Jordan, O.J. era cunoscut, iubit şi acceptat mai mult ca o celebritate decât ca o „celebritate de culoare", amintit mai mult pentru faptele sale decât pentru etnia lui. Aceasta a contribuit la crearea unui simț al onoarei a unor albi, în care O.J. a reuşit să trezească acceptare şi o încredere deosebită.

Dar pentru că albii îl priveau pe O.J. mai mult din punct de vedere al celebrității sale decât a culorii pielii, principalele întrebări şi problemele reale din mintea lor au fost legate de „dreptate şi corectitudine". Aceasta a făcut ca reacțiile împărțite să transforme acest caz într-o problemă şi mai supărătoare şi de neînțeles pentru mulți dintre albi.

Americanii negri, de partea cealaltă, considerau aproape imposibil să se poată vorbi de dreptate şi corectitudine mai ales în termeni rasişti şi aceasta datorită recordului de nedreptăți în ceea ce priveşte rasa noastră. Aşa cum am afirmat şi în capitolul anterior, ori de câte ori suntem sfătuiți „să trecem cu vederea" trecutul, albii trebuie să înțeleagă că nu e este uşor să dăm uitării toate acele întâmplări. Albii tratează violența rasială într-un context modern, asemenea revoltei negrilor în urma verdictului dat în cazul Rodney King. Ei nu ştiu nimic privitor la violența rasială din această țară – fapt demonstrat de ignoranța totală cu privire la ceea ce *Newsweek* (8 dec. 1997) admitea că sunt „două [chestiuni] pe care fiecare american ar trebui să le ştie. Între 1885 şi 1900 cel puțin 2500 de negri au fost linşați în timp ce KKK îşi consolida poziția în partea de sud ce se afla în era post-reconstrucției sudului. În 1741, în New York City 14 sclavi au fost arşi pe rug şi alți 18 spânzurați de teama de a nu izbucni alte revolte." Prea multe asemenea incidente nu reprezintă

doar istoria trecutului, ci pentru majoritatea oamenilor de culoare fapte din istoria vieții fiecăruia sau chiar întâmplări curente. Îmi aduc aminte de o asemenea situație când, locuind în Boston, verii mei mai mari care erau copiii mătuşei şi unchiului la care locuiam, au fost arestați şi trimişi în puşcărie pentru nu ştiu ce infracțiune minoră. Când unul dintre ei a protestat contra abuzului, a fost bătut de poliție atât de tare, încât a fost la un pas de moarte. Aşadar, am putut vedea cu ochii mei urmările acelei bătăi.

Acum câțiva ani, când mama a întrebat un polițist care erau motivele pentru care a oprit-o, deoarece toată lumea în Detroit calcă respectiva regulă, el i-a răspuns nervos că semăna cu portretul robot făcut unei femei ce era căutată pentru răpirea unui cuplu în vârstă. Apoi a arestat-o, i-a confiscat maşina şi a aruncat-o în închisoare. Am fost nevoit să sun pe un prieten avocat, un coleg de la Yale care, folosindu-şi relațiile ce le avea în calitate de partener la o mare firmă de avocatură din Detroit, a reuşit în cele din urmă să o elibereze şi să aibă grijă ca acuzațiile false să fie retrase.

Cei mai mulți dintre negri pot oricând să relateze asemenea experiențe personale în care au fost nedreptățiți. Comisia preşedintelui Clinton privind rasismul a amintit în mod deosebit incorectitudinea „profilurilor rasiste" folosite de poliție pentru identificarea *potențialilor* contravenienți. Metoda este utilizată mai ales de poliția rutieră pentru a depista nereguli pe care comunitatea afro-americană le numeşte „ stil de conducere de culoare"

Statisticile arată că negrii nu s-au îndoit niciodată de faptul că sistemul judiciar tratează în mod diferit albii şi negri. Procentajul disproporționat a criminalilor de culoare care au primit pedeapsa capitală în comparație cu numărul criminalilor albi, este doar un exemplu. În 1998, comisia pentru rasism a citat un alt exemplu cerând preşedintelui să reducă acel decalaj şi în cazul sentințelor pentru consumul de cocaină. Comisia a scos la iveală un lung şir de condamnări a delicvenților negri sau hispanici „care erau fără scuză din punct de vedere moral şi intelectual"

Punând laolaltă toate aceste experiențe legate de justiția americană, reacțiile negrilor nu mi se mai par atât de surprinzătoare în cazul achitării lui O.J. Problema lor nu era atât de mult vina sau nevinovăția lui, căci într-adevăr mulți, dacă nu cei mai mulți îl considerau vinovat, ci faptul că avusese loc o răsturnare de situație. Nu puteau să nu fie exaltați văzând că în sfârşit, sistemul de justiție a hotărât în favoarea unui negru din moment ce în trecut se arătase potrivnic atâtor cetățeni de culoare. Ei nu se gândeau atât de mult la O.J., cât la ei înşişi, spunând: „Era şi timpul!"

Motivul pentru care am recurs la această rapidă şi limitată analiză asupra reacției albilor şi negrilor față de verdictul Simpson nu este acela de a justifica vreuna dintre ele. Acest caz ilustrează mai degrabă într-un mod

deosebit de clar dificultatea pe care o avem cu toţii în a vedea Imaginea de Ansamblu şi importanţa privirii unei probleme din toate unghiurile. Poate că nu cădem întotdeauna de acord, dar dacă suntem cel puţin dispuşi să ascultăm şi să înţelegem motivele pentru care ceilalţi acţionează altfel decât noi, o să reuşim să punem capăt divizării care ne afectează societatea.

Controversa referitoare la politica de integrare a minorităţilor

Un alt subiect fierbinte care ne-a separat în două tabere este chiar aplicarea acestei politici sociale care a devenit subiectul central pentru multe talk-show-uri din ţară în timpul campaniei pro şi contra din California, numită Articolul 209 – eveniment care a pus capăt acestui program social. Ascultând supărarea şi agitaţia ambelor părţi, mi-am dat seama care era de fapt problema principală, aceeaşi ca în cazul O.J. care avea aceleaşi efecte de divizare. Am fost atât de preocupat încât am început să mă gândesc şi să mă rog pentru o soluţie: un plan suficient de permisiv pentru a fi acceptat de ambele părţi.

Pentru găsi această soluţie mult dorită a trebuit mai întâi să înţeleg viziunea ambelor părţi.

Am înţeles resentimente albilor mânioşi care se simt daţi la o parte fără să fi avut vreo vină. Ei spun: „Noi nu am avut niciodată sclavi, de fapt nici un negru nu mai trăieşte în sclavie în America. Aşa că de ce să fiu victima discriminărilor cauzate de politica socială de integrare care dă negrilor întâietate când vine vorba de angajare sau admiterea într-o şcoală pe care şi noi dorim să o urmăm. Legile trebuie să trateze egal pe toată lumea. Din două lucruri rele nu va ieşi niciodată unul bun. Dacă avem medii bune ar trebui să ni se ofere aceeaşi şansă ca şi celorlalţi de lângă noi. Suntem în America; am fost educaţi să credem în 'libertate şi dreptate pentru toată lumea'."

Majoritatea acelora care nu sunt de acord cu politica de integrare îşi bazează opinia pe conceptul de merit şi corectitudine, fiind astfel convinşi că spiritul democraţiei de află de partea lor. Ce ar putea fi mai american decât ideea de realizare personală şi de fair play? Cine ar putea să se opună ideii de merit şi corectitudine?

În acelaşi timp, cei care susţin politica socială de integrare afirmă că şi ei sunt de partea dreptăţii, spunând: „Da, suntem în America, unde credem că 'toţi oameni au fost creaţi egali' doar că noi ne-am născut în condiţii foarte diferite, ceea ce a făcut ca unii să devină mai egali decât alţii. Nu vom avea niciodată o adevărată egalitate sau speranţă în corectitudine dacă nu vom pleca de la acelaşi nivel. Dar, din moment ce cei avantajaţi au punctul

de plecare în favoarea lor – fie cel economic, social, rasial sau de alt fel – singura modalitate de a balansa situația este de a oferi celor dezavantajați un ajutor în plus. Tot ceea ce noi cerem este o șansă egală pentru atingerea succesului. Ce-ar putea fi mai democratic? Ce-ar putea fi mai corect decât atât?"

Dacă le ascultați argumentația, veți înțelege de ce fiecare este atât de hotărât. Dar, în situația în care fiecare este convins că dreptatea este de partea sa, avem de-a face cu o scindare serioasă. M-am convins de aceasta în timp ce încercam să înțeleg ambele puncte de vedere.

Politica socială de integrare a minorităților a fost pusă în aplicare în anii '60-'70, după ce Mişcarea pentru Drepturile Civile câştigase multe, dacă nu cele mai multe dintre revendicări. Drepturile câştigate prin revoluție şi-au pierdut efectul, deşi rămăseseră încă unele segmente ale societății care considerau că o anume populație minoritară nu era capabilă să aibă rezultate intelectuale şi nici de o altă natură, fiind reticentă la ideea de a li se oferi ocazii pentru a-şi dovedi capacitățile.

Politica de integrare socială a deschis multe uşi care au permis negrilor şi altor minorități să-şi demonstreze capacitățile intelectuale. Aşa cum am afirmat la acea întrunire din Detroit, eu însumi am beneficiat de acest program când am fost admis la Yale, fiind doar unul dintre mulții minoritari care au putut beneficia, făcând ca societatea să beneficieze la rândul ei de pe urma instruirii lor. Am dovedit că, în cazul în care ni se oferă o şansă reală, suntem capabili de rezultate semnificative în toate domeniile. Cred că cei mai mulți americani sunt de acord că întreaga societate este mult mai bogată şi datorită acelora care au beneficiat de pe urma politicii de integrare.

Admitem, desigur, că acest program social conține şi părți negative. Poate să şocheze pe unii, dar eu însumi am fost afectat de una dintre ele. Când am intrat la facultate la Johns Hopkins am fost nevoit să consult pacienți din toată țara. Nu numai că se potriveau stereotipului creat de glumele cu Jeff Fox Worthy, dar era clar că veniseră cu idei preconcepute legate de rasa mea. Am încercat să le urmăresc comportamentul şi să le cataloghez atitudinile. În cele din urmă, toți au ajuns la concluzia că, de vreme ce un negru e capabil să fie şef de secție la neurochirurgie la doar treizeci şi trei de ani, toți negri sunt foarte bine dotați în toate domeniile. Datorită poziției înalte pe care o am, ei mi-au oferit un respect puțin forțat.

De fapt, am întâmpinat probleme în câştigarea încrederii mai mult la pacienți de culoare. Din momentul în care păşeam în cabinet, puteam să văd cum se învârt rotițele din capul lor (doar un neurochirurg este înzestrat cu acest har deosebit). Puteam să spun exact ce gândesc: *Nu am să permit unui beneficiar al politicii sociale de integrare să opereze creierul copilului meu*.

Presupuneau în mod automat că mi-am câştigat această poziţie nu datorită calificării, ci anumitor înlesniri făcute minorităţilor. Pentru unele persoane de coloare acest program a dat naştere unor idei preconcepute împotriva membrilor de aceeaşi rasă cu ei pe care îi suspectau ca fiind mai puţin calificaţi decât albii.

Dar probabil că cel mai dăunător efect al acestei politici este resentimentul albilor care văd în aceasta un revers al discriminării, impus chiar de guvernul ţării. Această concepţie s-a răspândit în special în ultimii ani.

Aşadar, a funcţionat cu adevărat politica de integrare socială a minorităţilor? „Da, a funcţionat", spun eu.

Mai funcţionează şi astăzi? Cu anumite efecte negative, însă mai funcţionează. Să continuăm această politică şi în mileniul următor? Iată o întrebare la care cu greu se poate găsi un răspuns.

Unii oponenţi afirmă că nu mai e nevoie de un asemenea program pentru că deja ne-am maturizat ca naţiune. Într-adevăr, în ultimele două trei decade s-a putut observa o creştere a numărului de minoritari care au avut o contribuţie vizibilă în aproape toate domeniile, ceea ce indică un progres. Totuşi de când California şi Texas au renunţat la această politică socială, numărul celor care termină dreptul, medicina şi alte specialităţi a scăzut semnificativ în ambele state. Dacă acelaşi proces continuă şi în alte state, s-ar putea să fim puşi în faţa unei situaţii fără precedent.

Un asemenea incident a avut loc nu cu mult timp în urmă în California, după aprobarea Articolului 209, care a desfiinţat politica de integrare pentru toate universităţile din stat şi pentru toate categoriile sociale. Una dintre premisele acelui program era că existenţa lui nu mai era necesară pentru asigurarea corectitudinii. Totuşi unii părinţi albi dintr-o parte a Californiei au deschis o adevărată luptă pe cale legală pentru a împiedica numirea unui nou liceu - Dr. Martin Luther King Jr. Spuneau că se tem ca nu cumva autorităţile de la colegiu, văzând titulatura de pe cererea de înscriere, să presupună că viitorii studenţi sunt negri.

Nu trebuie să fii om de ştiinţă sau neurochirurg pentru a înţelege ironia situaţiei. În mod clar nu toţi californienii care au votat pentru Articolul 209 au fost convinşi de faptul că discriminarea rasială este o chestiune a trecutului.

Simţul dreptăţii ne obligă să admitem existenţa rasismului în societatea noastră contemporană şi nu am nici dubiu că va exista atâta vreme cât oamenii cu mintea îngustă vor ţine cu tot dinadinsul să-l stimuleze. Trebuie să ne dăm seama că, susţinând în continuare politica de integrare doar pentru că discriminarea rasială nu a încetat, înseamnă de fapt să tolerăm această

situație la infinit şi mi-e teamă că vom fi obligați să ne confruntăm cu nişte efecte serioase. Pe primul l-am văzut deja: resentimentele albilor. Dar următoarele vor fi din ce în ce mai grave.

Al doilea pericol determinat de politica socială actuală este ceea ce eu numesc „Fenomenul ursului grizzly". Mă refer aici la situația din Yellowstone şi alte parcuri naționale din statele vestice. De câte ori aceşti urşi se apropiau de maşini şi corturi, turiştii prietenoşi le dădeau de mâncare, considerând că asta înseamnă să te porți frumos cu urşii. Cu timpul, aceşti urşi nu numai că se îngrăşau şi leneveau, ci devenind dependenți de turişti pentru hrană, ei şi-au pierdut interesul de a vâna şi a se hrăni singuri.

Când îngrijitorii şi-au dat seama de răul săvârşit, au introdus noi reguli contra hrănirii urşilor. Din nefericire, unele animale nu au fost prea amabile cu cei care refuzau să le hrănească. În unele cazuri, urşii agitați au devastat campingul, au distrus maşini, creând adevărate dezastre înainte de a fi reintegrați în sălbăticie şi învățați să se hrănească din nou singuri.

Există un pericol crescând atâta timp cât va continua aplicarea acestei politici sociale. Spun aceasta deoarece consider că s-a întâmplat şi în cazul altor politici similare.

Sunt sigur că anumiți cititori sunt pregătiți să mă acuze că ignor corectitudinea politică şi amabilitatea, comparând programele de dezvoltare şi pe oameni cu nişte animale sălbatice. Vă rog, amânați aceste comentarii şi scrisorile de dezacord. Aceasta este doar o analogie şi una foarte potrivită, cred.

Şi dacă tot veni vorba de amabilitate, nu cred că e foarte frumos să le furăm oamenilor demnitatea, să le distrugem respectul de sine şi să-i facem dependenți de alții, căci aceasta fac unele programe şi o va face şi politica socială de integrare dacă va fi aplicată la infinit. Cred că trebuie să luăm în calcul şi acest pericol posibil.

Aşadar, ce vom face cu politica de integrare a minorităților, dacă e să luăm în considerare părerile pro şi contra şi reacțiile societății contemporane?

Chinuindu-mă să răspund acestei provocări, am recurs la soluția pe care o adopt întotdeauna când întâmpin probleme majore în viață. Îmi pun o întrebare simplă şi foarte practică: *Ce ar fi făcut Isus în acest caz?*

Din câte am citit în Biblie despre El şi L-am putut cunoaşte personal sunt sigur că ar fi în mod deosebit îngrijorat şi preocupat de orice grup al societății care suferă disproporționat în raport cu alte grupuri. Totuşi nu cred că ar fi susținut ceva care ar fi fost în dezavantajul unor oameni nevinovați. În mod sigur Şi-ar fi dorit o soluție potrivită pentru toată lumea. Oare care ar putea fi aceasta în cazul nostru?

În timp ce mă rugam şi mă gândeam la o soluție mi-a încolțit în minte ideea „politicii solidarității sociale”. I-am cântărit pentru o vreme implicațiile practice după care am împărtăşit şi altora această idee; inițial în conversațiile obişnuite apoi în cadrul discursurilor. Cred că am făcut-o publică pentru prima dată în timpul unei întruniri cu studenții etnic minoritari de la Universitatea Stanford în 1996. Cu acea ocazie se punea în discuție Articolul 209. De atunci încoace reacțiile audienței albe şi de culoare sunt extrem de favorabile.

Ideea continuă să evolueze în mintea mea, dar problema esențială rămâne aceeaşi – în forma prezentată la conferința din Detroit. În urma politicii solidarității sociale ar putea beneficia oricine, indiferent de rasă, origine națională, limitări fizice sau orice altceva. Trebuie stabilite aşadar, anumite condiții pe care o persoană trebuie să le îndeplinească, făcând din acestea criterii de alegere între candidații care sunt, de altfel egali – fie că vor să primească o slujbă fie că vor să se înscrie la vreo şcoală. Uneori poate că rasa va constitui un factor important, dar în mod sigur nu va fi factorul determinant. Un biet băiețaş din Appalachia care a muncit din greu pentru a-şi întreține familia, dar care a excelat academic, ar putea avea câştig de cauză în fața unui negru, fiu al unei familii din clasa de mijloc, care a avut mai multe avantaje financiare. Iată deci că rasa nu este o condiție primară.

Nu mă îndoiesc de faptul că acest concept ar necesita adăugarea altor detalii. S-ar putea să dureze şi să ceară mult efort încercarea de a ajunge la un consens asupra a ce constituie „un dezavantaj” (mai ales dacă mai multe persoane încep să considere greutățile avantaje şi şanse, aşa cum am făcut-o eu). Ar trebui cumpănit serios asupra creditului acordat acestor condiții defavorabile. Răspunsul pozitiv pe care l-am primit de fiecare dată când am prezentat acest proiect, plus avantajele pe care eu le întrevăd, m-au ajutat să mă conving de faptul că politica solidarității sociale ar putea să funcționeze.

O latură pozitivă a acestui plan este că vine în ajutorul celor care au cel mai mult nevoie de sprijin, incluzând chiar pe marea majoritate a acelora care au beneficiat şi de politica de integrare. Atâta timp cât negri sau alte minorități sunt defavorizate economic sau în altfel, vor profita de politica solidarității la o scară mai largă decât restul populației.

Ideea că de acest program vor beneficia toate segmentele şi straturile sociale ar trebui să elimine orice împotrivire. În general, americanilor le place să se considere oprimați. Politica solidarității sociale va oferi soluții acestei tendințe generale.

Un alt avantaj al acestei noi politici este modul în care schimbă accentul şi lărgeşte perspectiva, oferind atenție nu numai rasei, ci şi altor varietăți de

provocări. Va lărgi şi mai mult viziunea noastră prin accentuarea în aceeaşi măsură sau chiar mai mare, a realizărilor personale şi depăşirea greutăţilor, cât şi a altor obstacole pe care cineva le are de înfruntat.

Părinţii pot neutraliza prejudecăţile

Consider această ultimă schimbare de unghi atât de importantă încât o abordez şi o subliniez de fiecare dată când mă adresez părinţilor de culoare. În mod regulat sfătuiesc familiile de negri, mai ales pe taţi şi pe mame, să nu se lase influenţaţi de statutul de cetăţeni de culoare a Statelor Unite. Îi previn că niciodată nu ar trebui să permită rasismului existent încă să determine modul în care îşi îndreaptă copiii spre succes.

Le amintesc frecvent că: prejudecăţile au existat ieri, continuă să fie prezente astăzi şi vor continua să existe şi mâine. Dacă permiteţi ca viaţa să graviteze în jurul acestei probleme, în mod sigur o să rataţi orice şansă pentru dumneavoastră şi copiii pe care îi aveţi. În contextul Imaginii de Ansamblu există probleme mult mai importante decât prejudecăţile. Atâta vreme cât vă concentraţi asupra acestora nu faceţi decât să le permiteţi să vă dicteze sensul vieţii. În definitiv, este problema lor dacă au prejudecăţi, nu a dumneavoastră.

Nimeni nu poate trăi considerându-se permanent o victimă, fără ca acţiunile proprii să nu fie influenţate şi limitate de această idee. E ca şi cum am ceda controlul vieţii noastre acelor oameni cu mintea îngustă despre care am vorbit deja. Nu trebuie să se întâmple niciodată aşa ceva. Pentru a îndepărta mentalitatea de victimă a copiilor noştri este absolut esenţial să-i facem conştienţi de acest fapt. Şi cine ar putea comunica mai bine acest mesaj decât părinţii.

Una dintre metode ar fi utilizarea exemplului acelora care nu au permis ca centrul vieţii lor să fie limitat de culoarea pielii. Generalul Colin Powell reprezintă un bun model. Prima dată am avut prilejul să-l cunosc pe vremea când era şeful stafului prezidenţial şi de atunci mă bucur să-l pot cunoaşte din ce în ce mai bine. Este un bărbat stăpân pe sine, care a hotărât încă din primii ani ai vieţii să nu se concentreze asupra culorii pielii lui, ci să pună accentul pe dezvoltarea capacităţilor şi atingerea excelenţei în domeniul său. Cariera sa demonstrează din plin că a şi reuşit. Spre deosebire de alţi negri, Colin Powell nu a întors spatele comunităţii de culoare, ci şi-a oferit ajutorul întregii societăţi şi s-a dedicat cauzelor şi programelor care vin în spijinul şi beneficiul oamenilor din toate mediile sociale.

Oprah Winfrey este o altă persoană care nu a permis ca prejudecățile sudiste din copilărie să-i limiteze aspirațiile. Ea nu s-a concentrat asupra acelor prejudecăți, ci asupra dezvoltării talentelor date de Dumnezeu, ajungând una dintre cele mai apreciate şi influente femei (de orice formă, mărime şi culoare) din societate. Ea a rămas o persoană deosebit de amabilă care foloseşte propriul succes pentru a vorbi cu, şi în numele acelora mai puțin norocoşi din toate mediile culturale ale Americii şi ale întregii lumi.

În nici un caz nu trebuie să oferim copiilor doar exemplele unor oameni celebri. Cei mai mulți dintre noi putem găsi în comunitatea, în biserica noastră şi la serviciu modele admirabile care pot demonstra copiilor importanța adoptării unei viziuni care nu ține cont de culoare pielii – oameni care ilustrează modul în care împlinirile nu țin cont de limite şi pot doborî orice bariere.

Pe lângă bunul meu prieten – Dr. Levi Watkins, despre care am amintit deja – mai pot adăuga şi alte exemple din aria mea de activitate. Pe Dr. David Nichols l-am întâlnit pentru prima oară în timpul primului an de studenție la Yale. Venea dintr-un mediu de învățământ mai pretențios decât al meu, tatăl lui fiind la acea vreme profesor la Universitatea Brown. David nu s-a culcat pe laurii succeselor lui anterioare, ci a fost un student serios şi conştiincios pe toată perioada colegiului şi facultății. De fapt, a fost admis la Johns Hopkins chiar în anul în care eu am plecat în Australia. De curând, a devenit cel de al doilea profesor de culoare din Facultatea de Medicină de la Johns Hopkins. Nu s-a plâns niciodată că nu a fost promovat mai devreme, deşi toți colegii lui ştiau că o merita din plin. David constituie un exemplu extraordinar pentru colegii săi, ca fiind un specialist extrem de competent care din întâmplare este negru.

Am cunoscut mulți medici şi profesori de culoare, dar nici unul nu poate sta alături de Dr. Keith Black, şeful secției de neurochirurgie la Cedars Sinai Medical Center, cunoscut în Los Angeles ca „spitalul stelelor”. Îl cunosc de când îşi susținea licența şi doctoratul la Universitatea din Michigan, unde a terminat ca şef de promoție. A intrat apoi la UCLA şi în scurt timp a devenit profesor plin, aflându-se la conducerea unuia dintre cele mai eficiente laboratoare de studiere a tumorilor cerebrale din istoria neurochirurgiei. Keith este un exemplu minunat a ceea ce se poate ajunge dacă persoane din orice mediu cultural ar recurge la perseverență, hotărâre şi muncă.

Minți foarte înguste

Când întâlnesc persoane preocupate de culoarea pielii, fie a lor fie a altora, îmi aduc aminte de furnicile roşii şi negre. Dacă le inviți pe toate la cel mai mare picnic văzut vreodată, cu suficiente sandviciuri şi mulți cartofi pe care să nu-i poată căra nici într-un milion de ani, ele vor uita care a fost motivul invitației fiindcă se iau la bătaie din primul moment în care se zăresc unele pe celelalte.

Tocmai ce aminteam de limitele unei minți înguste…! Cu toate acestea, există multe ființe umane care cad foarte des în aceeaşi capcană stupidă, deşi creierul uman cântăreşte mai mult decât mii de colonii de furnici. Urmările rasismului sunt atât de oribile încât numirea acestuia „stupiditate" nu reprezintă o blamare suficient de dură. Aceşti oameni consumă atât de mult timp şi energie preocupându-se de ceva atât de minuscul, cum ar fi culoarea pilii, încât cuvântul „prostie" este prea blând. Ar fi chiar o situație hilară dacă în acest proces nu s-ar pierde potențial uman.

Ca ființe umane suntem liberi să ne alegem prioritățile. Susținând faptul că nuanța pielii cuiva este importantă este la fel de prostesc şi irelevant ca şi când am considera culoarea ochilor sau a părului criterii de bază. Din contră, nici una dintre aceste caracteristici nu defineşte calitățile cuiva şi nici valoarea sa pentru societate.

Oare ce ar fi dacă ne-am interesa mai mult de intelectul, de personalitatea şi de spiritul celorlalți? Ce-ar fi dacă ne-am decide ca, asemenea lui Martin Luther King să punem accent pe „caracter"? Ar fi minunat, nu-i aşa? Ar însemna să folosim potențialul pus de Dumnezeu în creierul noastru. Dar oare ce ne reține să punem această idee în practică?

Poate că pentru mine este mult mai uşor de acceptat, căci trec zi de zi dincolo pielea pacienților pentru a vedea şi a încerca să repar ce găsesc înăuntru. Pentru mine, ca neurochirurg culoarea pielii cuiva este irelevantă. Este doar ceva prin care trebuie să tai şi pe care deseori sunt nevoit să o dau la o parte pentru a nu mă împiedica să mă ocup de ceea ce este cu adevărat important.

Când am terminat operația, fie că am extirpat o tumoare malignă, fie că am introdus o mică pompă de drenare a lichidului în exces secretat de creierul copilului, după ce am pus la loc porțiunea respectivă de craniu, fiind gata să închidem, atingerea şi coaserea pielii sunt făcute aproape din instinct. Când imediat după acea trec la birou pentru a nota anumite detalii de procedură, nici nu-mi mai aduc aminte culoarea pielii pacientului, decât dacă vreo particularitate de nume mă face să-mi dau seama de moştenirea sa genetică. Probabil faptul că rasa este atât de irelevantă în activitatea mea de neurochirurg face să-mi fie la fel de indiferentă şi în calitate de simplu cetățean.

Aceasta mă face să înțeleg mai bine ceea ce Biblia ne spune în 1Sam. 16,7: „…Domnul nu se uită la ce se uită omul, omul se uită la ceea ce izbeşte ochii, dar Dumnezeu se uită la inimă.” Acesta este unul dintre lucrurile pe care trebuie să le conştientizăm. Avem nevoie de o nouă perspectivă în viața şi lumea noastră. Ne-am putea vedea unii pe alții aşa cum ne vede El pe toți, ne-am putea unii pentru a devenii ceea ce El a dorit pentru noi toți.

Capitolul 12

Educația: mijloc de egalizare

Era anul 1996. Nu numai că ziua aceea se arăta a fi printre cele mai importante ale vieții mele, dar şi dimineața s-a dovedit a fi minunată. Erau 24 de grade. Cer senin. Soare strălucitor. Gazonul verde din campus parcă niciodată nu mai fusese atât de bogat ca în acea zi care marca începutul festivităților de deschidere al celui de al 291-lea an universitar la Yale.

În timp ce luam parte la procesiune, făcând turul oficial spre peluza centrală unde erau aşezate 20.000 de scaune şi urcând câteva trepte spre platforma acoperită pentru a ocupa locul de onoare, nu am putut să nu mă gândesc la lungul drum de o viață care mă adusese acolo. Mi-am adus aminte de prima şi singura dată când mai ocupasem acel loc.

Absolvenții anului 1973 stătuseră pe aceeaşi platformă, între aceleaşi trei clădiri istorice, sub acelaşi soare strălucitor ce domnea peste cerul perfect albastru şi ascultaseră aceeaşi formație universitară care interpreta acelaşi *Marş al încoronării* al lui William Walton. Steagurile multicolore fluturaseră şi atunci peste capetele celor prezenți, atinse de o adiere caldă de vânt primăvăratic. Şi acea zi a fost una extraordinar de importantă în viața mea.

Din moment ce educația lui Curtis fusese temporar amânată din cauza satisfacerii serviciului militar în Marina americană, eu eram primul din familie care absolveam colegiul, şi nu orice colegiu. Eram un „Yale man” şi aceasta mă făcea aproape la fel de mândru ca şi mama.

Atunci, în 1973 eram cu totul absorbit de pompa şi ceremonia festivităților, gândind *În sfârşit mi-am văzut visul cu ochii*. Nu aş fi crezut că acela era doar începutul. Stăteam alături de ceilalți 1200 de colegi şi priveam

cu venerație la platforma acoperită unde stătea rectorul universității alături de alți membrii din conducere şi demnitari distinşi – inclusiv marele pianist André Watts care urma să primească titlul de doctor în aceeaşi dimineață.

Acum, după douăzeci şi trei de ani, eu însumi stăteam pe aceeaşi platformă privind peste gazon la acei absolvenți cu un potențial uimitor, la familiile mândre şi la prietenii care veniseră să serbeze împreună cu ei această ocazie. Deşi şi eu mă număram printre oficialități, simțeam încă acea venerație căci şi această zi era o împlinire a unui vis. Am fost chemat pentru a primi titlul de doctor imediat după Eunice Kennedy Shiver şi cu puțin înainte de Paul Simon.

Imediat după ceremonie, rectorul universității – Dr. Richard Levin a găzduit o elegantă recepție în Woolsey Hall unde au fost invitați membrii ai conducerii şi alte înalte oficialități ale universității în semn de prețuire pentru cei care îşi primiseră titlul de doctor. Eu am fost numit să vorbesc în numele tuturor acelora care avuseseră această onoare.

M-am referit pe scurt la ceea ce educația, în special cea primită la Yale, a însemnat pentru mine şi am povestit modul în care m-am hotărât să mă înscriu la Yale. În timpul ultimului an de liceu încă nu ştiam ce colegiu o să urmez. Universitatea din Michigan îmi oferise deja o bursă, dar doream să merg undeva mai departe de casă. Mi-am limitat opțiunile la Yale şi Harvard. Într-o duminică, echipele celor două universități erau în competiție la jocul săptămânal televizat *The GE College Bowl* unde echipe de studenți se luau la întrecere în domenii academice. Am fost atât de impresionat de modul în care cei de la Yale i-au depăşit pe cei de la Harvard cu scorul aproximativ de 510 la 35, încât am dat verdictul pe loc. La revedere Harvard! Bine te-am găsit Yale!

Desigur că mulțimea prezentă la recepție s-a amuzat de cele povestite de mine, aşa că am relatat şi câteva din amintirile din timpul şcolii, după care am încheiat exprimând ceea ce a însemnat Universitatea Yale pentru mine. „Scrisoarea prin care eram anunțat că am fost admis a reprezentat permisiunea scrisă de a-mi îndeplini visul. Acea zi din 1973, când am primit licența, a constituit punctul pe plecare în realizarea visului meu. Iată-mă azi, înapoi la Yale pentru a primi titlul de doctor – dovadă că visul meu a devenit realitate. Vă mulțumesc!”

Domeniul viselor

Dacă aveți vise, ele se pot împlini – pentru că educația face totul posibil. Acesta este mesajul esențial pentru copiii cărora mă adresez destul de des.

Deseori, lunea dimineața în timpul anului şcolar sunt gazda a şapte-opt sute de elevi veniți de la şcolile dimprejur pentru a vizita campusul în scop educativ. Sunt primiți în Turner Auditorium unde încerc să le împărtăşesc unele din visele pe care le-am avut când eram ca ei. De obicei, încep prin a le da informații legate de neurochirurgie, gemeni siamezi şi alte activități de la Johns Hopkins. Încerc să îi impresionez prezentându-le uimitorul potențial al creierului uman şi abilitatea pe care o deținem cu toții de a transforma dezavantajele în şanse. Ca exemplu folosesc uneori incredibila povestire a lui Chang şi Eng – primii gemeni siamezi şi le relatez experiența mea privind cititul şi modul în care educația mi-a schimbat cursul vieții, dându-mi şansa de a ieşi din sărăcie şi de a îmi îndeplini toate visele.

Le explic acestor elevi că nu contează cine eşti, ce culoare are pielea ta, de unde vii sau câți bani ai pentru că educația este mijlocul de egalizare. De exemplu, pentru a deveni medic eu am avut nevoie de un singur lucru, şi numai de unul singur: pregătire academică. Nu ar fi contat dacă tatăl meu era Bill Gates sau un cerşetor de pe stradă. Educația este singura cerință care se ia în considerație.

Mă aflu în fața lor ca o dovadă clară că prin intermediul educației totul este posibil, eu însumi fiind prostul clasei în copilărie, ajuns acum directorul neurochirurgiei pediatrice la una dintre cele mai mari instituții medicale din lume. Aş vrea să înțeleagă că şi pentru ei educația poate transforma visele în realitate.

Sunt atât de încredințat de importanța educației încât niciodată nu am timp suficient pentru a atinge toate punctele pe care mi le propun. Aşa că le punctez doar pe cele de bază.

Studenților le spun: visele reprezintă şansele voastre

În țara noastră învățământul public e gratuit, de aceea calitatea variază. Unii profesori, unele şcoli, unele sisteme sunt mai bune decât altele. Dar dacă ajungeți la concluzia că nu beneficiați de o educație eficientă pentru că profesorul este incompetent sau programa e greşit alcătuită sunteți pe punctul de a permite mentalității de victimă să vă limiteze viitorul.

În definitiv, calitatea educației depinde doar de voi. Trebuie să decideți cât de mult sunteți dispuși să vă dedicați studiului și învățăturii. De cele mai multe ori, cât de departe mergeți este produsul direct a cât de departe doriți să mergeți.

Orice asemenea student poate beneficia de educație la cel mai înalt nivel, oricine și oriunde ar fi, atâta timp cât știe să citească. Odată ce ai învățat să citești poți fi sigur că ai posibilitatea de a primi cea mai bună educație.

Mulți îmi spun: „Nu sunt prea bun la citit!" sau „Nu prea înțeleg rostul cititului". Alții au ajuns să-mi spună: „Imediat ce încep să citesc mă ia somnul." Cu siguranță că există unele afecțiuni care pot îngreuna cititul cum ar fi dislexia. Dar unii dintre aceşti oameni au învățat prin alte metode.

Tom Harken, un alt prieten de la Societatea Horatio Alger, constituie un exemplu în acest caz. Era analfabet când a intrat în afaceri ca vânzător de aspiratoare. Dar avea o memorie extraordinară și în fiecare seară când ajungea acasă îi dicta soției (pe care toți o numim Miss Melba) toate detaliile fiecărei comenzi din ziua respectivă. Ea scria acele informații și completa cererile de livrare. Atenția pentru detalii și mintea sa ascuțită l-au făcut pe Tom capabil de a deschide o mică afacere care a avut succes. După aceea Tom a mers la școală și a învățat să citească. Astăzi este un vorbitor extrem de clar și eficient, fiind director la *Harken and Associates,* care deține și aprovizionează un număr mare de restaurante.

Tom este unul dintre mulți alți oameni care au refuzat să permită incapacităților lor și chiar analfabetismului să împiedice realizarea lor profesională. Totuși, motivul pentru care cred că oamenii au dificultăți cu cititul este tocmai pentru că nu citesc suficient de mult și repede. Dacă mintea noastă are rapiditatea unui ghepard, iar voi citiți cu încetineala unui melc e numai normal să vă plictisiți. Nu e de mirare că gândurile vă zboară în altă parte. Așa că oricât ar costa, ridicați ștacheta și nu vă îngăduiți să deveniți prea comozi.

Eu m-am confruntat cu această situație în facultate. Adormeam de fiecare dată când mă apucam de citit cursurile. Dar curând am descoperit o soluție eficientă: citeam în timp ce stăteam în picioare sau mă plimbam prin cameră. Statul în picioare și mersul mă țineau treaz. Am învățat de asemenea să mă provoc pe mine însumi citind totul în patruzeci și cinci de minute, după care mă recompensam cu cincisprezece minute de somn.

Există un lucru ce se dovedește adevărat în toate cazurile, dar mai ales când e vorba de citit: cu cât exersezi mai mult, cu atât îți vine mai ușor. Cu cât îți este mai ușor, cu atât poți extrage mai eficient date din pagina citită – nu numai o informare largă, ci și profundă.

Un bun exemplu este activitatea mea medicală: cele mai multe din secțiile de neurochirurgie de la marile centre medicale au puțini medici care se ocupă de cazurile neuro-vasculare, aceştia fiind singurii care au de a face cu anevrisme, malformații arterio-venoase şi cu operații complicate de nerv periferic. Ideea e următoarea: aceste afecțiuni sunt atât de rare încât, dacă tot personalul ar ştii să facă asemenea intervenții, nici unul nu ar acumula suficientă experiență pentru a fi considerat expert. Nu vreau să spun că doar unii ar putea învăța să opereze aceste cazuri, dar oferind posibilitatea doar unuia sau doi să le trateze putem oferi o mai bună îngrijire pe termen lung pacienților.

Cititul reprezintă un exercițiu al minții şi imaginației. Ca şi în cazul exercițiului fizic, cu cât practici mai mult, cu atât devii mai flexibil şi agil. Aşadar, fie că citeşti sau operezi pe creier, principiul este acelaşi: practica duce la perfecționare.

Educația este metoda prin care studenții au ocazia să pună în aplicare şi să exerseze ceea ce am prezentat până acum în cartea de față. Reprezintă laboratorul în care îşi rafinează şansele şi prioritățile. Este testul practic pentru cum poți transforma obstacolele în avantaje. Este dovada primirii unor lecții precum recompensa întârziată, amabilitatea şi toleranța rasială.

Şi dacă toate acestea nu sunt suficiente pentru a convinge tinerii că educația este o prioritate, iată ultimul argument: educația lor, mai mult ca orice altceva, va hotărî dacă vor reuşi sau nu să adopte Imaginea de Ansamblu.

Părinților le spun: puneți temelia educației

De obicei, când vorbesc părinților aduc în discuție câteva puncte referitoare la educație:

1. Recompensați şi încurajați învățătura încă de timpuriu –şi nu vă opriți.

Încă din perioada în care copiii sunt mici, părinții trebuie să caute metode pentru a face din citit un lucru pozitiv şi distractiv. Trebuie să arate copiilor că ştiința este sursa puterii. Cei mai mulți fac aceasta de la sine, bătând din palme când copilul lor face primii paşi. Care sunt părinții care nu îşi încurajează copilul să repete de zeci de ori primul cuvânt articulat? Sau aduceți-vă aminte de atenția acordată elevului în clasa întâia care citeşte rar

pentru prima dată o carte cu ilustrații. Dar, din nefericire undeva în cursul acestui drum cei mai mulți părinți renunță în a oferi atenție educației copilului lor. Si aceasta nu e bine deloc.

La noi acasă există un ritual zilnic. Fiecare dintre cei trei băieți are obligația ca atunci când vine la cină să ne împărtășească cel puțin un lucru învățat în ziua respectivă – orice, referitor la orice subiect, din orice sursă credibilă atâta vreme cât informația respectivă nu e cunoscută de ceilalți membrii ai familiei.

Acest exercițiu simplu îndeplinește câteva cerințe. Nu numai că încurajează învățatul ca proces zilnic, dar atrage după sine unele conversații neobișnuite și interesante. Eu și Candy am descoperit că aceasta ne ajută să știm ce citesc băieții și să ținem pasul cu subiectele care îi interesează în mod curent. Să nu mai spun că este cu adevărat distractiv să îi vezi cum încearcă deseori să se întreacă unii pe alții din dorința de a ne lua prin surprindere, a ne distra și impresiona.

Există exerciții de creativitate, jocuri educative și tradiții de familie care pot servi aceluiași scop: încurajarea copiilor de a învăța și a acumula cunoștințe într-o manieră plăcută. Din fericire vor ajunge la un moment dat să înțeleagă singuri acest lucru, fără să mai fie nevoie să creați stimuli artificiali.

2. Încurajați cititul prin orice mijloace

Dacă începeți să citiți copiilor încă de când pot sta singuri pe genunchii dumneavoastră, atunci când vor fi suficient de mari pentru a citi singuri, vor asocia deja cărțile și cititul cu amuzamentul și plăcerea. Citiți-le des și cât mai variat. Echilibrați numărul de cărți alese de ei cu cele alese de dumneavoastră pentru conținut și merit literar. Faceți ca mersul la bibliotecă să facă parte din rutina familiei. Când copiii vor putea citi singuri asigurați-vă că fac această activitate chiar dacă înseamnă să restricționați alte activități.

Eu și fratele meu nu eram deloc fericiți când mama a început să limiteze vizionarea televizorului la două programe prestabilite, cerându-ne în schimb să scriem săptămânal rezumatul a două cărți citite. Ea considera această metodă un mijloc de stabilire a priorităților familiei. Îmi amintesc foarte bine predica pe care ne-o ținea când ne venea ideea de a vocifera: „De ce țineți atât de mult să vă uitați la televizor? Dacă ați petrece acel timp în dezvoltarea minții și talentelor date de Dumnezeu nu o să dureze mult și alții or să dorească să vă vadă pe voi la televizor.” Părea o exagerare la avea vreme. Dar s-a dovedit a avea dreptate și îmi aduc aminte de aceasta de

fiecare dată când mi se ia un interviu sau mă caută producător pentru un documentar asupra vreunui aspect al muncii noastre la Johns Hopkins.

Copiii care citesc sunt copiii care învață. Cititul este cea mai solidă bază pe care le-o puteți oferi pentru a fi siguri de succesul lor în viață.

3. Implicați-vă în educația formală a copilului – acasă şi la şcoală

O puteți face prin mai multe căi: controlându-le temele şi oferindu-le spijin când au nevoie; oferindu-vă voluntar la şcoala unde învață copilul; susținând anumite programe şcolare şi făcându-i să înțeleagă că educația lor nu constituie o prioritate numai pentru ei, ci şi pentru dumneavoastră.

4. Concentrați atenția copilului asupra unor oameni realizați datorită educației

Copiii au nevoie de modele pe care vor să le urmeze. În ziua de azi, aceşti eroi vin din lumea sportului şi divertismentului. Puteți îndepărta aceste influențe mai puțin pozitive dacă le atrageți atenția asupra oamenilor care şi-au îndeplinit visurile prin educație şi dezvoltarea capacităților intelectuale.

5. Fiți voi înşivă un exemplu

Părinți sau tutori – sau orice ați fi – aveți o responsabilitate importantă care nu cere doar să vă gândiți şi să vorbiți despre educarea copiilor. Trebuie să fiți un exemplu prin continuarea educației proprii. Faceți din învățat o prioritate clară şi vizibilă a vieții dumneavoastră de adult.

Nu contează ce profesie sau serviciu aveți în această lume schimbătoare, dar în nici un caz nu puteți spera să ajungeți mai departe şi nici să fiți deasupra, fără să faceți încercări continue de a vă informa şi învăța despre domeniul propriu de activitate. În acest fel dați o mărturie clară cu privire la importanța învățatului, iar copiii văd că în loc de a vă uita la televizor seară de seară sunteți preocupați de aprofundarea propriilor cunoştințe.

Unii părinți nu se consideră sunt bune exemple în ceea ce priveşte educația. Poate că nu au deprinderi suficient de bune în acest sens sau poate că în tinerețe nu au avut împliniri de pe urma educației sau nu au profitat de şansele care li s-au oferit. În acest caz, îi îndemn: „*Niciodată* nu e prea târziu pentru a învăța!”

Un alt prieten de-al meu de la Societatea Horatio Alger este fondatorul Companiei Wendy – Dave Thomas. Când a intrat în afaceri, Dave nu avea la activ prea multă educație formală. Cu mult bun simț, hotărâre de a munci din greu, sprijinul unei soții iubitoare şi orice l-ar fi ajutat să învețe pe cont propriu privitor la munca sa, el a reuşit să construiască un imperiu internațional de restaurante fast-food. Cu toate acestea, a considerat învățătura o prioritate şi deşi cunoscuse deja succesul, Dave a găsit timp pentru a se întoarce la şcoală şi a primi mai multă educație formală. Astăzi este un om inteligent şi cult care poate purta o conversație interesantă pe orice subiect fiindcă apetitul lui pentru citit a fost la fel de mare ca şi pofta pentru acele sandviciuri picante de pui, vândute în restaurantele sale.

Dar cel mai bun exemplu, legat de ideea că niciodată nu e prea târziu să înveți, este unul foarte aproape de familia mea. Când mama ne spunea mie şi lui Curtis că educația ne va da puteri noi, ea a considerat acest concept valabil şi pentru ea. Deşi din totdeauna a fost isteață, lipsa de educație a tras-o mereu înapoi. Ea a povestit celor de la revista *Parade* că, pe măsură ce creşteam, „băieților le-a fost ruşine cu mine şi mi-au spus: 'Mamă, de ce nu poți vorbi în cutare şi cutare fel'? Atunci eu le răspundeam: 'Învățați-mă! Dacă nu mă puteți învăța, nu mă mai criticați!'"

Niciodată nu a fost prea mândră pentru a nu învăța de la copiii ei. Cât eu şi Curtis am fost la colegiu, ea şi-a terminat liceul şi doi ani de colegiu. Şi-a părăsit postul de femeie de serviciu şi a devenit decorator de interioare. Cât timp era la şcoală trebuia să scrie diferite lucrări pe care ni le dădea să i le corectăm. Afirmă că a învățat multe de la noi. Dar aceasta nu e nimic în comparație cu ce am învățat noi din exemplul ei şi din accentul pus pe educație – nu numai în cazul nostru, ci şi al ei.

Spun tuturor: faceți din educație prioritatea societății

Studenții şi părinții nu sunt singurii care trebuie să se ocupe de educație. Cred că societatea noastră a ajuns la un punct de răscruce. Intrând de curând în era informațională, ne balansăm pe marginea prăpăstiei unui nou mileniu. Trebuie să luăm nişte decizii importante şi să ridicăm probleme serioase.

Va continua America să fie lider mondial sau ne vom mulțumi să urmăm altora?

În cadrul discursului ținut la conferința United Way din Birmingham am citat rezultatele unui test făcut în 1992 pe elevii de clasa VIII-a din 22 de țări, test ce viza capacitatea de a rezolva probleme complexe de matematică şi ştiințe exacte. Statele Unite s-au situat pe locul 21 din 22, de abia reuşind să întreacă una dintre țările neindustrializate din Lumea a treia.

Unii spun că acel concurs a fost ca şi cum am compara portocalele cu merele, că a fost incorect să compari majoritatea elevilor americani de clasa VIII-a cu un număr restrâns din elevii de elită din alte țări. Dar rezultatele unui test ulterior din 1998 a răspuns acestei plângeri: concursul a pus față în față elevii celor mai bune licee americane şi „crema" elevilor din câteva state industrializate. Am ieşit ultimii la fizică; penultimii la matematică şi printre ultimii la celelalte materii.

Nu-i aşa că nu suntem mulțumiți cu aceste rezultate? Atunci trebuie să luăm în calcul multe alte chestiuni.

Dorim să plătim acum sau mai târziu?

Unele statistici indică faptul că cel puțin nouăzeci la sută dintre cei condamnați la închisoare provin din familii dezorganizate sau fără tată, marea majoritate întâmpinând probleme la şcoală. Multe alte indicii pot arăta în avans care sunt copiii expuşi riscului în societate cu mult înaintea intrării lor în raza aparatului de justiție.

Dar ce facem noi pentru a ajuta aceşti copii în mod clar defavorizați? Mulți dintre noi par să nu facă mai mult decât să susțină ideea construiri mai multor închisori, strategie sortită oricum eşecului. Putem construi câte o închisoare la fiecare al doilea colț de stradă, dar nici una dintre aceste probleme nu se va rezolva, epuizând inutil şi resursele naționale.

Sunt convins că ar fi mult mai inteligent (ca să nu mai menționez şi de avantajele economice) dacă ne-am concentra asupra factorilor ce-i fac pe tineri să fie expuşi acestui risc şi, înarmați cu timp şi bani, ne-am adresa exact acelor probleme. Trebuie să ne dăm seama că fiecare copil pe care îl îndepărtăm de calea distrugătoare constituie un individ mai puțin de care va trebui să ne ferim mai târziu noi şi copiii noştri. Este o persoană în minus pentru care trebuie să plătim sistemului de justiție şi o persoană în plus de pe urma căreia va profita societatea.

Cheia problemei este educația.

Unii se simt copleşiți de situația cu care ne confruntăm şi gândesc: *Eu sunt doar o persoană, ce pot face de unul singur* ? Am putea începe cu supravegherea. Există grupuri de bărbați care ar putea veghea asupra băieților din familiile fără tată, oferindu-le un model pe termen lung cu care

aceştia să poată relaționa şi pe care să-i imite. Ar trebui să găsim asemenea bărbați în biserici, şcoli, printre vecini şi organizații civile.

Au existat perioade în Statele Unite când toată lumea se simțea responsabilă pentru tinerii care trăiau în imediata comunitate. În prea multe cazuri, această problemă a devenit dificilă şi chiar de speriat văzând comportamentul şi expresia exterioară a acestor tineri nefericiți. Experiența m-a convins că tocmai aceşti tineri cu probleme au nevoie de dragoste, acceptare şi afirmare la fel de mult ca oricare alte persoane din societate şi posibil chiar mai mult. Pentru că întotdeauna grija autentică va da roade pe termen lung, timpul şi preocuparea noastră vor avea un impact mai mare decât toți banii pe care i-am putea investi.

Vor putea încurajările şi educația să schimbe într-adevăr vieți?

Bazându-mă pe cazurile întâlnite în activitatea mea, eu cred că se poate. Îmi amintesc că odată ce am început să mă cred în mine însumi, să citesc şi să iau note bune, am început să am deplina convingere că, în ciuda sărăciei, îmi pot controla viitorul. Am văzut că prin muncă asiduă şi educație, puteam merge oriunde aş fi dorit şi puteam fi oricine aş fi vrut. Învățând în biblioteci, muzee şi universități, am adoptat o viziune mai largă asupra a ceea ce îmi putea asigura un viitor. Aceasta a făcut ca sărăcia să fie uşor de suportat, acceptând mai uşor greutățile prezentului fiindcă puteam întrevedea un alt fel de viitor. Am considerat educația cea mai eficientă cale de a ajunge acolo.

Cred că viața a nenumărați tineri defavorizați ar părea mult mai suportabilă dacă ar exista cineva care să țină suficient la ei, încât să petreacă timp împreună cu ei; cineva care ar putea să-i facă să înțeleagă că succesul prin educație e totul.

Ce putem face pentru ca vocația de profesor să fie mai respectată?

Oare ce slujbă ar putea fi mai importantă decât supravegherea capacităților mintale a viitorilor noştri conducători? Aproape toată lumea tinde să creadă că a fi profesor este o ocupație onorabilă.

Păcat că aceasta este doar vorbărie goală. Cei din domeniul sportului primesc un salariu mai mare decât o sută de profesori debutanți. Copiii noştri nu sunt proşti; ei ştiu ce înseamnă aceasta vizavi de importanța educației.

Deşi salariile profesorilor au crescut substanțial în ultima decadă, totuşi ele nu reflectă importanța acestei munci pentru societate. Ar putea fi probabil şi mai mult mărite prin reducerea structurii administrative a sistemului public de învățământ.

Ce-ar fi dacă am crea un sistem prin care companii private să ofere recunoaştere şi răsplată financiară acelor profesori care se dovedesc eficienți? Care ar fi impactul într-un oraş ca Detroit dacă cei trei mari fabricanți de automobile s-ar reuni şi ar oferi anual 5 milioane de dolari ca suport financiar pentru 10.000-20.000 de profesori cu merite deosebite.

În acelaşi timp, cred că a fi profesor ar putea fi o carieră şi mai onorabilă dacă am ridica standardele şi i-am face mai calificați prin introducerea unor teste periodice vizând competența. Aşa cum aşteptăm competență de la medici, tot aşa aşteptăm standarde înalte şi de la profesorii cărora le încredințăm cele mai de preț resurse ale naturii – viața copiilor noştri.

De unde vom începe să refacem prioritățile societății?

Dacă suntem hotărâți să accentuăm importanța educației sunt convins că trebuie să începem cu evaluarea acelor lucruri care nu contribuie la clădirea societății noastre. Susținerea mulțumirii de sine, a materialismului şi comodității stau în calea oricărei încercări filantropice. Obsesia noastră pentru celebritate va conduce la neglijarea acțiunilor de caritate.

Există multe lucruri care ne distrag atenția de la acele puncte care caracterizează o națiune puternică – moda, sportul, şi distracțiile ar fi doar unele dintre ele. Nu spun că ar trebui să le ignorăm, însă ele joacă un rol atât de important în cultura noastră actuală încât celelalte lucruri importante, cum ar fi educația, nu au nici o şansă să se afirme. Şi pentru că fiecare parte a societății suferă de această boală, soluția trebuie să ne preocupe pe toți.

Uneori îmi dau seama că mă chinui degeaba să-i conving pe unii oameni că nu am nimic împotriva sporturilor şi a divertismentului. Eu însumi găsesc o mare plăcere atunci când sunt angajat în vreuna dintre ele. Am mare respect pentru personalitățile sportive, iar pe Michael Jordan îl consider un model pozitiv. Nu numai că este indiscutabil unul dintre cei mai mari jucători de baschet şi una dintre cele mai cunoscute personalități din lume, dar şi-a investit o parte semnificativă a averii ajutând pe copiii mai puțin avantajați. Este cunoscut ca o persoană atât de plăcută încât milioane de copii spun „vreau să fiu ca Mike”. Şi mulți părinți sunt de acord.

Dați-mi voie să vă pun o întrebare: dacă ați fi singuri pe o insulă pustie, ați vrea să fiți cu Michael Jordan sau cu un inginer constructor? Cred că Michael ar fi o bună companie şi în mod sigur v-ați îmbunătății jocul de unu la unu. Este o persoană inteligentă şi sunt sigur că ar cunoaşte destule metode de supraviețuire. Dar vă spun sincer că eu aş opta pentru acel inginer

constructor care ar putea ridica un adăpost sigur, ar şti cum să găsească apă, cum să confecţioneze unelte care să ne facă traiul mai uşor sau probabil ar putea să construiască o ambarcaţiune care să ne ajute să ne salvăm.

Desigur că nu putem şti cu certitudine ce ne aşteaptă în următorii ani şi în decadele viitoare ale erei informaţionale, dar putem fi siguri că supravieţuirea societăţii noastre va depinde mai mult de realizările intelectuale decât de cuceririle sportive.

Daţi-mi voie să repet: nu pledez contra lui Michael Jordan sau vreunui alt sportiv faimos. De fapt chiar aş dori să prezint influenţa lor considerabilă şi popularitatea pe care au făcut-o ideii că educaţia este prioritară. Am fost foarte fericit să-l văd pe Michael filmând anii trecuţi un spot în care îi încuraja pe tineri să-şi aleagă o carieră intelectuală mai degrabă decât una sportivă. Campania „Mergi la şcoală" susţinută de jucătorii de baschet a fost, de asemenea un pas înainte în direcţia cea bună. Totuşi, dacă erau mai mulţi jucătorii de baschet care să fi terminat colegiul înainte de a intra în NBA acea campanie ar fi părut mai puţin ipocrită.

E uşor să susţii importanţa educaţiei doar mişcând din buze. Dar ce-ar fi dacă cei din sportul profesional ar pune bani proporţional cu timpul care-l folosesc pentru a da doar din gură? Ce ar fi dacă Michael Jordan şi Mark McGwire, individual sau ca activitate a cluburilor lor, ar acorda doar un mic procentaj din salariile lor unui fond academic, nu numai sportiv, acordând burse studenţilor defavorizaţi? Ce-ar fi dacă sponsorii marilor cluburi ar decide: „Am agonisit atât de mult de pe urma acestui oraş încât este datoria noastră civică să dăm ceva înapoi. Vom dona un procent din încasări timp de zece ani pentru a sprijini angajarea mai multor profesori de matematică în loc de un băiat de mingi." Ce-ar fi dacă oficialii guvernului şi edilii care solicită sute de milioane de dolari pentru construirea unor stadioane ultramoderne ar spune: „Vom mări de asemenea fondurile pentru construirea de biblioteci moderne şi centre culturale unde copiii oraşului pot începe să-şi construiască visele?"

Ce ar sugera toate acestea copiilor, societăţii şi lumii întregi privitor la importanţa educaţiei?

Sau ce ar fi dacă una dintre reţelele de televiziune ar crea un nou program asemănător cu *The GE College Bowl* pentru a evidenţia şi recompensa tineri deosebit de inteligenţi care au ştiut să înveţe. Ce-ar fi dacă Hollywood-ul ar produce seriale săptămânale bazate pe istorii emoţionante care să demonstreze modul în care se pot depăşi greutăţile şi se poate atinge succesul asemenea acelor membrii ai Societăţii Horatio Alger? (În timp ce lucram la această carte am făcut publică această idee într-un interviu oferit Canalului PAX – o reţea de televiziune relativ nouă care îşi propune să

promoveze valori autentice orientate spre viața de familie. Producătorul a fost de acord cu mine, spunând că PAX ar fi interesat într-un asemenea program şi m-a întrebat cu cine ar putea lua legătura de la Societatea Horatio Alger. Cine ştie, poate că acesta e un început?)

Desigur că reorientarea priorităților educaționale ar trebui să privească mai multe domenii pe lângă divertisment. Întotdeauna amintesc această ideea când vorbesc la conferințe şi convenții ale oamenilor de afaceri care se plâng de calitatea slabă a pregătirii profesionale oferită astăzi de şcolile şi universitățile noastre. Ce ar fi dacă s-ar hotărî să încerce să rezolve această problemă? Ce ar fi dacă mai multe companii americane ar lega parteneriate cu şcoli locale oferind ceva bani pentru a sprijini îmbunătățirea învățământului şi pentru a finanța vizitele experimentale care ar putea da elevilor o perspectivă asupra muncii? Ce ar fi dacă firmele ar oferi timp liber acelora dintre angajați care sunt capabili să țină lecții sau chiar să predea în domeniul lor de activitate? Ce ar fi dacă unele companii ar alege staruri cu realizări academice pentru a le face reclamă produselor? Sau, aşa cum i-am întrebat pe conducătorii noştri la Notional Prayer Breakfast: „Ce ar fi dacă toate persoanele cu influență din această sală ne-am duce acasă şi am scrie o scrisoare companiei Kellogg sau General Mills sugerând să pună figura unor persoane de formație intelectuală pe cutiile cu cereale în locul atleților sau a vedetelor? Ce ar însemna aceasta pentru tinerii care în fiecare dimineață îşi iau micul dejun înainte de a merge la şcoală?

În definitiv, prioritățile oricărei societăți reflectă prioritățile personale ale acelora care compun acea societate. Dacă ne gândim serios la refacerea atitudinii față de educație trebuie să recunoaştem propria culpabilitate pentru starea actuală de lucruri.

Să vă dau un exemplu: oriunde merg pentru a ține o cuvântare întâlnesc tinere şi atractive femei de culoare, educate şi culte care îşi exprimă frustrarea şi dezamăgirea cu privire la calitatea şi numărul bărbaților intelectuali de culoare. Am consultat şi statisticile care arată discrepanța uimitoare între numărul femeilor şi bărbaților negri care au terminat colegiul. Aşadar, problema acestor femei este reală. Dar în acelaşi timp le întreb următorul lucru: „După cine vă dădeați în vând în liceu? După tocilari sau după şmecheri?

Încă de la începuturi bărbații au făcut doar ceea ce credeau că le-ar impresiona pe femei. Aşadar comportamentul de şmecher al adolescenților este rezultatul dorinței lor de a fi considerați atractivi de către fete. Dacă, în schimb, aceste tinere şi-ar da seama de implicațiile ulterioare ale influenței lor, atunci ar încuraja mai mult pe tocilari, determinând o schimbare semnificativă a modului în care băieții privesc activitățile academice.

Îmi aduc aminte ce reacție a produs în anul 1994 lansarea cărții *The Bell Curve*, care pretindea că susține faptul că negri sunt intelectual inferiori albilor, dar superiori în alte domenii precum sporturile. În acea perioadă am acordat un interviu la *ABC Evening News* în care mi-am exprimat deschis opinia cu privire la premisa acestei cărți. Unul dintre lucrurile pe care le-am spus şi au fost tăiate atunci când interviul a fost dat pe post, a fost: „Sunt încredințat că dacă toate fetele de culoare ar spune băieților negri: 'Da, sigur că o să mă întâlnesc cu tine, dar doar dacă iei nota maximă la următorul test la matematică.' o să vedeți că în următorii ani se va observa o diferență în notele obținute la matematică. Cât despre autorii cărții *The Bell Curve* aceştia o să fie nevoiți să scoată o ediție revizuită în care să arate că tinerii de culoare dețin un potențial remarcabil pentru matematici superioare."

Ceea ce vreau să spun este, de fapt, că ființele umane tind să exceleze în acele domenii promovate de societate, familie şi parteneri, acordând atenție acelor subiecte un interes deosebit. Interesul şi preocuparea pentru un anume lucru sunt mult mai strâns legate de ideea de realizare decât de orice predispoziție genetică.

În concluzie, dacă dorim să reorientăm ideile societății privitoare la educație, este nevoie să ne schimbăm propria atitudine.

Unde ni s-au dus visătorii?

La începutul mandatului său de preşedinte, John Kennedy a provocat națiunea americană să facă tot posibilul pentru a trimite cel puțin un om pe lună. Practic, întreaga societate americană a acceptat această provocare şi a dedicat întregul arsenal de resurse, mai ales energie intelectuală pentru a aduce la îndeplinire acest obiectiv. Mă îndoiesc că acesta s-ar fi întâmplat dacă nu exista acel vis.

Anii '60 au fost marcați de idealism. Exista la acea vreme „The Great Society" care promova egalitatea şi dreptatea pentru toată lumea şi care, indiferent de părerea pe care o aveai cu privire la eficacitatea şi aplicabilitatea proiectului realizat de LBJ, a făcut ca ideea unei societăți corecte să dea naştere unor discuții ce vizau o arie largă de obiective, programe şi politici.

Unul dintre efectele acestui plan nobil şi vizionar este îndreptarea automată a atenției şi a resurselor spre educație, ce are un rol vital în dorința de a atinge scopurile propuse. Asemenea provocări de anvergură dau naştere la activitate intelectuală şi readuce în actualitate studiul filozofiei şi istoriei, creează necesitatea cunoaşterii ştiințelor exacte şi a matematicii, stimulând

gândirea creativă în rezolvarea de probleme şi găsirea de soluții. Întreaga societate, dar mai ales sistemul de învățământ beneficiază de pe urma unei asemenea revitalizări intelectuale.

Ceea ce aş dori să spun este că avem nevoie de un efort al societății îndreptat în aceeaşi direcție – lucru care se întâmplă din nefericire, doar în timpul războaielor. Sunt puțini conducătorii care reuşesc să determine o asemenea stare în timp de pace şi prosperitate, mai ales că şi aşa, sunt puține societățile care ar dori să îmbrățişeze o asemenea viziune. În orice caz, America are nevoie de ea şi dacă aceasta ar fi existat am fi reuşit mult mai uşor să facem din educație o prioritate.

Idealul meu de educație: Bursele Carson

Cea mai bună metodă de a acorda importanță educației este recunoaşterea şi recompensarea elevilor şi studenților merituoşi, nu numai pentru că aceştia au nevoie să se simtă la fel de importanți ca şi sportivii, ci pentru că toți colegii şi oamenii din jur trebuie să vadă că învățătura este un lucru important şi demn de luat în serios. Astfel, există şanse ca din ce în ce mai mulți studenți să aibă rezultate deosebite.

Această ideologie stă la baza programului promovat de mine în 1994 – „Fondul Burselor Carson". În decursul anilor am vorbit multor studenți de pe tot cuprinsul țării şi am observat că cele mai multe şcoli au dedicat in holuri un spațiu foarte vast expunerii trofeelor sportivilor. Spre deosebire de aceştia, studenții cu rezultate academice remarcabile primesc un certificat din hârtie de diferite tipuri sau vreo insignă de la Beta Club sau National Honor Society.

Am văzut cu toții care au fost rezultatele elevilor şi studenților americani la testele de ştiințe naturale şi matematică. Ştiu din experiența proprie, dar s-a dovedit şi de cercetare, că elevii care sunt motivați încă de timpuriu să învețe au şanse mai mari să atingă vârful pregătirii academice. Aşa că eu şi Candy ne-am hotărât să punem bazele unui program prin care să recunoaştem şi să acordăm performanțelor intelectuale importanța pe care o merită.

Obiectivul programului nostru era unic. Doream să oferim burse pentru colegiu, indiferent de situația economică a candidatului care trebuia să aibă rezultate foarte bune şi să manifeste o grijă deosebită pentru semeni. În timp ce celelalte programe similare se adresau exclusiv liceelor, bursele noastre puteau fi acordate începând cu elevi de clasa a patra.

În scurt timp am demarat programe pilot în Maryland, Delaware şi Washington D.C. perioadă în care am oferit 1000 de dolari la mai mult de şaptezeci de mândri bursieri Carson din şaizeci de şcoli generale, licee şi colegii. (Toate bursele sunt depuse într-un cont până când bursierul se înscrie la o formă de învățământ superior de patru ani). Momentan căutăm suport financiar şi din surse private sau de la corporații în speranța de a creşte anual numărul de burse.

Obiectivul nostru ultim este de a acorda o bursă Carson în fiecare şcoală din Statele Unite. Este o țintă uriaşă care necesită un buget de 1,5 miliarde de dolari, dar doresc să pun în practică ceea ce susțin prin filosofia GÂNDEŞTE CUTEZĂTOR. Este drumul pe care l-am ales pentru a ajuta societatea să-şi schimbe prioritățile şi să renunțe la acele lucruri care nu sunt importante în Imaginea de Ansamblu, îndreptându-se spre acele lucruri care, asemenea educației, pot face ca societatea şi lumea să devină locul pe care Dumnezeu a intenționat să-l creeze pentru noi.

Visele devin realitate

Cred că ați înțeles până acum care este motivul pentru care eu mă încred atât de mult în educație – educația a făcut ca toate visele mele să devină realitate.

Din nou înțelepciunea lui Solomon ne spune că aurul e prețios, argintul e prețios, pietrele scumpe sunt prețioase dar mult mai de preț sunt înțelepciunea, ştiința şi priceperea, pentru că Solomon ştia că având acestea trei poți aduna tot aurul, argintul şi pietrele prețioase pe care ți le doreşti. Mai mult decât atât, el a ştiut că ajutat de înțelepciune, ştiință şi pricepere oricine va ajunge să înțeleagă că aurul, argintul şi pietrele scumpe sunt mai puțin importante în Imaginea de Ansamblu.

Cel mai important lucru este dezvoltarea capacităților mintale şi a talentelor date de Dumnezeu până acolo încât să devii o persoană valoroasă pentru cei din jur.

Dar pentru aceasta avem nevoie de educație, căci ne ajută să înțelegem trecutul, să învingem prezentul şi să ne hotărâm viitorul.

Capitolul 14

Boală în sistemul sanitar

Într-o zi, în perioada în care lucram la această carte, am avut la spital doi studenți care trebuiau să asiste activitatea noastă de la clinică, unde părinții îşi aduc copiii pentru consultații şi analize atât înainte, cât şi după operație. La un moment dat, am ajuns să discutăm despre sistemul sanitar şi modul în care influențează activitatea noastră – problema cea mare fiind cum să fim mai eficienți şi expeditivi.

Chiar în aceeaşi zi am avut programați doi copii cu afecțiuni similare, amândoi cu malformații craniene. Bănuiam că este vorba de tumori benigne, dar trebuia să văd cum arată acele excrescențe în realitate.

Familia primului copil avea o asigurare comercială – Blue Cross/Blue Shield – care încă permite medicilor să ia decizii. Aşa că am trimis copilul jos la radiologie fără să fie nevoie să sunăm pe cineva; i-au fost făcute radiografiile; am stabilit data operației şi familia a plecat acasă fără să stea prea mult la spital.

Cea de a doua familie aparținea unui plan HMO. Secretara mea a petrecut trei ore la telefon, încercând să primească aprobare pentru o simplă radiografie. Mult înainte ca formalitățile să se fi încheiat copilul plângea, părinții erau supărați, personalul se simțea frustrat, iar studenții mei au primit o lecție memorabilă despre modul în care relația dintre pacienți şi cadrele medicale se deteriorează ca rezultat al sistemului actual de asistență medicală, al cărui țel primar nu mai este grija pentru pacient.

Nu cu mult timp în urmă am consultat un bebeluş de şase luni, care suferea de *acondroplazie*, o boală genetică ce se manifestă prin piticism. Mulți dintre aceşti copii întâmpină probleme neurologice din cauza compresiei porțiunii de joncțiune dintre măduva spinării şi trunchiul cerebral de la baza cutiei craniene, deoarece aceasta este mică în dimensiuni.

Noi am descoperit diferite metode de a trata această afecțiune, dar pentru ca aceste intervenții să reuşească se cere o înaltă specializare şi evaluări multidisciplinare, precum şi un efort susținut din partea întregii echipe. Noi, cei de la Johns Hopkins, am pus la punct un centru special pentru displazii osoase, fiind dotați cu tot echipamentul necesar rezolvării aceste cazuri complicate. Probabil că avem cea mai bogată experiență în cazurile de acondroplazie în comparație cu orice alt spital din Statele Unite.

Centru nostru nu făcea parte din sistemul de asigurare a acelei familii, dar datorită reputației noastre, părinții au hotărât să plătească pe cont propriu consultația preliminară. Chiar din primul moment am ştiut că băiețelul lor necesita o intervenție chirurgicală complexă numită *decompresie medulară*

cervicală, pe care o efectuasem de multe ori. Este o operație complicată şi pretențioasă în care deschidem baza cutiei creniene şi scoatem o parte din prima vertebră cervicală pentru a oferi mai mult spațiu măduvei spinării.

Datorită experienței noastre în asemenea cazuri, părinții au cerut companiei de asigurări să permită ca fiul lor să fie tratat la centru nostru. Cererea a fost respinsă, fiind sfătuiți să consulte neurochirurgul pediatru din rețeaua lor de asigurare. Din nefericire, acel neurochirurg, care de altfel era foarte calificat, avea puțină experiență în acondroplazie sau chiar deloc. Operația nu i-a reuşit nu pentru nu era un chirurg foarte bun, ci pentru că nu mai efectuase niciodată această procedură de care copilul avea atâta nevoie.

Când părinții m-au contactat ulterior pentru a-mi spune că operația nu a ameliorat deloc mobilitatea limitată şi pierderea reflexelor suferită de copilul lor, i-am avertizat că trebuiau luate măsuri cât de curând posibil. Cu cât măduva spinării era mai mult timp presată, cu atât creştea riscul unor afecțiuni irecuperabile. Era ca şi cu mobila care stă pe un covor: cu cât stă mai mult, cu atât se fac urme mai adânci în țesătura covorului. Le-am spus: „Angajați-vă un avocat şi adresați-vă centrului HMO cu scrisori cât mai dure şi insistente şi obligați-i să vă ofere tratament în continuare."

Mi-au urmat sfatul şi centru de asigurare a fost de acord. În câteva săptămâni am intervenit chirurgical, operația a reuşit iar copilul şi-a revenit.

Aşadar, organizația de asigurări medicale a plătit două operații în loc de una singură, cât era necesar. Dar şi mai revoltător este faptul că au pus familia şi copilul în situația de a suporta trauma unei a doua intervenții care ar fi putut costa viața copilului. Această situație s-ar fi putut evita dacă de la început s-ar fi ținut cont de binele pacientului. Sunt sigur că dacă acel copil ar fi fost fiul sau fiica vreunui director al acestei binecunoscute organizații, i s-ar fi permis fără ezitare trimiterea urgentă la un centru cu experiență.

Am mai avut un caz în care am început tratamentul prenatal al unui copil care fusese diagnosticat in utero cu *hidrocefalie*. I-am sfătuit pe părinți ce ar trebui să facă înainte de naştere şi am analizat tot felul de posibile tratamente. La numai o zi după naştere, eram gata să implantăm un dispozitiv de drenare a excesului de lichid din creier, care printr-un tub să fie condus pe sub piele până în cavitatea abdominală a copilului. Totul a decurs bine, iar copilul s-a dezvoltat normal luni de-a rândul.

Cam pe la un an, drena s-a defectat – aşa cum se întâmplă cu majoritatea dintre ele – dar am înlocuit-o şi copilul se simțea bine. Totul a fost în regulă până în momentul în care centru HMO a anunțat familia că vor trebui să renunțe la asistența medicală oferită de noi. Mama copilului era atât de supărată încât a venit plângând la mine în birou.

Când am văzut că este atât de hotărâtă să o lase pe fiica ei în continuare sub îngrijirea noastră, am sfătuit-o să dea telefoane şi să scrie scrisori către compania de asigurare în care să arate îndelunga colaborare a Spitalului Johns Hopkins cu familia lor. Dar încercările ei nu au făcut decât să amâne pentru ceva vreme inevitabilul. În cele din urmă li s-a spus: „Va trebui să vă adresaţi doar medicilor la care vă trimitem noi.” Când au plecat erau teribil de supăraţi, dar nu exista altă soluţie.

Motivul principal care a dus la luarea acestei decizii a fost costul zilnic de spitalizare de la Johns Hopkins care era mai mare decât cel de la spitalul la care ei erau, în mod normal, arondaţi. Erau însă şi alte cifre care ar fi trebuit să conteze în luarea acestei măsuri. Rata mortalităţii pe întreg statul Maryland în cazul pacienţilor hidrocefalici cu complicaţii de drenaj era de 4,5 la sută, pe când la Johns Hopkins rata era de 0,45 la sută – de zece ori mai mică decât media din stat. Dar mult prea puţine case de asigurare ţin cont de asemenea cifre. Numărul dolarilor şi cenţilor sunt singurele cifre care se iau în consideraţie.

Ca urmare, de prea multe ori sunt pus în situaţia de a consola mame înlăcrimate a căror copii au nevoie disperată de îngrijire medicală calificată şi care, pe lângă faptul că sunt confruntate cu stresul de a avea copiii neurologic bolnavi, sunt obligate să reziste numeroaselor discuţii cu agenţiile nepăsătoare de asigurare, care nu ţin cont de doleanţele familiei, de tratarea anterioară şi nici măcar de experienţa profesională a doctorului.

Am relatat aceste trei întâmplări nu pentru că sunt cele mai grave, ci pentru că sunt cazuri tipice în sistemul actual de asistenţă medicală. Oare chiar atât de rău stau lucrurile? Există vreo speranţă de îmbunătăţire?

Pentru a răspunde acestor întrebări trebuie să privim mai atent la Imaginea de Ansamblu a asistenţei medicale şi la cauzele pentru care s-a ajuns în acest punct.

Cum a ajuns totul să fie atât de scump?

Încă de la început, asigurarea de sănătate a reprezentat o iniţiativă lăudabilă pentru că oferirea asistenţă medicală de calitate unui număr cât mai mare de persoane. Ca şi în cazul asigurărilor în caz de incendiu sau a celor pe viaţă, care s-au înfiinţat mai devreme, asigurările medicale au fost create pe supoziţia că un grup de oameni cu un grad relativ mic de expunere la risc şi cu costuri minime vor preîntâmpina situaţiile în care beneficiarii poliţelor şi familiile lor să fie puşi în situaţia unei ruine financiare în cazul apariţiei vreunei boli. Ideea acesta a fost şi este pe cât de lăudabilă pe atât de

întemeiată – ceea ce explică de ce acest concept a prins rădăcini şi s-a extins în anii 1900. Oamenii au crezut în randamentul sistemului.

Dar alte îmbunătăţiri moderne au avut un impact puternic atât asupra asistenţei medicale oferite cât şi asupra asigurărilor medicale. Descoperirile tehnologice şi farmaceutice ulterioare înregistrate în decadele de mijloc ale secolului XX au produs un adevărat dezastru în tabelele cu cifre probabile utilizate în calcularea costurilor, profiturilor şi a primelor de asigurare.

Pentru prima oară în istorie am fost capabili să salvăm în mod regulat copii născuţi prematur punându-i în incubatoare şi combinând amestecuri chimice şi medicamentoase cu proceduri şi echipamente de neimaginat până atunci. După ce acei copiii norocoşi au mers acasă împreună cu părinţii lor fericiţi, noi am fost nevoiţi să expediem facturi către casele de asigurare ce conţineau uneori câte şase sau şapte cifre. Cu toate acestea, unii dintre copii au fost toată viaţa confruntaţi cu probleme de sănătate, implicând costuri probabile şi mai mari pentru tratamente.

În aceeaşi perioadă, am putut beneficia de echipamente care să ne permită să operăm o femeie de optzeci şi cinci de ani, cu diabet, disfuncţionalităţi ale glandei tiroide şi hipertensiune arterială şi să-i extirpăm o tumoare cerebrală cauzatoare de moarte, doar pentru a putea să mai trăiască ceva luni în plus (sau poate chiar unul sau doi ani). Şi în acest caz am încasat de la compania de asigurare o factură de sute de mii de dolari.

Din motive de neînţeles, agenţiile de asigurare au trebuit să să-şi modifice cota primelor de asigurare pentru a reuşi să achite costul progresului nostru medical din ce în ce mai sofisticat şi scump.

Pe măsură ce primele de asigurare şi costurile medicale au crescut constant, din ce în ce mai puţine familii şi-au putut permite o asigurare medicală proprie. Aşa că un număr crescând de firme au început să includă asigurarea de sănătate printre beneficiile de care aveau parte angajaţii.

Aşadar, preluarea plăţii de către firmele angajatoare şi astfel eliberarea persoanelor fizice de povara crescândă a plăţii primelor, ne-a adus în contact cu mulţi pacienţi care nu erau deloc preocupaţi sau responsabili de costurile medicale. În acelaşi timp, pentru anumiţi pacienţi, am fost nevoiţi să folosim mari sume de bani din contul social medical. Ca urmare, medicii nu s-au mai preocupat de stabilirea unei concordanţe între costurile şi calitatea asistenţei medicale oferite, căci nu pacienţii erau cei ce plăteau, ci companiile de asigurare. La acestea s-a adăugat şi răspândirea mentalităţii bine intenţionate că „e mai bine în siguranţă decât cu regrete” sau „cu cât mai multe analize, cu atât mai bine” iar doctorii, simţindu-se mai puţin constrânşi financiar, au

început să ceară în mod repetat şi cu frecvenţă foarte mare teste şi proceduri costisitoare.

Acestea şi alte cauze au făcut ca în decursul ultimelor decade asigurările şi cheltuielile medicale să urce vertiginos la o rată ameţitoare. Acum, la sfârşitul mileniului, costurile asistenţei medicale reprezintă a şaptea parte din economia Statelor Unite.

Atmosfera din sistemul sanitar s-a schimbat

În mod natural şi îndreptăţit, preţul enorm al asistenţei medicale a dat naştere unor preocupări majore în viaţa publică, în guvern şi industria asigurărilor. Ca urmare, au luat naştere din ce în ce mai multe organizaţii de asistenţă medicală controlată de genul PPO şi HMO, bazate pe concepte ce au existat de aproape cincizeci de ani, dar fără să fie aplicate sau să joace vreun rol major în sistemul sanitar.

Popularitatea crescândă a acestor organizaţii de asistenţă medicală controlată a avut rezultate clare şi imediate – reducerea severă într-o perioadă relativ scurtă de timp a costurilor medicale ce crescuseră atât de rapid. Aceleaşi urmări pot fi văzute şi în prezent, când rata costurilor medicale este cu mult mai mică decât era înainte de apariţia organizaţiilor de asistenţă medicală controlată.

Din nefericire, primele de asigurare ale pacienţilor nu au urmat acelaşi curs. Într-adevăr, costurile asistenţei medicale continuă să fie în creştere la o rată constantă, dar puţine din economiile făcute de sistemul de asistenţă controlată au fost canalizate înapoi spre consumator sau spre medicină pentru îmbunătăţiri în acest domeniu. Banii au alunecat pur şi simplu în buzunarele acţionarilor şi în conturile bancare ale directorilor de companii. Se pare că ceea ce se întâmplă nu este atât de mult *asistenţă medicală controlată* cât mai degrabă *finanţare controlată*.

În tot acest timp, industria asigurărilor de sănătate a direcţionat foarte subtil şi eficient vina costurilor mari spre furnizorii de asistenţă medicală, astfel încât consumatorul/pacientul de rând să creadă că datorită costurilor mari cerute de aceştia preţurile nu numai că au crescut în ultima perioadă, dar şi pe viitor vor continua să se situeze la un nivel foarte ridicat.

Foarte puţini oameni îşi dau seama că doar nouăsprezece cenţi din fiecare dolar plătit pentru sănătate achită contracostul serviciilor profesionale, în vreme ce de două ori aceeaşi sumă (aproximativ treizeci şi opt de cenţi) achită serviciile administrative – ceea ce însemnă că dacă vrem

să ținem costurile sub control trebuie să ne îndreptăm atenția spre toți factorii ecuației şi să nu răsturnăm întreaga vină în uşa cabinetelor medicale.

Toate acestea fiind spuse, vreau să amintesc în trecere că în anumite cazuri asistența medicală profesională ar trebui într-adevăr să facă anumite concesii, poate ar fi nevoie chiar de o reevaluare a sarcinilor în starea actuală de lucruri. Voi oferi câteva exemple.

„Victime" demne de milă

Cu riscul de a părea că mă disculp sau că-mi caut propriile interese, aş vrea să vă demonstrez cum medicii sunt considerați cu uşurință țapi ispăşitori pentru toate. O bună parte din acest fenomen se datorează modului în care noi, medicii suntem educați şi percepuți de societate.

Dați-mi voie să vă explic.

Cu unele excepții, cei care devin medici sunt elevii silitori şi disciplinați de altădată, care au renunțat la recompensa imediată oferită de petreceri, viață socială şi altele şi care s-au dedicat studiului şi obținerii de note mari necesare admiterii la facultatea de medicină. Apoi, în primii doi ani de facultate şi-au luat la revedere de la prieteni şi familie pentru a se putea concentra numai asupra învățatului. Au fost pur şi simplu obligați să ia aceste măsuri deoarece sunt atâtea cunoştințe care trebuie asimilate, încât primii doi ani de medicină sunt deseori asemuiți cu efortul necesar învățări a opt noi limbi străine.

Dacă reuşesc să treacă, al treilea şi al patrulea an introduc studenții într-un nou stil de viață. Orele de muncă incredibil de lungi şi ideea de a fi disponibil douăzeci şi patru de ore constituie mai mult regulă decât excepție. Acest mod de viață austeră este reîmprospătată pe parcursul perioadei de stagiatură şi rezidențiat când cea mai mare parte a timpului când eşti treaz ți-o petreci ocupându-te de problemele altora. În timp ce supraviețuieşti tuturor acestor vicisitudini din dorința de a deveni medic, trebuie să ai grijă ca nu cumva să lipseşti de la petrecerea zilei de naştere a copilului tău sau să nu uiți să-ți inviți soțul sau soția la o cină de aniversare a căsătoriei. Trebuie să fii dispus să te trezeşti la 2:30 noaptea pentru a răspunde la telefon întrebărilor vreunui pacient. Pur şi simplu te obişnuieşti să te ocupi cu întâietate de problemele altora, în timp ce familia sau propria ta persoană sunt împinse uneori pe ultimele locuri.

Cu timpul, îți însuşeşti o mentalitate care exclude ideea de a te plânge de faptul că viața şi existența îți sunt lezate de viața profesională. Şi, într-adevăr un gest de asemenea factură ar fi considerat neprofesional.

În consecință, noi medicii de abia dacă protestăm când companiile de asigurări sau organizațiile de asistență medicală controlată încep să ne limiteze dreptul tradițional de a lua decizii în favoarea propriilor pacienți, reducând unilateral taxele şi dictând modul în care să ne practicăm meseria. Întâmpinând atât de puțină rezistență din partea comunității medicale, unele dintre cele mai neîndurătoare asemenea organizații continuă să determine şi să oblige medicii să ia parte la un scenariu al asistenței medicale care devine din ce în ce mai indezirabil pentru noi şi pacienți.

Aşadar, aud deseori doctori care mormăie de unii singuri faptul că muncesc din ce în ce mai mult pentru din ce în ce mai puțini bani. Eu unul m-am săturat de asemenea vociferări ascunse şi nu vreau să mai aud nici una până când doctorii nu se vor trezi să vorbească deschis în favoarea lor şi a pacienților.

De multe ori am asemuit situația actuală din sistemul sanitar cu un client care intră într-o reprezentanță auto şi, deşi vede că o maşină nouă costă 25.000 de dolari, spune vânzătorului: „O să-ti dau pe ea 10.000. Poftim banii!" după care ia cheile şi pleacă.

Dacă nu se ia nici o măsură, clientul va veni înapoi, se va uita la o altă maşină şi va spune: „Cred ca sunt suficienți 1000 de dolari de data aceasta." Curând va ajunge să creadă că poate lua orice maşină doreşte fără să plătească.

Atâta vreme cât vânzătorul nu spune nimic, nu există nici cea mai mică şansă ca acest fel de comportament să înceteze. Acelaşi lucru pare să se fi întâmplat şi în medicină.

Mulți doctori evită să se plângă de frica opiniei publice care ar putea să-i acuze de motivații egoiste – considerând că propriul venit este singura lor preocupare. Eu cred ca atât unii cât şi alții ar trebui să se oprească, să se dea un pas în spate şi să încerce să privească problema de la distanță.

Luați în calcul costul a patru ani de colegiu şi încă a patru ani de facultate de medicină. Adăugați anii de stagiatură şi rezidențiat când salariile sunt foarte mici şi țineți cont şi de cheltuielile ridicate a practicării acestei meserii (inclusiv asigurarea în caz de malpraxis) care sunt în continuă creştere. Luați în calcul şi nivelul ridicat de stres în cazul multor specializări din medicină plus sacrificiul din partea familiei.

După ce ați luat în considerație toate aceste elemente e mult mai greu să găseşti o justificare ideii că aceşti oameni ar trebui să-şi sacrifice şi salariul. De fapt, dacă dorim ca şi în continuare persoane cu o capacitate intelectuală mare şi cu merite deosebite să fie atrase de domeniul medicinei, atunci în mod sigur nu putem tolera un mediu sanitar în care toată vina să cadă asupra celor care o practică.

Credeți că exagerez încercând să fac din doctori nişte victime demne de milă? Gândiți-vă mai mult la acest aspect.

În generațiile trecute, un mare procentaj din numărul doctorilor păreau să aibă cel puțin unul sau doi copii care considerau o chemare nobilă de familie ideea de a merge pe urmele părinților lor. Astăzi, întâlnesc din ce în ce mai mulți doctori care nu numai că îşi îndreptă fiii şi fiicele spre alte domenii, dar îi şi descurajează să urmeze medicina.

Unele dintre aceleaşi frustrări determină un număr crescând de doctori să-şi reexamineze dorința de a continua să practice medicina sau îi aduc în punctul de a-şi schimba total modul de practicare. Cunosc un număr de ginecologi-obsetricieni care după vârsta de patruzeci de ani au refuzat să mai asiste la naşteri deoarece sunt considerați în mod legal răspunzători de sănătatea copilului până la împlinirea vârstei de optsprezece ani. Aceşti doctori ştiu că este practic imposibil să-ți asumi riscul plății unei asigurări malpraxis de vreme ce ei vor trăi dintr-o pensie. Aşa că au decis să-şi limiteze practicarea meseriei prin refuzul de a mai intra în sala de naşteri în ultimii optsprezece ani de practică medicală, astfel evitând ruina financiară la anii de pensionare. Ca rezultat, pierdem serviciile celor mai experimentați doctori, deşi acesta ar trebui să fie scopul primar al existenței lor profesionale.

De obicei, cei care îşi aleg această profesie sunt dintre cei mai dotați oameni din societate, dar nu iau această decizie pentru ca alții să le spună ce să facă sau cum să facă sau pentru ca deciziile lor să fie în mod curent cântărite şi restricționate de oameni cu mult mai puțină pregătire în domeniu sau chiar deloc – oameni care au mai puțină grijă şi interes pentru pacient. Aceasta conduce la frustrare pe termen scurt, iar pe termen lung la un dezastru, care va face ca cei mai buni şi mai dotați profesionişti de astăzi să renunțe, iar pe cei de mâine îi va descuraja să mai urmeze o carieră în medicină. Dacă aceste fenomene vor avea loc, atunci impactul în calitatea asistenței medicale de care ne bucurăm acum în Statele Unite va fi devastator.

Apel către toți medicii

Chiar şi doctorii trebuie să privească situația pe care am descris-o ca fiind un semnal pentru a trece la acțiune. Toți am spus cu voce tare jurământul lui Hippocrate. O parte din acel jurământ ne obligă să ne asumăm responsabilitatea pentru modul în care avem grijă de pacienți. Nu se afirmă

nicăieri că trebuie să pasăm această responsabilitate unei terțe persoane care doreşte să facă din asistența medicală un articol pe piața bursieră.

Nu vreau să spun că societatea medicală este nevinovată pentru modul în care stau lucrurile acum. Când au fost introduse programele HMO şi PPO mulți doctori au fost recrutați şi ademeniți în sistemul de asistență medicală controlată cu fraze de genul: „Dacă acceptați să faceți parte din rețeaua noastră şi vă mulțumiți cu un onorariu mai redus, atunci noi vom avea grijă ca toți clienții noştri să va consulte doar pe dumneavoastră. De fapt, aceasta este chiar o promisiune, pentru că dacă vor merge în altă parte, nici nu li se vor acoperi cheltuielile."

Mulți doctori au muşcat din momeală – cârlig, sfoară şi plumb. Au simțit mirosul dolarilor în acel număr garantat de pacienți şi desigur că primii care au acceptat să intre în sistem urmau să fie bine retribuiți. Alții nu au fost motivați de lăcomie, cât de instinctul de supraviețuire, nedorind să se numere printre cei cărora casele de asigurare nu le acoperă cheltuielile pentru consultul pacienților. Ei au considerat că dacă un număr considerabil de pacienți îi vor părăsi din dorința de a se adresa acelor medici „cu aprobare", atunci tot ceea ce s-au chinuit atât de mult să clădească se va dărâma. Aşa că nu puțini au fost cei care au intrat în sistemul asistenței medicale controlate.

Cu timpul s-a aşternut praful şi doar câțiva medici ar rămas neafiliați la rețeaua acestor organizații şi mult mai puțini mai opun încă rezistență şi protestează contra implicațiilor negative aduse de acest sistem, atât pentru medici cât şi pentru pacienți.

Noi, cei care lucrăm în medicină avem vina noastră pentru situația actuală, dar nu e prea târziu să ne dăm seama că nu ar trebui să ne luăm la întrecere unii cu alții. În schimb, ar trebui să strângem toate resursele intelectule şi morale spre a ne revendica atât rolul de profesionişti cât şi responsabilitatea primară asupra asigurării sănătății societății noastre.

Oamenii – remedii pentru societate

Pentru a ne revendica rolul în sistemul sanitar, noi doctorii trebuie să ne dăm seama de greşeli şi să le corectăm. Pentru cei care ne vor urma va fi mult mai uşor dacă noi recunoaştem că am slăbit şi uneori abandonat relațiile cu societatea şi comunitățile în care trăim. La începutul secolului XX şi în decadele ce au urmat medicii jucau un rol decisiv în viața societății. Folosindu-şi pregătirea superioară şi cunoştințele dobândite în

facultate, ei contribuiau la rezolvarea celor mai grave probleme ale comunității.

Dar pe măsură ce medicina, dar şi societatea au devenit mai sofisticate şi specializate, noi ne-am izolat încet, dar sigur unii de alții în asociații profesionale, în sălile de operații şi în clinici. Trăim şi muncim în ceea ce va ajunge o societate medicală „închisă" a căror pereți fizici şi imaginari au limitat interacțiunea cu viața socială mai largă.

Această tendință nu este numai nefericită, ci e o uriaşă tragedie – nu numai din punct de vedere al asistenței medicale, ci şi din cauza a ceea ce a pierdut societatea ca întreg.

Lucrurile nu au stat aşa din totdeauna.

Nu cu mult timp în urmă am fost invitat la Cove – centrul de odihnă al lui Billy Graham din Munții Carolinei de Nord. Acolo am discutat cu unii dintre colegii mei medici cărora le-am prezentat unele din preocupările mele. Tot cu acea ocazia am întâlnit un senator – Bill Frist, un chirurg cardiovascular din Tennessee care era la acea vreme unicul doctor în medicină ce lucra în Senat.

Senatorul Frist mi-a oferit o perspectivă istorică asupra activității medicilor în Senat. În urma cercetărilor, mi-a spus că dacă ai analiza istoria americană a ultimilor douăzeci şi cinci de ani, ai descoperi o creştere constantă a numărului de doctori cu activitate în senat. Mergând mai departe, până la primul congres american, ai descoperi mai mult de cincizeci de medici care s-au implicat în viața politică.

Nu pledez pentru ca puterea legislativă să cuprindă mai mulți medici decât avocați, dar nu pot să nu cred că societatea şi cultura noastră modernă nu ar fi mai bine puse la punct dacă ar exista mai mulți medici în serviciul public, dacă am recunoaşte potențialul nostru în influențarea lumii în care trăim şi dacă am simți o responsabilitate civică mai mare pentru resursele, pregătirea şi încrederea pe care societatea le-a investit în noi.

Probabil că percepția Imaginii de Ansamblu ar putea lărgi perspectivele asupra rolului nostru social, convingându-ne că nu trebuie să ne considerăm doar furnizori şi protectori ai asistenței medicale, ci că ar trebui să ne implicăm în toate acele probleme actuale care afectează calitatea vieții – mintal, spiritual, şi fizic. Poate că la începutul unui nou mileniu putem spera să fim din nou remedii pentru societate mai mult decât practicanții de medicină stricți şi înguşti.

Pentru aceasta trebuie să ne reamintim şi să repunem în funcțiune inima medicinei.

De-a lungul istoriei, prima grijă a asistenței medicale avea în centru o relație bilaterală între doctor şi pacient. Chiar şi după ce companiile de

asigurări s-au implicat ca o terță parte interesată, intenția lor declarată era aceea de a facilita relația doctor-pacient şi de a face din asistența medicală un lucru accesibil pentru oricine.

Din nefericire, sistemul a evoluat până în punctul în care a treia partea a devenit cel mai important factor al ecuației. Într-adevăr, întregul univers al asistenței medicale pare că se învârte deseori în jurul atotputernicelor companii de asigurare ale căror interese înlocuiesc uneori pe cele ale pacienților şi cadrelor medicale. Am uitat că medicina înseamnă însăşi relația doctor-pacient. În caz contrar, interesele ambelor părți sunt neglijate şi uneori au urmări tragice.

Iată un caz concret:

Un pacient hidrocefalic de optsprezece ani care a fost tratat ani de zile de către o echipă de neurochirurgi a fost obligat să-şi schimbe doctorii pentru că firma la care lucrau părinții lui a schimbat planul de asigurare medicală a angajaților. La scurt timp după aceea, drena implantată a avut o defecțiune. Noul lui doctor, de altfel un doctor capabil a cărui activitate o cunosc îndeaproape, a făcut o intervenție pentru a pune totul în ordine. O tomografie ulterioară a arătat că ventriculele erau încă inflamate, dar medicul nu a avut acces la tomografiile anterioare pentru a-şi putea da seama de mărimea lor normală. Din ceea ce avea el în față tomografiile erau normale pentru noul său pacient.

Fiecare pacient este altfel. În cazul unora, drena intră repede în funcțiune, pe când la alții aceasta se întâmplă gradat. Nu poți ştii imediat decât dacă eşti familiarizat cu istoria pacientului şi cunoşti modalitatea de reacție. Doar târziu medicul şi-a dat seama că acest copil îşi revine la normal mult mai încet, ceea ce însemna că exista încă o problemă nerezolvată.

În noaptea următoare operației, ca urmare a presiunii craniene crescute, pacientul a suferit un atac cerebral sever. Acest copil, care crescuse aproximativ normal timp de optsprezece ani, a căzut deodată într-o stare permanentă de moarte cerebrală.

Este puțin probabil că aceasta s-ar fi întâmplat dacă pacientul ar fi fost îngrijit de grupul inițial de neurochirurgi care îi cunoşteau istoricul bolii. Totuşi, acest scenariu este condamnat să se repete de prea multe ori într-un sistem care nu încurajează şi uneori chiar se împotriveşte stabilirii relației doctor-pacient pe termen lung în cazurile complexe cu tratament îndelungat, unde continuitatea îngrijirii poate fi o chestiune de viață şi de moarte.

Sistemul actual supraveghează în mod regulat pacienții, respingându-le dreptul de a verifica personal, de a avea libertatea individuală de a alege şi de a apela la cea mai bună îngrijire medicală. Subminează interesul

medicilor, uzurpându-le autoritatea medicală de a decide ce e mai bine pentru pacienții lor, dictându-le modul în care medicina trebuie practicată.

Ca urmare, în mai multe cazuri decât vreau eu să cred că există, companiile de asistență medicală controlată şi reprezentanții lor practică, de fapt medicină fără licență.

Efectul devastator asupra domeniului cercetării şi experimentelor

Dincolo de implicațiile serioase asupra medicilor şi a pacienților a faptului că autorități nemedicale dictează hotărâri în privința tratamentului, mai există încă o situație gravă care va afecta negativ viitorul asistenței medicale în timpul anilor ce vor urma. Acesta este efectul pe care asistența medicală controlată îl are asupra descoperirii de noi proceduri şi tratamente medicale.

Încă din 1876, când Johns Hopkins a fost fondat, cercetarea a constituit centru misiunii noastre ca instituție. Pentru a susține financiar latura academică şi de cercetare de la Hopkins, asemenea altor instituții academice similare, costurile noastre au mers ceva mai sus ca valoare în comparație cu celelalte spitale.

Cei mai mulți dintre pacienții care au căutat de-a lungul anilor îngrijire la Hopkins au înțeles că spitalele bazate pe cercetare costă ceva mai mult pentru că fac față unor cheltuieli pe care un spital local nu este nevoit să le suporte. Aşadar, pacienții şi companiile lor de asigurare au acceptat din totdeauna un preț ceva mai ridicat, în schimbul căruia au avut pretenția unui tratament de ultimă oră, medici dintre cei mai calificați, un acces mai larg la tratamente multidisciplinare, o precizie mai mare în investigații şi o experiență bogată în ceea ce priveşte afecțiunile complexe şi rare.

Mentalitatea companiilor de asistență medicală controlată ignoră astăzi prea des sau nu mai iau în calcul aceste avantaje, concentrându-şi atenția numai asupra dolarilor şi cenților.

Se uită sau se pune puțină valoare pe faptul că în aceste condiții, în spitalele de cercetare şi pregătire de cadre există un procentaj disproporționat de pregătire şi îmbunătățire a medicinei. Dacă tendința actuală continuă şi din ce în ce mai puțini pacienți au permisiunea să mai aleagă aceste instituții, această situație nu poate să aibă decât implicații serioase asupra progresului asistenței medicale din America.

Multe spitale de cercetare se luptă din răsputeri să supraviețuiască în climatul actual nesigur financiar. Din nefericire pentru unii această bătălie va fi pierdută.

Unul dintre exemplele pe care le cunosc îndeaproape este Spitalul Universitar din Minnesota – adesea amintit pentru secția de chirurgie vasculară. Chirurgi de pretutindeni au venit în Minnesota pentru pregătire de specialitate, iar noile tehnici salvatoare de vieți efectuate pentru prima dată aici au devenit proceduri standard în săli de operație din lumea întreagă.

Dar această secție respectabilă a fost devastată în ultimii ani de organizațiile de asistență medicală controlată care din cauza prețurilor mari, au făcut ca Universitatea din Minnesota să fie exclusă din rețeaua spitalelor de chirurgie vasculară. Reducerea bruscă a numărului de pacienți a însemnat o reducere majoră a venitului repartizat acestui program. Secția a fost nevoită să renunțe la specialiştii de prima clasă, ne mai putând să ofere aceeaşi cantitate şi calitate de pregătire şi să mai finanțeze toate proiectele de cercetare care au făcut din această secție de chirurgie mândria Universității din Minnesota şi a întregii lumi medicale. Ca urmare, acum suntem cu toții mult mai săraci.

Cine plăteşte?

La fel ca orice instituție de cercetare din țară, Johns Hopkins întâmpină probleme financiare în aproape toate secțiile. Provocarea financiară căreia eu îi fac față în fiecare lună la secția de neurochirurgie este doar un exemplu.

Pentru a putea rămâne în competiție cu piața organizațiilor de asistență controlată trebuie să renunțăm la unele facilități până la punctul în care, deşi efectuez de două ori mai multe operații pe an decât o face un chirurg obişnuit şi în ciuda devotamentului neegoist a personalului care lucrează cu mult mai multe ore decât cele pentru care este plătit, sunt totuşi nevoit să iau măsuri drastice în ceea ce priveşte bugetul. Dăm afară din personal sau micşorăm salariile? Ne lipsim de echipamentele cele mai utile? Sau trebuie să spunem familiilor acelor copiii îngrozitor de bolnavi care au nevoie disperată de experiența şi metodele noastre, că nu ne putem permite să-i ajutăm deoarece banii pe care ni-i dă asigurarea pentru operație sunt insuficienți? Uneori se pare că trebuie să apelăm şi la aceste soluții dar tot nu este de ajuns.

Complicațiile acestei probleme au devenit foarte grave chiar în săptămâna terminării acestei cărți. Problema bugetară de la spital ne-a obligat să micşorăm numărul personalului de la sala de operație până acolo încât unele ture de după-amiază şi seară sunt reduse la minimum. Aceasta înseamnă că în zilele în care avem un număr neobişnuit de cazuri chirurgicale sau când urgențele trebuie să fie programate, nu prea avem la dispoziție multe alternative. Nu avem suficient personal pentru a putea opera

simultan în mai multe săli aşa cum făceam în trecut. În loc să intre din sală în sală, în mod eficient şi operativ, chirurgii trebuie să aştepte ca o altă intervenție fie încheiată definitiv înainte ca puținele asistentele aflate în tură şi tehnicienii sau alte feluri de specialişti să se pregătească pentru următoarea operație. Aceasta înseamnă că în zilele cu operații dificile eu încep intervenția la ora 6, 8 sau chiar 10 seara, lucrând până târziu în noapte – cu toate acestea efectuez acelaşi număr de operații pe care înainte le terminam înainte de cină.

Acest program este stresant nu doar pentru pacienții şi familiile lor care îşi petrec toată ziua neştiind exact când va începe propriu-zis operația, ci este un adevărat calvar şi pentru personalul medical. S-a ajuns atât de departe încât era să mă coste chiar viața – *de două ori* în mai puțin de câteva zile.

Primul incident a avut loc în timp ce mergeam cu maşina la ora 2 dimineața, după ce terminasem cea de a şaptea operație pe ziua respectivă. Intrasem în sală înainte de ora 7 dimineața anterioară. Conduceam cu şaptezeci de mile pe oră pe autostrada Interstate 70 pe un trafic degajat şi la un moment dat am ațipit. Pentru cât timp nu ştiu, dar când m-am trezit trăgeam instinctiv stânga răsucind brusc volanul maşinii mele Buick chiar la timp pentru a nu intra sub un vehicul lung ce avea optsprezece roți, de care nu îmi aduc aminte să mă fi depăşit.

Chiar în săptămâna care a urmat am adormit pentru a doua oară, tot pe aceeaşi porțiune cunoscută de drum, din nou mergând acasă în primele ore ale dimineții după ce operasem optsprezece ore. De data aceea am ieşit în decor înainte de a mă trezi şi a-mi aduce maşina în siguranță înapoi pe carosabil.

Trăind aceeaşi experiență pentru a doua oară în decurs de mai puțin de o săptămână, m-am speriat atât de tare încât chiar a doua zi am scris o scrisoare către administrație. Am povestit cele două situații şi reamintindu-le care era cauza pentru care am fost nevoit să operez atât de târziu, mi-am informat superiorii că dacă această situație nu se va schimba imediat, nu voi mai putea să duc la bun sfârşit aceeaşi cantitate de muncă cu care am fost însărcinat. Dacă operațiile vor mai fi programate noaptea atât de târziu vor fi nevoiți să găsească pe altcineva să le facă. Nu cred că merită să-mi risc viața.

Spre cinstea spitalului, superiorii mei au fost alarmați şi fiind sincer îngrijorați de ceea ce se întâmplase mi-au promis că vor căuta căi de rezolvare pentru acele probleme. Dar mi-am dat seama că existau mulți factori care nu depindeau de voința lor. La rădăcina problemei stă sistemul însuşi – un sistem în care toți furnizorii, atât spitalele cât şi medicii, sunt

storşi din ce în ce mai mult de industria asigurărilor de sănătate care de prea multe ori văd în profit un scop mai înalt decât calitatea asistenței medicale.

Din fericire pentru mine şi pentru spitalul nostru, William Brody – preşedintele Universității Johns Hopkins – este un administrator vizionar şi plin de resurse. Înainte de a veni la Johns Hopkins, Dr. Brody a fost prorector la Universitatea din Minnesota unde a putut observa ce impact a avut sistemul de asistență medicală controlată asupra acestei instituții. Conducerea şi experiența sa au jucat un rol major nu numai în păstrarea misiunii ca instituție de cercetare, ci şi în menținerea reputației de prim spital din Statele Unite timp de opt ani de zile, aşa cum se afirma în *U.S. News* şi *World Report*. Sper că va reuşi să răspundă provocărilor din partea personalului din sălile de operație atât spre binele medicilor cât şi spre cel al pacienților.

Dar ce se poate face pentru acele instituții de cercetare care nu au nici resursele şi nici conducerea de care beneficiem noi la Johns Hopkins? Cum putem crea un climat național al asistenței medicale care să fie mai sănătos pentru doctori *şi* pacienți? Dacă atât de multe persoane aflate în unghiuri diferite ale problemei recunosc faptul că ne confruntăm cu o criză serioasă în asistența medicală a Statelor Unite astăzi, de ce nu începem să lucrăm împreună pentru a găsi nişte soluții creative?

În capitolul următor voi încerca să răspund la aceste întrebări propunând nişte soluții la cele mai colțuroase probleme cu care se confruntă societatea noastră actuală.

Capitolul 15

Prescripție medicală pentru reforma în sistemul sanitar

Acum ceva timp, echipa de pediatri specializați în epilepsie au examinat o fetiță de patru ani din Carolina de Sud care suferea de o formă gravă de epilepsie. Ei au recomandat-o ca fiind un posibil candidat pentru

hemisferectomie – o intervenție radicală de extirpare a unei jumătăți a creierului.

Am povestit deja suficient de detaliat în cartea *Mâini înzestrate* experiența dramatică atunci când am efectuat pentru prima dată o hemisferectomie. Dar de atunci am dus la bun sfârşit de nenumărate ori această operație, mai ales în cazuri în care crizele slăbeau organismul în mod constant, survenind uneori de o sută de ori pe zi distrugând viața şi sănătatea copilului. Din moment ce acest tip de boală atacă invariabil doar jumătate din creier, şi deoarece creierul unui copil este încă în dezvoltare şi o emisferă poate să se adapteze şi să preia funcțiile celeilalte, noi suntem capabili să aducem aproape la normal viața acestor copii, extirpându-le complet emisfera bolnavă. De fapt, unii dintre pacienții mei care au suferit această intervenție sunt acum studenți de colegiu şi totul este în regulă.

Este evident că apelăm la hemisferectomie doar ca o ultimă variantă, iar echipa noastră a concluzionat că nu mai erau alte alternative viabile pentru acest copil. Situația ei se înrăutățea rapid.

Totuşi organizația de asistență medicală controlată de care aparținea familia copilului a protestat, spunând că autorizează doar un tratament medicamentos şi o intervenție mai puțin radicală. Pentru că hemisferectomiile sunt operații destul de noi şi complet radicale, nefiind efectuate în prea multe spitale, această organizație HMO le-a numit „experimentale", adăugând că nu vor plăti pentru o asemenea procedură. O cantitate considerabilă de timp şi efort au fost investite în telefoane şi scrisori de către personalul de la birouri şi echipa medicală pentru a aminti succesele noastre anterioare în celelalte cazuri. Într-un sfârşit, am primit o scrisoare de răspuns care ne informa că, în ciuda faptului că procedura era „neortodoxă şi experimentală" va fi aprobată „doar de data aceasta, dar dacă pacientul necesită o altă hemisferectomie, în nici un caz nu va mai fi plătită de noi."

Această scrisoare a făcut ocolul întregii secții şi a fost multă vreme obiect de amuzament. Din moment ce creierul uman e compus doar din două emisfere, scoaterea şi celei de a doua ar însemna că pacientul este lăsat fără creier. Ideea ca un om să sufere o a doua hemisferectomie nu numai că era absurdă, dar şi imposibilă.

(Deşi de multe ori m-am întrebat dacă nu cumva unii din birocrații organizațiilor de asistență medicală controlată pe care i-am întâlnit de-a lungul anilor, nu au fost supuşi unei asemenea hemisferectomii bilaterale. Numai aşa se poate găsi logica pentru regulile impuse de ei.)

Aş putea continua la nesfârşit cu asemenea întâmplări, deşi nu atât de amuzante despre situaţii nefericite care au apărut nu numai în experienţa mea, ci şi în a altor medici. Colegii şi cunoştinţele care lucrează în acest domeniu îmi relatează în mod regulat ororile provocate de acest sistem, deoarece ştiu că eu sunt foarte îngrijorat de această situaţie.

Îmi amintesc de una dintre primele mele confruntări cu asistenţa medicală controlată. Acest caz poate fi instructiv pentru familiile care sunt înglodate în birocraţia asigurărilor medicale. Este vorba de o fetiţă de cinci ani, din California care suferea de o complicată tumoare a creierului care i se dezvoltase rapid în partea superioară a creierului, lângă regiunea pineală. Când familia ne-a contactat, am confirmat diagnosticul iniţial şi le-am spus că fetiţa necesita mai mult ca sigur o intervenţie chirurgicală şi am răspuns pozitiv la rugămintea părinţilor de a o efectua chiar eu.

Dar organizaţia de asistenţă medicală controlată de care aparţineau i-a informat că în nici un caz nu-şi vor putea scoate copilul de pe teritoriul Californiei pentru nici un tratament şi nici nu vor plăti pentru ca aceasta să fie dusă la Johns Hopkins, de partea cealaltă a ţării.

Din fericire, această familie era foarte înţeleaptă şi citise cu atenţie ultimul punct din contractul de asigurare, unde se stipula că asiguraţii puteau merge şi în afara reţelei organizaţiei în cazul unor afecţiuni foarte grave pentru a primi ajutor de specialitate. Ei şi-au spus problema la unul dintre cele mai populare posturi de radio din California de Sud, iar oamenii au început să vorbească în direct despre situaţia lor. Nu după mult timp s-a iscat o adevărată deplângere publică a modului în care compania refuza să-şi respecte contractul, încât această bine cunoscută organizaţie a retractat cele afirmate şi a consimţit ca fetiţa să fie adusă la noi pentru tratament. Au încercat chiar să treacă totul în avantajul imaginii lor publice anunţând oficial că pacienta era tratată la Johns Hopkins, iar cheltuielile erau acoperite de compania de asigurare.

Operaţia a fost un adevărat succes, iar acum, cu opt ani mai târziu fetiţa continuă să se simtă foarte bine.

Din cazuri precum cel prezentat m-am convins că organizaţiile de asigurare consideră de la sine înţeles că cei mai mulţi se vor supune de bună voie şi nu vor protesta atunci când văd că au de a face cu orice fel de birocraţie. Şi au dreptate.

Oricum, micul procentaj care în asemenea cazuri angajează un avocat şi fac presiuni asupra companiei de asigurare au şanse mari să primească o decizie în favoarea lor. Acest lucru este în mod deosebit adevărat mai ales când este implicat şi un anumit grad de publicitate – Doar roata care

scârțâie este unsă – în timp ce companiile continuă să jefuiască de profit pe ceilalți nouăzeci la sută care nu iau nici o măsură.

Am întâlnit şi alte cazuri în care organizațiile de asistență medicală controlată nu par să fie atât de mult preocupate de problema banilor, cât de controlul pe care doresc să-l exercite. Unul dintre exemple este legat de un sugar cu o diformitate voluminoasă a capului, al cărui tată era medic la o altă universitate-spital. Acest tată-medic a dorit în mod special ca eu să-i consult copilul deoarece îmi cunoaşte experiența vizavi de copiii cu probleme craniofaciale. Dar din nefericire, organizația lor de asigurare nu le-a permis să vină la Johns Hopkins pentru o consultație. Când am aflat despre ce e vorba, am fost de acord să consult copilul contra unui cec nominal, pe care familia a fost dispus să îl achite din bugetul propriu.

În timpul examinării am diagnosticat repede boala ca fiind *o plagiocefalie poziţională*, o malformație mecanică survenită în urma poziției inadecvate a fătului în uter care nu permite oaselor craniene să se dezvolte corespunzător. Nu eram convins că se impunea o operație imediată; cu timpul şi cu un tratament mai puțin radical asemenea probleme se corectează suficient pentru a evita trauma fizică şi emoțională a unei operații.

Totuşi, i-am spus tatălui copilului şi organizației de asigurări că în cazul necesității unei intervenții eu eram dispus să o efectuez în schimbul aceleaşi sume pe care ar fi plătit-o rețeaua lor de asigurare. Am explicat că aceasta era o favoare făcută familiei. Cu toate acestea, compania a refuzat să dea permisiunea, negând orice plată dacă acest copil va fi adus la Hopkins.

Această regulă mi s-a părut incredibilă la acea vreme, dar împărtăşind aceasta altor doctori, am aflat că se întâmplă frecvent şi la alte companii de asigurare. Este evident că aici avem de a face cu o problemă de monopolizare, fiind un indiciu clar că aceste companii nu țin cont de nevoile clienților.

De atunci încoace mi-am pus la punct o strategie destul de eficace pentru a ieşi din asemenea situații. Când o companie refuză să plătească tratamentul în afara rețelei lor, în ciuda asigurărilor noastre că nu vom cere mai mult decât furnizorii lor obişnuiți, eu le cer să-şi explice în scris decizia. În cele mai multe cazuri dau înapoi pentru că se tem ca nu cumva să se facă publicitate negativă în urma recunoaşterii negru pe alb a unor asemenea decizii iraționale şi intolerabile.

Am ajuns la concluzia că în sistemul de asistență controlată există mult prea mulți oameni care adoră senzația de a ştii că dețin controlul. Nu toți agenții HMO sunt aşa, dar din nefericire, nu se fac suficiente analize şi

verificări pentru a se asigura corectitudinea sau precizia. Prea adesea depinde de cine îți preia cazul, iar dacă eşti pe mâna persoanei nepotrivite o să întâmpini ceva dificultăți.

Eu, ca şi mulți alți doctori, suntem probabil parțial responsabili pentru starea actuală de lucruri. Când acceptăm în mod deliberat să ne scădem costurile la nivelul la care îl doresc ei să ne plătească, nu facem altceva decât să perpetuăm la nesfârşit un sistem care pune la zid în mod constant toți furnizorii de asistență medicală. Cu toate acestea, în multe situații precum cea cu fiul medicului, sunt implicat emoțional alături de familie şi doresc cu tot dinadinsul să îi ajut.

Tânjesc după ziua în care practicanții de medicină să-şi poată concentra energia doar în practicarea medicinei şi nu în criza din buzunarul pacienților lor. Sunt convins că am putea să ne întoarcem la acele zile, dar aceasta cere hotărâre îndârjită şi un plan mai cuprinzător – adoptarea Imaginii de Ansamblu.

Nu numai medicii trebuie să se ridice, ci toată populația trebuie să se alăture pentru revendicarea dreptului de control a îngrijirii sănătății proprii şi a celor dragi.

Primii paşi spre reformă

Motivat de toate aceste experiențe, am mers la Washington D.C. pentru a discuta cu cei din Dealul Capitoliului despre reforma în asistența medicală controlată. L-am întâlnit şi pe preşedinte şi am fost invitat de Hillary Clinton la o conferință la Casa Alba, dar pe care a trebuit să o refuz datorită unor promisiuni făcute anterior. Sunt convins că toți cei care sunt preocupați de această situație caută cu sinceritate soluții.

Aşadar, de ce ne-am împotmolit?

Dați-mi voie să afirm că nu sunt mirat de faptul că recentele încercări de reformă în sistemul sanitar nu au avut succes. Eforturile reunite ale oamenilor pe care D-na Clinton i-a chemat la acțiune la începutul administrației soțului ei, se adresau mai mult marilor organizații de asistență medicală controlată şi industriei asigurărilor. Recent, interesele acestor organizații au captat şi atenția conservatorilor care inițial se opuneau unor asemenea reforme, adoptând „Declarația Drepturilor Pacienților" şi alte legislații în avantajul consumatorului care printre altele au oferit posibilitatea de a da în judecată companiile de asigurare pentru daunele suferite în urma deciziilor medicale cu efecte tragice.

Sunt conştient că tratez acest subiect din perspectiva unui medic şi niciodată nu aş presupune că am toate răspunsurile la asemenea probleme complexe. Dar cred că viziunea unui medic asupra sistemului sanitar trebuie să fie considerată una dintre cele mai cuprinzătoare şi clare percepții a Imaginii de Ansamblu. Şi acest lucru este absolut esențial dacă există vreo speranță ca relația pacient-medic să constituie din nou în centrul sistemului sanitar american.

Am făcut cunoscute aceste idei multor oameni în decursul ultimelor ani: colegi doctori, oficialități din domeniul asistenței medicale controlate şi chiar unui număr de avocați pentru cazurile de malpraxis. Aceste discuții au dus la îmbunătățirea unora dintre ideile mele, conducând la următoarele propuneri.

Computerele: o tehnologie promițătoare

Pe măsură ce ne ieşim dintr-o eră industrială şi intrăm într-o eră informațională, am putea îmbunătăți atât calitatea asistenței medicale cât şi costurile ei dacă am utiliza mai bine tehnologia computerizată existentă deja. Să mă explic:

În principiu, fiecare diagnostic se stabileşte după un standard național recunoscut, cu indicația alfanumerică de *cod 9 ICD* şi aproape fiecare test medical şi procedură sunt de asemenea marcate prin ceea ce se numeşte *cod CPT*.

Amândouă codurile standard sunt folosite în mod curent în industria asigurărilor medicale pentru diagnosticare şi efectuare de plăți. Apar aproape pe fiecare pagină a munților de documente care se alătură îngrijirii şi tratamentului oferit de fiecare nod al sistemului nostru sanitar modern – de la cabinete medicale, clinici, spitale până la laboratoare şi departamentul de contabilitate a fiecărei companii de asigurare.

Ceea ce încă nu am realizat, dar tehnologia actuală şi aceste deja existente coduri ne-ar ajuta să o facem, este să urcăm următoarea mare treaptă. Am putea elimina incredibil de costisitoarea muncă la hârtii care năpăstuieşte această industrie cu utilizarea bazelor de date computerizate, a canalelor de comunicare prin Internet şi posibilitățile de transfer electronic care ar accelera atât achitarea sumelor pentru diagnosticare cât şi cele pentru operații. Dacă am începe astăzi am putea vedea diferența peste noapte.

Pot să anticipez deja multă opoziție din partea acelora care-şi câştigă existența din plimbarea unor hârtii sau care profită de crearea unor scheme birocratice ce le asigură un loc chiar în centrul sistemului de sănătate. Dar

trebuie să luăm din nou în calcul modelul tradițional al asistenței medicale care este definită şi bazată pe relația doctor-pacient.

Cu adevărat, nu poți avea un sistem sanitar fără un furnizor de asistență medicală şi un pacient. Şi cu cât sporim numărul acelora cu decizii birocratice care se interpun între aceşti doi termeni, cu atât permitem ca relația inițială să fie slăbită.

Împotmoliți în birocrație

Îmi aduc aminte de un caz tratat recent, cel al unei fetițe de opt luni ce suferea de *craniosinostoză metopică*, ceea ce înseamnă că fontanela i se închidea mult prea repede, rezultatul fiind ascuțirea capului asemenea unei bărci. În cazurile grave, spațiul se micşorează atât de mult în partea anterioară încât creierul nu mai are spațiu suficient pentru a se dezvolta.

Însă în multe cazuri, care sunt mai puțin grave, nu trebuie să facem nimic decât dacă apar probleme estetice, dureri de cap sau probleme de creştere. Din nefericire, această fetiță avea consistente dureri de cap ce-i cauzau irascibilitate şi întârziere în vorbire.

Aşadar, am făcut o tomografie pentru a stabili care sunt efectele presiunii asupra osului şi am recomandat de urgență corecție chirurgicală. Fără o intervenție rapidă, presiunea în creştere constantă şi înrăutățirea simptoamelor ar fi putut cauza leziuni iremediabile ale creierului.

Familia fetiței era înstărită şi foarte educată, având chiar un neurochirurg în familie, dar care profesa în alt stat şi care a subscris diagnosticului pus de noi. Organizația HMO de care aparțineau a refuzat însă să permită operația pentru că, ziceau ei, este „estetică".

Părinții au discutat furtunos cu cei de la asigurări, apoi unii dintre membrii echipei mele au sunat şi ei încercând să explice că această operație nu fusese prescrisă doar din motive de estetică. Dar nici ei nu au obținut aprobarea mult dorită.

În cele din urmă, am sunat chiar eu. Prima persoană cu care am discutat era clar că habar nu avea de medicină. Când am văzut că nu ajung nicăieri cu ea, am cerut să vorbesc cu superiorul ei. La fel. Indiferent cum aş fi explicat care era starea micuței şi nevoia de a fi operată pentru micşorarea presiunii

asupra creierului, cei de la HMO considerau acest fel de intervenție „plastică” spunând că nu vor acoperi cheltuielile.

Am continuat să urc pe scara birocratică. Am fost teribil de bucuros când am aflat că de abia a cincea persoană căreia urma să mă adresez era doctor în medicină. Dar curând am descoperit că nici el nu ştia nimic referitor la craniosinostoza metopică – lucru care nu l-a oprit să respingă cererea de operație.

Continuând să-i presez cu insistența mea, în cele din urmă acest medic mi-a promis că va cere părerea unui neurochirurg consultant şi că mă vor căuta. Bineînțeles că nu m-au mai căutat, iar următorul pas a fost că familia a angajat un avocat, iar HMO a decis în cele din urmă să acopere cheltuielile operației.

Alături de chirurgii plasticieni care alcătuiesc echipa noastră de chirurgie craniofacială, am operat-o pe micuța pacientă. Şi-a revenit foarte bine şi continuă să facă foarte bine şi astăzi, dar nicidecum datorită organizației HMO care i-ar fi respins tratamentul.

Dintre cei cinci angajați de la HMO cu care am stat de vorbă, câți mi-au facilitat cu adevărat relația pe care o aveam cu pacientul şi familia sa? Oare experiențe de acest gen sunt o explicație de ce costurile administrative sunt astăzi de două ori mai mari decât costurile pentru serviciile profesionale?

Computerele şi îmbunătățirea îngrijirii pacientului

Am putea aborda atât problema costurilor cât şi pe cea a comunicațiilor din perspectiva utilizării mai largi şi mai bine orientate a tehnologiei computerelor. Sunt convins că în acest fel putem îmbunătăți atât calitatea cât şi eficiența asistenței medicale.

Unii s-ar putea întreba: „Cine va supraveghea furnizorii de asistență medicală pentru a preveni abuzurile dintr-un sistem computerizat nepersonalizat?”

Cred că putem limita acest risc prin stabilirea unor pedepse foarte mari în caz de fraudă. Am putea învăța ceva din legile suedeze împotriva şoferilor beți: sub amenințarea pierderii definitive a carnetului de conducere, confiscarea maşinii şi serioase pedepse cu închisoarea, condusul sub influența alcoolului în Suedia a devenit un fapt întâlnit foarte rar. Am putea foarte uşor să facem la fel de substanțiale şi pedepsele pentru frauda medicală – pierderea definitivă a licenței, confiscarea proprietăților şi

pedepse cu închisoarea – lucruri care ar fi luate în mod sigur în serios de către o persoană inteligentă. Puțini medici ar fi dispuşi să-şi asume astfel de riscuri.

Computerele ar putea ajuta medicii şi în alte feluri. Am putea crea baze de date şi programe computerizate prin care doctorii să aibă acces la ultimele descoperiri în domeniu, la cele mai puse la punct proceduri pentru tratarea diferitelor afecțiuni, putând face apel la cele mai cuprinzătoare liste de diagnostice diferențiale. Un asemenea sistem on-line ar putea fi aproape instantaneu la dispoziția fiecărui medic. Şi am avea cel puțin două avantaje de pe urma utilizării tehnologiei de ultimă oră în această manieră.

Primul şi poate cel mai mare avantaj ar fi cel aflat în beneficiul pacienților. Accesul on-line ar îmbunătății calitatea asistenței medicale prin aducerea la cunoştința fiecărui medic a criteriilor standard privind descoperirile şi metodele de tratament pentru afecțiunile larg răspândite. Aceasta ar conduce la un al doilea avantaj, cel al reducerii numărului de incidente de malpraxis – care este deja foarte scăzut. Cu ceva perfecționare, acest sistem ar putea fi folosit pentru a readuce ceva din simțul de răspundere în tot sistemul sanitar.

Dați-mi voie să afirm că eu, personal cunosc câte ceva despre cazurile de malpraxis – nu pentru că am fost dat în judecată, ci pentru că am depus mărturie în calitate de expert la câteva procese, de cele mai multe ori în favoarea acuzațiilor – colegi de-ai mei care au considerat că sunt acuzați pe nedrept. Dar am depus mărturie şi în interesul reclamanților care fuseseră tratați inadecvat.

Din moment ce asistența medicală este oferită de nişte ființe umane, uneori pot apărea greşeli tragice şi de asemenea pot fi făcute şi nedreptăți. Anumite boli pot fi diagnosticate greşit şi unele victime merită despăgubiri pentru suferințele îndurate, astfel tehnologia computerelor ar putea face ca dreptatea să fie restaurată în procesele de malpraxis.

Având la dispoziție serviciile on-line, legile ar putea fi făcute în aşa fel încât orice doctor care aderă la liniile generale de tratament să nu poată fi dat în judecată oricare ar fi rezultatele tratamentului. Un procentaj enorm de cazuri de malpraxis ar dispărea peste noapte.

Mai mult decât atât, medicii, încredințați de existența unei asemenea legi, nu ar mai simți nevoia să practice medicina luându-şi întotdeauna măsuri de siguranță. Aceasta ar duce la eliminarea nenumăratelor teste nejustificate şi a altor activități clinice pe care doctorii speriați le cer astăzi pentru a se proteja de vreun proces de malpraxis. Dacă am înlocui această apărare paranoidă „am făcut tot ce s-a putut” cu „am făcut tot ceea ce era de făcut”, atunci economiile din sistemul sanitar ar fi astronomice.

Îmi dau seama că unii doctori ar fi înverşunaţi împotriva unor tratamente standardizate, pretinzând că aceasta le-ar încălca autonomia şi le-ar reduce şansele de a practica medicina în felul în care doresc să o facă. Le-aş spune în primul rând că sistemul actual le violează deja autonomia dictând în mare parte ce trebuie să facem şi ce să nu facem. În al doilea rând i-aş asigura că vor fi tot atât de liberi să-şi facă meseria după bunul lor plac. Dacă doresc să urmeze un plan de tratament în afara normelor sunt liberi să o facă, dar legea nu-i va putea proteja în cazul unui proces – nefiind astfel nici o diferență față sistemul actual de justiție.

Acest nou sistem ar putea fi modificat încât să permită o mai mare flexibilitate în tratarea cazurilor mai rare. Medicul ar putea introduce în calculator motivele care l-au condus la abaterea de la tratamentul standard, motive care vor fi mai departe cântărite de un grup de colegi recunoscuți național în specialitatea respectivă. Acest serviciu ar putea fi întreținut prin rotație. Dacă această comisie a aprobat motivele pentru respectivul tratament neobişnuit, doctorul ar putea fi astfel protejat de lege în eventualitatea unui rezultat negativ.

Nu dețin capacitățile necesare pentru a estima numărul de dolari care s-ar economisi în cazul aplicării acestei sugestii, dar este evident că s-ar elimina mari stive de hârtie şi documente scrise dacă s-ar folosi computere pentru efectuarea de plăți şi rambursări. Să nu mai amintesc de reducerea drastică a numărului de procese de malpraxis, care ar duce mai departe la o reducere substanțială a costurilor îngrijirii medicale din această țară.

Detalii despre malpraxis, asigurări şi reforma informaticii medicale

Am auzit recent şi alte sugestii care privesc unele dintre aceste probleme. Multe dintre ele merită atenție şi o posibilă includere într-un plan cuprinzător de reformă a sistemului sanitar.

De exemplu, ca răspuns la existența cazurilor de malpraxis, la Washington D. C. au fost făcute mai multe propuneri privind reforma în domeniul despăgubirilor. Una dintre aceste idei susține că cel care pierde procesul să fie obligat să plătească taxele legale şi costurile de judecată.

Deşi am întâlnit şi procurori integri şi înțelegători în procesele de malpraxis, există şi avocați fără scrupule care continuă procese cu acuzații nefondate în speranța de a mări retribuțiile pe care le vor primii în cazul că vor câştiga sau clasa cazurile bine plătite. Acesta ar fi un al doilea grup de profitori care ar fi eliminați dintr-un sistem de plata de către cel care pierde. Ideea este înțeleaptă şi merită o atenție serioasă.

Înainte ca toții avocații pledanți ai Americii să se răscoale împotriva acestei idei, dați-mi voie să mă grăbesc cu afirmația că de curând mi-am dat seama că sunt de acord cu toate propunerile de reformă propuse de comunitatea oamenilor legii. Atâta timp cât organizațiilor de asistență medicală controlată li se permite să ia hotărâri în domeniul medical, practicând medicina fără să aibă licență, cred că ar trebui să fie legal răspunzători în cazul în care deciziile lor atrag consecințe negative. După cum stau lucrurile în prezent, atunci când pacienții suferă de pe urma respingerii cererii pentru un tratament, singura cale pe care o au de urmat este să dea în judecată furnizorul de asistență medicală, care inițial poate că a recomandat tratamentul corespunzător, dar acesta a fost respins ulterior. Este evident că nu e drept ceea ce se întâmplă.

Iată de ce am susținut în mod activ adoptarea unei legislații care să favorizeze pacientul, medicul şi avocatul, făcând răspunzătoare companiile de asigurare. Acest proiect a fost propus de curând în legislația statului Maryland şi a fost aproape adoptată înainte ca interesele mai bine finanțate ale companiilor de asigurări medicale să-şi unească forțele şi să învingă cu o diferență de doar două voturi.

Unii ar putea fi surprinşi văzându-mă pe mine, ca medic stând de partea avocaților în asemenea cazuri. Şi alții ar putea fi la fel de surprinşi găsindu-mă în alte cazuri în apărarea pacienților.

Pledez cu toată forța pentru un concept pe care îl consider un drept al pacienților egal în importanță cu cele prezentate până acum. Cred că este o situație tristă în cadrul sistemului de sănătate actual în care pacienții pot afla mai multe despre calificarea unui instalator care vine să-i desfunde toaleta, decât despre un chirurg în ale cărui mâini îşi încredințează viața.

Societatea plasează medicii pe poziții considerate cu înalt grad de responsabilitate de unde pot cunoaşte cele mai intime amănunte ale celor mai vulnerabile şi disperate momente ale vieții pacienților lor. Nu este numai ilogic, dar este şi total greşit ca doctorii să aibă posibilitatea să-şi ascundă trecutul profesional.

Orice reforme am adopta, cred că ar trebui să ne îndreptăm spre un sistem bazat pe competență, care nu numai că va asigura o îngrijire mai bună a pacienților, dar ne va ajuta şi pe noi medicii să identificăm acei membrii ai comunității noastre care au rezultate nesafisfăcătoare şi pot constitui un pericol pentru societate. Trebuie să ne asigurăm că medicii sunt în mod adecvat pregătiți. În caz contrar ar trebui să înceteze să mai practice medicina.

Nu mai putem să ne întoarcem cu ochiul orb sau urechea surdă spre acei practicanți care nu oferă o asistență de calitate – oricare ar fi motivul.

Ca protectori ai societății, prima noastră obligație este aceea față de pacienți. Cu toată dragostea pentru colegii noştri trebuie să înțelegem că nu putem sub nici o formă să mai permitem o activitate sub standarde, care pune în pericol şi compromite îngrijirea acelora care şi-au încredințat viața în mâinile noastre.

Din acest motiv, orice încercare serioasă de a reforma sistemul sanitar trebuie să includă accesul public la informațiile privitoare la disciplina sau la incidentele legate de activitatea unui anumit doctor. Nu înseamnă să includă şi acuzațiile nefondate, ci doar actele oficiale ce au urmat respectivelor procese. Pentru că accesul la asemenea informații ar putea determina pe unii pacienți să se mute de la un medic la altul, reforma în sistemul sanitar trebuie să includă libertatea totală de alegere pentru toți pacienții.

Dacă un medic şi un pacient stabilesc o relație pe care doresc să o continue, nu ar trebui să i se permită niciodată unei a treia persoane să rupă acea legătură. Aceasta ar fi, desigur, mult mai uşor de îndeplinit într-un sistem în care fiecare persoană sau familie poate deține şi administra singură propria poliță de asigurare – lucru se opune sistemului actual de controlare a acesteia de către un angajat oarecare.

Un plan ambițios

Nu pot să nu mă întreb dacă în sistemul actual o asemenea schimbare ar fi economic fezabilă sau logistic posibilă.

Există multe motive care sunt plasate contra realizării unei reforme serioase. De fapt, făcând parte deja din multe comisii care discută o revoluționare a sistemului sanitar am fost foarte impresionat de predominanța negativismului şi a cinismului. Prea mulți oameni par să-şi concentreze cea mai mare parte a criticilor atacând sugestiile altora.

Dacă am adopta, în schimb, o atitudine de încurajare, fiind de acord că sistemul american al asigurărilor de sănătate a servit în trecut mult mai bine un număr mai mare de cetățeni şi dacă ne-am întreba ce trebuie să se întâmple pentru a-l face să funcționeze din nou la fel de bine, s-ar putea să găsim ceva resurse pentru a spera în îndreptarea lucrurilor.

Un plan ca acela despre care am vorbit deja reduce lucrul cu hârtiile, îmbunătățeşte calitatea îngrijirii medicale şi scade numărul proceselor nefondate de malpraxis, toate acestea ducând la scăderea valorică a primelor

de asigurare. Am putea însă să reducem şi mai mult costul asigurărilor dacă am studia şi mai profund problema.

O idee radicală pentru reformă

Cred că cei care sunt implicaţi cu adevărat în problema reformei sistemului sanitar consideră că cei mai mulţi americani se vor opune creării unui sistem sanitar cu un singur plătitor, asemenea ţărilor care deja l-au adoptat. De obicei, şi eu îmi manifest îngrijorarea faţă de amestecul tot mai mare a guvernului în viaţa personală şi profesională a cetăţenilor.

Totuşi, statul şi organele federale conduc eficient unele programe foarte clar definite, cum ar fi agenţiile pentru ajutor în cazul dezastrelor sau Agenţia Federală de Supraveghere în Caz de Dezastre (FEMA), care au fost apreciate şi notate ca având o eficienţă şi un randament ridicat în ultimii ani.

Dacă guvernul nu ar asigura ajutor cetăţenilor în urma catastrofelor naturale cum ar fi: uragane, cutremure şi inundaţii (chiar şi în cazul catastrofelor nenaturale precum explozia bombei din Oklahoma City) atunci foarte puţini dintre noi şi-ar putea permite să plătească o asigurare pentru bunuri. În încercarea de a acoperi cheltuielile în cazul unor asemenea dezastre, companiile de asigurări fie ar da faliment, fie ar fi obligate să ridice primele de asigurare la nişte cifre astronomice. Dar fiindcă, în general, companiile se bazează pe asumarea unei părţi din responsabilitate şi din partea guvernului, aproape fiecare proprietar din America îşi poate permite să aibă o asigurare pentru bunuri.

Ce-ar fi dacă am proceda similar şi în sistemul sanitar?

Să presupunem că asiguratorii de sănătate nu ar mai fi responsabili pentru acoperirea costurilor (plafonul stabilit fiind la, să spunem, 200.000 de dolari per afecţiune). Cu această răspundere scăzută, plus economiile rezultate din reducerea muncii de birou şi a numărului de procese malpraxis, primele de asigurare ar putea fi reduse până acolo încât oricine să-şi poată permite să aibă o asigurare de sănătate, aşa cum îşi permit asigurarea pe viaţă şi asigurarea auto.

Pusă în practică, această strategie va oferi avantaje atât individului cât şi societăţii ca întreg. Cunoaştem deja faptul că a preveni o boală contează foarte mult în sistemul asistenţei medicale. Reducerile oferite oricui se supune examinărilor regulate – făcând posibilă depistarea şi tratarea din timp a unor afecţiuni – scutesc sistemul şi societatea de costuri mari pe termen lung.

Companiile de asigurări auto consideră ca eficace metoda de a oferi rate scăzute şoferilor buni şi celor care urmează permanent cursuri de conducere. Asigurarea imobiliară poate avea un nivel mai scăzut dacă se iau anumite măsuri de prevenire: instalarea de încuietori sigure şi de instinctoare. Tot aşa, persoanele care îşi iau măsuri de precauţie şi au un stil de viaţă mai sănătos – care nu fumează sau nu sunt de profesie îmblânzitori de lei – ar putea beneficia de reduceri a primelor de asigurare.

Cei care sunt responsabili pentru plata primelor de asigurare ar fi mult mai îndreptăţiţi să pună la îndoială anumite teste şi proceduri plătite din polița lor de asigurare, iar furnizorii de asistenţă medicală ar fi şi ei, la rândul lor mai atenţi în cererea de testări şi proceduri, dacă ar ştii că pacienţii înşişi sunt răspunzători de plata serviciilor.

Un alt avantaj pentru consumatori ar fi portabilitatea asigurării lor de sănătate. Nu îţi schimbi asigurarea auto sau cea imobiliară doar pentru că ţi-ai schimbat serviciul. Dacă ai fi tu deţinătorul asigurării de sănătate a familiei, nu ai avea nici un motiv să-ţi schimbi asigurarea decât dacă în vreun fel este în avantajul tău. Aceasta ar pune capăt binecunoscutelor „condiţii preexistente" utilizate în justificarea respingerilor de plăţi care afectează milioane de oameni în fiecare an.

Aşadar, cine plăteşte?

Dar cum vom putea acoperi diferenţa de bani? Cine ar putea plăti acele facturi catastrofic de mari?

Aici ar fi rândul să intre în scenă fondul guvernamental de asigurări în caz de boli grave. Un asemenea fond ar putea fi finanţat dintr-o contribuţie de, să zicem, zece-cincisprezece procente din profiturile companiilor de asigurare – inclusiv a organizaţiilor de asistenţă medicală controlată. Din moment ce aceste companii nu mai sunt obligate să plătească contracostul îngrijirii unor afecţiuni grave, vor continua aşadar să aibă un profit substanţial, chiar şi după ce s-ar reduce primele de asigurare. Astfel, ne mai existând riscul de a plăti pentru bolile grave cu tratament scump, costurile din industria de asigurare ar fi mult mai uşor previzibile. Va fi mult mai uşor să prestabileşti o rată mică de plăţi, date fiind sumele realizate din încasarea primelor. Aşadar, profiturile ar putea fi controlate mai eficient – fie de către guvern prin legi aferente, fie de către public sau presiunea pieţei care vor forţa companiile să returneze excesul de profit către clienţi prin reducerea în continuare a primelor de asigurare.

Asemenea schimbări majore ca cele sugerate mai sus ar putea conduce foarte uşor la stabilirea unei noi legislaţii în scopul preîntâmpinării anumitor

probleme ale sistemului actual. Am putea stabili anumite linii generale pentru a uşura situaţia pentru consumator, făcând imposibil pentru unele companii să refuze anumiţi pacienţi doar pe baza unor condiţii preexistente. Astfel, plafonul maxim stabilit pentru primele de asigurare ar fi în aşa fel încât companiile să nu aibă posibilitatea de a respinge anumiţi clienţi prin ridicarea primelor la un nivel inabordabil. În acest fel am putea cere companiilor să ramburseze profitul asiguraţilor sau furnizorilor în contul actual al tratamentului, în loc să limiteze avantajele la o *rată de preponderenţă* stabilită arbitrar, care întotdeauna pare să fie mult sub rata regională.

Deja aud în urechi ţipetele industriei de asigurări. Dar ţineţi minte: dacă nu li se va mai cere să acopere costurile pentru tratarea bolilor grave cu tratament scump, companiile îşi vor reduce numărul plăţilor. Nu vor mai putea să-şi justifice acele practici nedrepte considerate de ei necesare pentru a avea o atât de mare marjă de eroare financiară.

Îmblânzind monstrul (Medicare)

Posibilele ramificaţii pozitive ale unui asemenea plan sunt numeroase. De exemplu, ajutorul medical (Medicare, engl.) ar putea fi eliminat, sau cel puţin drastic redus. Gândiţi-vă! Dacă persoanele fizice ar avea şi şi-ar putea permite plata prin forţe proprii a primelor de asigurare, ieşirea la pensie nu ar trebui să le afecteze plata asigurării de sănătate mai mult decât în cazul celei imobiliare sau auto. (Deşi ar putea fi căutate soluţii de micşorare a primelor pentru pensionarii cu venit fix.)

Un alt avantaj este că, în situaţia asumării responsabilităţii de către guvern pentru cazurile de boli grave, s-ar da naştere unor dezbateri naţionale referitoare la stabilirea exactă a bolilor grave. Ne-am putea confrunta chiar cu anumite discuţii asupra unor decizii dificile pe care cu toţii le vom lua pe fondul maturizării generaţiei anilor ’50 -’60.

Pe măsură ce cunoştinţele medicale se lărgesc şi capacităţile tehnice se dezvoltă, comunitatea medicală modernă se declară capabilă să efectueze proceduri la care nimeni nu visa înainte. De exemplu, bypass cvadruplu la pacienţi în vârstă de optzeci şi cinci de ani sau absorbţia unor tumori maligne extinse la pacienţi vârstnici cu alte numeroase probleme de sănătate. Pe măsură ce populaţia Americiu creşte şi realizările medicale continuă să se extindă, vom fi martorii din ce în ce mai des la asemenea întâmplări. De fapt, în curând, vom putea ţine în viaţă mai mulţi oameni, la diferite grade de

activitate, mult după împlinirea a o sută de ani. Întrebarea este: „Ar trebui să o facem doar pentru că pur şi simplu se poate?”

Jumătate din banii alocaţi pentru sănătate sunt în medie, pentru orice american, cheltuiţi în ultimele şase luni de viaţă. Unul dintre motivele pentru care s-a ajuns aici este că, spre deosebire de alte societăţi avansate, naţiunea americană nu acceptat încă ideea că este mult mai bine pentru un pacient grav bolnav sau în faza terminală să fie ţinut acasă. Mentalitatea noastră este aceea de a profita la maximum de toate facilităţile medicale, chiar dacă aceasta însemnă torturarea celor dragi în ultimele lor luni de viaţă.

Ce-ar fi dacă în loc de a transfera pacienţii cu boli terminale la reanimare – unde toată ziua îi sucim, testăm, stimulăm şi îi operăm *ad nauseam* – le-am oferi demnitatea de a muri în pace şi linişte acasă, înconjuraţi de cei dragi, oferindu-le asistenţă medicală la domiciliu sau dacă e cazul, vreo altă facilitate.

Decizia referitoare la cine ar trebui tratat la spital şi cine nu, ar conduce la o dezbatere naţională ce ar da naştere unui plan general şi eficient. Desigur că oricare ar fi acest plan, el ar trebui să conţină un grad de flexibilitate şi libertate de decizie, care ar trebui luate nu în funcţie de vârsta pacientului, ci de gradul de recuperare a acestuia. Am întâlnit bătrâni de nouăzeci de ani mai sănătoşi decât cei de patruzeci-cincizeci de ani. Aşadar, tratamentul medical nu trebuie să fie întrerupt dacă există vreo şansă de recuperare şi recâştigare a stilului de viaţă.

Dacă un pacient insistă să i se facă tot ce este posibil, cred ca ar trebui urmat un tratament intensiv, deşi sunt convins că majoritatea bolnavilor în faza terminală vor prefera să moară acasă, demn şi confortabil în loc să fie chinuiţi la nesfârşit în spital. Toate acestea vor fi mai uşor puse la punct dacă vom discuta liber şi deschis despre ideologia noastră culturală referitoare la moarte, morţi şi boli terminale.

Daţi-mi voie să-mi clarific opinia. Nu mă refer în nici un caz la eutanasie sau crimă din milă – de orice fel. Fiind chirurg şi creştin devotat port cea mai mare recunoştinţă sfinţeniei vieţii. Dar ca doctor, convins fiind de dimensiunile spirituale ale vieţii şi crezând în nemurirea condiţionată a sufletului sunt de părere că în multe cazuri există lucruri şi mai grave decât moartea fizică.

Să nu mă înţelegeţi greşit. Ca medic, întotdeauna fac tot posibilul să salvez viaţa pacienţilor mei şi regulat mă rog lui Dumnezeu să susţină eforturile mele limitate cu puterea Sa vindecătoare. Cred în existenţa răspunsurilor la rugăciune şi a minunilor pentru că am fost de faţă când s-au întâmplat. Aşa că nu renunţ uşor. Mi-am dedicat viaţa profesională îmbunătăţirii sănătăţii şi menţinerii vieţii semenilor mei.

Dar prea ades mă gândesc la faptul că, fiind confruntați cu boli terminale, atitudinea şi acțiunile noastre sunt determinate mai mult de frica unei morți fizice, decât de încrederea într-o natură spirituală şi sfințenia vieții. Aceasta se aplică şi în cazul pacienților mei creştini.

Totuşi, oamenii credinței aduc o mare contribuție la orice discuție asupra modalităților de tratare a pacienților în stare terminală. Este nevoie să începem aceste discuții acum, înainte ca factorii economici să înceapă să urle atât de tare încât principiile din perspectiva credinței să fie omise din dezbaterile publice. Dacă reformele sugerate aici îmbunătățesc doar latura economică din sistemul sanitar, acestea din urmă ar putea fi utile în ambele sensuri.

Un sistem mai sigur

Dacă am aborda reforma dintr-o perspectivă mai largă, incluzând toate elementele, am avea în mod sigur numai de câştigat şi am putea găsi în cele din urmă o soluție rezonabilă pentru cele 35 sau 45 milioane de americani (număr variabil în funcție de cine contează şi cât).

Să începem prin atragerea atenției asupra unor elemente importante. Un procentaj semnificativ a acelora fără asigurare medicală sunt cei între două locuri de muncă sau cei care au lucrat suficient de mult timp încât angajatorul este cel are obligația să achite primele. Dacă ar exista un sistem care să încurajeze şi să permită fiecărui individ să-şi plătească asigurarea medicală, atunci un număr mare dintre aceşti oameni ar putea beneficia de aceeaşi asigurare chiar în eventualitatea schimbării locului de muncă, fără să îndure stresul că nu sunt asigurați – chiar şi temporar.

Dar poate şi mai legat de discuția noastră este faptul că sub sistemul actual sanitar, oricine din America are acces la tratamentul medical. Spitalelor le este interzis prin lege să refuze îngrijirea oricui se prezintă la urgențe, indiferent dacă au asigurare medicală sau nu au cu ce plăti.

Aşadar, într-un anume sens, orice american are riscul „acoperit”. La suprafață, această situație pare o dovadă de compasiune – minimul pe care îl putem face. Din nefericire, aceasta este mult mai puțin decât am putea face cu adevărat, sau ar trebui să facem. Încă plătim cu toții un preț teribil acestui sistem nesigur. De fapt, acesta este unul dintre motivele pentru care costurile în sănătate sunt atât de ridicate în țara noastră.

Când oamenii îşi aduc copiii la serviciul de urgență pentru diferite boli comune, cum ar fi amigdalita sau infecții ale urechii, aceasta este pentru că nu îşi permit, sau nu au acces la un medic de familie. Această situație conduce la o irosire a dolarilor din fondurile sistemului sanitar pentru că,

aşteptând până în momentul în care afecțiunea se agravează, apare necesitatea unor intervenții mai serioase şi mai costisitoare. Astfel, pacienții care se bazează pe tratamentul oferit de camerele de gardă ar putea beneficia din plin de avantajele unui sistem preventiv mai sănătos şi mai ieftin.

Ce putem face, deci, pentru cei săraci şi pentru cei care au nevoie de ajutor în acoperirea riscului de îmbolnăvire? Din nou ar putea fi bine dacă ne-am uita la un program guvernamental curent ce serveşte ca model: cantinele sociale nu reprezintă un program perfect, dar are un cadru de bază care ar putea fi împrumutat şi de sistemul sanitar.

În loc de a li se da carduri de asistență medicală celor săraci şi nevoiaşi, ei ar putea primi echivalentul unor cartele de sănătate. Acestea ar putea fi dovada creditului – probabil de forma banilor electronici – care ar fi folosiți doar în scopul primirii de asistență medicală, în aceeaşi manieră în care cartelele de masă sunt folosite pentru a primi hrană.

Asemenea cartele ar putea fi alocate lunar, în funcție de criterii prestabilite. Dacă o asemenea persoană care primeşte ajutor medical de acest gen ar frecventa camerele de gardă pentru a-şi trata bolile de la debut, alocațiile de pe cartele s-ar scurge rapid având consecințe semnificative. (În acelaşi fel în care o persoană şi-ar irosi cartelele de masă pe friptură sau pe o masă la fast food însemnând că la sfârşitul lunii s-ar micşora creditul pentru o hrană mai economică). Pe de altă parte, dacă oamenii ar utiliza cartelele la clinicile de prim ajutor, costurile s-ar micşora.

Un asemenea sistem nu numai că ar încuraja o mai mare responsabilitate, ci ar încuraja chiar şi pe cei mai săraci şi familiile lor să lege relații cu medici, lucru ce ar facilita şi mai mult măsurile de prevenire a îmbolnăvirilor.

În loc de a avea cazuri de femei bătrâne şi sărace care aşteaptă până ce piciorul gangrenat le forțează să meargă la tratament la urgențe, am întâlni femei care ar putea primi îngrijire şi consulturi de rutină la un centru care monitorizează şi supraveghează diabetul care a dus la formarea gangrenei respective. Aceasta nu numai că ar fi mai eficient decât sistemul actual în care toți subvenționăm prin taxe şi costuri mari asistența medicală, ci ar fi mult mai generos pentru că oferă speranță în existența mai multor vieți sănătoase.

Mari speranțe pentru sistemul sanitar

Îmi dau seama că am enunțat multe idei în acest domeniu. Unele se opun atât de radical situației actuale încât nu am nici o îndoială că necesită o analiză amănunțită şi multe îmbunătățiri. Dar cred că deşi cu mici

modificări, acest sistem de bază ar fi mai eficient dacă ar fi aplicat rapid. Bănuiesc că multe din aceste lucruri vor fi în cele din urmă aplicate deoarece sunt chestiuni de supraviețuire. Dar tranziția nu va fi atât de uşoară dacă vom aştepta până când înrăutățirea situației va forța aplicarea lor.

Înțeleg că unele detalii vor cere analiza unei echipe multidisciplinare de furnizori de asistență medicală, de economişti, avocați, specialişti în politica de asigurare şi cetățeni, ca părți interesate. Sunt încrezător că, fiind cu toții afectați şi situați pe diferitele laturi ale problemei, ne vom face auziți şi ne vom implica în această reformă a sistemului sanitar.

Sunt optimist datorită interesului şi răspunsului pozitiv primit de la colegi, oficialități, pacienți şi prieteni avocați. Am fost deja invitat anul trecut să vorbesc la o conferință a organizaților de asistență medicală controlată unde am împărtăşit una dintre povestirile mele de groază şi mi-am provocat ascultătorii să ia în considerare şi viziunea medicilor şi pacienților. După reacțiile sincere şi afectate pe care le-am avut în timpul şi după conferință, mi-am dat seama că mulți dintre acei reprezentanți ai industriei asigurărilor medicale nu numai că au fost provocați, dar s-au simțit şi responsabili în nevoia de a aduce mai multă compasiune şi schimbare pe scena asistenței medicale.

Îmbunătățirea substanțială a sistemului va cere ca noi, toți să facem unele concesii. Putem începe chiar dinainte de schimbare, dându-ne un pas înapoi, suficient de departe de propriile interese şi de vechile argumente cunoscute privind soluțiile potrivite sau cele nepotrivite, pentru a avea o perspectivă nouă şi mai largă asupra Imaginii de Ansamblu.

EPILOG

Adevărata Imagine de Ansamblu

De prima oară când părinții au adus-o pe Shannon Jones pentru consult la Johns Hopkins, mi-am putut da seama cât de mult îşi iubeau fetița în vârstă de zece luni. Mi-au mărturisit că înainte ca Dumnezeu să-i binecuvânteze cu Shannon încercaseră de cinci ani să aibă un copil.

Totul păruse în ordine la naştere şi în primele luni din viața micuței. Dar pediatrul lui Shannon a observat că oasele capului nu se dezvoltau şi curând ea a devenit agitată, manifestând multe tulburări de comportament. În cele din urmă, i-a sfătuit pe părinți să o aducă la mine pentru o evaluare mai amănunțită.

Am stabilit aşadar, că Shannon suferea de *craniosinostoză* şi am explicat părinților că deşi creierul ei creştea normal, craniul nu se dezvolta adecvat. Eram totuşi încrezător că o voi putea ajuta prin efectuarea unei dilatări craniene – o operație complexă, dar pe care am reuşit să o execut fără complicații de mai multe ori.

În ziua operației totul părea să decurgă normal, până când Carol Jones, medicul meu asistent, a observat că anestezistul era puțin neliniştit din cauza valorilor de pe monitoare.

– E ceva în neregulă? a întrebat ea.

– Sunt un pic îngrijorat din cauza tensiunii, a răspuns el.

După doar treizeci de secunde a anunțat:

– Pacienta e în stop cardiac, trebuie să o resuscităm.

Aveam încă operația deschisă, cu o porțiune de craniu scoasă, iar creierul expus. Imediat am folosit nişte cleme absorbante pentru a pune scalpul la loc şi închide operația astfel încât să putem întoarce copilul şi să începem resuscitarea cardio-pulmonară. Între timp, tubul endotroheal ieşise, iar acum trebuia introdus din nou în timp ce resuscitarea continua.

Cinci minute. Zece minute. Cincisprezece minute. După douăzeci de minute, în timp ce ne uitam cu toții la linia neîntreruptă de pe monitorul EKG, cineva m-a întrebat dacă nu ar trebui să o declar moartă. „Să mai încercăm" am spus şi am continuat să mă rog: *Doamne, această familie a încercat timp de cinci ani de zile să aibă un copil, iar acum acest copil moare pe masa de operație. Te rog, fă ceva!*

După douăzeci şi patru de minute am reuşit în sfârşit să obținem un semnal pe ecran şi monitor şi într-un mod uimitor la puțin timp după aceea fetița avea deja ritm sinusal. Am trimis-o de urgență la terapie intensivă-pediatrie pentru a o stabiliza. Dar când efectul anesteziei a trecut pupilele lui Shannon erau fixe şi dilatate, fără nici o mişcare sau reacție neurologică.

Mă gândeam: *Cum o să le spun părinților că fetița pe care au aşteptat-o şi pentru care s-au rugat cinci ani este acum neurologic moartă?*

Intrând în mica sală de aşteptare specială pentru părinții cărora suntem nevoiți să le dăm veşti proaste, nu am putut să nu mă gândesc la faptul că aceasta este cea mai grea parte a meseriei mele – să fiu obligat să informez părinți tineri că micul lor copil a murit sau este pe moarte. Aş prefera să fac orice altceva.

Dar familia Jones a reacționat contrar aşteptărilor mele. Erau şocați şi nu le venea să creadă. Plângeau. M-au întrebat dacă mai erau speranțe în recuperare. A trebuit să fiu sincer: situația nu prea dădea semne de îmbunătățire, dar de vreme ce mi-au spus că s-au rugat atât demult pentru ca Dumnezeu să le dea un copil, mi-am pus în cele din urmă mâinile pe umerii

lor şi am adăugat: „Dar chiar şi acolo unde întrevedem puține motive pentru a spera, Dumnezeu poate face orice.”

Tatăl lui Shannon şi-a ridicat ochii şi a spus:

– Eu cred că Dumnezeu poate face minuni, iar eu o să mă rog pentru a-I cere una.

– Şi eu mă voi ruga, l-am asigurat eu.

– Deci ne vom ruga.

Şi ştiți ceva? În mai puțin de douăzeci şi patru de ore pupilele copilului au început să reacționeze şi ea a început să se mişte. Toată lumea din secția de Terapie Intensivă era nu numai uluită ci şi încântată. Tot spitalul vorbea de această revenire miraculoasă, iar eu, dintr-o stare de dezamăgire totală ajunsesem să fiu în al nouălea cer. Shannon Jones înviase.

Dar înainte ca cea de a doua zi să se sfârşească mica pacientă a început să aibă probleme respiratorii. Porțiuni din plămânii ei se desprindeau şi sângerau, iar starea lui Shannon a început să se deterioreze rapid. Înainte de a pleca acasă specialistul mi-a spus că şansele de a supraviețui până dimineață erau de mai puțin de cinci la sută.

Conducând spre casă mă rugam „Doamne, ne-ai răspuns la rugăciuni şi ai adus-o înapoi pe Shannon doar pentru a muri din altă cauză? Ai lucrat minunat, toți vorbeau despre tine şi despre minunea pe care ai făcut-o. Nu mai înțeleg nimic.”

Eram încă necăjit când am ajuns acasă. Am mers la culcare repede pentru că dimineața următoare trebuia să prind un avion la ora 7:00 pentru a merge la o conferință în Ohio, la Facultatea de Medicină. Pe la ora 3:00 eu şi Candy am fost treziți de fiul nostru mai mic, Rhoeyce care avea o criză puternică de astm. Curând după ce Candy a plecat cu el la urgență pentru a primi tratamentul adecvat, am fost trezit de un telefon de la reanimarea de pediatrie de la Hopkins care mă anunța că ultimul segment din plămânii lui Shannon s-a rupt, urmând să moară în câteva minute. Eram rugat să merg şi să fiu alături de părinți.

Era aproape 4:00 dimineața, iar avionul decola la 7:00. Am hotărât să mă scol, să-mi fac bagajele şi în drum spre aeroport să trec şi pe la spital. Dar înainte de a ieşi pe uşă am primit un alt telefon de la spitalul de urgență care mă înştiința că nu puteau să-i dea de capăt astmei lui Rhoeyce. Aşadar a trebuit să aranjez ca să fie transportat cu o ambulanță la Johns Hopkins. Imediat ce am terminat de făcut toate cele necesare venise vremea să plec spre aeroport. Când avionul decola Rhoeyce se afla în afară de orice pericol, dar nu avusesem totuşi timp să trec să stau de vorbă cu părinții lui Shannon. Imediat ce am aterizat în Ohio am sunat la Terapie Intensivă-pediatrie,

presupunând că Shannon a murit şi pentru a vedea dacă puteam vorbi cu părinţii măcar înainte de a pleca din spital.

Dar medicul de la reanimare mi-a spus: „Copilul nu a murit, şi nu numai că nu a murit, dar din nu ştiu ce cauză plămânii ei şi-au revenit la normal. Copilul şi-a revenit."

M-am întors în Baltimore cam pe miezul nopţii dar am mers direct la spital să-mi vizitez fiul care acum se simţea mult mai bine. Apoi am trecut la Terapie Intensivă pentru a o vedea pe Shannon care şi-a revenit repede şi în mai puţin de câteva zile plămânii ei erau vindecaţi până acolo încât a fost scoasă de pe ventilator.

Prima dată şi-a revenit după o moarte cardiacă. Acum îşi revenea după o moarte pulmonară. Am fost atât de mişcat încât m-am rugat Domnului şi i-am spus: „E extraordinar!"

Dar staţi, încă nu s-a terminat!

Specialiştii în recuperare şi pediatrul neurolog au venit să o consulte pe Shannon şi au comunicat părinţilor că creierul fiicei lor fusese atât de solicitat în timpul celor două crize încât era oarbă, surdă şi niciodată nu va fi reabilitată complet.

Târziu în acea zi, pe când îmi făceam runda obişnuită, vizibil afectaţi, părinţii mi-au adus la cunoştinţă această evaluare. Tatăl lui Shannon a recunoscut: „Îmi venea să le dau doi pumni acelor doi doctori! E clar că habar nu au cu se situaţie au de-a face." Şi nu l-am învinuit; după toate câte se întâmplaseră nu puteam să ne dăm bătuţi tocmai acum.

În după-amiaza zilei următoare trebuia să merg în California la Institutul Naţional de Sănătate. Când m-am întors după trei zile şi am mers să o văd pe Shannon, ea era în stare să mă urmărească cu privirea prin salon, putând la fel de bine să mă şi audă.

Specialistul în recuperare avusese dreptate cel puţin într-un sens: Shannon nu era un candidat pentru exerciţiile de recuperare…..pentru că a plecat acasă fără să necesite trecerea prin această etapă.

Porţiunea de craniu pe care nu am avut timp să o punem la loc a crescut de la sine. Şi fiindcă nu am terminat prima operaţie, fetiţa a fost supusă unei intervenţii ulterioare pentru a-i mări în continuare cutia craniană. Totul a fost bine a doua oară, iar Shannon Jones este astăzi un copil absolut normal.

Pentru mine, povestea lui Shannon este un exemplu uimitor a modului în care Dumnezeu lucrează astăzi în acelaşi fel în care lucra şi în timpurile biblice. A readus la viaţă de două ori acest copil, apoi i-a redat văzul şi auzul. Nu a existat nici o explicaţie medicală pentru ceea ce se întâmplase. Cel puţin ştiu că eu unul nu am nici un merit. Aşa că de câte ori îmi aduc aminte de Shannon Jones îmi repet lecţia primită cu acea ocazie: mai mult

decât să-mi dezvolt calitățile de chirurg nu am puterea să fac nimic. Trebuie să am un plan de acțiune, trebuie să-l pun în mişcare şi îmi trebuie metode pentru a-l face să funcționeze. Odată ce am făcut tot ceea stă în puterile mele, pentru restul trebuie să mă încred în Dumnezeu.

Acea experiență cu Shannon Jones a avut un efect profund asupra credinței mele în Dumnezeu.

Idei copilăreşti despre Dumnezeu

Copil fiind, mi-L imaginam pe Dumnezeu un om foarte foarte bătrân, cu o barbă lungă şi albă, care îşi duce viața printre nori, având un telescop foarte puternic cu care poate vedea şi prin pereți. Credeam că El îşi petrece timpul uitându-se mereu spre Pământ ca să vadă ce ai greşit pentru a se asigura că eşti pedepsit cum se cuvine.

Această concepție mi-a fost confirmată atunci când am auzit la biserică oameni care spuneau lucruri de genul: „Dumnezeu ne-a dat tuturor un înger păzitor. Dacă frecventezi locurile în care nu ar trebui să mergi, să zicem la teatru sau într-un bar, îngerul tău păzitor nu intră cu tine, ci aşteaptă afară până te hotărăşti să ieşi."

Toate aceste idei naive s-au adăugat imaginii unui Dumnezeu extrem de rațional – o ființă distantă, nepăsătoare şi dură care îşi consumă majoritatea timpului şi a energiei asigurându-se că nici un strop de nelegiuire nu va intra în ceruri. Am continuat să mă agăț de aceste idei copilăreşti chiar şi atunci când am început să mă maturizez şi să merg la biserică, citind Biblia şi învățând să-L iubesc pe Dumnezeu.

Ca urmare, încă din tinerețe mă găseam în poziția unui conservator cu privire la orice din jurul meu – până în punctul de a fi considerat puritan. Judecam fără încetare faptele şi atitudinile altora şi, ca rezultat, nu întotdeauna găseam mare bucurie în viață.

Îmi aduc aminte chiar de o discuție de la biserică de acum câțiva ani de la Şcoala de Sabat. Eram încurajați să discutăm deschis şi sincer despre sentimentele noastre legate de Dumnezeu şi despre modul în care credința se raportează la problemele actuale şi la felul în care ne afectează viața de zi cu zi. Unul dintre bărbații din grupă a făcut o declarație care m-a şocat atât de mult încât mi-a rămas întipărită în minte ani de-a rândul. „Dumnezeu iubeşte oamenii atât de mult încât ar face orice să-i salveze pe toți."

Mi-am zis: „Vai! Omu ăsta e prea radical!" pentru că ceea ce afirmase el nu se potrivea cu ideea mea despre Dumnezeu.

Dar cu anii, cu ajutorul experiențelor pe care le-am avut cu pacienți ca Shannon Jones, prin citirea şi studiul Bibliei şi prin experiențe personale, am

dobândit o viziune distinctă asupra persoanei lui Dumnezeu şi asupra a ceea ce doreşte El de la mine.

Un Dumnezeu inteligent

Ca medic, cu cât aflu mai multe referitor la creaţiune şi mai ales la conceperea creierului uman, cu atât sunt mai impresionat de cât de inteligent trebuie să fie Dumnezeu. Sunt pus în faţa dovezilor despre un Dumnezeu logic şi foarte inteligent de fiecare dată când mă uit prin microscop în timpul unei operaţii şi mă minunez de complexitatea creierului unui bebeluş. Sunt uimit cu fiecare ocazie în care privesc la stelele unei nopţi de vară şi admir imensitatea universului, care pare că te năuceşte numai când te gândeşti la precizia la care este construit, încât îţi poţi potrivi ceasul după el.

Aşa că de ce ne-ar mai fi dat îngeri păzitori dacă nu le dă voie să ne însoţească în locuri periculoase? Nu are nici o logică. Aşadar…poate că ar trebui să-mi reevaluez şi celelalte concepţii copilăreşti privitoare la Dumnezeu.

Un Dumnezeu cu simţul umorului

Când eram copil nu m-am gândit niciodată că Dumnezeu ar putea avea simţul umorului. Totuşi, cine altcineva dacă nu un Dumnezeu cu haz ar putea pune pe aceeaşi planetă o girafă şi un hipopotam, lăsându-i singuri pe aceleaşi continent? Întrevăd umorul pretutindeni în creaţia Sa. Îl văd chiar şi în propria mea viaţă.

Îmi vine să râd, de exemplu, de ironia propriului meu nume –Benjamin Solomon Carson. Când Dumnezeu a inspirat pe părinţii mei să-mi dea al doilea nume – Solomon, trebuie că a ştiut faptul că îmi va plăcea cartea Proverbelor, scrisă de regele Solomon. Văd de asemenea ironia în faptul că, fiind de puţin timp rege, Solomon şi-a câştigat reputaţia de mare înţelept punând capăt disputei dintre două femei care susţineau amândouă că sunt mamele aceluiaşi copil. El a adus lumină în acest caz cerând ca respectivul copil să fie tăiat în două. Încă din prima parte a carierei de neurochirurg şi eu mi-am câştigat faima prin despărţirea unor copii, separând gemenii siamezi Binder.

Iată de ce am o afinitate deosebită pentru Solomon; doar că mi-aş dori să fiu doar pe jumătate înţelept din cât a fost el.

Din fericire, continui să învăţ şi să-mi schimb viziunea despre Dumnezeu.

Vă aduceți aminte de incidentul din vara anului 1996, când al doilea jucător la bază, Roberto Alomar din echipa de baseball Baltimore Oriole a avut o dispută aprinsă şi a scuipat în față un arbitru? Vă amintiți groaza, indignarea şi furia care a urmat nu numai aici în Baltimore, ci în toată țara? Vă mai aduceți aminte controversa asupra modului în care Alomar ar trebui să fie pedepsit? Ar trebui oare să fie suspendat pentru restul sezonului? Sau poate ar merita suspendat pentru toată viața din baseball? Incidentul a ofensat atât de mult sensibilitatea tuturora încât nenumărate editoriale au considerat aceasta o atitudine contra autorității înseşi, ce punea în pericol fundamentul societății.

Nu am putut să nu mă gândesc: *Tot acest scandal pentru o ceartă între un jucător de baseball şi un arbitru?* Incidentul acesta mi-a readus în minte gestul Creatorului Universului şi a Autorității supreme de a se umili venind pe Pământ pentru a fi scuipat, batjocorit, lovit cu picioarele şi cu un bici înainte de a fi crucificat în locul acelora care îi cauzaseră acea durere. Am tras concluzia că într-adevăr *Dumnezeu iubeşte oamenii atât de mult încât ar face orice pentru a-i salva pe toți.*

Aceasta înseamnă că Dumnezeu, în loc să fie doritor să ne judece cât mai repede şi nerăbdător să ne condamne pentru fiecare mic păcat săvârşit, a fost un Dumnezeu aproape inimaginabil de tolerant şi iertător, care ne iubeşte atât de mult încât îndură orice am face sau nu am face. Înțelegând şi crezând acest lucru am ajuns să-mi schimb unele din ideile referitoare la Dumnezeu. Mi-a luat ceva timp, dar în cele din urmă mi-am dat seama că prima grijă a lui Dumnezeu nu e aceea a vedea dacă ne supunem sau nu regulilor Sale. Prioritatea Sa nu este atât *comportamentul nostru rău*, cât mai ales *bunele noastre relații.*

O analogie ar putea fi chiar căsnicia mea. Dacă o iubesc cu adevărat pe Candy, şi o iubesc într-adevăr, atunci nu trebuie să citesc zilnic jurămintele făcute la căsătorie. Îmi respect bucuros promisiunile, aproape automat, datorită relației noastre de dragoste. Acele promisiuni nu reprezintă nişte obstacole îngrozitoare pe care trebuie să le trec; păstrarea lor reprezintă rezultatul natural al dragostei.

Aceleaşi principiu se dovedeşte viabil şi în cazul relației cu Dumnezeu. Prea adesea oamenii se concentrează asupra regulilor, negăsind niciodată esența relației. Adevărul este că, dacă dezvoltăm această relație, dacă ne concentrăm atenția spre a-L cunoaşte, a-L înțelege şi slăvi pe Dumnezeu, atunci vom deveni în mod natural iubitori, amabili şi ascultători.

Problema nu se pune *Câți oameni am ajutat astăzi? Câtă hrană am dat săracilor? Am mințit oare săptămâna trecută?* Nu trebuie să ținem un scor – deşi nu este un lucru rău pentru că suntem oameni, suntem slabi şi facem

greşeli. Trebuie să învățăm să ne bazăm pe ceea ce este esențial în Imaginea de Ansamblu, unde nu contează dacă suntem republicani sau democrați, bogați sau săraci, înalți sau scunzi, tineri sau bătrâni, deştepți sau neştiutori, învingători sau învinşi. Ceea ce contează cu adevărat în această lume este cum menținem relația cu Cel care ne-a creat. O relație bună cu El va face ca şi relațiile cu ceilalți să fie bune.

Un Dumnezeu personal?

Cunosc mulți oameni din societatea noastră, poate unii dintre ei chiar citesc această carte, care nu se simt prea confortabil atunci când vine vorba de *o relație personală cu Dumnezeu*. Li se pare că este o ideea fanatică, sau cel puțin impertinentă.

Într-adevăr, am putea manifesta impertinență şi egocentrism dacă ne-am considera capabili (lăsând la o parte ideea de a fi şi demni) să menținem o relație personală cu un Dumnezeu atotputernic – creatorul nostru şi a tot ce există în tot universul. Dar să nu uităm: ideea de a avea o relație cu El a venit din partea Lui. Biblia spune că, de fapt aceasta este scopul pentru care am fost creați. Este singurul lucru pe care Dumnezeu îl cere de la noi de la începutul lumii.

Consider o dovadă convingătoare povestea tâlharului de pe crucea alăturată celei lui Isus. El era în mod sigur un nemernic, un criminal ale cărui fapte nu numai că erau condamnabile cu moartea, dar îl făceau să merite moartea umilitoare şi dureroasă de pe cruce. Dar când acest om I-a făcut cunoscută lui Isus credința că El îl putea salva, Isus l-a salvat. Tâlharul nu făcuse nimic să merite salvarea şi nici nu se dovedise demn de o relație cu Dumnezeu. El a crezut pur şi simplu şi a primit darul oferit.

Privilegiul acestei relații este un dar. Faptele nu intră în discuție. Problema este dacă noi acceptăm sau nu ceea ce a făcut Isus pentru noi. Când acceptăm şi îi oferim un loc în inimile noastre, suntem transformați cu totul. Întreaga ființă se schimbă – nu datorită comportamentului nostru, ci datorită relației în sine.

Dacă totuşi ideea unei legături cu Dumnezeu vi se pare încă de neînțeles sau pur şi simplu prea frumoasă fie adevărată, gândiți-vă din nou la cea mai profundă şi plină de înțeles relație umană – căsătoria. Este adevărat că ar fi destul de îndrăzneț să te consideri căsătorit cu o persoană doar văzând-o şi considerând-o atractivă. Nu ai cum să ştii cum o să fie o căsnicie decât dacă începi să cunoşti acea persoană. Începe să se lege o relație adevărată doar dacă o inviți în oraş, începeți să vă întâlniți, să petreceți timp împreună şi să aflați tot ceea ce se poate şti despre o persoană

pentru a o face fericită. Şi ceea ce era mai degrabă o fantezie, care părea prea frumos pentru a fi adevărat, devine o realitate. Pe măsură ce dragostea şi prietenia se maturizează ajungeți să fiți împreună atât de mult timp încât căsătoria pare să fie cel mai natural lucru cu putință.

Am descoperit că este exact aceeaşi situație şi în ceea ce-L priveşte pe Dumnezeu – atotputernicul şi atotştiutorul Creator al Universului. Ceea ce înainte părea un lucru prea frumos pentru a fi adevărat, acum pare cel mai natural lucru al vieții mele.

O perspectivă mai bună

În loc să-L consider pe Dumnezeu un personaj celest ce îmi strică mereu cheful cu dorința Sa de a pedepsi mereu oamenii pentru fiecare faptă rea, acum Îl văd pe Dumnezeu Creatorul care doreşte ce este mai bine pentru noi. Am ajuns la această concluzie după nenumărate experiențe din viața mea şi văzând cum lucrează şi în viețile altora.

Unul dintre exemplele memorabile este acela al unei paciente – Cynthia Calynton. Această fetiță de nouă ani suferea de o tumoare denumită *cranio-faringiomă*. Înainte de a se prezenta la cabinetul meu, mai fusese operată de câteva ori. Această tumoare era ca un monstru; nimeni nu putea să o îndepărteze. S-a încercat şi o extirpare prin iradiere dar fără succes. Nimic nu părea să aibă vreun efect. Am operat-o chiar eu de vreo câteva ori, încercând să o scot, dar fără nici un rezultat.

Când am operat-o a treia oară am reuşit să extirpăm cea mai mare parte şi la sfârşitul operației situația era destul de încurajatoare. Unul dintre chirurgii mai în vârstă, care opera alături de mine a spus: „Mai este o singură porțiune din tumoră rămasă înăuntru”. I-am spus să treacă la treabă şi să o scoată, dar curând s-a dovedit că restul de tumoră era pe post de dop, pentru că exact când am început să tăiem, totul a explodat ca şi când cineva a pus în funcțiune un hidrant. Sângele țâşnea de la baza creierului atât de repede, încât nu puteam face față cu două aspiratoare ce funcționau la maxim. Pierdeam pacientul sub ochii noştri.

Am început să înțes vată şi orice găseam la îndemână, încercând să opresc hemoragia. Creierul se bomba ieşind pur şi simplu în afara craniului, încât eram nevoiți să-l împingem cu mâinile înăuntru în încercarea de a închide operația. Când am terminat cu cusutul, pielea se umflase ca un balon gata să explodeze.

Am trimis-o pe Cynthia la Terapie Intensivă unde credeam că o să moară în câteva ore, dacă nu minute. Dar speram să am răgazul să vorbesc cu mama ei, să o pregătesc pentru ca moartea copilului ei să nu fie un şoc.

Am povestit mamei ce se întâmplase. I-am spus că pupilele fetiței erau fixe şi dilatate. Creierul se umflase atât de mult, încât pielea era întinsă ca membrana unei tobe. Nu avea loc nici un fel de circulație şi se părea că fiica ei nu va mai avea mult de trăit.

În acest moment, mama a izbucnit:

– E imposibil să nu existe nici o speranță!

Era unicul ei copil.

– Trebuie să fie vreo speranță. Nu-mi dați nici măcar zece la sută?

Am dat din cap.

– Nu.

– Nici măcar unu la sută? Spuneți-mi că există o şansă de unu la sută. Doar unu al sută.

– Nu există, i-am spus.

– Nici o zecime dintr-un procent?

– Uite, i-am spus, singurul lucru pe care vi-l pot spune este să vă rugați cât de fierbinte puteți şi să cereți tuturor cunoştințelor să se roage la fel de puternic. Eu promit că o să mă rog şi eu. Şi dacă toți vom face aceasta, s-ar putea să existe o foarte mică şansă posibilă.

Îmi amintesc cum am ieşit din camera de aşteptare şi, îndreptându-mă spre birou şi închizând uşa, am spus: „Doamne, în Biblie ai înviat oameni din morți. Nu ți-am cerut niciodată până acum să învii pe nimeni. Dar această fetiță este moartă. Este singurul copil pe care îl are mama ei. Dacă întrevezi Tu vreo posibilitate de a o aduce înapoi chiar şi pentru puțin timp, Ți-aş fi foarte recunoscător!" Timp de câteva ore m-am tot rugat pentru acel copil.

A doua zi m-am dus să o văd pe Cynthia, dar nu era nici o schimbare. Ziua următoare am vizitat-o din nou. De data aceasta cei de la reanimare mi-au spus: „Ştiu că vă încredeți cu putere în Dumnezeu şi în totul. Dar, Dr. Carson, această fetiță are creierul mort. Neurologii au consultat-o şi sunt de părere că ar trebui să deconectăm aparatele ce o mențin în viață."

Eu le-am răspuns: „Haideți să mai aşteptăm o zi, până mâine".

Am fost cu toții de acord să o deconectăm ziua următoare. În acea noapte m-am rugat din nou. Ziua următoare, chiar când ne pregăteam să întrerupem aparatele, Cynthia a mişcat un deget. Personalul era înmărmurit. Am lăsat aparatura în funcțiune încă câteva zile şi a început să se mişte mai mult. În final, a fost dusă în secția de recuperare şi la puțin timp după aceea a putut să meargă acasă, având capacitățile vizuale şi neurologice în perfectă stare de funcționare. A mai trăit între doi şi trei ani după aceea, până când tumora a reapărut şi în cele din urmă a murit. Dar în acest răstimp, mama ei

a mai avut un copil – o fetiță frumoasă şi sănătoasă. Astfel a găsit mai uşor pacea şi a acceptat mai repede pierderea Cynthiei.

Ezit uneori să povestesc întâmplări ca cele cu Shannon sau Cynthia pentru că mi-e teamă ca nu cumva oamenii să aştepte să se întâmple minuni de fiecare dată. Nu în fiecare zi are loc o minune. Nu ştiu de ce.

Nu ştiu de ce Cynthia a mai trăit doar câțiva ani şi de ce Dumnezeu nu a vindecat-o complet. Nu ştiu de ce unii pacienți mor indiferent cât de fierbinți sunt rugăciunile înălțate pentru ei. Dar cazuri ca cel al lui Shannon şi al Cynthiei, plus patruzeci şi şapte de ani de experiență de viață m-au învățat că pot să mă încred în Dumnezeu chiar dacă nu am răspunsuri la toate întrebările.

Sunt doar un neurochirurg. Nu le pot şti pe toate. Şi din fericire, nici nu trebuie să le ştiu pe toate, pentru că din înțelepciunea lui Solomon am aflat: „Încrede-te în Domnul din toată inima ta şi nu te bizui pe înțelepciunea ta!”

Cu alte cuvinte, trebuie să înțelegem că totul se află sub controlul lui Dumnezeu. Trebuie să căutăm să facem voința Sa şi să înțelegem viziunea Sa, căutând o relație cu El şi Cuvântul Său. Când vom începe să vedem lumea prin ochii Săi plini de dragoste şi compasiune, ne vom vedea şi pe noi înşine într-o lumină reală ca făcând parte din planul Său.

Atunci şi numai atunci, vom începe să înțelegem cu adevărat ce înseamnă Imaginea de Ansamblu.